

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

49 E 30

~~90.E.12~~ ~~Persian~~

Indian Institute, Oxford.

THE MALAN LIBRARY

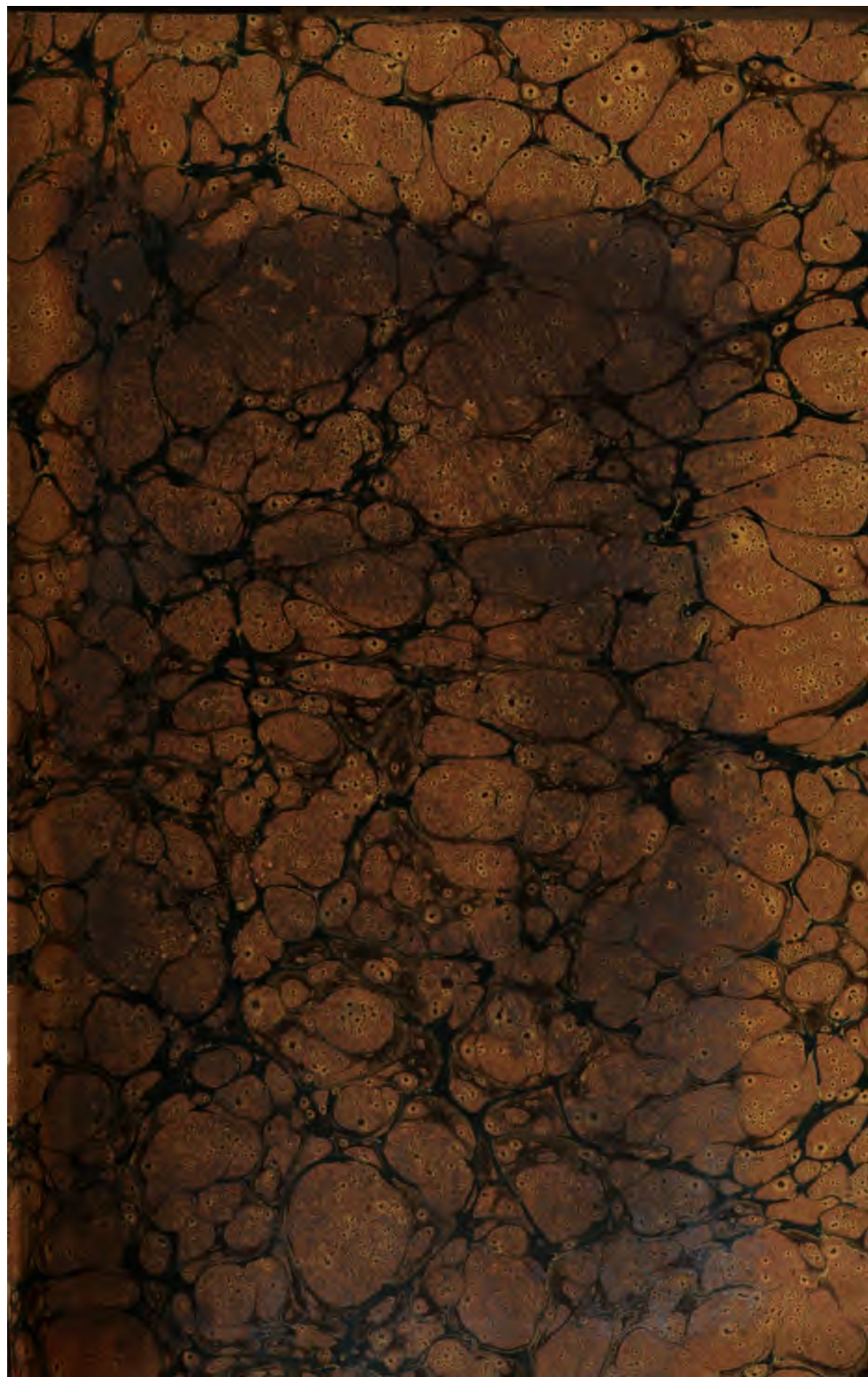
PRESENTED

BY THE REV. S. C. MALAN, D.D.,

VICAR OF BROADWINDSOR,

January, 1885.

Persian E 30

THE DESÂTIR

OR

Sacred Writings

OF THE

ANCIENT PERSIAN PROPHETS;

IN THE ORIGINAL TONGUE;

Together with

**THE ANCIENT PERSIAN VERSION AND
COMMENTARY**

OF THE

Fifth Sasan;

CAREFULLY PUBLISHED

BY

MULLA FIRUZ BIN KAUS,

WHO HAS SUBJOINED A COPIOUS

GLOSSARY

Of the Obsolete and Technical Persian Terms;

TO WHICH IS ADDED

AN ENGLISH TRANSLATION

OF THE

Desâtir and Commentary.

IN TWO VOLUMES.

VOL. I.

BOMBAY:

PRINTED AT THE COURIER PRESS, BY J. F. DE JESUS.

1818.

J. Malan
1856.

1000
1000

TO BRIGADIER GENERAL
SIR JOHN MALCOLM,
K. C. B., K. L. S.

LATE MINISTER PLENIPOTENTIARY TO THE
• COURT OF PERSIA, &c. &c. &c.

SIR,

THE uniform kindness and attention with which you have honored me for so many years, and the grateful memory of the zeal with which, on so many occasions, you have promoted my interest and views, would
of

of themselves have pointed out your name as that with which I should be most proud to adorn my volumes, were not the same distinction called for by your unrivalled knowledge of the history and manners of the East, which has been displayed for the benefit of *your* country, and, let me add, no less of *ours too*, both in your admirable writings, and in your numerous successful embassies and negotiations. Your romantic bravery, and successful daring in the late brilliant campaign, if faithfully recorded, might seem to make history encroach on the province of poetry. The generous praise of the noble and illustrious person who guides our
Eastern

Eastern Empire, is but an anticipation of the voice of impartial posterity.

That you may long live to enjoy the honors which you have gained in arts and in arms, and to diffuse the generous feelings which have led you to glory, is the ardent prayer of

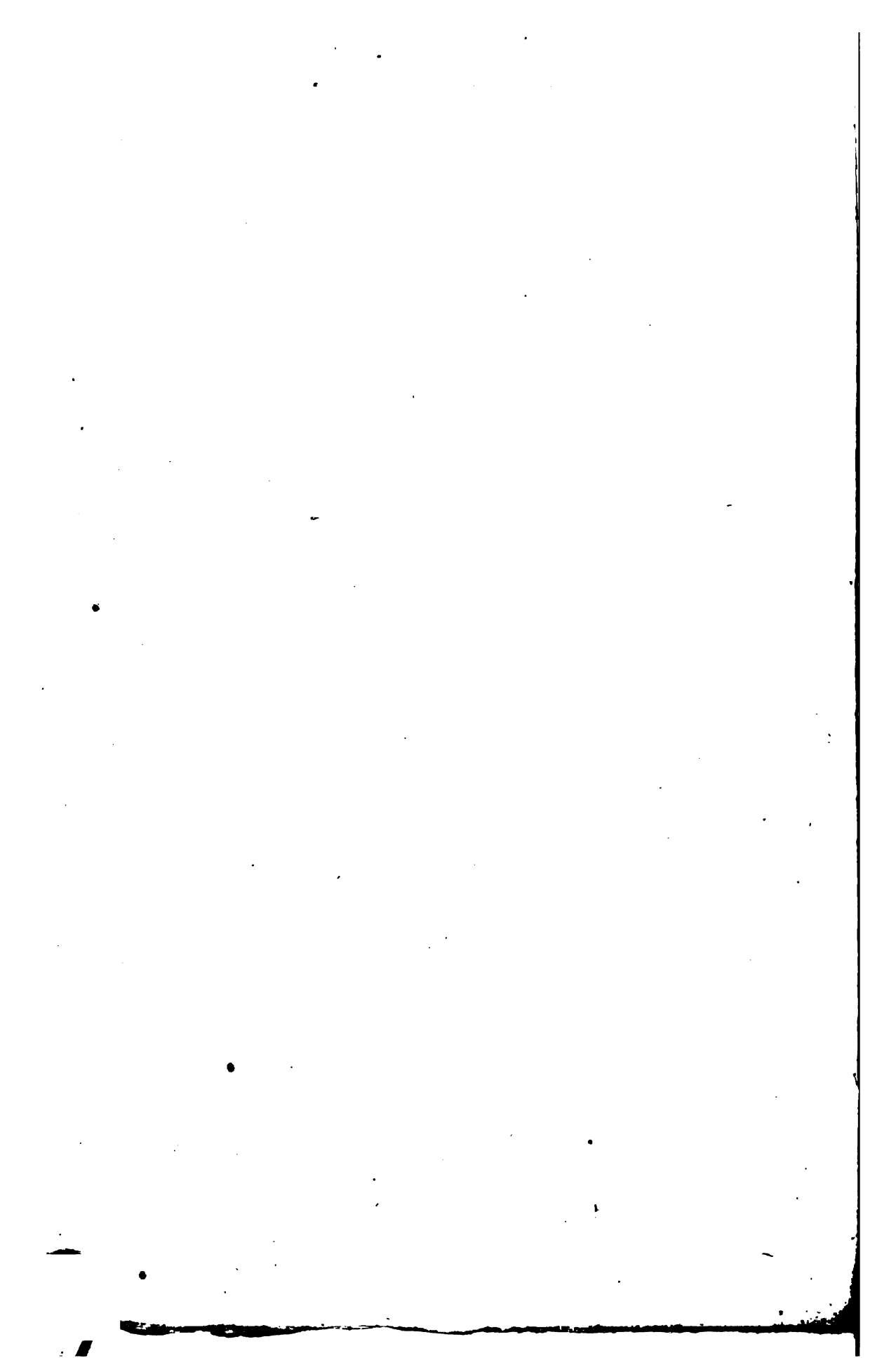
Your very humble and

faithful Servant,

MULLA FIRUZ BIN KAUS.

Bombay,

2d May 1818.

PREFACE.

THE following pages contain one of the most singular works that has ever appeared in the east. The *Deçahir* professes to be a collection of the writings of the different Persian Prophets, who flourished from the time of Mahabad to the time of the fifth Sasan, being fifteen in number; of whom Zerdusht, or Zoroaster was the thirteenth and the fifth Sasin the last. The fifth Sasan lived in the time of Khoro-Pusow, who was contemporary with the Emperor Heraclius, and died only nine years before the destruction of the ancient Persian monarchy. The writings of these fifteen prophets are in a tongue of which no other vestige appears to remain, and which would have been unintelligible without the assistance of the ancient Persian translation. It is quite a different language from the Zend, the Pehlevi, and the Deri, the most celebrated of the dialects of ancient Persia. The old Persian translation was made by the fifth Sasin, who has added a commentary, in which some difficulties of the original text are expounded. The commentary displays a very subtle and refined metaphysics.

This work, though known to have existed as late as the reign of Shah Jehan, had eluded the search of the curious in oriental history and antiquities in later times. The attention of the European world was first directed to it by Sir William Jones, a man of whom England is justly proud, and whose profound knowledge of Persian history and literature entitles all his remarks on these subjects to the highest attention. That accomplished writer, in his Sixth Anniversary Discourse delivered before the Asiatick Society "On the Persians," after explaining his own peculiar qualifications for the task which he had undertaken of unfolding the antiquities of Persia, continues; "And since I have maturely considered the questions which I mean to discuss, you will not, I am persuaded
"suspect

“suspect my testimony, or think that I go too far when I assure you, that I will assert nothing positively which I am not able *satisfactorily to demonstrate*.” He then remarks, that it had long seemed to him unaccountably strange, that although Egypt, Yemen, the Chinese, and India had their monarchs in very early times “yet Persia, the most delightful the most compact, the most desirable country of them all, should have remained for so many ages unsettled and disunited. A fortunate discovery,” he adds, “for which I was first indebted to Mir Muhammed Hosain, one of the most intelligent Muselmans in India, has at one dis- sipated the cloud, and cast a gleam of light on the primeval history of Iran, and of the human race, of which I had long despaired, and which could hardly have dawned from any other quarter.

“The rare and interesting tract on twelve different religions, entitled the *Dabistan*, and composed by a Muhammedan traveller, a native of Cashmir, named *Mohsan*, but distinguished by the assumed surname of *Fani* or *perishable*, begins, with the wonderfully curious chapter on the religion of Hushang, which was long anterior to that of Zoroaster, but had continued to be secretly professed by many learned Persians, even to the author’s time; and several of the most eminent of them, dissenting in many points from the Gabs, and persecuted by the ruling powers of their country, had retired to India, where they compiled a number of books, now extremely scarce, which Mohsan had perused, and with the writers of which, or with many of them, he had contracted an intimate friendship. From them he learned, that a powerful monarchy had been established for ages in Iran before the accession of Cayumers; that it was called the Mahabudjan dynasty for a reason which will soon be mentioned; and that many princes, of whom seven or eight are only named in the *Dabistan*, and among them *Mahabudor* or *Maha Boli*, had raised their empire to the zenith of human glory. If we can rely on this authority, which to me appears unexceptionable, the Iranian monarchy must have been the oldest in the* world.”

After some new and valuable remarks on the ancient languages and characters of Iran, Sir William Jones proceeds to characterise the religion of the Desatir and *Dabistan* in the following words, which will form the best introduction to these volumes.

“The primeval religion of Iran, if we rely on the authorities adduced by Mohsan Fani, was that which Newton calls the oldest (and

* *Asiat. Res.* Vol. II. pp. 48-49. Octavo Edition.

" it may be justly called (the noblest) of all religions: ' A firm belief
 " that one supreme God made the world by his power, and continually
 " governed it by his providence; a pious fear, love and adoration o-
 " him; a due reverence for parents and aged persons; a fraternal affec-
 " tion for the whole human species, and a compassionate tenderness even
 " for the brute creation; A system of devotion to pure and sublime
 " could hardly among mortals, be of long duration; and we learn from
 " the Dabistan that the popular worship of the Iranians under Hushang,
 " was purely *Sabian*; a word of which I cannot offer any certain ety-
 " mology, but which has been deduced by grammarians from *Saba*, an
 " *Aest*, and particularly the *Aest* of *Aerben*; or the *celestial* bodies, in
 " the adoration of which the *Sabian* ritual is believed to have consisted.
 " There is a description, in the learned work just mentioned, of the be-
 " veral Persian temples dedicated to the sun and planets, of the image
 " adored in them, and of the magnificent processions to them on pre-
 " scribed festivals; one of which is probably represented by sculpture
 " in the ruined city of *Jemshid*. But the planetary worship in *Persia*
 " seems only part of a far more complicated religion, which we now
 " find in the *Indian* provinces; for *Mohsan* assures us that, in the opi-
 " nion of the best informed *Persians*, who professed the faith of *Hushang*,
 " distinguished from that of *Zeratusht*, the first monarch of *Iran*,
 " and of the whole earth, was *Mahabud* (a word apparently *Sanscrit*),
 " who divided the people into four orders, the *religious*, the *military*,
 " the *commercial*, and the *servile*, to which he assigned names unques-
 " tionably the same in their origin with those now applied to the four
 " primary classes of the *Hindus*. They added, that he received from the
 " Creator, and promulgated among men, a *sacred book* in a heavenly
 " language, to which the *Muselman* author gives the Arabic title of *De-*
 " *natir*, or *regulations*, but the original name of which he has not men-
 " tioned; and that *fourteen Mahabads* had appeared, or would appear,
 " in human shapes for the government of this world. Now when we
 " know that the *Hindus* believe in *fourteen Manus*, or celestial persons
 " ages with similar functions, the first of whom left a book of *regula-*
 " *tions* or *divine ordinances*, which they hold equal to the *Veda*, and
 " the language of which they believe to be that of the Gods, we can
 " hardly doubt that the first corruption of the purest and oldest religion
 " was the system of *Indian* theology invented by the *Brahman*, and
 " prevalent in these territories, where the book of *Mahabud*, or *Manu*,
 " is at this moment the standard of all religious and moral duties. The
 " accession of *Cayumers* to the throne of *Persia*, in the eighth or ninth
 " century before Christ, seems to have been accompanied by a consider-
 " able

" able revolution both in government and religion; he was most prob-
 " ably of a different race from the Mahabadians who preceded him,
 " and began perhaps the new system of national faith which Hushang,
 " whose names it bears, completed; but the reformation was partial,
 " for, while they rejected the complex polytheism of their predeces-
 " sors, they retained the laws of Mahabad, with a superstitious vena-
 " ration for the sun, the planets, and fire; thus resembling the Hindu
 " sects called *Sauras* and *Sagnicas*, the second of which is very nume-
 " rous at Benares, where many *agnihotras* are continually blazing,
 " and where the *Sagnicas* when they enter on their sacerdotal office
 " kindle, with two pieces of the hard wood *Semi*, a fire which they
 " keep lighted through their lives for their nuptial ceremony, the per-
 " formance of solemn sacrifices, the obsequies of departed ancestors,
 " and their own funeral pile. This remarkable rite was continued by
 " Zaratust, who reformed the old religion by the addition of genii, or
 " angels, presiding over months and days, of new ceremonies in the ve-
 " neration shewn to fire, of a new work which he pretended to have
 " received from heaven, and above all by establishing the actual adora-
 " tion of one supreme Being. He was born, according to Mohsan, in
 " the district of Rai; and it was he (not as Ammianus asserts, his pro-
 " tector Gushasp) who travelled into India, that he might receive
 " information from the Brahmins in theology and ethics. It is barely
 " possible that Pythagoras knew him in the capital of Irak; but th^o
 " Grecian sage must then have been far advanced in years; and we
 " have no certain evidence of an intercourse between the two philoso-
 " phers. The reformed religion of Persia continued in force till that
 " country was subdued by the Muselmans; and, without studying the
 " Zend, we have ample information concerning it in the modern Per-
 " sian writings of several who professed it. Bahman always named Zo-
 " ratust with reverence; but he was in truth a pure theist, and strong-
 " ly disclaimed any adoration of the fire or other elements; he denied
 " that the doctrine of two coeval principles, supremely good and su-
 " preinely bad, formed any part of his faith; and he often repeated
 " with emphasis the verses of Firdausi on the *prostration* of Cyrus and
 " his paternal grandfather before the blazing altar; 'Think not that they
 " were adorers of fire; for that element was only an exalted object
 " on the lustre of which they fixed their eyes; they humbled themselves
 " a whole week before God; and, if thy understanding be ever so little
 " exerted, thou must acknowledge thy dependence on the Being su-
 " premely pure.' In a story of Sadi, near the close of his beautiful
 " Bostan

“ Bnstan, concerning the idol of Somanath, or Mahadeva, he con-
 “ found: the religion of the Hindus with that of the Gabrs, calling the
 “ Brahmans not only Moghs (which might be justified by a passage in
 “ the Mesnavi) but even readers of the Zend and Pazend; Now, whe-
 “ ther this confusion proceeded from real or pretended ignorance I
 “ cannot decide, but am as well convinced that the doctrines of the Zend
 “ were distinct from those of the Veda, as I am that the religion of the
 “ Brahmans, with whom we converse every day, prevailed in Persia,
 “ before the accession of Cayumers, whom the Parsis, from respect to
 “ his memory, consider as the first of men, although they believe in an
 “ universal deluge before his reign.”

“ With the religion of the old Persians their philosophy (or as much
 “ as we know of it) was intimately connected; for they were assidu-
 “ ous observers of the luminaries, which they adored, and established,
 “ according to Mohsan, who confirms in some degree the fragments of
 “ Berosus, a number of artificial cycles with distinct names, which seem
 “ to indicate a knowledge of the period in which the equinoxes appear
 “ to revolve. They are said also to have known the most wonderful
 “ powers of nature, and thence to have acquired the fame of Magicians,
 “ and † enchanter &c.”

After a few observations on the mystical theology, the monuments of
 sculpture, and the sciences and arts of the ancient Persians, the learned
 author concludes, “ Thus has it been proved by clear evidence and plain
 “ reasoning, that a powerful monarchy was established in Iran long be-
 “ fore the Assyrian or Pishdadi government; that it was in truth a *Hindu*
 “ monarchy, though if any chuse to call it *Cusean, Casdean, or Scythian*
 “ we shall not enter into a debate on mere names; that it subsisted many
 “ centuries, and that its history has been engrafted on that of the *Hindus*
 “ who founded the monarchies of Ayodhya and Indraprestha; that the
 “ language of the first Persian empire was the mother of the *Sanscritt*,
 “ and consequently of the *Zend and Parsi*, as well as of the *Greek, Latin*,
 “ and *Gothic*, that the language of the Assyrians was the parent of the
 “ *Chaldaic* and † *Pahlivi*.”

It is not surprizing that the deliberate judgment of so enlightened an
 enquirer as Sir William Jones, and the important conclusions to which the
 disquisitions founded on the facts contained in the *Desatir* evidently led,
 should have excited a very strong desire to discover and bring to light a

† *Asiat. Res.* Vol. II pp. 58—62.

‡ *Ibid* p. 64.

volume so precious to history. This wish has been often and strongly expressed by the persons who were best qualified to appreciate the value of such a work. But the testimony contained in the Discourse of the Most Noble the Marquis of Hastings at the public visitation of the College of Fort William on the 15th July 1816, is that which is most highly gratifying to the Editor, not only as being the opinion of a nobleman profoundly conversant with the history and spirit of the East, but as containing a flattering compliment to the Editor himself; "Among the literary notices of this year," says the Governor General, "there is one, which, although not edited under the immediate auspices of this Institution, or even of this Government, is, nevertheless so great a literary curiosity, that I cannot refrain from bringing it forward, by public mention, on this occasion. I allude to that interesting work, the Desatir, which had for some time been lost to the literary world, until a copy was almost accidentally recovered by the learned Chief Priest of the Parsee religion at Bombay. A translation into English & a glossary of the obsolete words has been prepared under the superintendence of the Moolla, and in this state the work is now in the press at that presidency. The Desatir, which purports to be a collection of the works of the elder Persian prophets, will be peculiarly an object of curiosity with the learned of Europe, as well as of this country, for it is unquestionably the only relique which exists of the literature of that period of Persian history, which is familiar to us from its connection with the history of Greece."

Where a work comes before the public with such high pretensions, it is but reasonable to expect that some account should be given, not only of the mention which has been made of it by the writers of past ages, but of the way in which the copy from which it is now printed was originally found.

The Desatir is known to have existed for many years and has frequently been referred to by Persian writers, though as it was regarded as the Sacred Volume of a particular sect, it seems to have been guarded with that jealous care, and that uncommunicative spirit that have particularly distinguished the religious sects of the East. We can only fairly expect therefore, that the contents should be known to the followers of the sect. It is accordingly quoted by Behram Ferhad, the author of the *Sharistani Char Chemen*, who flourished in the reign of Akbar, and died about A. D. 1624, in the reign of the Emperor Jehangir. This author, who appears to have been a native of Shiraz, though outwardly a Musselman, was really a Parsi, or rather a disciple of Azer-Keiwan, a philosophical

phical ascetic, who founded a new sect on the foundation of the ancient Parsi tenets. The Desatir was known to Hakim-ibni-Khalif-uz-Tebrizi Muhammed Husain, the author of the Burhani Katin, the best Dictionary extant of the Persian language, who lived in the age of Shah Jehan; and at that time the credit of the Desatir must have been high, since he often quotes the commentary as his authority for words in the old Persian. The author of the Dabistan, who seems to have flourished in the reigns of Jehangir and Shah Jehan, frequently mentions the Desatir, and indeed adopts it for his guide in the account which he gives of the religious dynasties of Mahabad and his successors.

As to the copy from which the present edition was printed, it is carefully taken from that in the possession of the Editor, Mulla Firuz, being the only manuscript of the work known to exist. It was purchased at Isfahan by his father about forty five years ago, from one Agha Muhammed Taher, a bookseller, who, understanding that the Editor's father was an Indian Parsi, brought it to him for sale, induced by the words *Kitab i Gabri* (a Gabr Book) which were written on the cover. Kaus, the father of Firuz, had been sent by the Parsis of India to travel in Persia for the purpose of making some enquiries regarding the remnant of the Parsis in that country; and particularly in search of materials that might enable him to settle the disputes which prevailed among the Parsis of India concerning their computation of time; the difference of a complete month having taken place in their modes of reckoning, during the long interruption of intercourse between the Parsis of India and those of Persia; a circumstance which had produced a schism at Surat; some following the Kalendar of the Parsis of Kerman, others that which had been in use for some centuries among the Parsis of India. This harmful schism still continues.

Some years ago this work attracted the notice of the Honorable Jonathan Duncan, the late Governor of Bombay, a gentleman whose friendship the Editor had the happiness of enjoying for a long period. He had devoted much of his attention to the manners and institutions of the East, and was equally distinguished for the zeal with which he himself prosecuted these enquiries, and for the liberality with which he patronised those who did. Mr. Duncan was struck with the character of the work, and after various enquiries regarding its authenticity, of which he satisfied himself, resolved to steal some hours from public business to devote to the task of translating the Desatir; in which at various periods during the course of nearly five years, he was assisted by the Editor.

In the year 1811, Mr. Duncan was advised to leave Bombay, in consequence of his declining health. Still faithful to his resolution of completing the translation of the *Desatir*, which he had resolved to present to his Majesty as the most valuable tribute that he could offer him on his return from the East, he gained the Editor's consent to accompany him to the Isle of France that he might assist in the translation which was now considerably advanced: but the death of Mr. Duncan, before he could embark, deprived the Editor of one of his most valued friends, and put an end to this plan, which had occupied some of his latest thoughts, when nearly one half of the work was finished. The part which he translated has, it is understood, been sent to England with his other papers. It is to be regretted that Mr. Duncan did not live to complete a work for which he was every way so well qualified.

Soon after this event, when General Sir John Malcolm was collecting materials for his History of Persia, the accounts which he had heard regarding the *Desatir*, and the high opinion of its value entertained by Sir William Jones, produced some enquiries which terminated in his expressing to the Editor his decided judgment that it should be given to the public in the original, that its pretensions and merits, such as they were, might meet with a more complete and fair investigation than it was possible for them to receive while the work remained in manuscript; and in deed, as far as has yet appeared, shut up in a single copy.

For the favourable terms in which the Editor and his plans are mentioned by Sir John Malcolm in various parts of his admirable History of Persia, the Editor returns that gentleman his most grateful thanks.

The opinion of the historians of Persia, which had so much weight with the Editor, and was likely to have so much with the public, led to the present publication. The text of the *Desatir* is now printed entire, along with its Persian translation and commentary, under the care of the Editor, who has laboured with unwearied zeal to leave nothing undone on his part, that could render the work complete. To the original work he has added a glossary of such ancient and technical words as occur in the old Persian translation, and to those who make the language or antiquities of Persia their study, this glossary, the fruit of many years' observation, may not be esteemed the least valuable part of the volumes. The whole he commits to the judgment of the learned.

To the Right Honorable the Governor in Council of Bombay his most grateful thanks are due for the liberal patronage they have afforded to this Publication.

PREFACE.

ix

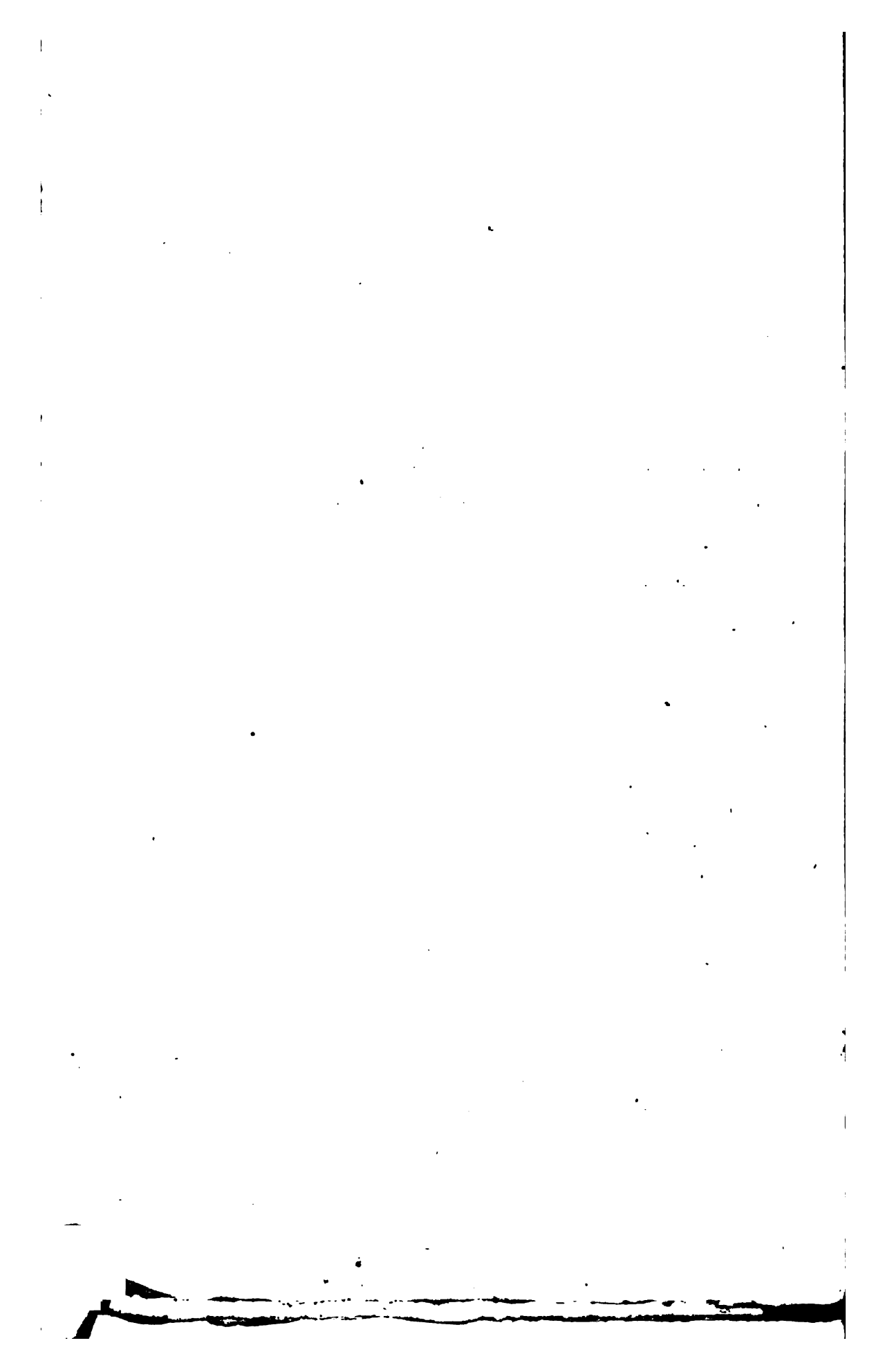
Nor can he conclude this Preface without returning his acknowledgments to Mr. Erskine for the valuable assistance received from him in many instances during the progress of this undertaking.

With these observations the Editor delivers to the public a work which or many years had been his favorite study. Unless his partiality for it misleads him, he trusts that it will be received as a valuable addition to the historical and literary annals of the East. The few years of his life that may yet remain to him he intends to devote to the completion of an Epic poem on the Conquest of India by the British,* on which he has for many years been employed, and which he has nearly brought to a close.

If his name is to be known to future ages and to be enrolled among the small number of poets whose works have survived the touch of time, he fondly hopes that it may be conveyed to posterity by the same work which records the unrivalled triumphs of British valor; and that, by the fortunate association, his fame may perish only with the memory of British glory.

BOMBAY, 2d MAY 1818.

* The George, nameh.

SUBSCRIBERS
TO THE DESATIR

HIS ROYAL HIGHNESS
THE PRINCE REGENT,

TWO COPIES.

THE MOST NOBLE
THE MARQUES OF HASTINGS, K. G.
GOVERNOR GENERAL OF INDIA.

SIX COPIES.

THE GOVERNMENT OF BOMBAY,

ONE HUNDRED COPIES.

A.	Copies.	B.	Copies.
Anstruther, Sir A. Recorder of Bombay.	3	Bax, John, Esq.	1
Ashburner, Luke, Esq.	1	Bell, Alexander, Esq. Member of Council.	1
Apcar, Mr. Arratoon, ...	1	Barnes, Venerable the Archdeacon, ...	2
Ardaseer Framjee, ...	1	Briggs, Captain John, ...	1
Adam, Wm. Esq. Chief Sec. to Govt. Bengal.	2	Brown, George, Esq.	2
Anderson, G. W. Esq. Kaira.	1	Babington, Stephen, Esq.	2
Ardaseer Dhunjee Shah, ...	1	Bruce, Capt. William, ...	1
Agnew Major, ...	1	Baird, P. C. Esq.	1
Alves Lieutenant, ...	1	Boyce, Mr. William, ...	1
Anderson, Rt. Esq. Deputy Regr. Sudder Adawlut, Madras.	1	Bellino, Mr. Charles, ...	1
		Bhicajee Merjee, ...	1
		Berzoorjee Nanabhoy, ...	1

B.	Copies.	F.	Copies.
Byramjee Cowasjee Bennarjee, ...	1	Fell, John, Esq.	3
Barnard, T. Esq.	1	Ford, Major John, ...	1
Burnett, Andrew, Esq.	1	Fraser, Lieut. Col. Thomas Augustus, Madras.	1
Bingham, Chas. Esq. Poona. 1	1	Fitzgerald, Captain 8th Regiment, Calcutta.	1
C.		Forbes, Theodore, Esq.	1
Calcutta, the Lord Bishop of	3	Faria, Sir Roger, De	1
Cole, the Hon'ble A. H. Resident at Mysore, ...	1	Feeroozshah Dhunjeeshah, ...	2
Carr, the Reverend J. S.	1	G.	
Collett, Captain J. H.	1	Griffith, Colonel John.	1
Close, Captain R. Resident at Scindiah's Court.	2	Goodwin, Rich. Thos. Esq. ...	2
Cleiland, Major, ———, ...	1	Graham, Lieutenant J. W. ...	1
Campbell Major, ———, ...	1	Grindlay, Capt. R. M.	1
Cursetjee Cowasjee, ...	1	Grant, Lieut. G. (Marine)... ..	1
Cursetjee Manockjee, ...	5	Gregory, Geo. Esq. Judge & crim. Judge at Guatoor. 1	1
Campbell, Robert, Capt.	1	H.	
Corsellis, George, Esq.	1	Hare, Major General, Commanding in Mysore.	1
Caldwell, Lieut. H. 2d Bat. 25 Native Infantry.	1	Henderson, James, Esq. Sec. to Government.	1
Chastenay, Mr.	1	Harvey, Captain, ———, ...	1
Colquhoun, Gideon Esq. Resident at Bussora.	1	Hollis, Lieutenant, ———, ...	1
Carnac, Captain J. R. Resident at Barodra.	2	Henshaw, Mr. S. W. H.	1
D.		Hughes, Lieut. John Rees. 1	1
Doyle, Lieut. Col. Calcutta. 3	3	Hislop, Lieut. Gen. Sir Thos. Bt. Commander in Chief Madras.	1
Dun, Lieut. C. D. M. N. I. 1	1	Hockley, W. B. Esq.	1
Dossabhay Jansettjee, ...	1	Herdis, Capt. 1st Bat. 19th Regt. M. N. I.	1
E.		Heath, J. M. Esq. Dep. Commercial Resident, at Salem. 2	2
Elphinston, the Hon. Mountstuart, &c. &c. &c.	6	Harriott, Maj. John, B. N. I. 1	1
Erskine, Wm. Esq. Bombay 3	3	Hormoozjee Bomanjee, ...	2
Elphinston, John, Esq.	1	Hormoozjee Bhicajee, ...	1
Elphinstone, C. Keith, Mr. 1	1	Hcerjee Nowrojee, ...	1
Edmond, Captain J. 16th Regiment Madras N. I.	1	J.	
Elliot, G. C. Esq.	1	Jordon, Mr. Paul, ...	1
Ellis, C. Esq. Judge and Magistrate, Mangalore.	1	Jarden, Maj. J. S. 5th Regt. 1	1
Eduljee Cursetjee, ...	1	Jones, W. A. Esq.	1
		Jansettjee Bomanjee, ...	1

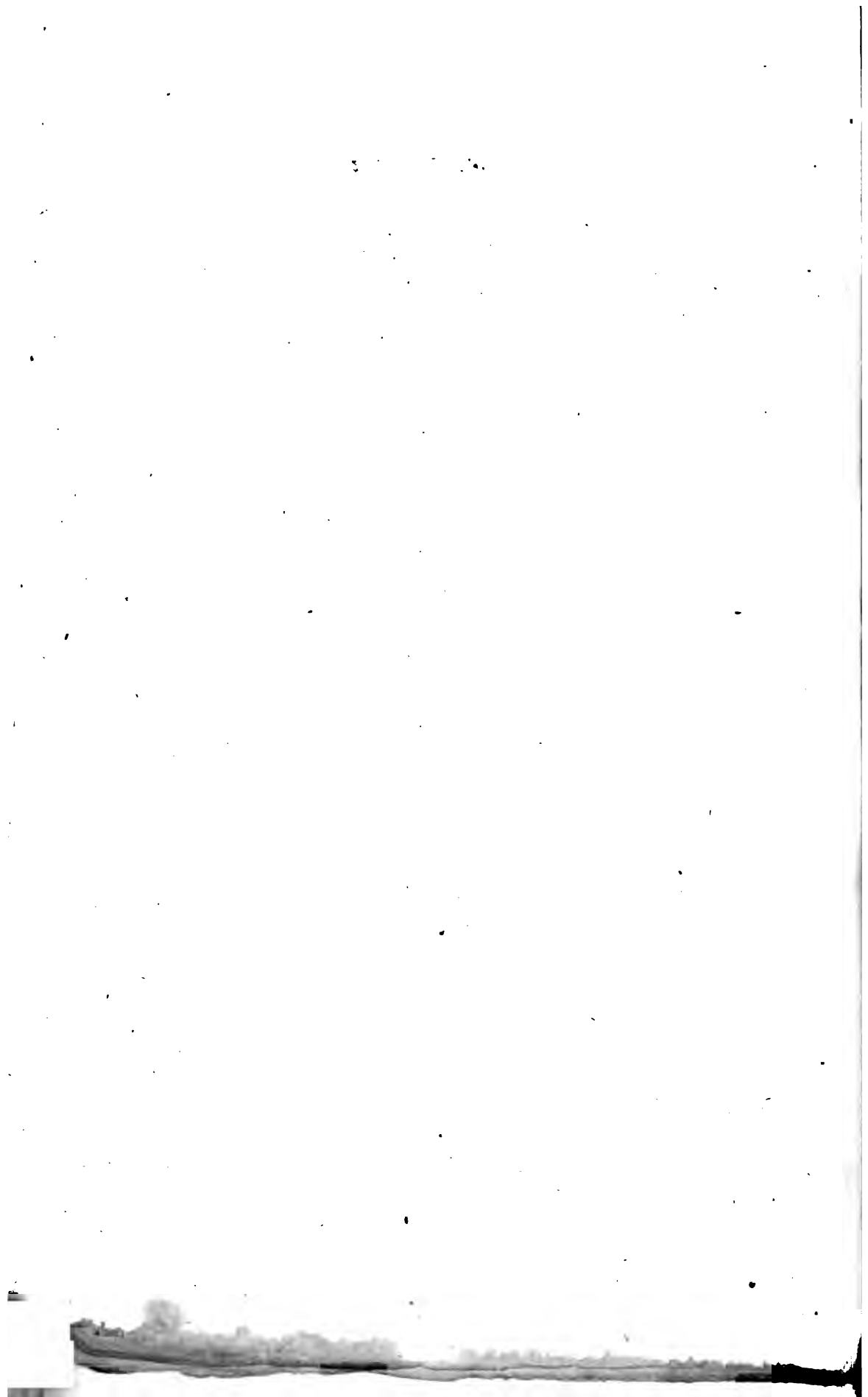
K.	Copies.	N.	Copies.
Kennedy, Captain, Vans. ...	1	Nepean, the Right Hon'ble	
Kempt, Mr. R. ...	1	Sir Evan. Bart. Governor	
Keys, Captain Charles, ...	1	of Bombay. ...	3
Keate, Thomas, M. Esq. ...	1	Newbolt, the Hon'ble Sir John	
Kennedy, Richard M. D. Esq. ...	1	Kt. Chief Justice of Ma-	
Kennedy, Col. M. ...	1	dras. ...	1
Keath, J. M. Esq. Dep. Com-		Nightingall, General, Lieut.	
mercial Resident at Salem. ...	2	Sir Miles K. C. B. Com-	
Kaikhosroe Sorabjee, ...	1	mander in Chief, Bombay. ...	2
L.		Newnham, William Esq. Se-	
Library of the Literary So-		cretary to Govt. Bombay. ...	1
ciety of Bombay, ...	1	Newnham, Thomas Esq. Ma-	
Lithgow, Colonel James, ...	1	dras Civil Establishment. ...	1
Low, Lieut. John, ...	1	Newnham, Henry Esq. Ben-	
Law, C. Esq. Post Master Gen.	1	gal Establishment. ...	1
Loureiro Mr. Henrique Jos.	1	Noton, Benjamin Esq. ...	1
Limjee Bhicjee, ...	1	Napier, Capt. ...	2
M.		Nicol, Lieut. Col. ...	1
Malcolm, Brigadier General		O.	
Sir John, K. C. B. K. L.		Oliver, Wm. Esq. Register	
S. and L. L. D. ...	6	Court of Sudder Adawlut,	
Malcolm, David, Esq. ...	1	Madras. ...	1
Machride, John David, D. C.		Oakes, T. A. Esq. Collector	
L. Professor of Arabic in		and Magistrate at Guntoor. ...	1
the University of Oxford. ...	2	Osborne, Lieut. Col. H. ...	1
Macklin, Hugh George, Esq.		P.	
Advocate Gen. Bombay. ...	1	Pottinger, Lieut. H. ...	1
Michie, Lieut. Jonathan, ...	1	Pruen, Capt. John, ...	1
Morris, John Esq. ...	1	Prinsep, H. Esq. ...	2
Morison, John Esq. ...	1	Patrickson, Capt. W. F. Cal. ...	1
McMurdo, Capt. J. Resident		Pelly, John H. Esq. Fort Vic-	
at Anjar. ...	1	toria. ...	1
McIlraith, Mr. ...	1	Pereira, Mr. Joseph Antonio, ...	1
McDonald, Lieut. O. ...	2	Pestonjee Cowasjee, ...	1
Munro, James Esq. Register		R.	
Zillah Court at Dharrum-		Rich, Claudius Jones, Esq.	
pooram Coimbalore, Ma-		Resident at Bagdad, ...	2
dras. ...	1	Reid, J. R. Esq. ...	1
Macan, T. Esq. Calcutta. ...	2	Romer, John Esq. Judge &	
Martin, R. Esq. Calcutta. ...	1	Magistrate, Surat. ...	1
McVeigh Mr. Schoolmaster, ...	1	Russell, Lieut. Colonel, ...	1
Merwanjee Nowroozjee Ma-		Robertson T. W. Esq., Head	
nockjee, ...	1	Assistant to the Collector at	
Mahummed Ulle Khan, ...	2	Massulipatam. ...	1

R.	Copies.	T.	Copies.
Robinson, the Revd. Thomas,		Taylor, Doctor John,	... 1
Poona.	1	Towsey, Capt. Edward,	... 1
Ruttonjee Bomanjee,	... 1	Thompson, Capt. 17th Dra-	...
S.		goons.	1
Shotton, William Esq.	... 1	W	
Smith, Lionel, Brigadier Ge-		Warden, Francis, Esq. Chief	
neral, Poona.	2	Secretary to the Govern-	
Stewart, John, Esq.	... 5	ment of Bombay.	2
Stewart, Captain John,	... 1	Wedderburn, John, Esq. Ac-	
Stephenson, R. E. Esq.	... 1	countant General.	1
Steuart, Robert, Esq.	... 1	Wade, the Revd. N.	1
Swinton, George Esq. Sec.		Willock, Capt. Henry, Char-	
to Government Bengal. ...	2	gé d'affaires at the Court	
Sawers, J. Esq.	2	of Teheran, ...	1
Sealy, Major H. W.	1	Wilkins, William, Esq. ...	1
Stannus, Captain, ...	1	Woodhouse, Ollyett, Esq. ...	3
Sutherland, James Esq. third		Woodhouse, Mr. Richard, ...	2
Judge of the Provincial		Williams, Monier Capt. Sur-	
Court of Circuit and ap-		veyor General.	1
peal, at Surat.	1	Williams, J. Esq.	2
Syyed Mohummed Ullee		Waters, G. Esq. Register to	
Yezdey, ...	1	Judge and Magistrate at	
T.		Mangalore.	1
Torin, Richard, Esq. ...	1	Y.	
Tod, Captain ———, ...	1	Young, Lieutenant Colonel,	
Tovey, Captain ———, ...	1	Calcutta.	1

In England Subscribers to the number of Fifty have been acquired by the Editor's friends. ... .. 50.

Additional SUBSCRIBERS to the DESATIR: received since the foregoing list was printed.

						Copies
N. B. Edmonstone, Esq.	...	...	...	...	...	2
The Ven'ble Archdeacon Seton,	...	...	...	...	...	2
G. Dowdeswell, Esq.	...	...	...	...	...	1
C. M. Ricketts, Esq.	...	...	...	...	...	1
W. B. Bayley, Esq.	...	...	...	...	...	1
Capt. Thomas Roebuck,	...	...	...	...	...	1
Lieut. Col. P. Bradshaw,	...	...	...	...	...	1
James Calder, Esq.	...	...	...	...	...	2

صفحه	سطر	غاط	صحيح
۲۸۳	۷	نپك	ينك
۲۹۱	۹	سپراك	سپراك
۲۹۴	۵	با بيد	يا بيد
۲۹۹	۲	هر دو پيرا	هر دو پيركا
۳۱۳	۷	حقيقتي	حقيقتي

مكرر	صفحه	سطر
هپه	۱۲۹	۱۴
د م	۱۷۱	۹
دو	۱۷۷	۹
ملا طغه	۳۱۱	۳

صفحه	سطر	عنا	صحیح
۱۷۲	۴	اچیم	چیم
۱۷۲	۸	بخشدم	بخشیدم
۱۷۵	۵	آنزقره	آنزاقره
۱۸۰	۵	پربختار	پرنختار
۱۸۱	۱۵	مزداکا	مزدامکا
۱۹۴	۲	پرتو	پرتو
۲۰۱	۷	یم	یم
۲۰۲	۱۱	ثو	ثو
۲۰۵	۷	شنا	شنا
۲۰۹	۴	دانشته	دانسته
۲۰۹	۱۴	قرون	قرونی
۲۱۱	۱۳	یم	یم
۲۱۵	۵	پدانبد	پدایند
۲۲۳	۸	نبرای	نبرایی
۲۲۴	۱۳	رایند	رانید
۲۲۷	۸	مبگویم	مبگویم
۲۴۵	۲	نباشد	نباشند
۲۵۲	۲	بایش	پایش
۲۹۷	۱۲	زادی	آزادی
۲۷۳	•	هر	هر
۲۸۳	۲	فرزندان	فرزندان را

صفحہ	سطر	غلام	صحیح
۱۰۰	۱۵	امرد و مہد	امرد و مہد
۱۰۵	۷	و فر جبشوری	و سو فر جبشوری
۱۰۶	۷	پنام و شناخت	پنام و نشان و شناخت
۱۰۸	۴	ریر دست	زیر دست
۱۱۰	۱۵	وداد	ور داد
۱۱۲	۱۴	فر نریدہ	فر نریدہ
۱۱۹	۹	قراد	قراد
۱۲۶	۹	(ہز پوشارت و سادت)	ہز پوشارت و تو شارت و سادت
۱۳۰	۳	ہز رید	ہز رید
۱۳۰	۱۵	کدندہ	کدندہ
۱۳۹	۱۲	ہز	ہز
۱۴۰	۴	تہورد	تہورد
۱۴۱	۶	آشتار	آرشتار
۱۴۴	۱۵	ہم	ہم
۱۴۸	۸	کقتیم	کقتیم
۱۴۸	۱۲	چہری	چہری
۱۴۸	۱۵	بودہ	بود
۱۵۵	۲	آزار	آزار
۱۵۵	۶	کرا از نرد	کرا نرد
۱۵۷	۴	مسرودہ کد اکنون	مسرودہ تا اکنون
۱۶۱	۱۱	اورا گاہ کن	اورا آگاہ کن
۱۶۲	۱۰	فر ہی اکنون	فر ہی گون

صحنه	سطر	غلط	صحیح
۲	۱۵	هو	سو
۱۲	۸	ر	را
۲۳	۹	اگر	اگر
۲۴	۵	تا بتا ر	تا بتا ر
۲۷	۱۱	گترین	گترین
۳۰	۱۲	هر شامی چتر شار	هر شامی توری چتر شار
۳۱	۴	کپر	کپر د
۴۰	۱۴	خسر	خسر و
۴۵	۱۲	یهن	یهن
۴۸	۸	هنر تور	هر تور
۵۱	۱۴	آ پید	آ پید
۵۷	۷	اکنو	اکنون
۵۸	۱۵	آ یاد	آ یاد
۵۹	۱۴	پانده	پایده
۶۳	۱۰	توس	توش
۶۷	۱	ود	نود
۸۸	۲	ورد رامیم	ورد رامیم
۹۰	۹	رنج	رنج
۹۰	۱۵	قر یاد	قر یاد
۹۱	۲	مهبوم	مهبول
۹۲	۱۰	نوند ران	نوند ران
۹۹	۱۰	شکاری	اشکاری

از د ار السلام ◉ از جلوس یزد چهره شهریار ◉ سال و

مه مهیم مگو شکو آشکار ◉ روز هفتم ماه استندار بوده

◉ کز تکاپو خامه آسایش نبود ◉ بد صد و هشتاد

و پنج ویکهزار ◉ سال کین گنج نهان شد آشکار ◉

✻ هست اینها رسن حسن کلام ✻

✻ باد بر خواننده از ناظم سلام ✻

حاکی احکام از نهي و جواز ◯ پادى راه حقیقت از
 مجاز ◯ سالکان را در طریقت رهنیاست ◯ قاید
 جان هوئی عرفان خداست ◯ عقل و نطق عاجز و ضعیف
 این کتاب ◯ کبی و دهی چون ذره اند این آفتاب ◯
 واضح چیزی که باشد ذات حق ◯ عقل و نطق اینجا چه
 یار دزد نطق ◯ آنچه بنوشتم بفرهنگ لغات ◯ گرچه
 دایم نیست غیر از تریات ◯ یارب از لطف و عطای
 بیکران ◯ ساز مقبولش بنزد مقبلان ◯ چشم منصف را
 از پیر نور دار ◯ دیده نامنصفان را کور دار ◯
 نکدر را نیز دعا کرده خرد ◯ گر خطایی را با صلاح
 آورد ◯ بیکران منت نهد بر جان من ◯ که بجبر آورده
 او نقصان من ◯ ناقصی گمرازه غرور جهل خویش ◯
 سازد از وی یکسخنی کم یا که بیش ◯ باد مقطوع
 البدی آن خود پرست ◯ خشک بادش در نوشتن هر دو
 دست ◯ چستش تاریخ بهر اختتام ◯ داد با تف با شرح

تمام ◦ این گرامی نامه یزدان پاس ◦ یوز پوشیده ◦
 چونچ زربخاک ◦ هیچکس از نام او آگاه نی ◦
 موی دیدارش کسی را راه نی ◦ شد مرا توفیق اینزه
 دستگیر ◦ آشکارا ساختم از هوش و ویر ◦ روز و
 شب ناسوده ام من سالها ◦ تا که فهمیدم از ان
 احوالها ◦ بد فراوان لفظ کاند رفهم کس ◦ می نیامد
 آن بعون داد رس ◦ یک بیک حل گشت بی ریب و عطا
 از خدا شامل چو شد لطف و عطا ◦ گر چه رنج بپرد
 و هر پرده ام ◦ شکنجی از معنی بزود آورد ام ◦
 آری آری هیچکس تا برده رنج ◦ می نیبارد در کف
 از مقصود گنج ◦ این حقیقتها کرایم کوراز ◦ منتفی
 بد آشکارا گشت باز ◦ لب اسرار خداوند غیبست ◦
 روح بخش طالبان معنویست ◦ مطلع انوار انوار آفرین
 مظهر اسرار اسرار آفرین ◦ شرع و حکمت اندرو
 گم دیده جیح ◦ در ره جت ره روانها هست شیع ◦

اجتناب فرایند و الله وای التوفیق و منه الهدایه الی
هو الطریق و اصل اینصحبغه کامله در یکجلد علیحدّه و
ترجمه آن در زبان انگلیزی و فر هنگ بخط فارسی در
جلد دیگر مطبوع و بنسب نامی و اسم گرامی جنرال صاحب
معظم الیه مشهور و مشتهر گردانید و قبیت این هر دو جلد
معاسی و پنجر و پیده معین است و اگر چه عادت آنست که
گزارش بیکه مشتبه بر کشف حقیقی باشد مقدم مسطور میگردند
لکن بیفاد المتراپ و رب الارباب بر کلام حضرت الهی
عبارت سست و واهی خود مقدم داشتن ترک ادب دانسته
بر سبیل تبصرت در آخر صحیفه ثبت و این شطحیات را با رقام
ببساتی چند که اهون من بیت العنکبوت از بی صامت
کالحدوت در تاریخ ختم ترجمه و فر هنگ است اختتام ساخته
الحمد لله الذی هدانا لهذا و ما کنا لنهتدی لولا ان هدانا
الله * * * ابیات تاریخ * * *

شکر لله ترجمه حسب الیرام ○ گشت با فر هنگ انجم و

که مشروب بعلم هیبات و الهیات حکمت و اهل انصاف
 و در فکر همتی ای لغات مشهوره حال و کتب علوم متد اوله
 مدونه علمیای اسلامیه یا فقه نشده از کثرت مطالعت و
 مهارست کتب علوم مسطوره که درین زمان مستعمله
 است لغات و اصطلاحات مجهوله را با هتیم و هتیم و
 متاسبت مقام و لطایف معنی بید عای کلام معلوم گردانیده
 قره هتکی علیحده حاوی لغات متد اوله و غیر متد اوله
 این صحیفه قد سینه مرقوم تا طایبانرا معانی بشهولت
 مفهوم و حالت منتظره باقی نهند مگر سه چهار لفظ که
 معنی آن در حجاب اختفا محجوب در ذیل آن اللطاف
 مکتوب که معنی معلوم نگزیده امید از مکارم اخلافت
 ناظرین انصاف آیین آنکه چون این ناقص بجهل و عجز
 معترف و بنادانی و قصور متصف است انکس بر مواضع
 خلله و مواقع زلل مطلع شوند در اصلاح آن کوشیده و
 بدیل عفو و اغماض پوشیده از عیب جویی و بدگویی

سرور ارباب افضیال و کرم مشفق خجسته شیم جنرل سر
 جان مالکوم بهادر از انگلستان مینو نشان ملاطفه
 ملاطفه ملاطفت ارسال و تاکید اختتام ترجمه بلاقص
 و اهیال مرقوم و خود نیز در کتابیکه مشتعلیر احوال
 ایران بزبان انگلیزی تا اقب فرموده شیه از اوصاف
 اینصحبغه مشرفه مند رج ساخته صبت ندرت و بغاسته
 آنرا قرع الباب سامعه جهانبان فکر دانید چون
 اشارت با یشارت جنرل صاحب معز اید بانجام اینهم
 عالیتهام مجدد از صد و ریافت و اینحقیر نیز مدتی
 صرف اوقات در دریافتن زبان اصل کتاب و مضامین
 آن بالغات فارسیه غیر مستعمله زاننا هدامصروف
 و یا انکه بجهل جلیلی موصوف بتصدیح سهو و تصحیف لغات
 و تحریف عبارات که از کاتب در صحیفه واقع شده بود
 هر داخته و بعد مشقت فراوان بقدر وسع و امکان از حشو
 و زاید مصدح و منقح ساخته و بعضی لغات و اصطلاحات

سوالها از منته را اعیان قاز و انجلا بی بی اندازه
 پخش شده و چون این کتاب بقره واحد منحصر و ذاتی
 آن مفقود الاثر و این اقل را اکثر اوقات با اصحاب
 علم و ارباب عمل فرقه انگریزیه دولت مجاست و
 سعادت مکالمات میسر و فطرت و جبلت این گروه حقیقت
 پژوه بتخصص غرایب اخبار و تجسس عجایب آثار و تفرس
 مکتب انبیا و حکما و تهذیب نسخ عبرت و قدما مفسور
 و مجید بنا بر آن جستجو و بر شی رسایل باستانیان
 ایران میسر نمود و بعد اطلاع بر وجود این صحیفه متبرک
 تر غیب و تجریش بترجمه آن در زبان انگریزی مینمودند
 تا آنکه نواب معمر تیساب امین الهی کوز نره نکی
 فرمانفرمای بندر مینهی با استبداد تیسام با وجود اشغال
 بظهور ریاست و مملکت بترجمه مشغول و بذل جهد در
 اتمام و انتشار آن میذول میداشت اما از اجل امان
 نیافت و این امر جلبل در حین تعطیل اقتصاد بعد از آن

و فیض مطالعه این کتاب مستطاب فایز و مستغنی
 گذشته جدا غلب لغات اینصحبته با نام نامیش که در
 قرهنکهای دیگر مفقود الذکر است آورده و مواف
 کتاب دبستان الهذاهب که بظن غالب اینتحقیق
 ذوالفقار حلی نام دارد و در مولفه خود مذاهب
 مشهوره اهل عالم تسطیر و تحریر ساخته از کتاب
 مستطاب دساتیر کبشهای جداگونه ایلی ایران
 اخذ و بالکثر ارباب آن ملل نیز ملاقات و مرقوم فرموده
 و سر اولیم جونس که درهنکام خود اعلم علیها و افضل
 قضای فرقه علیه انگریزیه و قاضی القضاة بندر کلکته
 بوده اگرچه کتاب دساتیر با وجود جستجوی بسیار
 باو نرسیده اما در یکی از تالیفات معتبره خود از کتاب
 دبستان که مولف آن اقتباس انوار اخبار را ضمیمه
 ایران از مشکوٰۃ اینصحبته کماله نموده ذکر کرده
 منتخب و مرقوم فرموده که از ان اذکار احوالات مطبوعه

راست گویی توینی (۳۹) هیتام فدواد ارجم آیند
 نیکان برآه تو آیند (۴۰) ودم بتالیس ارجم
 فرجشوریک هورانک زاهد و در تخیه تو پتیه
 همیشه اند (۴۱) کلپار مجاریو اتدام هنرام
 رختد و اندوه مدار کد انجام یزد ان بعشد (۴۲)
 وبندام هر تنوهر تپساید هنروینام تپوند چم هوک
 هنر نوقاه خد نوقاه و انجام از بیم ده شاد دروندان
 نگر یزند چون موش از سوراخی بسوراخی بچو یزدان
 این بنده سپاسدار خود را در هنگام پرویز که بهرو
 فرستاه و پد ریزر کوار این چم را از جهان برین
 دریافت و سترگان و شهنشاه نیز در خواب دیدند
 و بانبوه آمده بهی گرویدند و دارا در امر اچندان
 باره برافزار افرخت که نپارم شهر دهنوز همان
 افرایش در راست و من تنستان را برابر یوجه دیدم
 در دریای روانسار و روانسار را یوجه دیدم

گفتند (۳۳) امر نمود نویند ویدارلابند و اکثر
 راست گویند آزار یابند (۳۴) فدشای خم
 یتوشبک قاچار خمتاس قاهیشام پروا دمند و بجای
 سخن خردانی با ساز جنگ با ایشان پاسخ دهند
 (۳۵) هنریا جکا چیک منهوشام آدیوچم وزد هر شام
 فرهوش ینوشاه هنر هیرتاسپام یارون تبند و از بد
 کاری مردمان است که چون گوی شاه فرشته منشی از
 ایرانپان بیرون رود (۳۶) هی اردیناس ارجم کا
 و مند ام پیداید و ای ساسان ترارنجهای پیش آید
 (۳۷) تبم فرجیشوراهم آدیگ و تووخشورمن
 هستی (۳۸) امر منهوشام له ورسند هیشام کا
 یاج آدلده تورکا و اکثر مردمان نکزوند ایشان را
 بدست نده ترا بچه چه پاید پیام گذاردن نه همین
 است که مردم همه آنرا در بذر بند و او را بخسروی
 بردارند و ذکام انست که سزاوار برتری و سخن

نظر و هی باشند ازین (۲۷) م هین ایاده و پاج کاج
 و آنجهم قرز هیشام رفته هین له یکله ک و ر هم افتاده
 و بدکار و آنچه بزرگ ایشان گفته هم نکنند (۲۸)
 و بود هم تویم فرزام نوه کوشیرند ک و هه و نوا بزرگان
 نوده را کشته (۲۹) سوز و هیشام زند بار شهر دن
 ورمبار هونده سوز از و رخن ک و نیکی و وار و دانش ایشان
 زند بار کشتی و هینا بر پایه نبوتش هم و ن (۳۰)
 و هیکل زینه هم هه هوند ک و هه و دان نهر چهر هه هوند
 (۳۱) هم هه و سوز نورکا و سر و چیهام هه و م
 با هم هر تو ناقب یوا هم هه زندکا و نه اینده زالهج ک
 چون هر ارسال تازی آیین را کک کرد چنان شود
 ان آیین از جدا بیها که اصر به آیلگر نه اینده
 نذالندش (۳۲) و چنان هر لاسپام کا ویر هم
 یو یلوشیک وقت کاش هر هیشام نه به نود ک و چنان
 که انبایرا بپنی که هر دی گفته کس از ایشان

بوهر جهور کا شهر دند و دیدی بدکاری ایر انپا نرا که
 پروتیر را کشتند (۱۹) نام کاش کا یوا همیم یم و شپد و نت
 همیم یم و نه استند و انکس را که من بر کشتیم اینها بر
 انداختند (۲۰) پیاد ما نچیم همیم یا ج کاج کپد ند له لا بند
 و برای آنچه این بدکار کرد ند نپا بند (۲۱)
 و رجا بنت قد شای خم هوزیک نوزیک همیم مکا
 و رسام بجای گرامی بود و بر تری خوداری
 ایشانرا (۲۲) همیم مکا پور توسریک کنونام
 هنریک و اشنتت و ایشانرا بهر دوستی کپان گرامی
 و خسته داشتیم (۲۳) نپن هنر کنونام دل ا ج هنر اخام
 ایسام (۲۴) همیم هنر تا سپام رزغون لا بند و
 اینک از تازیان پاداش یا بند (۲۵) یم وارند هر
 ستیر پور دام و تویر پور دام سوشته نو دکا و بر دارند
 از سبز پوشان و سبده پوشان کشته خود را (۲۶)
 و هود اشهر ام فرو جا یا بند هنر دیک و پاد لشکران

معنی فقره ۲۳
 در اصل کتاب
 نبود

از آن از بصایر اولوالایصار در حجاب اختفا
 و تنق استتار مخفی و ناپیدا بود تا آنکه قبل ازین
 بچهل و چهار سال در اوقاتیکه والد ماجد بسبب تحقیق
 اختلافی که فیما بین فارسیمان هندوستان در خصوص
 یکماه فارسی یزدی در واقع سفر ایران اختیار
 و اقل نیز همراه بورد در دارالسلطنه اصفهان این
 نعمت عظمی یزدی نصیب والد ماجد گردید و مصنف
 کتاب شارستان چهارچون قرزانه بهرام بن قریب
 که در فرقه زرتشتیه از اعظم حکما و در عهد اکبر
 و جهانگیر بورد نهایت عقیدت و نهایت رسوخیت
 یا اینصحنه مقدسه داشته و حجتیم برین تیریزی جامع
 لغتات برین قاطع که فی الواقع اشهد و اکمل سایر
 قرهنگهای لغت قرس و در عهد شاهجهان بنام عبد الله
 قطبشاه که از جمله سلاطین ملک دکن بود آن
 قرهنگ مقید هوش و هنک را جمع فرموده شاید بقوز

مقرر که لا صلا و قطعاً مناسبت بزبان زنده و پهلوی و در پی
 بلکه بجمع السنه مشهوره طوایف مختلفه این زمان
 ندارد و در عصر خسرو پسر ویز که معاصر هرقل که
 از قباصره روم و بعد نه سال از قتل خسرو را کین
 سلطنت و اساطین دولت قدیم کپاسره ایران بسببه
 تسلط اعراب متزلزل و مختل گشته حضرت ساسان پنجم
 اینصحنه را بزبان فرس در غایت سلاست و فصاحت
 و بلاغت که لوان للدهر سبعا مال من حسنه الی الاصغاء
 ترجمه فرموده و هر یک از آیات بنیبات که محتاج
 بزبادت شرح و بسط است بعد ترجمه الفاظ آیات شرحی
 واضح مرقوم تا طالبان اراد ریافت بسهوات مبسر کرده
 و الحف منتهی بزرگ بر آیدگان نهاده چه بدون ترجمه
 ادراک آن بهیچوجه ممکن نیست و اینصحنه مقدسه
 تا عهد شاهجهان نبیره شاه اکبر در نثر عرفا
 کالشهش فی الضحی ظاهر و کاید رفی الدجا هویدا و

واستظها رفضای دوران واقف علوم متقدمین و متاخرین
 مستر اولیم ارسکین صاحب جلیل الہناقب بزبان انگریزی
 ترجمہ ود طبع خانہ ہند و معیورہ منبہ معرفہ بکوریو
 مطبوع و منتشر میسر داند تا بغض آنہجوعہ حقایق
 عرفان یزدانی ود قایق ایقان سخانی کہ مجہلہست
 از صف مفضلہ شرایع جہج انبیا و متنہست از کتب
 مشر و حد تیمی حکما و عرفا ہر نقطہ اش تا بغیہ در
 شناخت خدای عزوجل و ہر نکتہ اش تصنیفی د راسرا از
 موجد ابد وازل مبشریست اتقبارا بد رجائ نعیم
 و مند ریست لشقبارا بد رکات جہج و محتویست بر
 پانزدہ صحیفہ نازاہ ہر پانزدہ پیغمبر کہ اولین آنها
 حضرت مد آیاد و آخرین ایشان حضرت ساسان پنجم
 وازان جہلہ حضرت زرتشت سپزد ہست امید کہ جہج
 دانشندان امم و صاحب خردان بنی آدم بہرہ مند
 و مستفیض گردد ہاید دانستکہ زبان اصل صداید

در دریای خود سنان و خرد زار را بویجه دیدم در

دریای کوه بیزدانی ❀ ❀ ❀

❀ انجام یافت گرامی را ز نامه بیزدانی ❀

❀ بنام کیند بخشاینده بخشایشگر مهربان ❀

بعد از تهیه تحبید مددع و خاتم جز و وکل و توطبه تحبید

انبیاء و رسل علیهم السلام که در بیان عرق و سبند

بر عارقان بصیر و واقفان خبیر کشور صورت و ملک

معنی مستور نماند که کتاب مستطاب دستا تبر

یعنی کلام ربانی و صدیقه اسپانی که درینولا اقل

و اجهل عباد فیروز بن مرحوم ملاکارس بیعما و نت

و مظاهرت صاحب ایشان اقتضای علمای زبان

داد * یکی نادانی و دیگری دوستی آب (۱۴) ام
 پس سورتیم مرتاجام کا دجا و * اکنون راء راست
 تو مردمان رانیهای * میپراید ای ساسان پنجم
 هیچکس نیست که مرا ندواهد و نجوید و با خواهش
 خویش نیاید سر اسر میجویند و بیاید دریافت خود
 می یا بند و هیچ فکر و هی نیستند که شکویند مرا نیست
 هر چه میگویند آنرا درست و راست دانند جز آنکه
 ایشان درست ندیند آرند و شوه این دو چیز است یکی
 نخست نادانی که از بیخردی آنچه نشاید درست
 شمارند دوم از آنکه خواهند مرد مرا بخود گیر و انند
 و بزرگی و پیشوایی دوست دارند و سزاواری آن
 قره در کهر ایشان نیست ناچار بکاستکاری
 و زنده بار آزاری و نهشته بیخردانند کوهی را تباہ
 ساخته خور سرور شوند (۱۷) قد سام مزد ام *
 بنام یزدان (۱۸) فرشید یک یاج کاجیک هیر اسپام کا

لهیچک و سدار تهبار له یتوسار ۴ و تو دوست
 هتی و راه راست مپوشان (۷) و سهندار جیبا سهندار
 قرز آباد آه ۴ و راه راست راه بزرگ آباد است
 (۸) فریبی هوا زندای ۴ آیین اورا فیروز (۹)
 هیکاش له یامد یوا هیکا شوید و له لاید ۴ هیکس
 نباشد که مرا جوید و نباید (۱۰) و این کوه
 نهد یوا هیکاش له شالد ۴ و هیکس نیست که مرا
 هست نداند ۴ و نیست شمارد (۱۱) سرو شاند
 ا هیکس مزرا و نم آب ۴ همه دانند مرا بیاید
 دریافت خود (۱۲) چیزاه بخاد نویند و چیزاه
 اکبل ویرفته اند ۴ چیزی مبلویند و چیزی پیش گرفته
 اند (۱۳) و سهندامکسا شاند یو آب وارند ۴
 و راست و درست آنرا دانند که خود دارند (۱۴)
 و هم از دریک هیز دام چیز آد ۴ و این ناراستی از
 ۴ و چیز است (۱۵) ایداه لاشالهک و هور مبتاریک

فرجهشور را هم آرد و سپس تو پنجم سا سان پنجبر می است

نام شق پنجم سا سان

- (۱) هوزامیم قد مزدان هز هزاس و زاس هر شهر هر دیور
- چ ینا هم بد یزدان از منش و خوی بد و زشت شکیرا
- کنند به راه نا خوب بر نده رنج د هلد از ار رسانند
- (۲) قد شید شیتای هر شند هر ششگر مریان قرا هید و
- چ بنسام ایرد بعسا یند بعشا یشگر مهر بان داد گور
- (۳) نسام مزد ام چ بنام یزدان (۴) هی ارد یناس
- پندم اروند تاس خم تیکر تاس نوید تاس ای سا سان
- پنجم (۵) ام ارجم کا قد فرجهشور یکه بچسار یدنت
- چ اکنون قراجه پنجبری گزیدم (۶) و تیم میتار عم

ترجمه فقره
در کتاب اصل
تمام نیست

۱ است زهرکي و فرزانگي باشد و چنين نبروي کام از ترايش
 بزشت انگيزي كشد و آنرا بدكام خوانند و زكبي
 بتاكامي و مبانده پر هيزگار ي و پارسايي و شر مناكبست
 ورنبروي چستي ببشي يابد مرد بروي كار دويدن گپرد
 آنرا پر خاشخري و جنگجويي گويند و ركم شود آنرا
 ببدلي خوانند و مبانين آيد راد لبري و پردلي در هر
 روان اين ايزد فر كه داد است نكره آيد خداوند
 نبروي فرسار و داد نكر باشد چون از تن برست از
 سروشان شود و بخداي پيوند و زين سار و خشور
 سروش هوش را سخن بسپار است (۹۱) نبرور هويم
 از مزدام كبوراد هر نراه ستين سبز مپز چ ياوري جويم
 از يزدان ارونده گوهر ناپيوسته كار كن فروز با همه بگوهر
 (۹۲) با نچيم و قتم فاتور سر و ساب كار تپك پيد مر تا جام
 بايد ۴ آنچه كقتم با تو همه هر هنگامي نشاخته
 و پش مردان آيد (۹۳) قهر خم تهور پندم ارد يناس

هر شامی که در تپه‌های ارسباران و عواصمی که ای جهان
 خلایق را از شاه‌ها بدتخیه‌آده (۸۷) هزه و هجر
 جوانزم و ده هر شامی چهارم و آره شهر را بردارم
 و پادشاهی بگنیزتم (۸۸) نبر و هویم هر مزه ام
 گنوزار هر نراد ستن سبز مین و یاور و جویم از یزدان
 آرند گوهر نا پیوسته کارکن نروزا هید بگوهر
 (۸۹) ساب کاش ناروج انجیگام هدمید چم سریر
 مشارد ندهیم رسد و هر کس روانش دار پذیرفت
 چون تی شکذاردین رسد و باید دانست که و خشور
 روان سروش بپکر هوش کینسر و سباوش در نامد
 سروشی کردار پیرا یید که تپسار نا هید بین گفت
 (۹۰) قدر کاجم مداس و تدرم و بد هر کار مینا نبوی
 بهتر است و پس گوید چون نبروی خرد خرایش پذیر
 شود بدستان نری کشد آفران کوریزی نامند و گاهش
 و کیش بپکر دی و غر چکی و کنوله مینا نه که پسندید

و سوراخ و نهانخانه (۷۹) و هر ویسم یل هن
 تهر ریندم ارویناس کافه فرجیشوری † و فرستم پس
 از کو پنجم سا سانه به پیغمبری (۸۰) نپورهویم
 هنمزد ام کپوراد هر نراد ستیز سبز مین † یاوری جویم
 از مزدان ارونند گوهر نا پیوسته کارکن فروز یا هد
 بشکوه (۸۱) منرام ارجم کافه فرجیشوری بچارید
 † یزدان ترا به پیغمبری کنید (۸۲) وارجم هن
 فرجیشورام مهاپاری † و توازی پیغمبران بزرگی
 (۸۳) تهور کاجم فرجیشورام شکشته هر ناد مندیم
 هر تام فروهکین جهان کیتا ستم † ترا چون
 پیغمبران گذشته نامه مند و خدیو نامه بر همه فرودین
 جهانسان فرستاهم (۸۴) سر و کافه مناد فرز آ باد
 قیاس † همه را یکیش بزرگ آباد بخوان (۸۵)
 ام کاش یوله یاید توزر لیم هود † هر کس که نیاید
 دوزخ نشیم شود (۸۶) چاشتی یوهی جهسخ ند بور

کتد یزدان و اهرمن گویند (۷۲) و گیند جلوه
 وزنی و گنند خاک پرستی (۷۳) و سون قدسون
 فلسون خم دم باام مرگاد هود و روز بروز جدایی
 و دشمنی در آنها اقرون شوه (۷۴) قهر لا بید تپا
 فر گنونی هنیم و پس با بید شیا خوبی ازین (۷۵)
 و امر و آمد اید لموند هننسا ر درک اندیزم هننقا
 تهور و راه و افکر اندیکرم از مهبین چرخ انگیزم
 از کسان تو کسی (۷۶) و زندیم و ندیم تهور
 قد ارجم رسانم و ایین و اب تو بتورسانم (۷۷)
 و فر جیشوری و گره یشوری هنن فرود ام تهوریم له و شیم
 و پیغمبری و پیشوایی از فرزندان تو بر نگریم
 (۷۸) و هنر و بنسام کا چه سام و رنم یوز شنند هنر هر
 تپیا چم هوک و توک هنر هر ناق کاف و تاق دم
 نونک و هوف و تا زیان را چنان کنیم که گریزند
 از بیج آنها چون موش و کرم به از چنگد کرمه و شبر

در ایشان در روند (۴۴) و هرام اییم در اند
 جم بود دم هوت و وازان آیین نهانند جز نیک در ارد
 و ازین این خواهد که ایرانها را چون دست نرسد
 ایشان و دیگران در آیند در آیین تازیان و انگیزند
 راهها تا نماند ازان آیین درین راهها جز نبوده
 نیک در آرد سخنی چنانکه با فرهه پیگوید (۴۷)
 جم نادلد لای هرام اییم دم اییم ند یخته و جز نام
 نیامی ازان آیین در آیینهای انکبته (۴۸)
 پدر سهند دم و دام و میرند هنر هشام نواری و پس
 رسند تهودان و کبرند از ایشان بزرگی (۴۹)
 و میری دم تکلیسی اییم ام اییم کام سپا دم پید
 و بینی در تازی آیین ان ایمنان و آتشکده
 در پیش (۷۰) و هود تسم هشام نهوم و ز سپار
 و محمود هی ایشان و ددکش آتشکده (۷۱)
 و آید ام کار یومزد ام و بردام نویند و درسدان دمان

آباد است و در آن پیکرهای اختران بود گوید شود آن
 خانه نیاز بردن سوویرد ارند از و پیکرهای (۵۸)
 و هوزدهوش شنشور و فرا آب شور (۵۹) و تدر دهند
 شای سپارام مدیرو انتورام نام وینفود و نیواس
 و شایام شیناد و باز ستانند جای آتشکده های
 مداین و کمره های آن و توس و بلخ و جای بزرگ
 (۶۰) و ایپم از هبشام و رتاه پامد هر تال و سپین هو
 دم هن بلزیده و و آیین فکر ایشان مرده باشد سخگور
 و سخن او در هم پیچیده (۶۱) ساق کاش ساق ساق
 ییدش و هر کس هر سو بردش (۶۲) و نام ایپم و رجاء
 آمد چسار کوده بناد مار و آن آیین در یای شور
 است چار سوید باد و ار (۶۳) یوهیر تیس آب فروس
 یید و کد کشتی خود فرو برد (۶۴) پلدار تن دم هن
 و پس افتند در هم (۶۵) و هر و انام هیر تاس و هورام
 دم هبشام دم پدوند و دانایان ایران و دیگران

معنی فقره ۵۸
 معلوم نشده

و خشور شدند و تبغ و پیرمانرا با هم بخش کردند پس
 پدرو نیز گوار سترگان پارس را و دوده ساسانرا که
 در استخر بودند خواند و آن مه یزدانی و خشور
 سرود و پرمود که اینک نشان روز بد در رسید
 راستکاری و جان سپاری در ایرانپان نهادند
 (۵۴) چم چهیم کا جام کیند هنر تو ارجبام و رتاه
 هیتال هود † چون چنین کارها کنند از تازیان مردی
 پیدا شود (۵۵) یوهن ارتساماام هو هپرتاک و نپرتاک
 و سپرال و امبراک سرویم ارتد † که از پیروان او
 دیهیم و تخت و کشور و آیین همه بر افتد (۵۶) و هوند
 هرور کتام یثودام † و شوند سرکشان زیردستان
 (۵۷) پهرن قدشای نپهاد و سپهار کسوار آبادای
 جوار هده ینوستا † ببندلا بجای پیکرگاه و آتش
 که خانه آباد بی پیکر شده نیاز بردن سو †
 خانه که در تازیان است در ریگها باوران ساخته

فرستاده نگریسند بدند و در هنگام سرکشی بهر نام
 چو بین نامه روان داشت که با خسر و نژاد و ولایت
 نپذیرفت در هر دو بار که یکی پیش از رفتن پر و نیز بود
 و دیگر باز آمدن از روم بالشکر نامهها بهر نام نبشت
 بدان کار نکرد و نامه باز پسین را پاسخ داد که آنچه
 بهره و خشور میگوید راست است مبدانم این مرا آن از
 و دوستی جهاننداری برین مبدارند تا آنکه شت
 ساسان از روی اشوب گفت تا گزیران سوی نبودان
 فروری و بد تپودی شدند گشته نشوی از جهاننداری
 سپر نکردی و درین بار که پر و نیز را از اورنگ بر گرفتند
 و دیهیم بشپروید دادند بد رهنر گوارو هم نامند نگار
 نامهها بقر ستادیم پاسخ دادند که سو کبری خویشان
 خود میکنند و با هیبد الیم کس ببوستگانه ابد نخواهد
 و از شاه جهان تنگ شده یک کس و بهیمنی آمدند
 و بر اورنگ نشستند و دیگر در و خشور یا جدی بهر

دست که چلد جا با خسروان سرکشها کردند و داغ
 بر چشم هر مزه گذاشتند و چون آن (۵۱) و نرپود
 و فرپود کافهن ارتنند † و پدر و پسر را بهم افکنند *
 نشان آنست که بهرام چوبین همسر خسرو هر و نیز زد
 و شهنشاه را بدوید گمان ساخت (۵۲) و شهرند
 هر شام هر شام همرا را همکا † و کشند شهنشاه
 بر و نیز مرا * درین ناپسندیده هنگام ایرانپان
 یگفته اهرمن هستی فرخ زاده بد بخت از شهنشاه برگشتند
 و شهنشاه زاده غبار را بر اورنک کپانی نشانده
 تن جهاندار یزدان دوست از روان جدا کردند
 (۵۳) و لهیدنوند هومد فرپودام تهور یونپواد
 لهیند † و نشوند شکفته فرزندان تو که زبان منند
 * چه هر چه میگویند پسران تو از زبان من میگویند
 درین بدکارهای ایرانپان پدر بزرگوار نامه نگار
 چارم آذر ساسان نامها بدیشان به پایون گاه

نیکوترین یاد و پس بد و گفته ای بد مردم این آیتی که تو
 اینک بختی زین جسم روی و دستوری و پیراندهی و پیرانتهی
 همه بر خیزد چه هیچکس را باز نشناسد و نزارد و گهر
 نهبان ماند زین همه مردم تند بار و آبر با هم در افتند
 چون شهنشاه قباد با شهنشاه پزاد و نوشیروان پیمان
 بستند بود که اگر مزوک در یا سنج فرماید بد و سپارد
 شهنشاه او را بد شهنشاه زاده سپرد تا روز برویسی
 گذرد (۴۸). و او هم بود تیمور هم رنگتاجام دمو
 حکم و من برای تو این رنجها و بیبها دور کنم
 (۴۹) دل هم هر ترا سپام بد ارگم هوند و تا این
 این انبان بدکار شوند (۵۰) و هر هر شام هم وردند
 و از یاد شایان بر گم رند و ازین آن آشوبی
 و همدگم برای تو از ایران رنج فرودستی بردارم
 و ایشان را پار شاهی نیکو کرد هم و آیین شهی راروشی
 گردانم بن از راه برگردند و پیراهن ایرانیان اشکار

پس موبدی چند از شاگردان شت سامان را بپردی
 جهره ساخت تا او را در همه کارها و برانگیزتیهایی
 خودش دروغ زن بر او رو ندسختی چند از آنها است
 که خود نوشپروان بدو گفت که رنج برده را با
 نارنج برده اشگر مزد برابر دهی ستم است گفت اری
 پس نوشپروان سرود چکونه سامان اندوخته یکی را
 بدیگری میدهی که در آن کار رنجی نبرده پس از
 مزدک پرسید که یکی آمد و زمین را ساخت و ابداه
 و دانه پراکنه از زمین او را رسد یا انکس را که
 در پیراستن زمین رنج نبرد گفت رنج کار را نوشپروان
 برمود تو چون زن یکی را بدیگری میدهی و تخمه
 هم ترا بری پس بدو گفت اشگر کسی کسی را بکشد
 کشته را پاداش چه باشد گفت کشتن ستورده نبود
 چون کشته بد کرد ما بد نکنیم نوشپروان گفت
 اشگر او را نکشیم و کس دیگر را بکشد کشتن یکی

با مده توید یولور نام و کور نام کا دم هن زاملید و
 و هم کپراه کنند ز یکر امده گوید که زنان
 و ساانها را در هم امیزند * ازین مزیدک را میخواهد
 که در هنگام شهنشاهی عیار آمد و نواپین مردی
 بود گفت از داده و ز باشد که هیکش را دست نگیرند
 چه نسزد که یکی ساان خدیو بود و هم ایپن او
 تا دار پس باید که خواسته را با هیکشان برابر بخش
 کنند و نیز نشاید که زن یکی خوش رو و پهن دیده
 اندام بود و از دیگری بد پس هم ایپن را ناگزیری
 است زن خوب اندام خود را یکچته بهم ایپن باز
 که اوه وزن بد روی را خود ز ریذیر دمدم بینوا
 از شهرهای پادشاهان هیکر که امده بودند به و
 کم ویدند چه درویش در مرز ایران کس نبود و گز و هیکه
 پایمال کام بودند بد و پپوستند و نوشیروان بدان
 نشنود فکشت چه شاگرد آپشاسا ساان شده بود

آسیا اینها چگونه برخیزند و برافتنه آتش و باد
 و آب و خاک را بتوان برانداخت و چینی روانها
 برستنیها و کانی باز بسته اند چون کشاره کردند
 و از زن دوری نکریدن نکستی تا از دل خواست نبرد
 از دوری زن چه سود باشد و این روانها که نکستی
 چون بتن مردم باز آیند و نیکوکار باشند رسته بر اسنان
 بر آیند هرگاه مردم نماند بکدام رستگاری
 بخش خویشی جویند چون سخن بد رازی کشید شاهپور
 بر مود که ویرانی بد است یا آبادی مانی پاسخ داد که
 ویرانی تنها آبادی روانهاست شاهپور گفت چگویی
 در کشتن تو آبادانی باشد یا ویرانی سرود ویرانی
 تن می بود و آبادانی روانم شهنشاه نکستی با تو بگفت
 تو کار کنم پس از هالیون لاجمیش براند و مردم شهر
 بستند و خشت و چوب و مشت او را گشته اندام و کالبدش
 از هم فرو کشادند (۴۷) و هن نوچپوند هور

شهنشاهی پادشاهان پادشاه تازی گش از نژاد
 شاه پور اردشیر با پیران آمد و نامه داشت در و بهی
 بیکر چنانکه تن مردم و سر پیک و وزیران و آنرا
 کشتی اینها فرشتگان آسیایی اند و زنده بار کشتن
 پر مودی و از زنان دوری جستن را انا چار شهر هی شهنشاه
 شاه پور شاه دوم شت ساسان بود و هنر با زبان
 فر هیند آموخته از زانی بر سید که بهره کشتن زنده با و
 و دوری از زنان چیست یا سخ داد که تا جانور بر بخیزد
 و روانهای کوس از تنهای ناویژه بر هله و بجای
 بخورد باز شوند و آن جز کشتن نشود و از زنان دوری
 بکشدن از انکه این تخمه نهند و روانها از شهر
 بخورد بدین فرسه ۴ شهر نهند شاه پور شاه کشت از
 شکسار کردن و کشتن جانور این چسان دهند چه
 لختی او جان داران بی آمیزش هم بهم آیند چون چشده از
 بر که نی و مانند آن و چنین چند هی هنگامی اند مکس

در سوراخ و نهان ننهند (۷۹) و هر ویسم یک هنر
 تیموریندم اردو بناس کافه فرجپشوری و فرستم پس
 از تو پنجم ساسانرا بد پیغمبری (۸۰) نپور هویم
 هنرمند ام کپوراد هر نراد ستیز سبز مینر و یاور ی جویم
 از نردان ارونند کوه رنا پیوسته کار کن فروز ما هید
 بشکوه (۸۱) مزور ام ارجم کافه فرجپشوری بچارید
 و نیزدان ترا بد پیغمبری کشید (۸۲) وارجم هنر
 فرجپشور ام مهاپاری و تواز پیغمبران بزرگی
 (۸۳) تیمور کاجم فرجپشور ام شکوشته هر ناد مندیم
 هر تام فروهنگین جهان کیتا ستم و ترا چون
 پیغمبران گذشته نامه مند و خدیو نامه بر همه فرودین
 جهان بنان فرستاهم (۸۴) سر و کافه مناد فرز آباد
 بناس و هید را یکیش بزرگ آباد بخوان (۸۵)
 نام کاش یونله یاید توزولیم هود و هر کس که نیاید
 دوزخ نشیم شود (۸۶) چاشتی یوهی جهان ند دور

مکتب یزدان و اهرمن گویند (۷۲) و گنبد جلوه
 وزنی و گنبد خاک پرستی (۷۳) و سون قدس
 فلسون نم نام مکار هود و دروز بروز جدایی
 و دشمنی در آنها افزون شود (۷۴) قبر لایبید تبا
 فرگنونی عزیز و پس با بید شیا خوبی از بی (۷۵)
 و امر و آمد اید لمونه هنر نسا ردک اندیزم هنر باکا
 تپور و راه و واکر اندیک دم از مهبین چرخ انگیزم
 از گسان تو کسی (۷۶) و زندیم و ندیم تپور
 فد ارجم رسانم و ابین و اب تو بتور سانم (۷۷)
 و فرجه شور و گره شور و هنر فرود ام تپوریم له و خیرم
 و پهنجری و پیشوایی از فرزندان تو برنگیرم
 (۷۸) و هنر وینام کا چه نام و رنم یوز شنید هنر و هر
 تپیا چم هوک و توک هنر نافع کاف و تاف دم
 نوب و هوف و و تازیان را چنان کنم که گریزند
 از بیم شیا چون موش و گربه از چنگ گربه و شپش

در ایشان در روند (۴۴) و هزام ایبم در اند
 جم لودادم هوت ؟ و از ان آیین نهاند جز نیک در ارد
 ایبم ازین این خواهد که ایرانیا را چون دست نرسد
 ایشان و دیگران در آیند در آیین تازیان و انگیزند
 راهها تا نهانند از ان آیین درین راهها جز نیوند
 نیک در آرد سخنی چنانکه با فریب گوید (۴۷)
 جم ناد لدلابی هزام ایبم دم ایبم ند یخته ؟ جز نام
 نپای از ان آیین در آیینهای انگیزند (۴۸)
 پدر سید دمودام و میرند هر هیشام نواری ؟ پس
 رسند تهودان و کبرند از ایشان هر رگی (۴۹)
 و میری دم تکلیسی ایبم نام ایبم نام کا سپا ردم بید
 ؟ و بینی در تازی آیین ان ایبم را آتشکده
 در پیش (۷۰) و هود تسم هیشام نوم و ز سپار
 ؟ و نمودن ایشان دودکش آتشکده (۷۱)
 و بید نام کار بومزدام و بردام نویند ؟ و رسدان دان

آباد است و در آن پیکرهای اختران بود گوید شود آن

خانه نیاز بردن سوو بر در آنند از و پیکرهای (۵۸)

و هوزد هوش شنشور و قرآ آب شور (۵۹) و تدر اهند

شاهی سپهسارام مدیر و انتورام نام وینغود و نیواکی

و شایام شهناد و باز ستانند جای آتشکده های

مداین و کفره های آن و توس و بلخ و جای بزرگ

(۶۰) و ایبیم پاره هشام و رتاه پامد هر تال و سپین هو

دم هن بلزیده و و آیین فکر ایشان مردی باشد سخور

و سخن اور هم پیچیده (۶۱) ساب کاش ساب سایی

پیدش و هر کس هوسو بردش (۶۲) و نام ایبیم و رجاه

آمد چسار کوده پتاد مار و آن آیین دریایی شور

است چار سوید با در ار (۶۳) یوهپرتس آب فروس

پید و که کشتی خود فرو برد (۶۴) پلدارتن دم هن

و پس اکتندر هم (۶۵) و هر و نام هیرتاس و هورام

دم هشام دم پدوند و دانا یان ایران و دیشکران

معنی فقره ۵۸
معلوم نشده

و خشور شدند و تیغ و پیرانرا با هم بخش کردند پس
 پدر نیز رگوار سنگان پارس را و دوده ساسانرا که
 در استخر بودند خواند و آن مه یزدانی و خشور
 سرود و پرمود که اینک نشان روز بد در سپید
 راستکاری و جان سپاری در ایرانپان نیاند
 (۵۴) چم چهیم کا جام کهند هنرتوار جیام ورتاه
 همتال هود * چون چنین کار را کنند از تازیان مردی
 پیدا شود (۵۵) یوهنارتسام هوهپرتاک و نپرتاک
 و سپیرال دامبراک سرویم ارتد * که از پیروان او
 دیهیم و تخت و کشور و آیین همه براقند (۵۶) و هوند
 هرورکتام یتودام * و شوند سرکشان زبردستان
 (۵۷) بپرن فکشای نپهاد و سپهار کسوار آبادلی
 جوار هده یتوستا * بپندل بجای پیکرگاه و آتش
 کده خانه آباد بی پیکر شده نیاز بردن سو *
 خانه که در تازیان است در ریگها باوران ساخته

فرستاده که پسندیدند و در هفتکام سرکشی بهرام
 چو بین نامه روان داشت که با حسن و نژاد و رونق
 نپذیرفت در هر دو بار که یکی پیش از رفتن پرویز بود
 و دیگر باز آمدن از روم بالشکر نامها بهرام نبشت
 بدان کار نکرد و نامه باز پسین را پاسخ داد که آنچه
 بهره و خشور میگوید راست است مه داتم بن مرا از
 و دوستی جهاتداری برین میدارد تا آنکه شبت
 ساسان از روی اشوب گفت تا گریزان سوی تپودان
 فروی و بد تپودی ر شنه کشته نشوی از جهاننداری
 سپر نکردی و درین بار که پرویز را از اورنگ بر گزفتند
 و دیهیم بشپروید دادند پرویز را گوارو هم نامند نگار
 نامها بفرستادیم پاسخ دادند که سوگبری خویشان
 خود میکنند و ا هپدالم کس پیوستگانرا بد نخواهد
 و از شیا جهان تنگ شده یک فکر و بهیمنی آمدند
 و هر اورنگ نشستند و دیگر در و خشور یا جدی بهره

است که چنگ جا با خسروان سرکشها کردند و داغ
 بر چشم هر مزدگذاشتند و چون آن (۵۱) و نرپود
 و فرپود کافهن او تنند † و پدر و پسر را بهم افکنند *
 نشان آنست که بهرام چوبین همسر خسرو پسر و نیز زرد
 و شهنشاه را بد و بدگمان ساخت (۵۲) و شهرند
 هر شام هر شام همراهِ راهی کا † و کشند شهنشاه
 بر و نیز مرا * درین ناپسندیده هنگام ایرانپان
 بلقته اهرمن هستی قرخ زاد بد بخت از شهنشاه برگشتند
 و شهنشاه زاده غبار را بر او رنق کپانی نشانده
 تن جهاندار بزدان دوست از روان جدا کردند
 (۵۳) و له پد نوند هومد فرپودام تپور یونپواد
 اهند † و نشوند گکته فرزندان تو که زبان منند
 * چه هر چه میگویند پسران تو از زبان من میگویند
 درین بدکارهای ایرانپان پدر بزرگوار نامه نگار
 چارم آذر ساسان نامها بدیشان بهیایون گاه

نیکوترین یاد و پس بود و گفته ای بد مردم این آیینی که تو
 از کینستی زمین خسر وی و دستوری و پیرماندهی و پیرمانیری
 همه بر خیزد چه هیچکس را با ز نشناسند و نزار و گهر
 نوبان ماند زین همه مردم تند بار و آریا هم در افتند
 چون شهنشاه قباد یا شهنشاه پزاد و نوسیر و ان پیمان
 بستند بود که اگر مروت در پاسنج فروماند بد و سپارد
 شهنشاه او را بد شهنشاه زاده سپرد تا روز بر ویس
 لظرد (۴۸). و او هم بود تهور هم رنگتاجام دیموس
 حکیم و من برای تو این رنجها و پیرها دور کنم
 (۴۹) دلهم هیر ترا سپام بد ارگه هوند چ تا این
 ای ایران بدکار بشوند (۵۰) و هنر شاهام هم وردند
 و او را ز یادشایان بر گزند ازین آن آشوب
 و هدیکه می برای تو از ایران رنج فرودستی بردارم
 و ایشایان را در شاهي نیکوکاردم و آیین شهي راروشی
 گردانم بین از راه برگردند و پیراهی ایران پان اشکار

پس سویدی چند از شاگردان شت سامان را بپردی
 چهره ساخت تا او را در همه کارها و برانگیزتیهایی
 خودش دروغ زن بر او رو ندسخنی چند از آنها انست
 که خود نوشیروان بدو گفت که رنج برده را با
 نارنج برده اشگر مزد برابر دهی ستم است گفت اری
 پس نوشیروان سرود چگونگی سامان اندوخته یکی را
 بدیگری میدهی که در آن کار رنجی نبرده پس از
 مزدک پرسید که یکی آمد و زمین را ساخت و اب داده
 و دانه پراکنده آن زمین او را رسد یا انکس را که
 در پیراستی زمین رنج نبرد گفت رنج کار را نوشیروان
 پرسود تو چون زن یکی را بدیگری میدهی و تحفه
 هم ترا بری پس بدو گفت اشگر کسی کسی را بکشد
 کشنده را پاداش چه باشد گفت کشتن ستوره نبوده
 چون کشنده بد کرد باید نکبیم نوشیروان گفت
 اشگر او را نکشیم ره کس دیگر را بکشد کشتن یکی

فامده فوید یولور فام و کور فام فام هم زاملید
 وهم کوراه کنند ز یگر امده کویلا که زنان
 و ساهانها را در هم امیزند ازین مزوک را امیخواهد
 که در هتکام شهنشاهی عیار آمد و نوا بین مردی
 بود گفت از داده وز باشد که همگیش را دست نگینند
 چه نسزد که یکی سامان خدیو بوه وهم ایین او
 فاذا ریس باید که خواسته را با همگیشان برابر بخش
 کنند و نیز نشاید که زن یکی خوش رو و پهن دیده
 اندام بود و از دیگری بد پس هم ایین را ناگزیر
 است زن خوب اندام خود را یکجته بهم ایین باز
 گذاره وزن بد روی را عود و ریذیر مردم ببند
 از شهرهای پادشاهان دیگر که امده بودند بد
 گویدند چه درویش در مرز ایران کس نبود و گز و هیکه
 پایمال کام بودند بد و پوستانه و نوشپوران بدان
 دشمنور فکشت چه شاگرد آپشسا را سامان شده بود

آسمانها چگونه برخیزند و برافتنند آتش و باد
 و آب و خاک را نتوان برانداخت و چنین روانها
 برستتیهها و کانی باز بسته اند چون کشاره کردند
 و از زن دوری کشیدند گفتی تا از دل خواست نبرد
 از دوری زن چه سود باشد و این روانها که گفتی
 چون بتن مردم باز آیند و نیکوکار باشند رسته بر آسمان
 بر آیند هرگاه مردم نماند بکدام رستگاری
 بخش خویشی جویند چون سخن بد رازی کشید شاهپور
 بر مود که ویرانی به است یا آبادی مانی پاسخ داد که
 ویرانی تنها آبادی روانهاست شاهپور گفت چگویی
 در کشتن تو آبادانی باشد یا ویرانی سرود ویرانی
 تن می بود و آبادانی روانم شهنشاه گفت با تو بگفت
 تو کار کنم پس از همایون آنچه بشیراند و مردم شهر
 بستگ و خشت و چوب و مشمت او را گشته اند ام و کالبدش
 از هم فروکشادند (۴۷) و هن نوچیبوند هور

شهنشاهی پادشاهان پادشاه تازی گش از نژاد
 شاپور اردشیر پیران آمد و نامه داشت در وبی
 بیکر چنانکه تن مردم و سر پیل و زینسان و آفر
 بگفتی اینها فرشتگان آسمانی اند و زنده بارگشتن
 پر مودی و از زنان دوری جستن را تا چار شهره ی شهنشاه
 شاپور شاکردوم شت ساسان بود و هفتاد و ازان
 فر هیند آموخته از آبی پر سید که بهر لاگشتن زنده بار
 و دوری از زنان چیست پاسخ داد که تا جانور بر خیزد
 و روانهای کوس از تنهای ناویزه بر هلد و بجای
 بخور باز شوند و آن جن گشتن نشود و از زنان دوری
 بکنیدن از آنکه این تخمه نهند و روانها از شهر
 خود بدین فرسده بهر نمانند شاپور شاه گفته از
 بشکار کردن و گشتن جانوران جسیان دهند چه
 انگلی از جان داران بی آمزش هم بهم آیند چون پشه از
 پر کنی و مانند آن و چنین چندی هنگامی اند مکس

قانو دكا ويرا نام كاهن بي رنگتارام دركانتد *
 گوي قرزندان ر تاخود را ونپكان را ازين شگرف
 رنجور بها اگا بانند (۴۳) و به بنزد هنريم واه بارام
 * ويرا هنزند ازين رنجهسا (۴۴) ايسار كاش
 ويوند و هنرام هيراس كاييله ليد * بسپار كس خيزند
 وازان ايران ايراهيم نيست * چنانكه در شدياران
 نيك بندي برانند و دران گروه سري جستند و سپس
 مردي بود و ايشانرا بخود ههي خواند و شكفتي پور
 يزدانم انجامش بكشتند و زان پس ايين او پيدا يي
 كرفت اكنون رومپان را آيين اوست (۴۵)
 و نوچه پوند هر جا ه ايد كروند ير و نود كا ترچيشور
 كه بيشور و يرد * و كه راه كننده مردي ايد نگارنده
 و خود را ببنمبر به دروغ تكبره (۴۶) و هنر مشام
 تما جيم ليد * و از مردان شيا جان نبرد *
 ازين ماني بيمگه ار اي را خواهد كه در هتكام

و چم آبار یزدان پسند است و پس یزدانی را این کیش را
 یزدان بر نیندازد چه هر کس را نیندازد یزدان از آنست
 که هرانده از یزدان نخست پشیمان شود و فرزانه
 آ مبعی پرمانی ندهد که از آن پشیمان شود و کسی
 نکوید که هر هنگامی را براسی جدا گانه باید
 زیرا که در هر هنگام دانش و کنش نیکو ستوده
 است و جزر ادکام نه پس ازین کیش داد بود تر آیین
 نباید چنانکه بر یایش کنند و راست جواشکار
 است و یزدان کیشی بهر دم داده که در هر هنگام
 بدان روند و یزدانی را چون پرسند چه کیش داری
 نکوید یزدان پسند کیش و من یزدانیم مگر جایبکد
 بیم باشد در آنجا پوشیدن و نهان داشتنی کیش
 ناگزیر است (۴۱) ام نویم تهور کا یوکسام چه جز ام
 پید باید من تا جام کا ا ا کنون نکویم ترا که کدام
 چه ترا پیش آید مرد ما ترا (۴۲) نویم یثور سام کا

بهایون و خراستخر آورده استخرستان سترک با پیکرهای
 اختران و آذرکدها هر چند دست لاد نهاد و آن
 بعداوند شکوه پیرای را هران جاداد وازان باز
 بنجرستان یقر زندان مهتر و خشور پیوند رارد واز
 پیروی پیره شت و خشور شهنشیا ازر شیر را خسروان
 آباد بوم پیر ستار شدند (۳۹) نبرور هو بییم هنز مردام
 کپوراد هر نراد ستنز سبز مینر و یاوروی جو بییم ازینردان
 ارونند گوهم ناپیوسته کارکن فروزها شهه بگوههر
 (۴۰) زندیم فرز آباد شهیدارکم و آیین مه آباد
 استوارکن مژده اینکه یزدان شهه جام پیر ماید آیین
 بترشک آباد استوارکنید نه آنست که آیین آیین
 بر نهاده آبار است پیش ما درست آنست که آیین
 یزدان پسند گو بییم چه به آیینی که یزدان رسند
 یزدان پسند است وان آیین یزدان پسند را لیرد بترشک
 به آباد داره و برهه ان آیین و خشوران شهه آمدند

در ریایک و بقرگوشهر سنسان آبار گرد د تو پیچیدگیها شین
 و لرا بر ستکار کردن کبکی فر ستادم و پسران کوه
 آیین چیه ان پسند که تراست ه رایران و مرزو بوم
 دیگر هویدا سنازند و ایشان همه رسیده ویزدان
 شناس و خداوند فرجود و فر نود و رهبر باشند و چون
 اینین والا و خشور در هند بگذشت او را پوری بوده
 بچون نسیا سب نام که شناخته بدوم آذر ساسان است
 و در دانش و کردار چون پد و بزرگوار بود از
 پر موده و خشور نامدار مهتر آذر ساسان بکابلستان
 آمد چه پیچیدگی بزرگان با او گفته بود که تو اورد شهر
 بهین نژاد را در ریایی و نامه من بد و سپا و در هنگام
 انسر و را در شب بر همه ایران پرا نده شد و مهتر و خشور
 ستاسان را در خواب دید که او را نوید بیود همه
 بود ساسان دوم دار بدین امید خسرو ایران
 بکابلستان آمده و بهزاران خوانست آن فر هیند را

(۳۷) و سرو هیشام تنوتاس و هنوتاس با مندی
و هیج ایشان نیکو گفتار و کردار و نزدیک
بزرگان باشند (۳۸) منار ندیا ر کم نوار تهور کا
پروندیدم دل خوش کن خواست ترا پذیر فتم
باید دانست که چون سکندر بر ایران دست یافت
ساکنان پورداراب از برادر پردرد وری جست
و بهتد شد و در کویه یزدان پرستی پر داخت یزدان
انسور را نواخت و به پیغمبری بگزید و کفایت بهر تو
ارکنا ههای ایرانپان در گذشتم که بر تر
ان کشتن داراب بود اکنون یکی از خویشان تو
کپانی نژاد مردی نیکوکار و درست گفتار برانگیزم
قا کشور بدست ارد و از هر سوبه پادشاهان بر هیج
واز فرودستی بر ایید و سران جهان فروتنی شمای
ایین گذشته پیش گیرند و بسا هنگام خسروی
در شاهانند و پسر توان پادشاه کشور بجزند اور را

پابند و ویرجهانینان چیز شوید (۲۹) و آرزو
 آسایم فیروزکی فرنی مهیم تیار دارد و ویرجهانینان
 کشورداری مینان شهاباند (۳۰) ام ارجم کا
 فرجهشور اردیشور کیدم و اکنون قرا پیغمبر بس
 دانا برهه چیز آگاه کز دم (۳۱) و فرپوه ارجم
 هم ورد اس کا بهرد و ویر تو ان والا کوه یاری
 ااد را بنکره (۳۲) و پور خم تهور هر دیشور
 خیریشور لاید و ویر تو کشور ابادی و خوبوها پاید
 (۳۳) و تیم فرجهشور جهان خا آدیگ و تو پیغمبر
 جهانی هستی (۳۴) و تهور کا فد سرجها خپام
 پرجاسیدم و قرا بهج جهانینان فرستادم
 (۳۵) و زندهیم ارجم کا دم هیراس و هور شایام
 پنوراسام تهور هیرتاس کیند و واپین قرا در ایران
 فدیکر جا با فرزند ان تو اشکارا کنده (۳۶)
 چیم نوند ستارام ارجم ارنده چه پیرای تواند

قزوین و گداریم چه را خواست اندست که بیما سا تهر
 که در دساتیر نکاشته ایم هر کس نیاز دارد خواند
 و این نورد را هر یزدانی در آغاز خواند تا لغتی
 از دادار و پدید آورده یاد بگیرد (۲۲) نبرد
 هوییم هر مزدام کپوراد هر فراد ستیر سیزمیز *
 یا وری جویم از یزدان ارونند گوهر ناپوسته کارکی
 قزوین با همه با گوهر (۲۳) هی فردیناس فریود
 ه زونتاس * ای اد رسا شان یورد ارب (۲۴)
 ه زویاس تهورکا پرچیدم * بندگی و نیاز ترا پسندیدم
 (۲۵) و یود ارجم هنر زنده اسام هیر اسپام ورد جتم
 * و بهر تو از کنایان ایران پنجم گذشتم (۲۶)
 تمیگ ورد اسام پم اندیزم * هراینه والا گوهری
 یا وری زاده برانگیزم * هوشه نشاه ارد شیر
 (۲۷) هنر تها دان تهورک فدانتاس بالده از شرجا
 تا کشور بدست آرد (۲۸) و پم جها خپام هر منداس

پدید آید که آنرا آمیزه و دما گویند و تن پیوسته
 باد ما ارد رهنکامی در آن امید بهاندن و پاس
 پیوند او بود او را کرانی و درسته گویند و رنه
 نادرسته واکرانی و از پیوستگان نادرسته میانه
 بود اندک که ایشانرا نپور نپوار نامند چنانکه
 پناه آمیخته باب شران دود است و آتش آمیخته
 بخساک دود مانند آن و دمای داد وند آمیخته که
 اخشیجان بچند و چون بر اهر باشند ناشواست و هر چند
 آمیزه بهداد نزدیکتر روانی که از آغاز سار بخشند
 یا وفرو آید رساتر باشد و در ترهه از داد وند
 آمیخته کابست پس روینده و زان سپس جنبند و انگاه
 مردم و نرد پیندگان در سه پور روان یا بنده هادیان
 است و در اخشیجستان و خشور نامدار را در بهی
 نامه دانشسار رهبر و فر نور بسپار است و بسی سخن
 از پدید آمدن و در پیوستن و گسستن و مابدین

و او بقده پرمایندان است از روز بی آغازی که
 زاده از لاد بی پرمایندی نکرده درود یزدان پرو
 و خشورایزد بچون فریدون را در هنرستان بسا
 فرمود است درین کام که ما کام گذاردیم و خشور
 سرشت مهر منوچهر در نامه دانشسار گوید که
 برجیس با من گفت (۲۱) هر دو دام یاد نیرن سر دند
 آبی و هوندم و اخشبجان هرگاه پیوندند تا کرانی
 اند و کرانی پس باید دانست که اخشبجان
 چهارند سبک موكده گرم و خشک که آتش است
 و سبک خدیو گرم و تر که پنا د است و گران خدیو
 سرد و تر که آبست و گران موكده سرد و خشک
 که خاکست و آب بریازند گویند که نپه ازان
 برکاسته و از خاک انباشته آمده بران رو که همه
 آب و زمینی یک گوی است و چون اخشبجان فرو تنده
 آ میزند و درهم درایش گتند چگونگی میانه

چیره است و همگی سر کرمی را و تا روند بند از بالا
 نیز چنبد و نه از زیر بیس لایس باید که نه کمر آن باشد
 و نه سهک و نه کرم و نه سوز و جنبش بخاوند پیرا می
 و نه سار باشد و یا زند او شکو بیست چون پیوسته
 نیست از تنان جدا گانه مانند پار یا قالی و زیر و بالا
 باشد و بد آنکه هر چه جدا روند بالاش است او را بهورد
 نیاز بود و هر چه او بخورد نیاز مند باشد پذیرنده
 گرفت پیکر و زیان شد پیکر باشد و دوز و شکافت
 مر او را ناگنیر است و خاوند خداوند بالاش بست
 و او را بخورش نیاز نداقتد و چون از خورد آراه
 شد گرفت پیکر و زیان شد پیکر بر و راه نیاز
 و خاوند را نیز دانسان تهتن گویند و دارا توانا
 او را نه ازین منشا آفریده آن هایون گوهر را
 از چیزی دیگر هستی بخش آمد و آنرا منش بنجم خوانند
 و تا جاوید هیچ زیان و تباهی بد و راه نیاید

با از سوي مي جنبید يا بسوي و برين هر دو نپرويش
 ناگزير آيد که پاره سوي همه سوي باشد و اين ناشواست
 و نیز اکثر بخشیده و بهره کرده شود جنبش در ناسوي
 افتد چه ناسوي در ناچتر رود و اين ناشواست پس
 خوانند بايد که تني باشد رسا و پچا چنانکه هر
 فتر سومه هر چیزی بدو باشد و بايد که او هر نپروند
 سا رکند و وند سا ره نپرو نکند از براي روايي
 ه نه ناگراني بر یک تبل و نیز بايد که پیوسته نباشد
 از تنهای جدا گانه زیرا که شایسته نکرد آمدن
 وجد شدن باشد و شکافت بر خوانند روانی باشد
 زیرا که در آن گاه که پذیرای شکاف شود
 ناگزير افتد او را و جنبش یکی در چتر و یکی در ناچتر
 و دو جنبش ناشو باشد و بدانکه گرمي نپرو بیست
 که از وند سا ر آهنگ بالا کند و سردی نپرو بیست
 که از بالا آهنگ وند سا ر نماید و گراني بر سردی

و هنگام بازگشتی از تهر چند چیز جستم یا سحر بر من
 داد یکی از آن اینست که (۲۰) هرگاه آمدند که بروم
 و مبروم مبتک و آسمانها را کشا و شکافته
 و پیوند و در ز نیست و بس فرگوید سوییها هستند
 جداگانه چنانکه گویند با ستار کس جنبه به ستار
 سویی و آنکه بدو جنید روان نیستی نخواهد بود
 زیرا که نیستی پذیرای نپاران نشود و چون این
 دانسته آمد دریا ب که این سویی چیزی خوردی ویژه
 نیز نپارن بودن زیرا که چیزی خوردی ویژه پذیرای
 نپارستر سایی نشود و در خردانی جنبش نتوان کرد
 پس چیزی که پذیرنده نپار میشود و بدو جنبش
 میتوان کرد او را فرزه هست و بدانکه چیزی که
 سویی از دست و بدو دیده شده و بدو گزیده شده
 است باید که بخش کرده نشود و چون جنبه از
 پاره نردیکتر او گذرد از دو گونه بیرون نبود

مکه خویشی پیدا کرده باشند پیوندند و خوشی پیکر
 نیکو و زابهای پسندیده که در روان سپهر است
 همی یابند و اکثر از زندان منس برون نیامده اند
 و نیکویی ایشان فروست از تنی بتنی همی روند
 هر راه فزایش تا بر فرقه رستگاری یابند و این گردش را
 فرهنگسار گویند و از بدی در تنان جا نوران
 ناگویی در خورد خوی در آیند و آنرا ننگسار نام
 است و گاه برویندگان بهوندند و این ننگسار است
 و گاه بکانپان باز بسته شوند و این را ساس
 و سنگسار خوانند و این پایهای داستانهای
 دوزخست و درین هنر بپرا و خشور را سخن بسپار است
 درین باره از سخنان آنسرو را از هزاران یک
 ننگاشتم برکشیده اینر بیچون شت و خشور و شهنشاه
 فریدون را نامه ایست هنرستان نام و در آن گوید
 که از قن فرودین شکسپختم و در آسمانها رفتم

وندانند و نهرویی خردی فرورود در دزون و یا قتهایی
 او نیز از یا قتهایی ستر سایی رسا تر باشد چه یا قتهایی
 خردی آزادانند چون همسادیان و خردان و نیز دان
 و یا قتهایی یا بندگان تن چون ونگها و پرتو و بویها
 و دانسته شده است که آزادگان ستوره ترند چون
 دانسته گشت که و ریافته و هم دریا قتن و هم دریا بنده
 در دریا بشهائی خودی رسا تر باشد باید که خوشی
 روانی رسا تر از خوشی تنائی بود و این خوشی را
 مانند نتوان به خوشی تنائی کرد چه ستر ساییها را
 چه خویشی به آزادان بویژه بگروز پس گز و هبکه
 پرویز پز و پز انند و نیکبخت نیکبختانند که در گفته
 و گززار پنایه رسایی رسیده باشند هر آینه بگتی
 شبده آن رسند و زمین فروتر گز و هی نیکبخت که از
 تنگسائی اخشیجی بزوان آمده باشند و بدگشاد گاه
 بی جای آزادان نرسیده بودند بهر یک از آسمانها

روحان از تنی بتنی رونده است از همه چیز آزادان
 خداوند را نکرند و زمین فرو تران به آسمانها
 مانند و ازین زیر دستان از تنی به تنی اخشیجانی
 روند * پس و خشور هنر پیرای گوید که خوشی
 دریافت پسند است و در دریافت ناپسند و دریافتن
 بگوه از فروزهای روانیست پس سپس جدایی تنی
 خوشی و در فراهم تواند شد تنی و نبروهای او اگر چه
 در دریافت بود اتان پار و لختی درون همدان
 نکرمت و بهر اقرار ناکر برند با این پایدار نیاشند
 و خوشی و در خردی استوار باشد از خوشی و در
 تنانی بویژه پس از کشوده شدن پیوند تنی دارگان اینجاد و
 از خردی نیایند زیرا که هر چند نبر و استوار تر سه حرف
 دریافت رساتر بود و گوه روان از نبروهای تنانی رفته
 استوار ترست پس دریافت او از دریافت تنانی
 استوار بود چه نبروهای تنانی جز برون و پیدا اید نه بپند

شده باشد و یا بنده با فرار خود را و فرار خود را
 در نیاید چه بنیایی بنیایی رانده بپند و همچنین دیگر
 ناد رستهایی یا بندگان تنانی روان همی یابد و راست
 و گاست را جدا کند پس دانسته شد که او را این
 دانشها بیجانگی این افزار فرار از نیامدست چه
 آنچه یا بنده را نبوده دیگری چون از و فرار کرد
 و روان همی دیده نشود بیابندگان تنانی برای
 آنکه ایشان جوتین و تنانی راننی یا بند و روان
 نه تنی است و نه تنانی و پیرد از ش روان بیجانگی
 افزار را روشی است چه در یا بد بیابندگان و جنبانند
 هرک ویی و مانند آن و و خوشور هنر آرا گوید شت بهرام
 یا منی شکفت (۱۹) آرام رام هنر فر پوراه فخر پوراه
 گشویو آد هنر ساره چیز خستام اهر مبشر زکا گورن
 و هنر هم تر خستام فخر اسپاتهام رود هنر و هنر هم
 لوگهستام هنر فر پوراه فخر فر پوراه اورادانی یتههرن

تن هبې تباھي نپږيږد و جاويدانند زيرا که آنچه
 تباھه شود پېش از تباھي نېز تباھي شاي باشد
 و ابي شايش راهراينه جاي بايد و روان بود که گوهه
 انچېز که تباھه شود جاي باشد زيرا که شايش تباھي
 بازمانده باشد و اشکاراست که آن چېز پس از
 تباھي بازمانده نېست پس اشکر روان نېست شکرده
 بايد که جاي شايش تباھي چېزي ديگر باشد جز روان
 و آن چېز بايد روان خواهد بود تا شايش تباھي روان
 بدو پايان تواند بود چه چېزي جدا از چېزي ايست جاي
 شايش تباھي شد چېزي از خرد پسندي و راست پس
 فاکرير آيد که روان لهاکي و پېوسته باشد و قمر نود پاي
 زادي روان نهوده امده پس جاويد پاي باشد
 و روان پايانست بشکر خود و پېرد ازنده باقرار زيرا که
 خود را هپداند و نشايد که رانستن او خود را
 پاتراري بود که اقرار مېان او و شکرش مېانجي

فرمود در دست شد که روان کاموس است و تن نیست
 چه روان چم یکتا را جاست و آن چم یکتا در
 جای بکبر است و اگر جای کاموس تن و تنانی باشد
 هرگاه تن و تنانی را بخش کنند هر آینه کاموس هم
 بخش کرده شود زیرا که جای بکبر در پاره بخش کرده
 و را مبع جای بکبر در آن نعمت باشد نه در همه و هرگاه
 جای بکبر در همه باشد جای بکبر در هر پاره جز جای بکبر
 در پاره دیگر باشد بدین ناگزیر آید بخش کردن
 گاه بکبر پس دانسته شد که روان کاموس است و
 سپس همبگویم که روان یا بنده یا ستان نیست نانو
 شده و پدید آمده چه هر نوه شده و پدید گشته را زو
 بیشتر آید همی باشد پس اگر روان با ستانی نبود
 مایی و لهاکی بود نه آزاد و سپامک و فرمود
 در هر لای ازادی و وارستگی او اشکار است
 اکنون میگویم که روان یا بنده است و پس زیان

و پیش در ونگجد دو چیز را بودن نادرست است چنانکه
 کسی در جایی همی نشسته است کسی دیگر آید و هم
 در آنجا نشیند چنانکه او را رنج ندادارد و تنگ
 نکند و بدانسانکه آن جایکی را پس بوزا هر دو را
 پس باشد و در راز او پنهان و عرفا و چند نش نبغزاید
 آیین ناشواست پس هر تن پیوسته بهره پذیر است و تنانی
 که برداشته و پذیرفته اوست هم بخش کرده بهره پذیر
 باشد چه بخش جای بخش کننده جا و رجای دیگر است
 زمین سپس همبگوئیم که چم یکنار را بخش نیست و بهره و لخت
 و پاره ندارد و اگر آنرا پاره پاره شمساری سپرادی
 و پنداری بود نه خردی و بخش ناپذیر در بخش پذیر
 فرود نیاید و در نخواهد آمد زیرا که هر چه در بهره
 پذیرد را آید و آنچه در بخش کردن شای فرود آید
 مانند گاه و جای بخش و پاره هر ایند شهرش او توان
 کرد و پیکر خردی را پاره و لخت نیست پس بدین

و بجای رسد که بکار دود شده و آنگاه آن پاره
 و بریده نشود یا این خرد همی پراید که هنوزش پاره
 نتوان کردن چون سه تن ریزه را بر پهلوی یکدیگر
 دهند آن تن که در میانند اکتفا لشکر یا زدارش میکنند
 چنانکه آن دو تن که هر دو سوی اند با او بر هم
 پسارند و بیهوش دیگر باشند تن میانین را دو سویید
 می آید یکسوی پیوند بتنی هارد که بر سوی راستست
 و سوی دیگر پیوند بتنی دارد که بچپ است و هر یک
 آن دو تن کنارین را دو سویید آید سوی پیونده
 یتن میانین را دو سوی پیوند بسوی دیگر و هر چه
 که دو سویید باشد و پیوند پذیرد پاره توان کرد
 و آن تن میانین پاره آرند کسی نکند و هر دو تن
 کنارین به هم رسند پس در میانند نبوه و بهم رسیدن
 اینها پزولیه ن باشد و در آمدن در هم و در یکدیگر
 رفتن دو تن ناخواسته زیرا که در یکجایی که یک چیز

ورننگ بودن نپارد وچنین بودي را پيمه ووابسته
 وبقرا تين نواد تا ورننگويند ورهبي چنين نبود پس
 اورا بي نپازي واستوار بست بخودي خود بي پيمروي
 وبي نپازي باستوار دارنده ديگر مانند زرچنانکه
 هي نبود آمد انرا گوهر خوانند وبقرا تين نواد
 قروهر چون زينگونه بهره و بخش باز نبوديم زين
 توان دانست که گزيني تا ورا نست که برداشته
 و پذيرفته جز خود چيزي ديگر باشد که ان چيز را
 بخود بي نپازي واستواري باشد تا بردارنده و پذيرنده
 ان تا ورن شود و گوهر مردم پذيرنده آرشها
 و دريا قهاست و در رو پيکر و آرش مي نکاشته
 ايد وهم ديگر از زرد و رة شور و اين گزيني ناشايان
 تا وريست پس روان تا ورنپارد بود چون تا ورن بود
 گوهر باشد اکنون هيچکوييم که روان تين نيست
 چه تين هر چند ريزه باشد و پاره بسپار ريزه و کهي بود

و رهشباري از هيد چيزها نا آگاه تواند بود و اگر
 خودي خود ببخود و ببهوش نيمارد بود پس در هي که
 تو هستي ارا فر نود و رهبر هي نبايد چه شکر ينش
 رهبر انست که مبانجي شود تاجويارا بچيزي که
 هيچويد و رونده را يدا نکه هي رود هي رساند
 پس اگر به هستي خود رهبر گفته آيد رهبر مبانجي
 شده باشد مبان يك چيز تنها پس خود را هي بخود
 رسانيده باشد و خود هميشه يا خود بود پس رهبر وقت نود
 گفتن به خودي خود ناشوای و نا پاي است چون بپيگان
 تو هيد اني که تو تويي هي با تو گويم که روان
 گوهر است نه نا گوهر چه هي دريا بيم که هر هستي
 يا فته جزير را پاک يا گوهر باشد يا تا ور پس هر
 هستي که پيد ريشگر هستي جز از خود باشد که آن
 هستي بخودي خود هي ني نپا ز است چون نبايد
 اورنگ که پيد هستي ز راست چه اگر زر نبود نپايد

خمیر و آن در هبه پارهای سپهر سبزه اند چه تن کا مود
 پپوسته از پارهای جدا گانه متش نباشد پس اگر نبرویی
 از نبرو ها هر سویی از سپهر باشد جز در سوی دیگر
 قرارش بی فراینده ناکزیر آید پس این نبرو ها تا فته
 باشند در هبه پارهای سپهر با هم هنر آرای و خشور هر
 قرازی ارونند گوید که شت بهرام با من گفت
 (۱۸) فرسپهو آرام رام سپامک و کا موس و ارزاد
 ویتوراد استا چ فرودین روان آزاد و نا پاره
 و بی آغاز و انجام است ❀ سپس هپتگوید شت روان
 یا بنده گوهر یست سپامک و کا موس و جنباننده
 و اورا مردم نامند و من و تو او را خوانند و آن فرشته را
 پیوند یست بد تن پیوند پبارش بی آنکه در آمده
 باشد بد تن یا آمیخته بد و پس هپتگویییم که پیداترین
 چیزی را بر خرد مند بینا گوهرو امیغ اوست و خفته در
 خواب و منست در مستی و بیدار در بیداری و هوشیار

ناگزینی و اگر گاه آن هوشنده باوی باشد هر ایند جایگزینی
 و ر خداوند نهاد گزیده بچندی نهاد گزیده شده باشد
 پس نتواند راست آید هر گاه و چیزهای بسانی و سپهر آن
 بانکه روانان دریا بنده هپارویان دارند که
 خویشی آن روانان با سپهرها چون خویشی یابنده
 روانانسته با مردم و نیروهای تنائی نپردارند که
 ایشانرا بندوران فکونند و این بندوران خود
 به بندیشها و پندار آغازگاه جنبشهای پارانی سرزده
 از آسیانها شوند زیرا که هوشیدن هپاری پسند
 نبست از برای آغاز جای نیاید شدن جنبشهای پاره
 ولختی زیرا که خوشی هوشیدن هپادی بهیله پاریان
 بر ابراست پس ناگزیر است در شدن جنبشهای پاره
 ولختی که بخشیده و بهریده فکردد بر دریافتهای
 پاره ولختی که بیرون نیارند شد مگر با فزارتنائی
 و این نیروها در سپهرها بجای پندارند در مردم و این

باشند بوند چه در جنبش خود آهنگي ناچا راست از
انگيزه و جسته و پسنديده که کند لاديران انگيزه
و پسنديده و چشمپديده اين کار خود آهنگي پيش کبره
و اين انگيزه نتواند که بنپروي پنداره و همه نپرواي
تساني که دريا بنده کارها و بر موتهاي پارهي اند
قرا هم شود زيرا که آنچه به پانجي نپرواي تساني
در يافته کرد پاراه باشد و هرگاه شوه در هستي چيز
وختي و پاراه باشد که کردش و رمش ناگزير است اوست
آن چيز ناچا راست که کردش و رمش پدير قته باشد
پس اگر انجام انگيزه پردازش روانان سپهري بر
کارهاي خود آهنگي که جنبشهاي کزیده است کارهاي
در يافته به نپرواي تساني بوري هر اينه پيکرند هستي
هموار کي جنبشهاي سپهر بر راه يکانه برروي که
کردش و رمش دران نرود پس اين جنبشها از هوشيدن
هماري بالنده باشد که آموده است درو کارهاي

زیاشد چون بسیاری سپهر را از قرزانگان هودل بتد
 از جنبش فکریده هر یک دانسته اند پس خردمند
 و آنکه که شیپور شکر بودن هیچیک از سپهران بادیگر
 پیکنند بندد چه هر سپهری این پیگر ندارد که بهمان
 جنبش خود جنیبد سپهر دیگر را جنباند و یا آنکه
 از راهی دیگر نیز نتواند بود که جنبش همه سپهر
 شیپوری باشد زیرا که شیپور شکر در تنان نتواند
 بود مگر تنی که روان او بر رگه و استوار تر باشد
 از روان تن ریزه و قنی که روان او از روان سپهران
 و سپهر سترک و استوار تر باشد نیست پس درست شد که
 جنبش سپهران سپهر شیپوری نباشد و نشاید که
 لغتی از سپهران همسانی را روان آزاد باشد و لغتی را
 نبود پس جنبش سراسر همسانی آسمانها خود خواستی
 باشد هرگاه جنبش سپهران خود خواستی باشد باید که
 ایشان را روانان یا بنده که در یا بندگان همدان

روان آزاد ریابنده همدان باشد چه ایشان
 شکنجیده اند به جنبش چرخي خواستي و هر چه جنبش
 است او را روان یا بنده همدان باشد و باید دانست
 که اگر جنبش سپهر یا خواستي نباشد هر اینه خواستي
 بود که آنرا شپوری گویند یا منشی بود و هر یک
 از دونادرست است چه سپهران جنبنده به جنبش چرخي
 اند و گردنده بشکوهش چرخي پیاپی پژوهش نهایی
 نماید و باز آن نهاد بشکوهش پس اگر جنبشهای
 ایشان منشی بود ناگزیر آید که یک چیز هم بسته
 بهنشی باشد و هم بازرانده بهنش و در نادرستی این
 چم سخن نیست و دیگر آنکه سپهران جنبنده به جنبش
 شپوری نپسارند بود لاد بر آنست که جنبش شپوری
 جنبشی است باز گونه خواست منش پس هر گاه درست
 شد که اسپهانها را جنبش منشی و کرايش منشی
 نباشد ناگزیر دانسته شد که جنبش شپوری نپسارند

ناوری که ایشان را است زیرا که در جاش بفر نوه
 نهوده شد که نوه شد و نوپردید آمدن چیزی جوینده
 باید است که هبوه میگذشته باشد توانایی آن بگردش
 چرخه بو با شی و این چگونه جز در دانی نبارد بود
 و خردان لاد بر آ زادی پا کند از دانی چه دانی
 چیزی را گویند که هست نتواند شد جز در دانی که
 چندی گردش برترین سپهرست و هستی خردان باز بسته
 بدان بست و خرد نخست را کسان بدان بود کردن
 چرخه آورده چه دانی برین نپرویش باز بسته بر سپهر
 باشد و هستی سپهر باز بسته بر هستی نخستین خرد و دیو
 بتد و خشور را در اینجا فرمود بسیار است و خشور
 جهان پیرا چه شید را نامه ایست فرازین آروند نام
 قزان قر نامه گوید که شت بهرام با من گفت
 (۱۷) تهور را سنگ آکار زه روان یا بند است
 سپهر را چه پس هنر پیرای پیغمبر پر امید که سپهر انرا

چرخ خود نداشتوار بهان نشان آزاد هستی است که
 دانش و هیج قهروزگان رساند بشکوه لوراست و در
 تکان لشکار نیست و هم پیغمبر دیوبند درین نامه
 گوید که ماه سپهر خرگاه بامین گفت (۱۴) لگودین
 بتورام و بی آغازند خردان میسر پس گوید که
 خردان نوه نیستند و نوید آمدند و پیدا شده نیند
 زیرا که نوه و نوید پیدا شده تا شکر بیری گرفت پیکر
 و گذاشت پیکر ست و گرفت و گذاشت پیکر جز در پیوستند
 و پاره و فروزه مند بد و فروزه نباشد و این جگر
 در تن پاره مند پیکر نه بندد و این سخن لار بر آنست
 که یک چیز هم کنند کار و سازند و هم بد بزنند
 نتوانند بود و هر نوه و پیدا آمدند را باید پیشتر بود
 و او پس از باید و خردان بپسایند و هم و خشور
 دیوبند دران فر نامه گوید که خردان هوا را فرویده
 و ستاییده اند بگر دوندی و رسایی و قهروزای رسایی

آینه هرگاه کشکها بی پر توی بر فکر دد و تافتد شود
 بنیای را بنیایی ذریابد زیرا که بیننده بخانه
 چشم نیست بیننده نبرو بیست که بخانه چشم پایاست
 و آن نبرود یدد نشود و هم درین نامه پراید که
 هرگونه از گونه های سپهری و اخشیجی پیوسته و ناپوسته را
 پروردگاری باشد از شیدستان زیرا که بی پروردگاران
 و درایان نخست فروجوشد و تابد از شیدا نیکه
 پرایشان برترند فروتاب شیدانی که پرایشان
 تاوریده است و ناگزیر است آن شیدان و اخویشهای
 جداگانه پس پیدا میشوند بیکران خویشها در
 تنان در بر مور تنانی که خویشی راه بدن
 شیدان و پروردگاران اند و هم درین فرخ نامه
 پراید که تنان سایه های شیدان از راه اند و سایه
 ناتوان شیدست ولاد بر کبی پیوند شیدی تنان است
 که پیدا کنند و کوه خور نیستند و اشکار کنند

هکذا با من گفت (۱۵) فرد و رشتن ز کهنون تبواه
 آرد هرگونه را پروردگار فرشته ایست بچه و در باز
 نبود آن نگاشته شید آنرا گویند که بروان خوه
 پیدا و پیدا سازند چه با تو اندک گشت و پروردگار آن
 پروردگار را شبدان شبد نامند و دیگر همه آزادان و
 رستگان از خردان و روانان را شبد دانند زیرا که
 ایشان پیدا اند بگوهر و دانسته شده اند روان
 خود را بدانند اشکار بپیشی و شوه شده همه چیزها
 توانند گشت جز گهر و بای اشکاری و نهانی تنانی
 که اگر چه پیدا کنند دیگر آید نه پیدا کنند
 خویش چه یابندگان دشتهها که فرودین یا بش
 شایها یا شند پیدا کم و پیدا سازند روان خود
 نیستند و هیچ نیرویی شوه دانش بروان خودش نبارد
 شد نهوند آنکه به نیروی بینایی یافتند نکردند
 و نگوید کسی که به بینایی یافتند چه از آفران

که ستوده و قمرع است از راه کوروی و هراینه بوی
 و قمرکاس است از راه بایش بجز خود روان سپهر برین
 پیدا ساخت که ستوده است از راه بی نیازی کهر
 بیسایه افکر چه قمرکاس است از راه نیباز در سایه
 بیسایه و بسوی شایش کوهی که آغازگاه قمروزای
 قمروده نیباز نیست و انگیزش جای سویهای قمرکاس
 تن سپهران سپهر را بر کشید که او بر راه کهر و قمروز
 نیباز مند است بیسایه و هم برین نشان از هر خردی
 خردی و روان و تن سپهری هر بود سه سوی فکته شده
 ویر آیین باز نهوده بیرون آمده تا خرد سپهر اخشپستان
 رسد و مر اورا توانایی ویژه از جنبش و روش سپهری
 و پیوند اختران و نهاد ستارگان فراهم آمده
 پیکران و نیکارها و تاوران و قمروزگان را بر اخشپ
 نا آمیخته هی باز در رینجا دیوبند و خشور را
 سخنان بسیار است و هم دیوبند و خشور گوید

است و تنائی ذرهنایش پس درست شد که خرده
 نخست نا ورهستی یا قند است که تن و پاره تن و نیازمند
 به تن و تنائی نیست و درهستی و هنایش خود نیاز
 به تن و تنائی ندارد و خرده مند همی نه جوید از خرده
 جز این و درینجا دیوبند و خشور را بسیار گفتار
 است و زان سپس گوید که ماه پر موده (۱۴) و هم
 راد جیش راد جیش و رامنوشا و روتا کپد و هور
 راد جیشام یته چیم و و این خرد خردی و روانی
 و تنی که در و یگر خردان نیز چنین * باید دانست
 از آغازنده خرد نخست پدید آمده و دران نجسته
 هر و ش سه سوی درست شده سویه هستی روانی و سویه
 هر ایمنه بود جز خودی و سویه شایش باش که و هر ی
 و بهستی روانی که جز خوبی دران نیست خرد دوم را
 پدید کرد که بکهر و فروزه پاکست از نارسه و کوتاهی
 و نادرستی و نیاز بهاید و به که و ری جز خودی

جزیک چیز بیرون نشود و ناگزیر آن چیز شست هر د باشد
 زیرا که تن بسیار بود چه تن اشک بود است و کند و کار
 کننده هر پاره از پارهای او باید که باشد و رنده
 بپسکان کننده همه و سازنده و رست نباشد
 پس اگر کرده و ساخته نخست اشک بود بود و کند
 باید سازنده هر پاره او شود پس ناگزیر از یکتایی
 با بیعی بسیار چیز بیرون آمده باشد و هم کرده نخست
 هیچیک از پارهای تن بسیار بود چه هیچ یکی زینها
 بی نباشد و استوار نبند بی دیگری و زین در خود
 کنندگی و سازندگی همه ناوران نباشند و کرده
 نخست را کنشکار و بر آمده با ید بود تا زنجیر
 ناوران بگردد و کرده پورند زنجیر ناگزیر
 عبود و کرده نخست آن چنان باید که پیش از
 هیچ ناور هست نباشد پس کرده نخست روان نیز
 بسیار بود زیرا که روان هم استوار نیست و نیاز مند

یازنجه ونهیرسد که کسی گوید که اگر این
 رهبر راست بود ناگزیر باید که یک چیز نیز از یکتای
 ما بپغی برون نپساید زیرا که اگر از چیزی برون شود
 ناچار باشد از برآمدگای و برآمدگاه چون خویشی
 است میان کنند و کرده شده او را نیز کبودی
 باید و ناگزیر چرخ و یا بنجه کراید میگوئیم که
 خواست به برآمدجا چم برآمدجای نیست و ازین
 آن میخواهیم که بهپانجی او کبوده را با کرده
 شده خویشی باشد که خویشی کرده شده ساخته
 گشته نبود و این چم برآمدگاه نیست و خشور؛ یو
 بتدراد رینجا بسی سخن است و آن در اینجا آوردن
 نسرده هم و رنامه بری فرهنگ گشته در کشایش
 هر مورد شت ماه که (۱۳) آدراد جیش پر زلاشتا
 نخست خرد پیدا شده است بچه گوید که چون درست
 کردیم که یزدان پاک یکتای ما بپغی است و از یکتای ما بپغی

بکنند و هم کرده شده و هم سازنده و هم ساخته
 بکشند باشد زیرا که کننده و سازنده همه چیز
 اوست پس کننده و سازنده فروزه خود نیز باشد
 و هر فروزه داری پذیرنده و سازنده فروزه خود
 نتواند بود چه نشاید که یک چیز هم کننده گار و
 هم پذیرنده باشد زیرا که کننده از راهیکه کننده
 است ناگزیر او را کرده شده هست و پذیرنده
 ناگزیر لبست کرده شده را و نتواند که یک چیز
 ناگزیر از چیزی باشد و نباشد و هم و خشور براند از
 بد بخوی بد گوید که از یکتای با بیغی جز یک چیز
 بیرون نیاید زیرا که لکسر و چیز از بیرون آید
 هر ایند هر آمد جای او هر یک ازین دو را جدا جدا
 باشد چه هر آمدگاه یکی جز او هر آمدگاه آن دیگر
 بود پس یکی از دو هر آمد جای جز او باشد و او را
 نیز که بودی باید و سخن زرو را نیم ناگزیر یا چرخ آید

از آن قرانگردد و با این اثر ایندیا و اوریس و هلا پرستاری
 یزدان نگزیند و برای تنهایی و بیداری و کجخواری
 و یادیدانی یزدان و نرد یکان دادار را بنکرد
 (۱۱) فرسندش کردند س نپور و ن نپور و چون هر زیون
 و هر جپور آئی خداوند خرد نخست کننده روان
 سازنده تن فراین آراینده اخشیج نهایینده
 و چارگوهر آمیزنده است و خشورد یونکو هبده
 منشی بند تهورس در نامه برین فر هنگ هبکویده
 در باز کشاد این نکته کلید سپهری که با و گفته
 (۱۲) کرور فر تاش اید آد بهم دیرز و کرور
 فر تاش یک بست بی بسیاری که یکتا بیست که
 بکهر و قروزه در و پیشی هبی نکند چه بسی در گوهر
 بجم پیوند و پیوست است و آن نشان نیاز آمده
 و نیاز ویژه ناور و ناری در قروزه بدانکه اشکر
 در و قروزه پیشی باشد هر ایند باید که یک چنین

درست ناگزیر است که بدانند چیزی که ناگزیر نیست
 از آنها بگهرش و نسزد که بدانند باز تازیان
 با شکر دیش آنها ورنه در ریابد بسیاری از آنها
 که هست باشند و بسیاری بیاید از آنها که نیست
 بوند پس باشد هر کدامی از هستی و نیستی
 پیکری جداگانه و یکی ازین دو پیکر یا یانمانند
 یا پیکر دیگر پس شکر و قرقاش کردشی بگهر شود
 از پیکر به پیکری و این نشاید چه او را کنون فرو
 آمدن نیست او میداند باز تازیان را بر روی همای
 و درین صد و خشتور را سخن بسیار است و این مهین
 نامه را سکندر هنگام خسروی خویشتن ببونانی
 باز ثبتت وزین سپس نامهای دیگر را و اینختی درینجا
 جا دارد ایم تانو آموز در ریابد و دارد از خود را بر هبر
 خردانی شناسد پس آریاری کند بر سترک نهرای
 شت دساتیر که با ساخته ایم بر گذرد و همه دانشها

هر چه از وند کز و ر فر تاش نسبت ناور فر تاش است
 از کبر فروز های یزدان از وند کوهی نباشد ناور
 یا شند پس رسایی یزدان از ناور بود و هر چه از جن
 جود رسایی جوید ناور است نه گرو و رو این تا شواست
 و هم صد و خشورد ر نامه جاودان خرد نام در سقر نک
 نوله خور فروغ آور ستایش در خور که گفته
 (۱۰) شاستهم من دام رفه سردندم باری دادند
 یزدان بهیاری آیین ✽ گوید کز و ر فر تاش
 از کهرش داناست بهیادیانی از آنکه آزاد است
 از مایه و آمیزگان آن و هر رسته از مایه را از ریافت
 باشد چه باز دارند در ریافت مایه و مایی بودن است
 چون کوهی از یزدی داناست بکهرش بر پاز تا زیان
 کردنده بر روی هیادی و پاز تا زیان ناکردنده
 نیز بدانش هیادی چه میداند شوگان آنرا بهیاده رو
 که دانش درست باشد پس هر که راند شو را بدانش

کبوده هستی چیر وانا کوریر است بهشکر بودان بر کرد
 خورد پس هستی کور و فرقاش روان هر ایند او باشد
 وونخشورد رجاردان خرد در سفر ننگ نوله پیر و پیردان
 ورتسان که گکتند (۹) شگنسادام کپودان
 مندانم و فرورگان ارونند پیردانرا کورید که
 فرور با کور و فرقاش ارونند کوریر است چنانچه
 در ناوران آنچه میرسد از کور و فرورده در باره
 کور و میرسد بر کور بی آمیزش فرور با زیر کور
 اگر اورا فرور قرون باشد و ارونند نبود آنچه ارونند
 نبود در و کجاست بی کوری هست چون کور دادار
 با آمیزش فرور با رسایی پیر است پس هر چه رسایی
 او از کور کور ارونند نباشد تهر از کوتاهی
 و نارسایی نیست و نارسایی بر کوریر است ناسواست
 پس فرور با راست ارونند کوریر است باشد چنانچه
 وانا باشد بر روان دانش نه دانش قرون کور و اشکار است

هود شود و ای بسا اندیش بزود انداز خرم ناشواست
 چه از و ناگزیر آید که هست بودن گم و رفتاش
 هر خواه پیشیده باشد که هستی او فروزه گوهرا و نیست
 و پاره او نیز نتواند بود چه پیش ازین درست کرده
 شد که گم و رفتاش را پاره نیست پس او را هستی
 دارند گوهراست چنانکه گوهرا هستی نویم
 است و از لاد اندر رسیدن نتوان که آن گم هست
 نباشد و دیگر آنکه هستی که دارند نیست در
 گمان و نیست چون چنین بود یزدان پیوسته باشد
 و پیوسته ناو راست و همچنین اگر باشد هستی قرون
 هر هر آینهش هر آینه تاوریده باشد بر آن چون تاوریده
 باشد هر آینه ای هستی از پذیرش نیاز بسوی دیگری
 ناو بود و از گوهرا باز بسته بسوی که بود پس ناچار
 است او را از نوزنده و این نوزنده اگر روان هر آینه
 او باشد ناگزیر آید هست بودن او پیش از هستی از آنکه

همدی یا نهد که فروزه نکوهی بود با این از آن بالیده
 و آنکه مهیوم آنکه هسته باشد که از روید نکوهی را
 بوزه چنانکه نتوان اندر رسید و نبوده آن سه پایه
 هستی و روشنی است چه لغتی تلبان روشن باشند و روشنی
 که جز از کوهی هرا بشمار نیست و آن روشنی از دیگر
 یا قند یا شند چون روشنی زمین از آفتاب و لغتی روشنند
 و روشنی که جرم هم می باشد با این از نکوهی جدا نبوده
 شد چون روشنی است آفتاب و روشنی که فروغ
 و تاب است و آن روشن است از نکوهی خود نده از چیزی
 و این نبوده بود فکر و فکر تا شن است رهبرش آنکه
 فکر هستی فکر و فکر تا شن جز از نکوهی او باشد فروزه
 خواهد بود و فروزه پیر و فروزه مند است و تابا مند است
 با و هر نپسای منده بدی فکر بی نا و است و هر نا و روز
 شود مپساید پس آنکه هستی فکر و فکر تا شن جز از نکوهی
 او باشد او را نشود باید و نتواند بود که شود هستی

بود جز بچشم روان من چون از تنی اشخبجانی هری
 برون می آیم و جهان تنان هری در می نوردم و هر
 آفر از دوله ناوران میبشوم شبد شبدان را هری بینم
 که ذاتی و تنانی و قناراضق و بی گاه و سوی بر می
 هیتابند و آن فرقه ایست که بزبان فروزه آن
 توان گفت و نه کوش آرد شفت و نه لاین چشم تواند
 دیدن و روانان و زندگان این راه را از پیگر کسستی
 آموختم و بدین نجسته پاید رسا ندیم بر این نیکان
 خویش آموزگار پخته بر آن درجا و دان خرد در سفرنگ
 نوله هور بخشنده سور که گفتند (۸) پای اتوی بشین
 ای اهر مشهرز ؟ هستی ارونند گوهر است دادار را
 که گوید که که در فرتاش ارونند بشین است
 و پای بهای هستان در هستی داری بسه روی تواند
 بود یکی آنکه هستند بهستی است که از برون جز از
 گوهر خود یا قند باشد چون ناوران دوم آنکه

در هستی و نپساز مندا است با و هر چه بد یگری نپا و مندا
است نا و راست پس گزور فر تاش تن و تنانی نباشد
و اورا جای و سوی نباشد وزین یا فته شد که گزور
فر تاش نا گزور نیست که آنرا تا و ر گزوریند چه او
پایا بد تن است و اگر تن را نیست شپارند تا و ر
تا بود شور و چون تن نیست بر هیرد رست شد که تا و ر نیست
چه او پایا بد تن است و دیگر آنکه تا و ر هستی ایستد
که قروزه دیگری باشد مانند سپاهی و سپیدی
و مزه و بوی و زینسان و هر چه این گونه داشته باشد
تا و ر فر تاش بود پس بدین دانسته شد که گزور
فر تاش دیده نشود به بیننده که بر تارک است چه
دید شده چشم سرد و سوی بود زیرا که دیدنی بر امر
بیننده یاد در پیمان بر امر بود و هر چه اینچنین باشد
و سوی خواهد بود و بر هیر درست شده که گزور
فر تاش در هیچ سوی نیست پس دیدنی این چشم نتواند

پیشیده بود بر پاره خود بد و بار و این ناشواست پس
 اشک بود نباشد چون درست شد که اشک بود نیست
 دانسته گشت که تن نیست چه تن شکوهریست که او
 پذیرای بخش است در دراز او پنهان و زرقا پس او بخش
 کرده شود پاره را مانند نپه و سه و چار و مانند آن
 و هر چه پاره دارد نا و راست پس فکر و فرقتاش تن
 نبود باشد چه پیدا است که اکثر یزدان پاک تن
 بودی پاره بخش کرده هیچکشتی و پاره کبوی همه
 بودی و همه کرده او می باشد اکثر پاره نیست
 شهر دندی ناکزیر هم او نیست آمدی پس نا و فرقتاش
 بودی نه فکر و فرقتاش و چون تن نباشد او را جای
 و سویی نباشد از برای آنکه آنچه در جای و سویی
 باشد یا تن بود یا پاره تن یا فروزه تن باشد و تن و پاره
 تن پذیرای پاره اند و فکر و فرقتاش را بخش و بهره
 پاره نیست و آنچه فروزه تن بوده باشد پاره و است

مگرد پرمایند است یا نکه هرگاه باره یافت گفت
 پس او یافت شد و هرچه این دوگونه داشته باشد
 نا و راست پس گرور فرتاش اشک بود نباشد رهبر
 دوم آنکه اگر او را پارها بود باشد پارهای او
 یا گرور فرتاش باشد یا نا و فرتاش بنخستین گفت
 تا کریم آید که چندین گرور فرتاش هست داشته
 باشد و بگفت دوم آن باره را کنند باید و آن
 نشاید که گرور فرتاش باشد زیرا که کننده
 نخست خود هست میشود و سپس آن چیزی را هستی میدهد
 و اگر گرور فرتاش کنند باره خود بود باشد
 باید که هستی او بر باره خود پیشد باشد کنون
 آنکه باره اشک بود بر اشک بود پیشد است و نشاید
 که جز گرور فرتاش باشد زیرا که هرچه نا و
 فرتاش است هستی از گرور فرتاش یافته پس اگر
 آن کنند جز گرور فرتاش باشد باید گرور فرتاش

قروزه نپز کد و باس باشد و نتواند بود که دیشکری
 شوه نوه کبی و تازه شوی قروزه او شود ورنه نا کزیر
 آید که کور و فر تاش ازین زیر دست دیشکری باشد
 ویدیشکری نپاز مند شود و از رشکد ردیشکری سایی
 یا بد چه قروزه های یزدان برتر قروزه رسایی اند
 و کنون آنکه اینها ناشواست پس کور و فر تاش
 جای و گاه قروزه نوه و تازه شده نباشد و صد و خشور
 در جاودان خرد از سفرنگ نوله مهین تاب آفتاب
 که کتبه (۷) اواد آی اهر نشرم و نا پپوسته
 است یزدان پیرماید که هست یا پپوسته است
 یا نا پپوسته اگر او را بخش و بهره توان کرد باندام
 آنرا اشک بود رانده و بهره و بخش نتوان کرد پپسار
 کما موس شناسند و کور و فر تاش کاموس است بچندین
 و هبر نخست آنکه هر اشک بود نپاز مند است پپاره
 خورد و هستی او با زهسی است از هستی پپاره چنانکه

دودشیر است و اگر خواست هیچک نشود هر خاستنی
 دودشیر ناکزیر و اگر خواست یکی قران آید دیگر
 ما توان باشد و ناتوان خداوند بر آنسر زینگونه
 بسیار هبر در آن هبایون نامه است و هبکگوید
 در آن فرخ ترین نامه در سفر ننگ نوله آفتاب
 جهانتاب (۴) اهر تشرله هوای شای هد میتم
 نیز دان نباشد جای نوه که گور فر تاش
 گاه تازه شد و نوبت نیست بدانکه هر نوه و تازه پیدا
 شده نا و راست و هر فاور نیاز مند است بکننده
 و سازنده و گور فر تاش نا و رو نیاز مند نیست
 بس نوه و تازه پیدا شده نباشد اگر او را فروزه تازه
 پیدا شده باشد آن فروزه را بکننده باید و آن
 کننده بی نیاز و سازنده استوار شود هر گاه و
 تواند بود چه که و باس است و هر گاه در گور
 خود بی نیاز و تونگم و استوار باشد باید که در

بگوید اگر فرورفتاش بسی بود از ره شکره
 واید که ناور بوده باشد چنانکه گذشت و هر ناور را
 کنند مبیاید و کنند این کره ارونند گوهر
 و نتواند بود چنانکه دانسته شد که کنند هم
 ناور را ناکزیر است که جزا و بوده باشد و بر و
 پیشبده بود بکارش هستی و پاره او نیز نتواند بود
 چه کنند همه یاید که کنند پارهای او باشد و بر موده
 بیرون نیز نتواند بود چه از آن چرخه یا زنج ناکزیر آید
 و آن ناشواست و بهین رواجش شماری شکر و
 ناکزیر آید که ناور فرتاش باشد بی کنند و این
 ناشواست و هم در کرامی نامه جاودان خرد میگوید
 که اگر در فرورفتاش باشند یاید که هر دو
 توانا بوند بر همه ناوران چه ناتوان خدایی را
 نشاید پس هرگاه یکی آهنگ بر موده کند و دیگری
 خواست بازگونه آن اگر کام هر دو شود گرد آمدن

پس اگر پاره کننده و سازنده او بود باید که
 پاره کننده خود باشد و این تا شواست و سپوم نیز
 خواسته است چه هسته که برون از کوه باشد تا گزیر است
 که گزیر و فرتاش بود و زینسان هزار رهبر در
 جاودان خرد پیراسته آن و خشور خرد پیراسته که
 پنجصد از آن در نادرستی چرخه و پانصد در نادرستی
 زنجیر است و هم صد و خشور در مهبین نامه جاودان
 خرد پیرا بدد و سفر نک نوله شت خورشید که گفته
 (۵) روئیم گزیر و فرتاش نامن و و تا گزیر و
 فرتاش نباشند که اگر دو گزیر و فرتاش هست
 باشند هر یک از وند آمیغ آن و یکی پس جدا
 شناس ایشان در یکدیگر بیجانگی بر موده بود
 برون از کوه ایشان پس ایشان در کسی خود
 وجد اشناش نیاز داشته باشند به بر موده برون
 و هر نیاز مند برین رونادر است و نیز هم در آن نامه

بگوید اگر کرور فر تاش بسی بود از ره کروه
 واید که ناور بوده باشد چنانکه گذشت و هر ناوریرا
 بکنند مبیاید و کنند این کروه ارونند کوهی
 لاوتواند بود چنانکه دانسته شد که کنند هم
 ناوریرا ناکزیر است که جزا بوده باشد و برو
 پیشبده بود بکزارش هستی و پاره اونیز نتواند بود
 چه کنند همه باید که کنند پارهای او باشد و بر موده
 بیرون نیز نتواند بود چه از آن چرخه یا زنجه ناکزیر آید
 و آن ناشواست و بهین رواز بس شیری کرون
 ناکزیر آید که ناور فر تاش باشد بی کنند و این
 ناشواست و هم در کرامی نامه جاودان خرد میگوید
 که اگر کرور فر تاش باشند باید که هر دو
 توانا بوند بر همه ناوران چه ناتوان خدایی را
 نشاید پس هرگاه یکی آنک بر موده کند و دیگری
 خواست باز شوند آن اگر کام هر دو شود گرد آمدن

پس اگر پاره کننده و سازنده او بود باید که
 پاره کننده خود باشد و این تا شواست و سپوم نیز
 خواسته است چه هسته که برون از کوه باشد تا گزیر است
 که گزیر و فرتاش بود و زینسان هزار رهبر در
 جاودان خرد پیراسته آن و خشور خرد پیراسته که
 پنجصد از آن در نادرستی چرخه و پانصد در نادرستی
 زنجیر است و هم صد و خشور در مهبین نامه جاودان
 خرد پیراید در سفر نیک نوله شت خورشید که گفته
 (۵) زو تیم گزیر و فرتاش نه مانی و تا گزور
 گزیر تا ش نباشند چه که اگر دو گزور و فرتاش هست
 باشند هر یک از وند امیغ آن ریگری پس جدا
 شناس ایشان در یکدیگر بیجانگی بر موده بود
 برون از کوه ایشان پس ایشان در کسی خود
 وجد اشکاش نیاز داشته باشند به بر موده برون
 و هر نیاز منده برین رونادر است و نیز هم در آن نامه

فوم و نم را بکوم و برین نشان نتواند بود که در برابر
 هر یک از زنجیر نخست یکی از زنجیر دوم باشد و گرنه
 ناکزیر آید که زنجیر همه بنزنجیر اویه برابر باشد
 و این ناشواست بزود انداز پس ناکزیر ایتست که
 زنجیر کمتر کرده و افترونی زنجیر فنون پرایه
 گران انجامیده است و این است خواست و نیز آموزگار
 و خشوران درجا ودان خرد پراید که سراسر و همه
 ناوران هستی یافته بر کونه که هیچ ناورنی بازنهاند
 همه هست است از بهر آنکه سراسر و همه و درست
 پرای او هست است و ناور است از برای آنکه پیوسته
 است از ناوران پس او را کنند و سازنده باید
 و آن کنند یا ارونند کرده است یا تحت او یا بر موده
 بر و نی نخستین ناشواست چه ناکزیر می آید که آن
 کرده بر خود پیشیده باشد و دوم نیز ناشواست چه
 کنند همه میباید که کنند هر یاره از و باشد

نخست اجفت باشد زیرا که تپه از بر آب تپه و زنجیر
 نخست نتواند بود و کپتر نیز نتواند که با شد چه اگر
 کپتر بود بیکی کپتر خواهد بود و ازین تا کپتر آید
 که زنجیر دوم بدو یک کپتر از زنجیر نخست باشد
 و کنون انگه قزو که است بیکی بوده پس تا کپتر
 آید که زنجیر نخست هم جفت باشد و هم اجفت چه
 آوزانیم درست هست و نیست و این تا شوارز تا کپتر
 بودن زنجیر تا کپتر آید پس تا کپتر است که گر آن
 پذیر شود بکنند که آوزا کنند و کپس آید و آن کپتر در
 قزو تا می است و این اجفت خواهد بود و هم ضلع و محله و زوز
 جاود آن نزد کپتر آید چون زنجیر بیکی آن هست باشد
 اکثر از آنجا ز این زنجیر آید و یک کلمه کلمه پس
 باز آید زنجیری کپتر از زنجیر نخست بدو چون برابر
 کنیم و هپهر سنا زیم این زنجیر را بزنجیر نخست بیاوریم
 و که نخست این زنجیر را هپهر نخست زنجیر سنا ویم

و اختی در پاید جفتی چون روم و چارم و ششم و هشتم
 و نتواند بود که دو یکد اجفتی یار و یکد جفتی در
 پهلوی هم باشند چه پیشکمان پس از هر یکد اجفتی
 یکد جفتی و پیش از هر یکد جفتی یکد اجفتی است
 چون نخست یادوم و سپوم با چارم پس آنیاید
 که یکد جفتی خواهد بود یکد اجفتی نیز باشد و باز
 کونده این هم پس شمار یکهای اجفتی بر او
 یکهای جفتی خواهد بود پس شمار یکهای اجفتی
 نیمه شماره زنجیر باشد پس شماره یکهای زنجیر
 جفت بود زیرا که او را نیمه درست هست و زمین سه
 گویم که او را اجفت میباشد بود از برای آنکه
 چون یکی از زنجیر کم شود بازماند زنجیر کمتر
 از زنجیر نخست بیک و این نیز چون وساست هر یکهای
 جفتی و یکهای اجفتی باید که جفت باشد لاد بر
 جفت بودی این زنجیر تا کزیری نیست که زنجیر

کنند از درختی نمود پیشد و است بیگمان پس اگر
 دوزا ور کنند یکدیگر باشند تا کفر بر آید که
 یک برد دیگری پیشد یا شدیده و باید و این تا شواست
 بنائند پیش اند از خزه و زنجیر تا وزن بیکر اند
 رود که هر تا و ریرا کنند یا شد و او را نیز کنند
 تا جز انجاسم و این تا شواست زیرا که تا کفر بر می آید
 که یک شیار که آن شیار یکسانی زنجیر باشد
 هم اجفت باشد و هم جفت چه میباشد که آن شیار را
 فیه در رست باشد و باید که نباشد و این تا شواست
 با زنبود این الکه چون زنجیر بیکر آن بر می رو هست
 باشد پس تا و ریکه آغاز آن زنجیر بود باید که
 در باید نخستینی باشد و کنند او در باید در می و بر می
 نشان هر یک از یکسان زنجیر باید نشماخته خواهند
 داشت تا نده سیومی و چهارمی و چند می ازین یکها
 در باید اجفتی اند چون نخست و سیوم و پنجم و هفتم

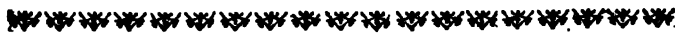
چنانچه برای نهستی بود تاگزیر آید که نهستی با
 آنکه گاه باشد بگسار آید و نهستی فرود بگسار
 بگسار آید و این نیز بدخستین انداز بیاندیشد تا با بی و
 تا خواست پس پیدا شد که ناو ر بهر نبر و پیش نپا ز منده
 تا است بکنند و بسازند و بپسگان تا او هست
 چنانچه دیگر او هست نتواند ساخت چون این
 پیشتر و بدانستی بدانکه گسار و نا هر آینه کی
 نیست در نهستی ناوران مانند نو شوان و پدوستگان
 پس هر ناو ریکه هست اکثر کنند او کرور فر تاش
 است آنست خواست با او کرنا و فر تاش باشد او را
 نیز کنند یا به او نیز اکثر کرور فر تاش نباشد
 کنند خواهد پس یا آنست که زنجیر کنند کی
 گران گسار و بکرور فر تاش و هسانست خواست
 یا آنکه چه بعد تا گریه بشود و چرخ آنست که دونا و
 کنند بیکه دیگر باشند و ایی ناخواست است زیرا که

بیش در دید از جزا و از لاد شایش نبستی نداشته باشد
 بایسته هستی است و اگر پدیرای هستی نباشد
 نا بایسته هستی است چون فکر و آمده و د شپهر و فکر
 اورا سزاواری هر دو باشد شایسته هستی است و شایسته
 هستی را که ناور فر تاش گویند ناچار است از
 هستی دهی که آنرا کنور آن ناور خوانند زیر که
 اگر پیوند بهستی و نبستی هر دو برابر باشد بی فرو گذاشته
 بنحسب این انداز بی اندیشه دانیم که هستی اورا
 فراینده باید که با وهست شود و آن کنند اوست
 و اگر برابر نباشد هستی وی بایسته که گزورش
 خوانند نتواند بود ورنه ناور نباشد و ازین تواند بود
 که هستی او قرون باشد بر نبستی بی آنکه بپاید
 گزوری رسد و این قزونی در هستی ناور پسند نباشد
 چه اگر این ناور باین قزونی که گزوری اوست
 پدیرای نبستی نباشد گزور است نه ناور و اگر

مهربان دادگر (۳) نپرور هوپیم هنز من د ام کپور ا د
 هر نر ا دستبر سبز مینر * یا وری جوپیم از نره ان ارونه
 گوهر نا پدوسته کارکن فروزا همد با گوهر *
 و انا نپای نرر گووار ادر فرزنشاد دیدم که
 گفت در هسپر از نامه که نردان بر من فرستاده
 لحتی از سخنان خرد پسته یاد آور هر چند در هسپر اتر
 شت د ساتپر دست سپس پای چم فر نور ما ور همر با بیکه
 خرد پسته آورده شده لاد برین مپشویم که خسرو
 پیشداد پیشداد آموزگار پیغمبران و اونها د پیر ایتد
 فرهنکه عوشنکه در جوادان خرد هسپر ماید در سفر نکه
 قوله خورشید که با آن سرور گفته (۴) اند بنو آبی
 هر مبد شار مرمبد شارز * کننده است یا یسته
 هستی شایسته هستی را * دیس چنبن که هر افته
 یا یا یسته هستی است یا شایسته هستی است یا نا یسته
 هستی زیر که اکثر نکه در روان هر افته او کرده

گام و خشم اینها را میبانه کپر در آرید (۱۵)
 و امنهوش نود کا چیم له شالد سیدیم لاد و تا مردم
 خود را چنین نداند فرازین نیست (۱۴) ام فرج بشوری
 باید لرنگ و سپهرنگ سر سار سام و اکون
 پیغمبری آید دانا و نیکو کردار ساسان نام

نامه شت ساسان نخست

(۱) هوزامیم فد مزدان هنرهایس و زامس هر شپور
 هر دیور و پناهم به بزرگان از منش و خوی بد و زشت
 گمراه کننده، برای ناخوب برنده رنج دهنده ازار
 رساننده (۲) فد شید شیتای هر شنده هر شگر زمریان
 فر اهدور و بنام اینرو بخشایند و بخشایند

رده دوم روانانند زیرا که فرشتگان نخستین
 رده خردانند (۱۰) و فرهوشی آرشته د فاهوهر
 قواس برز داد فرزند رام سام * و فرشته فرستاد
 یا او از نخست رده خرد نام (۱۱) و هورنگی و ادهوکا
 هر فرسبم جهاخ فا فرسبم فرهوشان * و دست
 افزاری داد او را از فرودین جهان با فرودین فرشتگان
 (۱۲) یو ایداه هنریم فرهوشام دم متاد پامد
 رامشازی سام و هورمبنا ری و ا م کاسا لاسند
 آدوبای مپسانی سودم سنکفر با سد * کدیکی
 ازین فرشتگان در جگر باشد منشی و خوبی نام
 و دیگر جا نوری و جانی و انرا خانه دل است و دیگر
 روانی او در مغز باشد (۱۳) و هبام کاشستان
 پیشبید * و اینها را پرستاران بخشد (۱۴) و هنر مبناری
 دام مپزورد شستند شهرنگ و کشکرنگ هبنانکا
 قبرانه جوم و ارید * و از جا نوری دواهر من کشتند

کاج هیر اسپام یویاج هد تبیکافه نسود نیدم
 من از چند کارایران کعبه شد تیرا بروم بر دم
 ازین آن خواهد که ترانژاد از خسرو ایرانست
 چون ایرانپان بدکار شدند پاداش ایشانرا ترا
 از آن نکرده جدا کردم (۴) مپساریم هیراس
 استپاریوکتار تپاسپ و بیگانه بر ایران
 مکیار که خانه شپاست (۷) امر هنر مور
 تیمیم هیراسنام هیراس نیز اراده رسیده بتوشون
 و هیشامکار رساروردان و هر نه هنر ارجم پر نم
 و اکثر از لشکر تو بر نیکان ایران آزاری رسیده
 پنت گن و ایشانرا خشنود گردان ورنه از تو پرسم
 (۸) قدسام فر تارش مد منردام و بنام فر زوده
 یزدان (۹) منردام منهوش کارایند و رده یوسوکا
 بارزید هنر فر هوشام نامم بر ز و یزدان مردم را نیکی
 کرد که او را آفرید از سروشان دوم رده و سروشان

(۱) هوزامیم قد مردان هنر هزاس و زاس هر شیور
هر دیور و پنا هم به بزران از منش و خوی بد و زشت
نکراه کنند و برای نا خوب بزنند و رنج دهند از آن
و ساندند (۲) قد شید شبتای هر شنده هر ششگر زمریان
قراهدور و بنام اینر و بخشایند و بخشایشگر
مهربان و ادگر و این پند نامه ایست بر سکنند
که بزدان بخواست و خشور خود زرتشت فر و فر ستاده
چنانکه نپرای شکته آمد (۳) قد سام فر تارش
مه مردام و بنام فرزوده بزدان (۴) هی سپکندش
قر پودنشاب مردام ارجم کافه فردیشوری و جاشوری
قر تاخت زندیم فر را یاد کا یو فر رفه ریم فر جیشورام
آد قد پوتفر شالشوری فر و چیز کم و ای سکنند
یوردار اب بزدان ترا به پار شاهی و جهان نگیری
برداشت ایین بزرگ ایا دراکه بزرگ ترین پیغمبرانست
و بسپاردانشوری اشکیاراکن (۵) ا هم هنرکات

و بهتر بر سید پزدانر انبیا زبرد و به این در آمد
 و بهند یازگشت (۱۴۳) فدسام مزدان هی فرجیشور
 هر تا بند پل ارجم سپکندش هیکار هود و قبر
 نمر مین سر ساد و خشور باید و کرتاس تبم کلاس پر نپیده
 فرود و بنام یزدان ای و خشور زرتشت پس تو
 سکندر چهر شو و پس نخستین ساسان پیغمبر آید
 و نامه ترا همسپرازی روشن سازد (۱۴۴) و چپام
 آرش لرام اهم کاکاش لدا بد یوهو و چنان چم
 سخنان مرا کس نپا بد که او * ازین بود که شت
 ساسان بر نامه شت زرتشت همسپرازی کرد خرد پستند

پند نامه سکندر

پس شهنشاه پرمود تا از هر کشور فرزانگان
 و موبدان را بخواندند چون همه گرد آمدند زرتشت
 از آن فریختان برآمد و بیاس نیز با نجهن آمده با و خشور
 یزدان گفت ای زرتشت از پاسخ و راز گذاری
 چنگر نکا چه جهان پان^۲ هتک کزیدن کیش
 تو دارند و جزاین فرجود ای تو بسپار شنیده ام
 و من مردی ام هندی نژاد و بدانند در کشور خود
 بیسانند رازی چند سر بسته دارم که از دل بزبان
 نپاورده ام چه گروهی گویند اهرمنان اکهی
 باهرمن کیش دیو پرست دهند و جز از دل من هیچ
 کوشی نشنیده ام که درین انجهن از ان رازها که در دل
 منست یک یک بر من خوانی به آیین تو در ایمن شت
 زردشت گفت پیش از آمدن تو ای بیاس یزدان
 از ان رازها مرا اکهی بخشیده پس این ورشیم را
 از آغاز تا انجام بر خواند چون بشنید و چم پرسیده

ستم نماند (۱۵۹) دایان یودش بیر، هر چشیده، پم
 وشد تا آنکه ده اس از پیمان برگشت و جانور
 کشتن گرفت (۱۴۰) پدیم یاج کاج هوهر سریر پا
 چشیده له راندم زند با رام † بدین بدکار او که
 ده آس باشد هیچ تن با پیمان نماند مگر زند
 یاران (۱۴۱) هم آدچریر چار تبره † این است
 یوزه رازسترک † خواسته ازین پچه سرایی خود
 شناسی و پرهیز گاریست که مرم را برتری بر
 جانوران دیگر جز بگفتار و کردار و دانش و کنش
 نیست (۱۴۲) چم هم انداخ بهواخی راحت مبد
 هود و هنرین زندینام ارجم ورد † چون این آید
 هر جوانی راست کیش شود و از هم آیینان تو کرده
 † گویند چون بیاس هندی ببلخ آمد کشتاسپ
 زرتشت را بخواند و با و خشور بزدان آمدن ان دانا
 گفت پیغمبر پاسخ داد که بزدان آسان کند

که همه اندام این جانور بزرگند کتر ندر ساند برای بالش
 چندین اندام خونریختن او ستوده است (۱۰۰)
 فبرجهاخ فرجپشور و فتیوار سبازند با رشردن
 کا زند خاد شالیم و کاشن کا هنر متهوشام ترا زهیم
 افرکنون کا ج لید + پس جهان پیغمبر که شت گلشاه
 باشد گفت که بازند بار کشتن را بد می دانیم و کس را
 از مردمان توان این بدکار نیست (۱۰۴) امر سره
 تند بارام چشیده کیند یوزند بارله شهر ندهاها هنر
 شهر دن هیشام دم و دریم و چم آب هبام کاینده
 مزدار اریم + انگر همه تند باران پیمان کنند که
 زند باز نکشند باز کشتن ایشان در گذریم و چون
 خود اینانرا نیز دست داریم (۱۰۷) پل چشیده
 بهر تند هبند + پایبخار و زیر جم پا هوراک ترو زهد
 + پس پیمان بستند کمرک باهره و شپهر با آهود دست
 شد (۱۰۸) دم جهاخ لشتر له راند + در جهان

راست است با این گشته شدن جانوران و مانند آن
 از مردمان به جانوران تند بارانند نه فرشتگان
 که ایشان ازین پاکند * میگوید گشتی و بسنی
 جانور ورنجه و آزرده ساختنی جاندار مردم پیشه
 خود ساختند و این فروزه فرشتگان نیست این
 راه و آیین درندگانست پس مردمان بد رندگی
 گزایندند نه بفرشتگی هر چند پذیرایی آن مهین
 پایید داشتند (۱۵۴) سود بهی مزدام هر تاینده
 وقت تند بار کاشیدن فر کنون آد چپهان یوسنگار
 کاشند نجادن † فرزانه بزه ان ستاینده گفت
 تند بار را گشتن نیکوست چنانکه بیهار رارگ کاشدن
 * چه همه جهان یکن است و برانداختن چنین بودی
 و خون ریختن او بجای خون کم کردن از تنست چه
 اگر در تن خون فرو گذارند رنجهای پدید آید
 همچنین اگر خون تند بار نریزند چندین جانور را

و باروان پيوند مي پذيرد و بپانجي دانش به فرخوي
 فرازيان فروزيده ميشود (۱۵۱) شليده شاه سپار
 وقد سپنارام جزا مند اينده سپزند اخاد و روند و
 فرزانه هاي گفت جانوران ر مند اينه آميزند و
 ميگردند (۱۵۲) سود بهي مزد ام هر تاينده رفت
 بال چهيم آد پاهيم سپاد ارجهام آد يوپه زاباه
 هنر زابام منهوش رسيد و سپاد منهوش بام يوپه
 مزد هنگ سپام کام و فرزانه يزدان ستاينده
 گفت آري چنين است با اين رسايي شالانست که
 بفروزه از فروزيه مرده رسيد و رسايي مردم انکه
 بفرخوي آزادان و رستگان * که خردان
 مروانانند (۱۵۳) شليده شاه سپار وقت هيدوش
 آد پاهيم شهرده هدين سپنارام وراوند بام هنر
 منهوشام به سپنارام تند بارانده فرهوشام
 يوهيشام هنريم رزيده اند و فرزانه هاي گفت

فرزانه بزبان ستاينده گفت که دانش را پنج است و شاع
 و شمار اشاخ داده اند و پنج دانش و خشور پند است که
 مردمان زاست (۱۴۸) شلبد شاسپار وقت ارسيا
 کايته هم واده هندوساب فروه کاجرشي آد شپدا
 فرزانه همای گفت مارانيز اين داده اند و هر کوه را
 ووشي است جدا (۱۴۹) وهن پيان برديو فر چشورام
 قبا بیکار هنگ ورزخار کيند رم چناد
 اهيپايته شازنده اسپ و ايداه هزام سفر ادر
 هم بران هونده که و خشوران شيا اشکار او خشور
 پند ميکنند در ميان مانيز آگاه کرداننده است
 ويکي زان زمپود انکبين است (۱۵۰) سود بهي
 مزدام هر تاينده وقت پپ منهوش پيا بهي خاد
 ما بدويا آرام رامج سپر و زخاه شپرد و پمد ي شالش
 يه مزدهنگ فر اسپام زابنده خار هود فرزانه
 بزبان ستاينده گفت درون مردم برابري مي يابد

پس فرزانه‌هایی فرستاده مورد برتر نام پیش شده
 گفت کجاست رانایی که مرا رهبر بهی مردم
 شنوند (۱۴۵) سود بهی مزد ام هر تاینده سام
 بارود واد یو ایدای هر قرزنگی منوشام شالش اسپر
 یوپه ترور با م هر قروس شای به پراسدای خار پدانبه
 فرزانه یزدان ستاینده نام پاسخ راد که یکی
 از بهی مردمان دانش است که به نیروی آن از فرود
 جای به افزا گاه می بر ایند. (۱۴۶) شلیده شاسپار
 وقد امریدیم خاد فرغادی سپنارام کایتد هم
 شالش آد یو پدام نور و خورکا شیدا خاد کیند
 فرزانه‌هایی گفتا کربدین می نازی جانورانرا
 فزاین دانش است که بدان کل و خا ر را جدا
 می کنند (۱۴۷) سود بهی مزد ام هر تاینده وقت
 یوشالش کاتان اسپ و تون و ارجها کاتون واده اند
 و تان شالش هنگ ووز آد یو منوشام راسپ

که نیک از بد جدا سازد مردم را است. (۱۴۰)
 شلبد: لیساج است که مردم ساخ لاغ ساد مشا مید
 شربنما سره پوله آب کا پشتالتد و پوله بهیم شالد
 فرزانه نپسا گفت اگر در شب تیره صدگو سفند زاید
 روز همه زاده خود را بشناسند و بچه چنین داند
 و سویی مادر کرایه و اینساید شناسایی مردم را
 نیست (۱۴۱) سود بهی ویز لور وقد منوشام
 سنگپورهند فرزانه روانه گفت مردمان دلیر
 و جنگجو اند (۱۴۲) شلبد: لیساج پارذ واد
 و هوشها ساش سنگپوره رلبدند فرزانه نپسا
 یا سنج را دکد از شهر بر خاشتر تم نیستند چه جنگجویان
 هنگام ستایش خود را بد و مانند کنند (۱۴۳)
 ویز لور هنر پاره پال راند فرزانه از یا سنج بازمانده
 (۱۴۴) فیر شلبد: شاسبار نپاش هد: وقت کشاه
 شالایی یوار سم کا شبد بر فرزانه منوش بر تواند

ووباه یاد آور (۱۳۴) واسپر بهی تبارکرو
 † وسپهدی پهل شتو (۱۳۵) ونبردازی هنریتار
 بنوز یوهپک کافه ناشیدن هپم نویر کهد † وپژشکی
 ازسک آموز که ریش رابه اسپدن زبان به کند
 (۱۳۶) ومنزداربردنگ آدیودمال هوز ودینوز
 قمرکتون شالد † واخترشناس خرو است که دمان
 وهنگام روزوشب نپکوشناسد (۱۳۷) چم
 پدیم زورس رسپد شالاش هرتای هرمودراند †
 چون بدین سخن رسپد دانش ستای خاموش ماند (۱۳۸)
 قپرشلپده اسپاخ کرامپده وقت فرنپک منهوشام
 کاشید پر کپام آد † پس فرزانه قپسا فرستاده
 سپهرغ خرو مند نام خرامپده گفت مپی مرد مانرا
 وهبر کد ام است (۱۳۹) سود بهی وینورسام
 وقت نپساج چشمال وشپدال منهوشام کا آد †
 فرزانه روان ماه نام گفت نپروی زوه یابی وجد کرد

هر مند ارم نپاش و نجید * نپا توش سر از سر مندگی
 د و پیش افکند (۱۲۹) فیر شلید * کرد اب نپاش
 هده * وقت شید پر پر زنگ مر تاج چیم آ و * پس فرزانه
 سنگ پشت که فر ستاده نهنگه توانا نام باشد پیش
 شد * گفت رهبر بهی مردم چیست (۱۳۰) سود بهی
 شاش هر تاي سام وقت هر شام و هر سورام و ورد ارام
 و نرد ارام و مزد ارام مرد و شام کا شید پر فر چنگی
 هند * فرزانه دلش ستای نام گفت یاد شایان
 و د ستوران و سپهبدان و پز شکان و ستاره شهران
 مردم را رهبر فر و نی اند (۱۳۱) کرد اب وقت دم
 سپنارام هن هیم فروخ یو وفدی آند * سنگ پشت
 گفت در جانوران هم این گروه که حکمتی هستند
 (۱۳۲) هر شیا می زبیر کا قرش فاشی چار دم فروغ
 آب * یاد شیا هی زبیر در این با مورد کر و خود
 (۱۳۳) و هر سوری مزد اس و اس آدر * و دستوری

لېسام وهېسام کامام لي دوس وراس تېم روزه
 وچسار روزه خادکار ند څو رجال شکت این
 ورجانور بسپاراست از مردمان نېي بېني که کرده
 محشده و نکرده شنده خانهاي بي چوب و خشت سه
 کوشه و چار کوشه مېسازند (۱۲۵) دم کاج
 اېم قرش بوجم شېسار و اجند کي هېراغ عباد
 بام څو درکار من نکرکه جرافرار بافند کي سپنه
 مي آدم (۱۲۶) سپم راش وقت يو منهوش دو مدم
 شېست و با نچېم دم مناد بامرد پم ياراد بامرد و سپنار
 نه څو نېاتوش کفت که مردم توانند نوشت و آنچه
 و ر د ل د ل ر د بېر کاغذ آرد و جانور نه (۱۲۷)
 پو لېنار وقت سپنار رام بېسار مزد ام کاهز متاد
 روانساييم جادار و انساله و یرند څو رجال کفت
 جانوران راز یرانرا از دل زنده برتن بېجان
 که کاغذ با شنده اند از ند (۱۲۸) سپم راش رواد

مردان پرستار از شهساده و رشده با یاد رکوه و دشت
 آمیزد (۱۲۰) و هماسو کا بر جید یا رخا و باشیم ۵
 و با او را پرستار و پیشکنا و میباشیم (۱۲۱)
 نبل آورد نکه هنر پار دیلور والد ۴ جوان شیراز یاسنج
 فروماند (۱۲۲) بل شلید ۵ پولسار نیاشن ۵ مد ۵
 وقت یو آداز منهوشام چیم آد پد و خند و اشالیم
 ۴ پس فرزانه رجال فرستاده از دای پرزور تاج
 پیش آمده گفت که خود بی مردان چیست بگویند
 قار انیم (۱۲۳) مورد بهی سیم رانش سام وقت
 یو منهوشام جیلا سام وانگامپارام و
 مورد پکارام و رواند نام خاد شاند و سپنارام له
 ۴ فرزانه نیاتوش نام گفت که مردان سپهر
 بند ان و نبر نکها و جساد و باوانند آن می دانند
 و جانوران نه (۱۲۴) پولسار وقت هم دم
 سپنار پوتفر آد هنر منهوشام له خاد فرشی یو فرره

به جلیپس پیوند داد جلیپس را کام و انگیز بران داشت
 تا بیهوده سستی شنکاش بسنگ سترک سر برادر خود
 قلیپس راه رهنکام خواب فرو کوفت و بنفرین
 کلشاه و کردار خویش بدوزخ شتافت
 باز گزوار بدین رویاهه پایه سر زنش بجوانشیر گفت
 که بیگناه کشتن و بد آیینی و کام پرستی و خشم ستایی
 جانوران از مردم پیکران یاد گرفتند (۱۱۸)
 و تپهپسان هنر لاش امار خادویرند از جها چبکا
 دم هن خادودیت و درندگان از گوشت خورده
 میگزینند شها چرا در هم می افتند ❀ می گوید
 که درندگان را خورده از گوشت است باری بدین
 جانورکشی سگالند مردم را چون خورده از گوشت
 فاکزیر نیست چرا همدیگر را بیجان میکنند (۱۱۹)
 و چم تپهسار مدیر کا لید هر تاسی هنر تپهسار هدهه با
 ارسبارم رجد و خجد با جیسد و چون شها بدکارید

چه پوشیدنی ایشان خود پوشیده است (۱۱۵) و
 ورنه مزدام ایام کالعدم بوده و اگر نبست یزدان
 ایشان را نه پر خورده * که پوشانند (۱۱۶) نیز
 از دنگ پارو و آدیو از جم کاد هم زورش له رسیده
 از جها هنری شیبیری هنیر کاخار چرمید و جوانشیر
 پاسخ داد که ترا درین سخن نرسد شما از بیبهری
 همدیگر را مبدید (۱۱۷) ششم وفد هم کبندار
 از سیاهنر تبنا نرجاد و رفتم چیم جلیپس تلپس کا
 شهرد و روبا گفت این کردار که دریدن و شکریدن
 باشد ما از شما یا دیگر فتم چه جلیپس تلپس را کشت
 * باید دانست شت گلشاه را از فرزندان
 دوسر بود ند جلیپس و تلپس نام و در خترا کپسار
 و هکسار اکپسار را که درست اندام در نبود
 بانکویی و دلیذیری بود زنی را به تلپس داد
 و هکسار را که چندان تکونهایش نداشت

بھر مگشا * باید دانست که داشتند از ان گفت
 که مردم در هنگام تپسار گلشا پوشش
 و خورو نیکوند داشتند و داشتند گفتن را گرایش
 بهنگام شت یا سان آجام و زان پیش است وزین
 سپس اکنون نکتند بر پوشانیدن شرمگشا فرود آورده
 چه گلشا و پیروانش بر کهای درختان و پوست
 جانوران مرده و تند بار پوشش شرمگشا کردند
 و جز این فرودوش در ان هنگام نیور (۱۱۲)
 شلیله شلیم وقد اند اقام شمامه تپها هن نوج و تون
 و بیس سپنارام هوده و اید * شیم رو باه گفتند
 جا مهای گذشته شها از پشم و موی و پوست جانوران
 هوده و هست (۱۱۳) و سویل فر کنوند ر هن نیور
 قبیاج * و خور بهتر از تبینه زیور (۱۱۴) و ر نایم
 بهینارام کاله خا د جا یید چیم زنجیری هیشام نوله
 وور جیده باد * و شرمگشا پوشش جانوران را نمی باید

و چون شیاکسی را متیایید آهو چشم و یکی رقتیای
 و مور میان گوید ازین دانسته شد که ما بهیم
 زیرا که هر چه دریا به قم و تربست و رهنکام
 ستایش او را بفر از هر تری از و اند کنند و به بیکم
 و کرد او آن فر از ما به پیوند دهند چون مردم خود را
 یافتند چنانوران میکنند و نشسته شد که جانداران
 به ازینها باشند (۱۰۹) هریم شاسارکا یارده
 ما مند ازین شناسار را پاسخ نیامد (۱۱۰) بهیم
 غلبه شلم هتا فده وقت یومرتا ج کا چیم و قی آد و پس
 شیم و والا فر ستاده شدند و شتافته گفت که مردم را
 چه هنراست (۱۱۱) سود بهی نبل اردنیک سام یارد
 واد یوور ز مرد ادا ما اندام فام نوز و قلین هوزه اید
 دو باشند و ام چو لیدن یفوج از فر زانده جو انشیر نام
 پاسخ داد که فروزن مردمان یوشهای خوب و خورده
 و آشام خوش است که داشتند و اکنون پوشانیدن

یو هوزنگ مردارام کایم سہینارام دم پارم ۶
 پنس فرزانه مورق سگاده رسوی شہرین نام پیش آمد
 و باکشاہ گفت ای پیغمبریزدان و جانور و مردم را
 پادشاہ میخوانم کہ قرون خوبی مردمان را بر جانوران
 و ریایم (۱۰۴) سود بھي شاسار سام ہتافد و
 هرود یوکبوی ہنر شید و رام ہبایی مرتاج یم ہیشام
 شہوس شنکر و ہوس ہبکر آد ۶ فرزانه شنا نام
 شتافت و گفت کہ یکی از زہبر ہای قزونی قری
 مردم برایشان خوبی پیکر و دار بالاست (۱۰۷)
 شلندہ شہچار وفت آرشپام کازوراس ہنر شہکر لہ پامد
 فایم دم پورداورا زتم سرہ کپوساریم ۶ فرزانه
 مور گفت چہبان را سخن از پیکر نباشد بالین
 ذر پیوند لخت تن ہمہ یکسا نیم (۱۰۸) و چم تہبا
 کاشاکا ہر تا پید شاز نیت و ناہ جوتار و شہچار
 چہور نو پید ہزیم شالشتہ ہدیوار سیا فر کتونیم ۶

و چهیم با غوری کا هنر غما وری * و نه بینی که خدا وری
 و اسخن با ختری باد نوایی نمساید نایا قنتی و هچنین
 و اختریرا از غما وری (۱۰۱) ساب کاش و رزش
 کبشاه له شالده د و آمد و نت یو بدال کنور هبب
 * هر کس سخن کسی نداند نذر آند نکفت که بزبان
 ناسرایا بیست (۱۰۲) هورسته وقت تپساک کناری
 لهای شوره هند * نجسته گفت شپار اپرستاری
 با هر موده اند (۱۰۳) شپنور هرایید یو ارجیا
 کا هن ایوید و کسفا رو کپوار ارسیا با برتن سپرده
 هند * شتر سرا یید که شپار ا هم آب و دانه و کپسای
 با آوردن پر موده اند (۱۰۴) هورسته کاشوار
 هورده آمد * نجسته رایا سنج د یگر نپامد * ناکام
 زبان سخنده در لب فرو بست (۱۰۵) قبر شاپد *
 شپچار نپاش آمد و پا کلشاد نک وقت هی
 فرجه شور منزادام و سپینار و مرتاج کا هر شام خاد چاهم

گادال کنور شپسپ وقر کنونی مرتاج بان یوهر ایشپسپ چم
 سز بندة کاهز سباب رام هبل آدم مرت کاک ارت فرد از پامد
 † و مپگویی که جانوران را زبان ناسرایشپست
 و خوبی مردم انکه سرایشپست چون شنونده را از
 هر دو سود است هر دو را یک فرگفت باشد (۹۸)
 و امر کداه پوتفر چیز پیدال کنورش اویدله ویر ندج
 چم پیدال هر اید ورتا رهود † واکر کسی بسپاز
 چیز بزبان ناسرایاب گوید نکیر ندش چون بزبان
 سراید کر قتا رشور (۹۹) جهان یومرتاج کاک
 ایاس لادیو پیدال سپنار زو را س اوید هچم
 سپنار کاک ایاس لیدیو پیدال مرتاج زیر اهور †
 چنانکه مردم رانا کزیر نیست که بزبان جانور
 سخن گوید هچنین جانور را ناچار نیست که
 بزبان مردم گویا شود (۱۰۰) وله دیری یوغابری
 کاکو را س باغوری هونکاه نرساید لایاری

د هوداس کشور سپینار دم سورار گلشنار
 و سیا مر ۵۵ پرج یو هیشام هی خاد سر بند چ
 ورا اسمان کتار جا نوره ر نامه گلشنه و سپا مه
 هست پر سر کدایشان هم میشنوند (۹۳) هور شده
 وفد کشور مر تاج پیکار آرد یو خاد هر ایند
 و ناچیم شینور خاد نوید سپخورا ید و نجسته گفت
 کتار مردم اشکار است که می سر ایند و آنچه
 شتر میگوید پوشیده است (۹۵) شینور نوشپار
 وادیو سپینار کا یتد دال هر ایش آد چم ارجم له خاد
 یاری هنجاد شازی یو بینار سپ و شتر پاسخ داه
 که جا نور را نیز زبان سر ایش هست چون ثونبی یا بی
 هی پنداری که نا سر ایان است (۹۴) هی لا
 شالا هتر ناچیم فر کنونی نود خاد چاهی افر کنونی
 ارجم آد و ای نادان از آنچه خوبی خور می خواهی
 نا خوبی تست (۹۷) و خاد نوبی یو سپینار ام

شلبدۀ شپنور وقت هی فرج بشور مزدام مرتاج کا پیم
 اہیا چیم پرتہ پری یاد بورندیم پیم اوسہا شنکار
 خاد گیند ؟ نخست فرزاندہ شمر فرستادہ رخس گفت
 ای پیغمبر یزدان مردم را بر ما کد ام برتر بیست کہ
 چندین بر استم مہکنند (۹۰) زیرند تا پد نویم
 و پد نوندہ انچیم زیریم ؟ یگویند تا شنویم و شنوند
 انچہ گویم (۹۱) سور بیہی ہورستہ سام باوادیم شبد
 یوپر تہ پری مرتاج کا پیم ہبشام شبد ورا بییدہ کارزام
 کشوار آہ یوہبہام لہارند ؟ فرزاندہ خجستہ نام
 آواز بر کشبد کہ برتری مردم را بر ایشان
 رہبر ہست یکی زان گویا بیست کہ اینان لہارند
 (۹۲) شپنور رستاد وادیو امرہن کشوار اچار
 وقداری آدیوسریارم یارد سپنارام کاہن آید
 ؟ شتر پاسخ داد کہ انکر از کتار کام گفتار بیست
 کہ شنوار ریابد جسانورا ترا ہم ہست (۹۳)

گروه پدهولار نبواج نادترسود و چهارم خداوندان
 چنگال و سري اين گروه پدهود برتر نام نبود
 (۸۵) پندم ويزگام ونوشاجي و نام كاپه هرزنگ
 نویراسام هتاشد و پنجم جانوران دريايي
 ناپرنده و پيران دهی آنها را بده نهنك توانا نام گذاشت
 (۸۶) سنجم هوليام و هنزلاري سوام كافه نواس
 پم تال سعاد برچيد و ششم عشنديگان و سالاري
 انانرا بده از دلاي پيرزور نام بخشيد (۸۷) سغدم
 پيشام و نشاد ايبام كاپه سفراد سنجيم ساد بشامهد
 و هفتم كرد شندان و برتري اينانرا پده رسوي شيرين
 نام بخشيد (۸۸) هر ساي هم سغد هر شام
 پادسوي گلشادنگ سغدشلا پاش هر شام هر شام
 بامده هر سبتار مرثاجام سبتام باستند و ازسوي
 اين هفت شاه پيرو گلشاه هفت دانانزده شهنشاه
 آمده از ستم مردمان راد خواستند (۸۹) نوسد

داستان پیران بردن جانوران گلشاه را و نویسنده
اینان با مردم پس گویش (۷۹) مزدام گلشاد نگه
گافر جید و جانیشار کاهر دیسار رهو کبید و یزدان
گلشاه را شکنید و جانور را پرستار او کرد
(۸۰) دام رخسوسه هیشام کاوم سفد بخم کاوه
و تان شهریار هید ایشانرا بر هفت بخش کرد
(۸۱) نوسد فرهندام و هرشامی هیشام کاوه
فردنگ فرچنگه سام وارد و نخست چرندکان و پادشاهی
ایشانرا با سپ رخس نام داه (۸۲) رام
و زنگام و هرباری هیشام پد ما روس هر و ننگ ناد
پشلید و دوم درندکان و شاهی اینان بد شپیده
شهند نام بخشید (۸۳) تبیم پرکنندام و شامهری
هیم فروخ کا پد زاده روس رام پد ساد بسپور و سپوم
پیرندگان و درایی این گروه را بد سپهر خرد مند نام
هرمود (۸۴) چسارم هتارام و هولاری هیم

بهایم مرتسا قشاشد یوامر تراوند پاس پان
 و بان جهان فدجر آسودی رامورام رزیدلها زندگی
 مدین و اباد و جاد و بادله راندی و پس اب آفرید
 و اثر ابراهیم خان بداشت که اکثر مانند باد بالاوزیر
 جهان پر اب بودی جانوران هم نتوانستندی زدن
 و خوردن و خفتن و نشست نیساییدی * چه همه فرو
 شدندی (۷۴) پله مرتسا کابا رزید و سوکا چله
 تاشد و دم ساب اید هنر زامورام و نومورام و زومورام
 هود و نشاخذ و ساب کیم کافه چپیری کز واد
 و پس خاکرا لورید و اورا آرام داد و اجنبان
 داشت و در هر یک از جانوران در ویندگان و کانبان
 منشی نهاد و هر کدام را چپیری کباشت (۷۷)
 قدسام مزدان و بنام یزدان (۷۸) هور شوید
 واد فرداس بستن جائید یازام گلشادنگاه و
 نوریس هپنام قامرتاج پیم دایس و دیگر جوید

بنهاندند (۷۱) هور شوید یو چپکا باوربان
 شهر و در و پاک مبد باورو مونپک بان پاک
 و مرتسازید مونپک و یکر جوید که چرا آتش
 زپرسپهراست و باد تده آتش و اب فروه باد و خاس
 زیر اب (۷۲) قناب یوشهر و د نبد دم و ردش آد
 و وردش تپال باورد و بگو که سپهر همیشه در گردش است
 و گردش گرمی آورد (۷۳) پدیم توخه باد و مبد
 شهر و د و تا شده یو امرجم باور آسودی تپاله
 و ردش شهر و و ش و هتی و بدین شکوی آتش زیر
 سپهر گذاشته که اگر جزایش بوری گرمی گردش
 سپهرش سوختی (۷۴) پد سریراه سپیم و با م پاک
 آ ز یو امر کوریم آسودی و امورام رزیدله
 د و مستندی سد و با مد و هدی و کود و پس قنی قانوان
 بادست که اگر نا تان بودی جا نوران دم نپا رستندی
 زد و آمد و شد نبود (۷۵) فیر چرا فسرید و با مکا

که گفته شد کارکنان بپایانده و با مبانده ساخته
 کرد اند و ایشان نیز چنان چون فرشتگان
 سپهری و ستارگان که از جهان برینند و فرشتگان
 زمینی مانند منتهای اخشی و پیکرانی و روان
 و نیروی رستنی و جانورانی و مردمانی که از گیتی
 فرود اند هر یک را بکار و ویرانه سازند و در
 خسروی آمیخته بجای آرند بران رو که در خورد
 نردان و بران او باشد و اینهمه فرز و گسترش در آمیغ
 گز و فرقی تاش کرده باشد بهترین روی و چون گوهر
 بهتر است و ستوده تر از ناکوهر که نیازمند است
 با و آزادگان بجایی که بی پروا اند از مایه تنانی
 بهتر و ستود تر از مایانسان که نیازمندند بجا و مایه
 از بی رده نردان مرا بر کنید و می بدینگونه هنر گستر دم
 و پیغمبران فرودین همین بند و نیست را دیده آیین
 و ادشاهی و دستوری و سپیدی و مرزبانی و مانند آن

شود و در کارهای دیگر کاشتگان آورد و هر یکی
 را بکاری که دارد و هر یک از کاشتگان از برای کارهایی
 خود کارکنان را رسته دارند تا همه کارها بدان رو که
 کام پادشاه و پیران اوست گسترده و باز بسته شود و این
 نیکو بپوند و خجسته گستر از پادشاه باشد هر دست
 کاشتگان و کارکنان بی میانه و بامیانه
 و چون این سخن دانسته شد بدان بپشیمان بزدان
 و زگران بزرگی و فریبی نیازی و توانگری و شکوه است
 و شایسته بود و خریدگان که در هستی و رسایی
 خود نیازمند بجز خودند ایشانرا پایها بسپار است
 بشهر رکی و فرونی و نکوهید کی و ستور کی پس
 در خوردن و فرقتاش نباشد که بهیچ این پایگان
 بخوردی خود پرداز ستور انستکه یکی را که
 ستودگی او بیشتر باشد پدید آورد و کلیدهای
 کارگاه خسروی بد و سپارد و او نیز بدان پایه پایید

بسیار نیست چنانچه نیاز شیره در فر و تاب شید
 قیسه را خورشید به پانجی پر نوشت راه است و این نه
 است که خورشید در تابش و فر و بارش نارساست
 این از آنست که شیره را توان و تاب سترک تاب روشی
 شید خورشید به پانجی نباشد از فرشته بر تر و سروش
 سترک و سروش سالار پر سبدم که چرایزدان همه
 کارها بفرگاه تو باز گذاشته و هم از فرگاه تو بدیشکران
 و از ایشان نیز چنین پر موه ای سا سان پنجم در خورد
 پاید شاهی و شکوه جهاننداری نباشد که خسرو
 بخودی خود بکارها نزدیک شود و اختبهای فر و آیه را
 پردازد شایسته آنست که یکی از پرستاران را که
 به پیشی هنر و فری زهرکی و دارش پسندی زابیده باشد
 برای اینکار بگزینند و کارهای خسرو و مهریانی بر زیر
 دستان بد و پر ماید تا او پیرمان پادشاه دارنده این
 کار گردد و هر چه از کارهای بزرگی باشد بخود نزدیک

نوزدان نادرستی باشد (۴۹) و هم سیدام آد
 بیوچپسآ جوشنی هدیرام کا شبراه هر ودلی مد چی
 لید † و این بهرانت که لختی هستی پذیرانرا توانایی
 وقاب فرو باروقر وقاب بیپانجی نیست (۷۰) و چپسی
 کا شبرادجم مدچپام و چپسی کا آمد چپام پوتغرلا
 † ولختی را توان جز میانجان ولختی را بیپانجان
 بسبار نیست † میپراید که همه چیزهای کشور
 هستی درجم از نوزدان پدید آمده اند بی اینماید
 هست که در فرورین هستی بر لختی از آفریدگان که هیچ
 چیزی افرار و میانجی نشده نرد یکنراست و در دیگران
 افرار و میانجی بیپان آمده و میانجی و افرار کشتن
 لختی بر لختی نه از انست که در آفرینشگری و کنوری اینرد
 فادرستی و نارسی هست این از برای آنست که چندی
 از آفریدگان را تاب فروتاب بیپانجی نیست و چندی
 و انبروی فرو بار بیپانجهانده ولختی را توان بیپانجهایی

(۴۶) دم متادار دیونوسد هزارجم پرزدیو
 مزدام چپگاکا دهرنیر لار دم سره جوشنی هدیرام
 † در دلدارد که نخست از توپرسد که یزدان
 چراکننده وگردگر نزدیک نیست در همه هستی
 گرتگان (۴۷) پدوی هوا یومزدام کینده سره
 چیزام آرد و قاهیم دم هرود جوشنی یم فر هوشید هوو
 چپسری دم مد لاد و هورام کا چپسرام آی † بگواورا
 که یزدان کننده و سازنده همه چیزهاست و با این در
 فروبار هستی بر فرشته سالار و سروشید دیگر اثراری
 در میان نیست و دیگر اثرات را است † خرد نخست
 بیپانجی اثراری هستی از هستی بخش پدیدر فته و دیگر
 هست شدگان را با قرار و میانجیها هستی داده (۴۸)
 و مدچی جوشنی چپساره یم چپساره له هیرام هند
 یو دم کپد هریم مزدام لایستاری یا مند † و میانجی
 هستی اختی بر اختی نه از اند که در کنوری و کرد کاری

ورتشت استنتمان بشنید با هتگ براند اختن آیین بهی
 بایران آمد چون بیان رسید بی انکه از زبان سختی
 ویزون دهد و پرشها کند پیهریزدان زرتشت
 باو گفت هر چه در ولداری بزبان مسپار و رازدار
 پس بفرزانه شاگرد خود گفت یکسک او ستابرو
 بعوان درین نجسته نسک سراسر پڑ و هشهائی
 چنکرنگاچه بود با پاسخها که با پیچر خود میگوید
 که چنین کسی آید بدین نام و نخستین پرسش او
 اینست و پاسخ آن چنین چون چنکرنگاچه چنین
 فرجودی دید به آیین شد و بهند بوم بازگشته درین
 فرخنده کیش استوار ماند بخشنده یزدان بار را
 در وستان بارادین بهین می بخشاد (۴۵) ام
 فرزیداده پیراس سام هزارند باید قسید شالا یویم
 کاشی و دکاش چنان آرد اکنون هر همتی بیاس نام
 بفرزند آید پس رانا که برز مین کم کس چنانست

هکده می فرستاد و او هم بشنود بکیش ذرا اید و یزدانی
 شود * چون اینهمه سخن یونانی فرزند شنود به این
 شکست و نرد ستوده یزدان زرتشت و خشوردانش
 و هنر اموخت و شهنشاه شکستاسپ پیران هر بدی
 یونان و موبدی انهر زوبوم بد و داد زیرک مرد
 یونان باز شکسته مرد مرا با این ای هایون
 و خشورد راورد (۴۳) قدسام مردان * بنام
 یزدان (۴۴) هی فرجیشور زاد جیش هر توش فرپوه
 هر سقنبار چم سنگر آکاس با مد هزار اید فر شیم نویس شاخه
 با ت جیده هتا بید و فدازند پال و شد * ای پیغمبر دوست
 زرتشت پورا سقنبار چون چنکر نکا چه امو
 از یک نسل اوستا برای راست گرا اید و بپند باز
 شکست * چنکر نکا چه دانایی بود بفرزانگی
 وزیر کی شناخته شده و موبدان جهان بشاکر دی
 اومی ناپه ند چون سخن از فر و خشوردان

هم انجد و گپتاسوري نهن رسيد ؟ بدین د ریونانپان
 راه فر تودی بر اقدد ونهر نودی بهر سد * واید
 دانست راه کشسپیان ایران ویونان مپانه ایست
 و فر تود ونهر نود چون سکندر با ایران آمد کشسپیان
 ایرالرا بهتر و دانا تر یافت و دید که این گروه را
 نهر وی انست که هر گاه خواهند از تن جد امپشوند
 و تن رای پهرن ساخته اند و باین گروه دیگر در ایران
 دید که بد نهر نود آمیغ چیز با چنانچه هست می یابند
 و این گروه در یونان نبودند همه نامها را کرده
 کرده یونانی و رومی زبان به نیشست پس دستور و آموزگار
 خود را به موبد و دانشور نخست مهر خوان داده او را
 سرور نهر نودیان گکرانید زین سپس راه فر تودی در
 یونانپان و رومپان بر اقداد (۴۲) چم نور اخی
 هم نهر وس هنر تهر یوا هم رجا و ام پد نود قدر ندیم
 م یاید و هنر امی هود ؟ چون یونانی این سخن از تو

و بعد آن خرم شود و آیین پاکانرا بهتر خواهد بود این
 عو است پیچر خویش بد هر قند لختی سمن اندر ز آمده
 فروغ ستار در باره سکندر و انرا خسر وان بهر
 دستوران بکنجور سپرده هید اشتند چون سکندر
 بایران بر تری یافت هر بد هوت روشک و دستوران
 آن نامع بد و وارند بشنود و آیین آباد را که
 آباد بران باد بسکند و بر نزرگی زرتشت و راستی ان
 آیین آفرینها نبود و بر مود تا موبدان ان نامع را
 لخت ه سبب تیر سازند وان ورشیم روشناس بنام
 سکندر شده زیرا که بهر بند اوست که بر زرتشت فرود
 آمده و آغاز ان خود سام فر تارش مه مزدام است (۶۰)
 و جم نام هر شام ده هیراس باید کامنام هیراسپامکا
 که دال نوراخ وردانه چ و چون ان پادشاه که سکندر
 پادشاه بایران آید نامهای ایرانیانرا بزبان یونانی
 گرداند (۶۱) غلیم دم نور اعیام هپاس هر وستایی

وشالا پادشاه انتقام گامخ آب کا فدهیر اسپام مهده
 † وان پادشاه پادشاهی بس نیکبخت و هنرمند
 و رانا باشد انجام نامه خود را به ایرانیان دهد
 (۵۹) داد مبلد ساتیج کند † تا آمبخته
 و ساتیج کند † ازین سراسر آکھی شهنشه
 سکندرمیدهد که او پورخسروان خسرو داراب
 پسر پادشاهان پادشاه بهین شهنشاه بهین فرست
 چون ایرانیان کارها گزایشان ناسزا بود کردند
 یکی از ان برکشتن آن دوکس است که داراب
 شاه را تباه کردند چون سکندریا پادشاه پادشاه
 ایرانیان رسانید انجام نامه خود را پیران
 یزدان و بهیداستانی موبدان لختر ساتیج ساخت
 و آن نامه ورشپیی است که و خشور داد ار زرتشت
 از یزدان درخواستند تا پند را سخنی فر فرستد که
 چون هنگام سکندردر رسد دستوران بد و نپایند

شنگ ناسلور شوي پم يتره وهبام کا پوتفر جا هد هن
 تهور خاد جا هند هو هو يوي آر ۴ و ايشان که
 قرزانگان يونان با شند يا قته اند که پادشاهي بزرگ
 قرز بود جوي بر خيزد و اينانرا بسپار خواهد از تو
 که زرتشت باشد مبخوانند که او کيست ۵۴ نام و
 نشان او را بنهائي که اينکروه دانا بدانش و نپکو
 کرداري و روشندي يا قته اند (۵۴) نام هر شام
 فرپود هر شاه هز هيتتر هر شام هر شام و يشاد
 پامد ۴ ان پادشاه پور شاهي از نژاد شهنشاه
 کشتاسپ باشد (۵۷) چم هپراسپام يا ج کا جام
 کپند و هر شام آپکا شهرند مزدام هوکا فام يوهپراسپي
 آد فده توپال پهد ۴ چون ايرانيان بدکار را کنند و
 پادشاه خود را کشند بيزران او را که ان پادشاه
 نجسته باشد با انکه ايرانيست بروم برد (۵۸) و
 هوم هر شام هر جپشوري پوتفر هر کتون و هپسار مند

و هم هیوا خجام هر پید مزه ام چاید داسر و اشام
 با امکا و دیسند * و این بر بستگان از پیش یزدان
 باید تا همه کسان انا ترا پذیرند (۴۹) فدیم
 تا شلور فر جیشور و ابر قته هود * بدین فر ز بود و خشور
 انکبخته شود (۵۰) پر ز دت فر جیشور کا هنر چیم
 هیند یار دم کاج نود شایم * پر مدت و خشور را
 از چه راست کوی و راستکاره را که خود شناسیم
 (۵۱) نه چینی یوهو شاد و هورام له شانند
 * به چیزیکه اودانند و دیگران ندانند (۵۲)
 و هر مناد تهورام بستار مهد * و از دل شیا
 آگهی دهد (۵۳) و هر بانچیم پر زید دم پاسنگ فر وس
 له راهد * و از آنچه پرسید در پاسخ فرومباند (۵۴)
 و بانچیم هوکده هوراه له دود * و آنچه او کند دیگری
 نتواند * چه چون از و فر جود جویند باز نیاید
 دیگری نیارد (۵۵) و هیشام لا قته هند یوهو شام

پس زرتشت پیغمبر پروردگارش را که این ورشتم را
 بخواندن گرفت (۴۴) پر زرت قهرتاف یو فردینام
 نوراغ خناد تا بندد مېم جهساغ فرجهشور منزام کا
 چپکچاید * پرسدت دوست زیر کی که
 فرزنان یونان مېکویند درین جهان پیغمبر
 نبرد انرا چرا باید (۴۵) فرجهشور هنرین چاید
 یومر تا جام دم کاج بوداک قهن هور نیاس زندهد
 * و خشور ازین باید که مردمان در کار زندگانی
 زیست بهید یگر نیاز مندند (۴۶) قهر
 هشتم کانونراس لادهز هیر اخام و قهر اکام یوسرو
 بهان یاغ پامند * پس ایشان را کزیر نیست از بر
 بستگان و بر نهادان که هید بران هید استان
 باشند (۴۷) داندو اجم دم وادو ویزولبتاخی له
 هودو فراسود جهساغ خالد * تاستم در دادوستد
 و انباری نشود و دهناد جهان پاید (۴۸)

نباتح رسبد کشتاسپ ببهترین روزي پر مود تا موبدان
 هر کشوري کردا مدند وزرین زیرگاه بهر فرزند
 یونانی نهادند پس برکشیدند یزدان زرتشت و خشور
 بهبان انجین آمد فرزانه یونان ان سرور را
 دید و گفت این پیکرو این اندام در و عکونیا شد
 و جز راستی ازین نیاید پس از روز زادن پر سید پیغمبر
 خدا نشان داد گفت در چنین روز بدین بخت و ستاره
 کاست زن نراید پس از خورش و زندگی با زجست
 و خشور یزدان همه را نبود فرزانه گفت این زندگانی
 از در و عکار نسزد پس و خشور یزدان با و گفت
 این پر شهالرتو بود باز گفتم اکنون آنچه نامدار
 فرزنانگان یونان گفته اند از زرتشت پیرس بدله
 داروبرزان مبارجسته ایشان را بشنو که مرا
 یزدان دانا بدان آگاه ساخته و در با ز نبود آن
 سخن خود ز می فر و فرستاده فرزانه گفت بشکو

بین یزدان را که گستره سایه را (۴۱) قد سام
 مردان ۴ بنام یزدان (۴۲) ام هن نوراع فروین
 یاید تپانور سام راهن تپور هرا میدام چپن ام پیرزد
 ۴ اکنون از یونان فرزند آید توتپانوش نام
 تاز تو آمیغهای چپن پیرسد (۴۳) اهم ارجم کا
 هن انچیم هوشوید خسار تا هم پید هرمان یوهونا کازه
 پاستمد ۴ من ترالز انچه او جوید میلویم پیش از انکه
 او شکست مفرکند یا سنج ده ۴ گویند چون آگهی
 فرگوهر زرتشت در جهان هر جا کشید و اسفندیار
 کرد جهان گشت و آتش کد با بر ساخت و بر
 آدران کنبدان نهاد دانشوران یونان فرزانه
 را توتپانوش نام که در ان هنگام بر هید پیش
 داشت بگریزند تا بپاید با ایران و از زرتشت آمیغ
 چپن پیرسد افکار زیاسنج در اند و عشور نباشد و
 یا سنج کذار در است گوی باشد چون یونانی دانشور

آدنوش و هام قد مزدام و و این سه پور نیاز اربده
 چهار مادر وان بد سپهر وان بر وان وان وان بد خرو
 وان بد یزدان (۳۰) بم کاشپی ساب چیم اد فر نارون
 و نارین چیمز یست یو هو دم شهر و دای و بر زمین هر
 چه هست پیکر و سایه چیز یست که اور رسپهر است
 (۳۴) دایو هام هنگبده کاکام فر کنون اد هم
 کاسپان کاهن فر کنو نسی و تاکه ان شید و ررا
 کنونه خوبست این سایه راهم خوبست (۳۷)
 چم هام هنگبده هریم کاسپام سبغور هد هنرین کاسپان
 همساجی آتبرج شست و چون ان شید و رازین سایه
 و ورشد ازین سایه زندگی ناند یک شکت (۳۸)
 ای هام فر تور فر تاراه هنر نور فر تور ری آد و باز
 ان شید سایه از خود شید تر یست (۳۹) چیم و
 ا هم یو جی شاسان جی شاسم و چیم تامن که شید ان
 هیدم (۴۰) بپر مزداکا یو جی شاست کاسپان کاه

جهان چگونگی آفریدی (۲۹) فسالهی بتار
 ا رسم بشین فکر و رفتارش کبیتا ولی چیم و چم آمد
 † بدان ای دوست من گوهر هر ایند بود یکتا مد
 بی چه چون است (۳۰) جوشنچ چم پرکار آد و فرکار
 پر بختار و رده † هستی چون شیدا است و شیدا شکار
 کرده (۳۱) هر زمه های بیچ هم با تا بیچ نبراج قاست
 آد نوش و جانوخ و پد انوش نه شیدا آمد † بزرگش
 و فرامی بودیش بر رسا بیس چشم انداخت خرد
 و روان و تنی پدید آمد (۳۲) با لچپهان یودم
 هر نگامه فرزا یاد و قتم † انچنا که در نامه مد
 آباد گفتم (۳۳) چم شمرا د هر فردا ب مزدام
 همیشه چسار تبغود و تبم فرود پر نکتنار هد † چون
 سپهر از پر تو یزدان چرخید چهار اخشیج و سه پور
 پدید آمد (۳۴) و هم تبم فرود نپاس و ار فد
 چسار تبغود و ام فد شهر و دیوان فد جانوخ و ام فد

بودیر فربد و سپرد آد ✦ و یگر چون اسفندیار
 هسری که ده موبد و سپهد است (۲۲) مپجر چم
 جپسات نپشور و اده یوسور انقر شهر و دام سرو خاد
 شاد ✦ د یگر چون جا اسپر ستوری که راز
 مهران هپه مبداند (۲۳) و هورتسغوراه و هر پید
 هراسوان ✦ و د یگر کشوری بهر نشست ایران وار
 (۲۴) و سروهر شام زمپار خش هنرین هر وند
 هددند ✦ و هپه شهر یاران نپساز بر ازین فره شدند
 (۲۵) فد سام مزندان ✦ بنام یزدان (۲۶) ام هی
 میتار رسم یا سار هیم یا مدده و تهور کانوند نپراز
 و استم پرز یا نجیم جناهی و ایاستک مهم ✦ اکنون ای
 دوست من نزد من آمده و ترا خود نزد یک ساخته مپرس
 آنچه خواهی تا پاسنج و هم (۲۷) فد سام مزندان
 ✦ بکام یزدان (۲۸) پرزیدی هی زوشین مهر تار
 جهان چپنا پار دی ✦ پر سپدی ای بزرگ خه اوند

در خواب وان و خشناه است (۷) دامم م سو ج کفر
 و ام ارو اسپاست اسپ * دویم در میان خواب و
 بیداری وان فر هنگا خ است (۸) تبهم در جا کفر
 ما هنر دیم کفر شدی وفا فر هوش هنر شهر و دام و رشدی
 * سپوم در بیداری که از قی کسبختی و با فرشته
 از اسپانها گذشتی (۹) نجار رامت قه ا هم
 و سپید * روانت بهین رسبد (۱۰) سرو کشتار
 یوهر شیدمک دام فر کار آرد * همه گفتار که بخشیدمت
 و دو بهر است (۱۱) سر سپید * و فر نبده * سر سپید *
 کافه فر نبده بیسایم کم * پر خیده * و پر خیده * پر خیده *
 و ابده پر خیده * برا بر کن (۱۲) جم دساتیر کافیه
 و نی * جرد ساتیر کافیه نکنی (۱۳) سنا سف سودا نتر
 جوشنی کافه تهور تا بتم * سراسر از هستی را بنوگتم
 (۱۴) ام ارجم هم هفته و آرد * و اینده شالایی *
 * کنون تو بر شکذ شده هست و اینده رانایی (۱۵)

نامه شت و عشور زرتشت

- (۱) هوزامهم بد مزدان هنزها اس و زاس هر شپور
 هر دیور و پناهم بد یزدان از منش بخوی بد و زشت
 گهراه کنند به راه ناخوب برنده رنج دهند از ار
 رساننده (۲) فد شید شتای هر شند هر ششگر
 زمربان فر اهدور و بنام اینر بخشایند بخشایشگر
 مهربان دادگر (۳) فد سام مزدان و بنام
 یزدان (۴) هی هر توشاد فر پور هر سقتیار اوجم
 کافه فر جیشوری بچاریدم و ای زرتشت پور اسفتیان
 تر ابد و عشوری گزیدم (۵) و تبم انجم کتبی قوم
 کافه تپور وادم و سد گوند سخن خود را بد تودادم
 (۶) ایداهدم سوپار و ام و خر جکامه آد و یکی

مېخو اهي و مېخو ا هم كه خوبتر هر من باشي (۲۶)
 فرو سېم جهاخ كاهه تېنسا سې هېشار كه هر مسود من دامي
 قاهو آد ه فرو د بين جهانرا بلهر اسپ سپار كه فر ه
 اينر دي با اوست * چون نېروي خرد و خشم و كام مېانه
 كز يند و بي فروني و كېي داد پد يرد آنر فر ه اينر دي
 كويند و مرد بي فر ه اينر دي خسرو ويرا سزاوار نېاشد
 (۲۷) و هنر تېنسا سې فر پودي مايد فر گنون دم هېبار
 هو فر جېشور هر شنگ هر توش مايد ه و از لهر اسپ پوري
 مايد خوب در هنكام او پېنجر بزرگ ز رتشت مايد
 (۲۸) و هر تامه هوسر سېده و فر نېده پامد ه و نامه
 و پير خېده و ا پرخېده باشد * * * * *

تپور هر و ختم شالاش از جم هر فار و و شالاش از رسم
 آد و کاجش تپور هپا رکاج اینم و من هید دانشها
 را بتو آموختم دانش تو در دانش منست و کنش
 تو نشان کار من (۲۱) فد سام هر شید پار لیم مزد ام
 و بنام آزاد آفرین یزدان (۲۲) پم هپا رامت
 چسپره کیدم و هر فر کنونی با رون و نارون با نچیم
 کاجست هر زیدم و پرو شنانت چپره کردم و از
 خوبی بیرون و درون آنچه با یست بخشیدم (۲۳)
 ام فد کاس کاس با مدن بهم سپود لادی و هپاخ آسودن
 کپریز از رسم خاد جاهی و اکنون بدگاه آ آمدن
 برم خشنود نبستی و همیشه و هپواره بودن نزد من
 مبخواهی (۲۴) ا هم یتد فد هپوری تپم سپود لیم و
 من نیز بهد و ری تو خشنود نیم (۲۵) سبابات فالهپی
 و ا هم فالتپور فاهیم خاد جاهی و خاد جاهم افر کنوندر
 کپریز از رسم با سی و هر چند با منی و من با تو با این

زبان سخن نگفتی ازین ان خواهد که با زبان چنانچه
 مردم پیوندند در آمیزند نیا مینت که خسرو راه در
 مشکوی زرین چار زن بر فر بودند و ایشان نیز
 دوشیزه زندگی کردند و ان هیا یون خسرو هیرسا
 از جهان بیرون رفت و هیرسا کسی باشد که نین
 نیا میزد و هر تا سپی او اشکار است (۱۷) فه
 سام هوشید پارلم مزدام و بنام آزاد فرین
 نیز: ان (۱۸) پرزیدی فروسین فر هوشام که مانند
 فه اینم تاب و پر سیدی فرودین فرشتگان کد آمد
 بهن گوی (۱۹) نیرا سام پهلها رسیرام سرو فروسین
 فر هوشام هند و نیروای نیکو کار تنان هیه فرودین
 فرشتگانند * چه نیروی پینند و شنوند و بوینده
 و چشند و پساونده و انند ایشان هیه سروشان
 فرودین اند که پیران یزدان در کشورتن پر ستندگی
 روانشاه میکنند (۲۰) واهم سروشان لشها کافه

بیسوی من راه راست نیابند جز این آیین (۱۴) دم
 قروسین جهار توکا جهان نسّم و رفتم وز پور
 کیدم دی سید اس و رزاری هم تهور نگر جااد *
 در فرودین جهان ترا چنان دست گرفتم و یادی
 کردم که سپاس گذاری بر تونا گزیر است (۱۵)
 اچیم ارجم کا هینسار فراسین هر شیدم و چم دستار
 هرزیدیم و ادم و رستال سار کشور لایخی شهریدیم
 * چه ترا هنر فر ازین بخشدم و چون دستان دستوری
 و ادم و رستم و اربهلوانی سپردم (۱۶) و ارجم کا ادم
 فروید کشیدم دی فاورد دیر شای هر هر ویدن
 نور نام هوری و رفتی و فاهیمام لبامبتی و هروا
 و دیوا از مناد کافه ا رسم برتی * و تران فر هی داده
 که با هم رستگاه از نزدیکی زنان دوری گرفتیم و
 با اینسان نیامبختی و روز و شب دل را این بستیم *
 باید رانست که از دوری زنان ندان خواهد که با

زبان سخن نگفتی ازین ان خواهد که بازبان چنانچه
 مردم پیوندند در آمیزند نیا مبحث کبخسرو راه
 مشکوی زرین چارزن بر فر بودند و ایشان نیز
 دشمنه زندگی کردند و ان هسایون خسرو هیرسا
 از جهان بیرون رفت و هیرسا کسی باشد که نیز
 نیا میزد و هر تاسپی او اشکار است (۱۷) فده
 سام هر شید پارلم مزد ام چ بنام آزاد فرین
 یزدان (۱۸) پرزیدی فروسین فر هوشام کبامند
 فده اینم تاب چ بر سیدی فرودین فرشتگان کد امند
 بین کوی (۱۹) نیز اسام پبلهار سریر ام سر و فروسین
 فر هوشام هند ۴ نیروای نیکوکار تنان همه فرودین
 فرشتگانند * چه نیروی بپندد و شنوند و بوینده
 و چشند و پساونده و انند ایشان همه سر و شان
 فرودین اند که پیران یزدان در کشور تن بر ستندگی
 روانشاه میکنند (۲۰) و اهم سر و شالشها کده

بسوی من راه راست نبایند جز این آیین (۱۴) دم
 قروسین جهانگ تو زکا جهان نسّم و رفتم وز بهوری
 کبدم دی سبد اس ورزاري هم تهور فکر جااد *
 در فرورین جهان ترا چنان دست گرفتم و یاوری
 کردم که سپاس نکذاری نرتونا گزیر است (۱۵)
 اچیم ارجم کا هینسار فراسین هر شیدم و چم دستار
 هر زیدی وادم و رستمال سار کشور لای شینیدم
 * چه ترا هنر فر ازین بخشدم و چون دستان دستوری
 وادم و رستم وار پهلوانی سپردم (۱۶) وارجم کا ام
 فروید کشیدم دی فاورد دیر شای هر هر ویدن
 نور نام هپوری ورفتی و فاههپام لبامبیتی و هر وار
 و دیواز متاد کافه مار سم برتی * و تران فر هی داده
 که پا هپه رستکاه از نردیکی زنان دوری گرفتگی و
 با اینان لبامبختی و روز و شب دل را بهین بستنی *
 پاید رانست که از دوری زنان نه ان خواهد که پا

فرگفت فرشته نگردد (۷) اتمام ارجم کا فا فرہوشید
 پازاب وارم † انجام ترا با بہن نزد خود دارم (۸)
 داسجہ ہنر پازار رسم نور نالہ ہوی † تا چشمکی از پیش
 من نہان نشوی (۹) ایتم ہنر مناد تہور ہاروم
 لاسم † من از دل تو بیرون نیستم (۱۰) وارسم دم
 ہر چیز لہ در جم مستردم دم مناد ارجم و دم منادی
 چم مناد تہور † و من در ہیچ چیز ننگم مگر در دل
 تو و در دلی چون دل تو † چہ ان دل کہ چون دل تو
 پاک شود و رو کنجم (۱۱) وارسم پارتک تہور کا ہنر
 ارجم † و من نزدیکتر ترا از توام (۱۲) ہی ہورنہر
 اینم زندیم فرزا با د کا ری ہو فرزتہریم فرج بشورام
 اسپوام ہایم ہایم ارسم اد مہادار کم † ای
 دوست من آیین بزرگ ایا دراکہ او بزرگترین پیغمبران
 است وان آیین ایمن منست استوارکن (۱۳) دی
 قد سہای ارسم زند سہر لہ لابند چہم زندیم † کہ

مهربان را دگر (۳) فد سام هر شبد پار لیم مردام
 † بنام آزاد آفرین یزدان (۴) هی فرج بشور ارسم
 کبلا سرو فر بود هبر تا ووش ارجم پاراهیم هور نبری †
 ای و عشور من کبخسر و پور سبا و خش تونزد من گرامی
 هستی (۵) هجده منار تیور هنر اینم نبتاز لاد †
 چشمکی دل تواز من جدا نیست (۶) نوشد اس ارجم
 فر تو داسپ و فر بود فر هوش آد و چنین فر هوشی هور نبری و
 هور سپر فاتیور نوید کام سام داده ام † روان تو فرشته
 است و پور فرشته است و چنین سروشی گرامی و بنرک با
 تو خرد نام داده ام † ازینکه پر مود که تو سروشی
 و پور سروش دوچم خیزد یکی انکه چون در امبغ پد ز
 نخستین خرد است کبخسر و را شکوید تو پوران مبین
 سروشی و دیگر انکه سپاوش را از راه فرخی او سروش
 خوانده و شکفته تو پسر سروشی چدر روان چون از تن
 فرود بی رهد و بنر ادگه خود باز شود سروش انا کرده و

پله هژگهور فرجه شورې لاید کېلا سر و سام قد تر نوس
 هوساب کاش فبراد هود و هونېتې پار مزد ام لاسد
 پس از تو پېغمبري آید کېخسر و نام به آزادي و وارستگي
 و بي آزي او هر کس لېر کار شود و او هېنشين و انجېني
 و بزم پېر اي يزدان باشد ❀ ❀ ❀ ❀ ❀ ❀

نامه شت و خشور کېخسر و

(۱) هوز اېمېم قد مزدان هژ هژاس و زاس هر شېور
 هر ديور ؟ پنا هېم به يزدان از منش و خوي بد و زشته
 گېراه كنده ؟ براه نا خوب بېرند ؟ رنج دهند ؟ از اړ
 رساننده ؟ (۲) قد شېد شېتاي هر شنده ؟ هر ششگر
 زمريان فر اهدور ؟ بدم ايزد يخشا يلد ؟ بخشا يشگر

هتگان ایشان (۲۸) سرداد شیدارام و هرلاد
 گرو فرتاش † خداوند بخششها و روشنی هراینه هستی
 (۲۹) نکه فروندم فد سونی شپساش † رمسدادش
 † که یاری کندم و یاری دهد مرا برروانی شید پاکش
 (۳۰) ارمسازدم و نوردم دم سایش † پاک
 نکندم و نزه یک کرد اند مرا در سوی خود (۳۱) و
 سوردم و ورداند هزارسم بوادان جیشادی و
 جیشادی † و فیروزی دهد مرا و کرداند از می
 اسبیه ی روانی و تنانی (۳۲) و سوردم سراد شپساش
 و تپساش را † و فیروزی دهد گروه شید و تاب را
 (۳۳) و نورده بشام را و ارسپارا و زورد
 هپشام را و ارسپارا † و پاس کرد اند ایشان
 و ارا و هنیون سازد ایشانرا و ارا (۳۴)
 لاد توراد قراج † تاجا ویداین سان باد (۳۵)
 فد سام ایده تا من رام † بنام یکتا یزدان (۳۶)

* که خواهی از پدید رخدیوت و بهره بودت که خردی
 است و بس خواستدات (۲۲) و ورد یاران تاونده
 که شمساشان آشتار و شستار هنوزارانند *
 و همه خردان سازنده و کننده که شیدان چهره و
 ازاد از ایهانند (۲۳) دابشارند شارش قاشار
 قد نوشجاد توراه هنوزادان و نورادان * تا بنخواهند
 خواستن در خور بکیتی پاک از تازه شوان و کردش
 جاوران (۲۴) و نوشتار هیشام فر نریده خرم شمساش
 تهنسار تریاد ورر * و لغاز و رایشان پدید آمده
 نخست شید نردیکتر خرد همه (۲۵) که شارر هنر
 نوشرادش و نوشراد نوشرادان نوشراد جهانخان * که
 خواهدا از پرستش سزاش و پرستش سزای پرستش سزایان
 پرستش سزای جهانها (۲۶) کویار سوردان
 چوشنی * رهوستارای اشیانهای هستی (۲۷)
 تاونده زردادان و روران هیشام * کننده چه چهریهای

پیران پدید آورنده خود (۱۵) چهارم: فده سرچم
 فرچم آب که هرچم اسپ هر چه بدن فرام و ستام ۴
 فگر و نده و رونده بگردش سپهر خود که پاکست از
 پذیرفتن گسست و آسبب (۱۴) دم شار ساد یادی
 ۴ در خوشخواست بس خواسته خردی (۱۷) شیدام
 اسپ مهلا دورت و پوشاد گرت ۴ پیر گسست پدیداورت
 و فروزنده ات (۱۸) زروان شمساشان آب رنده
 سرچم دم هم لرحم ۴ فرو بارند ۴ شهدان آورنده
 روش همیشه بر تو (۱۹) دستاموریدت دم فرچم
 خرم ۴ آرام داد ترا در اسپان نخست ۴ اسپان
 نخست گفت و اسپان اخشیج خواست از آنکه از مهر بانی
 بندگان فرودین را مینخواهد به ما موزاند پس از زیر
 سوشا رگیرند (۲۰) اساد بهر مهبشارم هنرت
 فرکنونی ۴ اسان گبر مینخواهم از تو خوبی (۲۱) که
 شاری هنر پوشارت و تو شارت که یادی آرسارت

- (۵) قدسام اید تا مزدام † بنام یکتا یزدان
- (۶) ارجم را فرجم و پیم هر نم ترجم هر جم † ترا
- آفرین و برتود رود یزدان (۷) هی ترجم سرجم و
- ارشم و ترشم و مرسم فرشم هرشم † ای شگرف بزرگ
- و موبد و خوب دانا و نپکوما سپهر (۸) با نکبشی که
- رزمند دم و لاس ارسم قاهوراد † انکسبکه سپهرند
- در میان ما با ما (۹) نور لاد زاد راد و راد زادش
- و ترا خنده نسامان † دستور هورشید و پیره اش و
- بخشنده رنگها (۱۰) نورجم فرجم واد راد او زادن
- هرجامی † سوار سپهر یار شگرف بزرگان قرازی
- (۱۱) نوشاد هوشاران شیدار شیدار † کلید
- آسپانهایی زود پرمانبر (۱۲) زیور دیورتپور †
- یاور کوهراب (۱۳) اوراد نولاران سایی هرام
- ونرام † خداوند تریها و نیها سویی گرفت پیکرو
- گذاشت نکار (۱۴) ترشارد میلاد و رنده نود †

.....

دامدشت و خشور منوچهر

(۱) هوزامبم قه مردان هن هزاس و زاس هر شهور
 هر دیور * پناهم به یزدان از منش و خوی بد و زشت
 نگر اه کنند * بر اه نا خوب بر ند * رنج ده بند * از ار
 رساننده (۲۰) قه شید شتای هر شند * هر ششگر
 زمریان فر اهد و ر * بنام ایند بخشایند * بخشایشگر
 مهربان دادگر (۳) قه سام اید قامزدام * بنام
 یکتا یزدان (۴) هی مبر و زاد فر بود پرشاد ارجم کا
 یم سپنار و تبستوله غیر یزدیم و ام قه فر جیشوری و
 هر جیشوریت بچاریدم نشیدای فرشم کا * ای منوچهر
 پورا ایرج ترا بر سلم و تور غیر و زیدم و قیروزی دادم و
 اکنون بو خشوری و پادشاهیت گزیدم بستای * را

تور و سلم سرکشی کنند و پادشاهان یا بند و خدایان ایران
 شهر باشند هرگز به کام نرسند این مرز را من بینه و چهار
 بخش (۴۵) و پد هز تپم مبر و زار فر جیشور هود *
 و پس از تو منوچهر پیغمبر شود (۴۶) و تپور هز فر جید ارام
 هپاری سمار ام کا فده تپور با نیدم و فر تاخ تپیکام
 جهاخ فر رنجی و ادم * و تواز پیغمبران بنر شکی
 راز با را بتونپور م و نزار ترا بر جهان سروری ادم
 (۴۷) تپور کا فر جیشور و هر جیشور سر و شاهخ وردانیدم
 * ترا و خشور و پادشاه همه جهان کردانیدم (۴۸)
 شکوه جام ارجم کا فده تارد ری رسانیدم * فرزندان
 و نزار ترا بسروری و فرماندهی رسانیدم * چه و خشور
 و شهنشاه روزگار جهان را بر سه بهره کرده بد پسران
 داد و در نزار ایشان خسروی مانده * * *

فکر و اورا آگاه کن بزبان و دست چه پیغمبران هرگز
 گمراه نشوند چه آنرا که یزدان بر فکریند او بکوش
 تپاء نرود آورده اند پس ازانی که جم سراسرام از
 مردم جدا شد و پس از چند گاه بدست بیور اسپ جامه
 گذاشت ده اس پرمانبران خود را کفایت تاجم را
 نگوهش کنند و گفتار و کردار زشت بره بندند و بد
 اینسان چنین کردند لار برین یزدان میپرمایند که ازین
 زشت گفتگو بگذرند و بد پیغمبر خود فریدون فرگون
 میگویند که مرد مرا ازین بازدارد و هم آگهی می بخشد
 بوخشور و شهنشاه فریدون فرهی اگون (۴۳) ام
 فرتاسام تیور هرورج هوند و انتام کشیز لابتد و
 اکنون پسران تو سرکش شوند و انجام پاداش یابند
 (۴۴) و آنچه چاهند فد هیشام که رشید هوخ به
 مبروزاد پر دم و آنچه خواهند بایشان نرسد زود
 بیخوچهر دم آگاه میسازد و خشور را که اکنون

تپساش را وورند هبشام وارسپارا و نورد هبشام
 را وارسپارا داتورا دتراج * و فبروزي دهد كروه
 بشيد و تاب را و هپايون كرده اند ايشان را و مارا و پاس
 كرده اند ايشان را و اراتا جاويد چنين باد (۳۸)
 قد سام اسفرسام منرام * بنام يا وريزدان (۳۹)
 هي پريسدم فرچشورام زاد نپشورله هوند * اي
 قريدون پيغپيران هرگنر كهره نشوند (۴۰) تابنار
 و كپدار هبشام قد نپراز منرام آد * گفتار و كردار
 ايشان به پيران يزدان است (۴۱) ساب كاش جرمشار
 كاپد اردويد هورا سپراخ كم * هر كس جهشيد را بد
 گويد او را كاه كن (۴۲) جرمشار نپسور اهبم
 اسپ * جهشيد هيتشين من است * گروهي بدكار
 و خشور و شهنشاه جهشيد را بد ميگويند اين گروه را
 نگاه كردان كدان سترک و خشور را كه اكنون هم انجين
 من است و از تي و تناني رسته بد نگويند اركسي بد بين

(۳۲) که شارند شارش فرا تورجهاغ یادی توره
هنر زینن † که خواهند خواستن در خور جهان خردی
پاک از کروش کنونه بکنونه (۳۳) و هنر پوشار
هیشام و تاستار هیشام فر نریده هر وارتر یار وره
† و از پد رخت یوایشان و اغا زجای ایشان پدید
امده ستوده تر خرد هیه (۳۴) داشارد هوچین
هنر مبلاد و رور را ونده ورد چو شیدگان و روشیدان
نوشراد جهاخان هورنده هورندان † تا خواهد او
چنین از پدید آور هیه بر پادارنده هیه هستی یا قتلگان
و اوچین یان پوستش سزای جهان نپان چینه بود گر چینه
بودان (۳۵) که شپساشد نوشد اسم را و هپسار دم
سای هو † که فرور روانم را و نر دیک سازدم
سویش (۳۶) و رواندم و هر وانده هم زدم سورند
و هورند † و سخن کوید بامن و شکر داند از من بدی
اینسرا و انسرا! (۳۷) و سورد سراد شپساش و

وگرفتنی پیکری و فرو گذاشتن نگار و کردش راست
 ناچرخي (۲۵) دم شاد ساد فستاسي § در
 خوشخواه بس خواستد پاکانی (۲۶) آسنار اسپ
 مبلادورت و تو شادورت و هوشاد کثرت § بلند
 است پدید اورت و فرو زنده ات و راز فرستنده ات
 (۲۷) زروان شپساش ایره داروم یم ارجم §
 جوشنده و فرو بارنده شپد جوینده بدر کشنده هپشگی
 بر تو (۲۸) نبر اشپدت دم هرشم سادم § جادادت
 در سپهر دم (۲۹) ارسار تولاری § آسان گبر
 راهنایی (۳۰) شارم هزار جم دا پیشاری هنر
 پوشارت و توشارت و سادات که یادی اسپ §
 خواهم از تو تا بخواهی از پدر خدیوت و بهره بودت و
 بس دلخواسته ات که خردی است (۳۱) و هنر یاران نراد
 که شپساشان آسنارند هنر اوندان نور ازان §
 و از خردان ازاد که شپدان بلندند از فرودی آیهها

تازمدهرشبان † اکاء اسپانان (۱۵) نورمد
 قد کوامها † اکاء بد جاوران و جایکبران (۱۶)
 قراتوزا و زاران † دانای جهانان (۱۷) اوراد
 هورادان † خداوند شکفتبها (۱۸) جوزای
 آرزها و جوارادان † هداستان رازها و شکفتبها
 (۱۹) رنگور فسوران نسیور † گنجوردانشهای
 باریکدشوار (۲۰) تسنا سنده شپار † پیشوای
 یادگرفتن (۲۱) سوفا رنده سرجانان فراپوران دم
 تفشاران هیشام † یاورنده شگرف بزرگان اختران
 درمنشهای ایشان (۲۲) زودارنده کفلاری و
 همپار و سرنجپیدن † فروبارنده زور یابی و دانش
 و هر آیند چیز (۲۳) ترشاد مبلاد و رونود † پیرانبر
 پدیداور خود (۲۴) قد سرچم فرچم نود که هرچم
 لاسپ هرچپیدن فرام و هرام و نرام و سرچم شبام †
 بگردش سپهر خود که یا کست از پدیدرفتن کشاده شدن

- به پیغمبری گریدم و جهانرا برستند تو کردم (۵)
- مازاد فرز آباد کاجبهورکم † ایبن بزنگ ایادراننده
- کن (۶) هپدسام یودامروم کاش لهشالپده
- تهورکا هر دوختم † مسرودما که اکنون کس ندانسته ترا
- اموختم (۷) شپدای تپیرام کایوارد سورشالش
- ارجم هود † ستای تپیراکه یاوردانش توشود (۸)
- هپک شپدایش راچه هویتایت هر سدا تم † اینک
- ستایشنامه اویرایت فرستادم (۹) فدهسام
- اسفرسام مزدام † بنام یاوریزدان (۱۰) ارجم
- رافستام ویم ارجم ترود مزدام † تراپاکی وافرین
- وبرتود رود یزدان (۱۱) هی سرجام ورجام فرساد
- † ای شگرف بزنگ وسترک خوب دانا (۱۲) پوشار
- نوشار تپیرام هرشم † پد رخد یوکر امی تپرسپهر
- (۱۳) تارمد با رمد فرسار آشتار آستار †
- دانشور کنشهند خوب دانا یا بنده راستپور (۱۴)

نامه شت و خشور فریدون

(۱) هوزامیم فد مزدان هنرهناس و زاس هرشبور
 هر دیور † پناهم بد یزدان از منش و خوی بد و زشت
 گهراه کنند † بر اه ناخوب برند † رنج دهند † آزار
 رسانند † (۲) فد شید شتای هرشند † هرششگر
 زمریان فر اهدور † بنام این † بخشایند † بخشایشگر
 مهر بان دارگر (۳) فد سام اسفرسام مزدام †
 بنام یاور یزدان (۴) هی پر یسدوم فر بود آ تبیریم
 منهوشام ونیروشام هرشیدم و ارجم کاچه هونیرا هبیم
 فد فر جیشوری بچاریدم و جهاخ کا سهر نده تپور و ردم
 † ای فریدون پورا تبین بر مردان و جانوران بی آزار
 بخشیدم و از گناه ایشان گذشتم و ترا که دوست منی

یس پرستید بدین راه یزدان اورا بکیم رسانید و او
 در پادشاهی زند بار آرزو شد یکی از بدکاریهایی
 بزرگ او کشتن پدر خود و جهشید و آتیبین است انجام
 کار چون بدکار بود را و او را از اب رانده بدوزخ
 فرستاد (۸۹) ارجم کانپر نود ما رم و هید اس فاهم
 پار ی * ترا از نزد خود ارم و همیشه با من باشی (۹۰)
 تهور ادا هم در موخ فرکتون له * تو از من دور خوب
 نه (۹۱) اینم هیشا ردم باخ ما رم چه خد نبر اینم
 مایی * من چشم در راه دارم که کی نذر من آیی (۹۲)
 و چم هر داس هم چه تا بنته تهور کا مر تا جام اه گاسپد نه
 هیماد نبل لابند فیر فریسد و م کافه فر جیشوری کسرم
 * و چون سزای اینکه شکفته ترا مردمان نشنیدند رنج
 بسپاریا بند پس فریدون را به پیغمبری فرستم (۹۳)
 دازندیم ارجم کا فر نساید * تا ایین ترا زنده کند

خدای بزرگست (۸۳) فد شبد مد هون سور مزدام
 † بنام هنر افرین یزدان (۸۴) ام مرتاجام
 یاج کاج هد نه و باخ تند باری ورفدند † اکنون مردمان
 بدکار شدند و راه تند باری گرفتند (۸۵) و هپسال
 اوجم کاله خاد شانند † و ارج تر انهی شناسند (۸۶)
 و آرش د ایشار ارجم له خاد لابند و فاهیم هر دو هوش
 تهور خار کهند † و چم سخنان تونهی یا بند و با این
 نکوهش تو می کنند (۸۷) و برز نادیها چه ارجم
 لد پتای هپشام چاسپی مد سون کپدند † و
 نکویبها که تواز برای ایشان خواستی فراموش
 کردند (۸۸) ام تهور کا امد هپشام یم بارم و
 هپشان کافه قیباد ز آخ تاسی اسودن نوشراخ اسپ
 † اکنون تر از میان اینها برارم و اینانرا
 بدست ره آک تازی بودن سزاوار است † ده آک
 کومردی بود از نژاد تاز سپامند او یزدان و سنار کائرا

آدم مرتاس جهاخ * جهان مردم است و مردم
 جهان * چه جهان آمد مردم و مهین مردم و مهین
 جهان خوانند و مردم را کهین جهان از انست که مردم
 نموداری ازوست و هر چه در مهین جهانست نبودند از ان
 در مردم است و خرد مندان در برابر کردن و جهان
 نامها ساخته اند چنانکه تن اسپان و هفت اندام
 هفت اختر و دوازده راه ده و در خانه و چار آمیزه چار
 گوهر و مانند ان که هنروران برشهرده اند و ما را درین
 دانش هم نامه ایست نام آورد و کیتی نام پر سخنان
 فرزانه فر که از فرازین پایه خرد گرفته شده و فر نامه
 و خورشور نامه ار شهنشاه جیشید بیشتر سخنان یکتا بیست
 که جز هر تاسپان نامه در نیابند و مادرین بهین دانش
 هم مهین نامه پیراسته ایم پر توستان نام و انرا بر هیرای
 خردی و چهراس و ساتپر و اوستا پیرایه دارد که
 از دیدنش روان همی شاد گردد و ان از رازنامه های

چیم رسیدی † و تو چینی رسیدی (۷۴) و ساب
 کاش کا چه چاهی رسبانی † و هرگز راکه خواهی
 رسانی (۷۷) شباشها فدکوی سباش
 ایسارام هر ایشارام افشارام آد † راهها
 بسوی خدا پیش از د مهایی افریدکانست (۷۸) با مکه
 آب کانه جیسارد سباشان کا جهاشبارو † انکه
 خود را نشناسد خداوند را کجا شناسد (۷۹)
 هر تنگ آب سپینی سباشان سپینی اسپ † امبغ خود
 بیینی خدا بیینی است (۸۰) مرتا جام دم کا وشالاش
 آب خادر لابند و ارجم دم کا وشالاش آب خاد تایی فبردوی
 دم کا وشالاش هیشام دالابند † مردمان در خورد
 دانش خود می یا بند و تو در خورد دانش خویش میثوی
 پس گوی در خورد دانش ایشان تا یا بند (۸۱) هنر
 فرشار بپشاری مزدام نپشاراد † از بسبار
 لشکری یزدان نهان است (۸۲) جهاخ مرتاس

فهېن هېشارگرو فر تاش کاله شېنېد هېشاري هېسا
 نوايېد ۶ يا مردم ښکوي بدېن چشم هراينه باش را
 نه بېنېد چشپي ديگر خواهېد ۷ که چشم دل باشد
 (۷۰) يا مراچه فرخار پامد هوراچم له پېرنه ۶ انرا
 که خدا باشد اورا چون نه بېنند (۷۱) هېوزا نکه
 نويد هوراله شېنند ۶ کورما درزادا نکه گويد اورا
 که خداها شدند بېنند (۷۲) هېوزا سپ يا مکاش چه
 گرو فر تاش کافهېن شېساري چه هوآر له شېند ۶ کور
 ما درزادا ستانکس که هراينه بود را بدېن اشکاري که
 اوست نه بېند (۷۳) شېسال ما در هېشار هېشام
 که هوکاله خاد شېنند ۶ گلدارد چشم ايشان که اورا
 نېي بېنند (۷۴) رشېده رام فه هلالرام يا نچېام
 رامد چه لاک گولرامي ادا رچېده نوخاس کيند پال فه
 مام دل مايد ۶ رسا بنخدا انچنان رسد که کشېده
 گرو درزند اغازکنند باز بهېان قند آيد (۷۵) وتبور

راحت بوده راجدا از افریده شهرند و این پایه را
 فرزندشای که نشیبسار با شد نامند دوم نظر و هیکه
 راست بود را نگرند و افریده راند و این پایه ناچین
 شدن است از خود و اینجا بر اسپرود که فکر و ند بود
 خوانده و والا گروهی راست بود بین باشند و افریده را
 به او نگرند و این در راه هفت شد کان نگران باشند و
 خداوند این پایه را یکتایی در پایه بسیاری و بسیاری در
 پایه یکتایی باز دارند از یکتایی آمیخته نیست و نام
 این نجسته پایه سپر و سپر و که گرد و ند باشد
 (۴۷) هی جرمشارتهور فرخاد کا دم فوخا ز و فرخا
 کا دم فرخا و خاد بپری ای همیشه تو خدا از در بنده
 و بنده را در خدا می بینی (۴۸) ارجم کا اید تایی پال
 دارند پوتفرایی و پوتفرایی پال دارند اید تایی لاد
 ترا یکتایی باز دارند بسیاری و بسیاری باز
 دارند یکتایی نیست (۴۹) فامر تا جام روی

فهېن هېشارگرو فر تاش کاله شېنېد هېشاري هېسا
 نوایېد ۴ یا مردم گنوي بدین چشم هر آینه باش را
 نه بېنېد چشمي ديگر خواهېد ۵ که چشم دل باشد
 (۷۰) یا مرا چه فرخار یا مد هورا چه له پېرند ۶ انرا
 که خدا باشد اورا چون نه بېنند (۷۱) هېوزا نکه
 توید هورا له شېنند ۷ کور ما در زادا نکه گوید اورا
 که خدا باشد نه بېنند (۷۲) هېوزا سپ یا مکاش چه
 گرو فر تاش کافهېن شېساري چه هو آر له شېند ۸ کور
 ما در زادا ست انکس که هر آینه بود را بدین اشکاري که
 اوست نه بېند (۷۳) شېسال ما در هېشار هېشام
 که هو کاله خاد شېنند ۹ گل دارد چشم ایشان که اورا
 نهي بېنند (۷۴) رشېده رام فه هلا رام یا نچېام
 را مد چه لاک گولرامی ادا ر چېده نوخاس کیند پال فه
 ما م دل ما ید ۱۰ رسا بخدا انچنان رسد که کشېده
 گرو در زندا اغازکنند باز بهېان قند آید (۷۵) و تهور

راحت بوده را جدا از افریده شهرند و این پایه را
 فرزند شای که نشیبسا را باشد نامند دوم نظر و هیکه
 راست بود را نگرند و افریده رانده و این پایه ناچهر
 شدن است از خود و اینجا بر اسپرود که فکر و ند بود
 خواننده و والا گروهی راست بود بین باشند و افریده را
 بد او نگرند و این در هر هفت شد کان نگران باشند و
 خداوند این پایه را یکتایی در پایه بسیاری و بسیاری در
 پایه یکتایی باز دارند از یکتایی آمیغی نیست و نام
 این خجسته پایه سپرود سپرود که گرد و فند گرد و ند باشد
 (۴۷) هی جرمش از تهور فرخاد کا دم فرخا ز و فرخا ز
 کا دم فرخا ز خاد بیری ای جیشید تو خدا زادر بنده
 و بند را در خدای می بینی (۴۸) ارجم کا اید تایی پال
 مارنده پوتفرایی و پوتفرایی پال مارنده اید تایی لاد
 ترا یکتایی باز دارند بسیاری و بسیاری باز
 دارند یکتایی نیست (۴۹) کامر تا جام روی

هست و هستی پذیرفتگان باشد (۴۳) فرنجن نیرام
 فرشایندن آرشی آدیم لاوندام زروام † تابش
 هکزیده تاقتن چهی است بر خداوندان دل (۴۴) قد
 ختام ختاد جنال رام جهاخ چتا زهد † به یک
 قاب خداد و جهان اشکارا شد † که یکی جهان
 ببیاید و هنگام و دم گپتی مایه دار باشد هر دو را
 هستی ازیر تو خورشید شوهر د اراست (۴۵)
 بو تفرایی جهاخ ای چناز و چناز دم خپد خپنر هلا د
 جلاد آد چیم همازی کامهاز لاسپ † بسپاری جهان
 ناپیدا و پدیدار در پایه یکتایی خدا یکسک چه دیگر پیرا
 هستی نیست (۴۶) سپنخه سمشاد کا دم سمشاخ و
 سمشاخ کا دم سمشاد بپرد † رسیده یکتایی را در
 بسپاری و بسپاری را در یکتایی نکرد † گروهی
 راست بود را در آفریده پوشند و راست بود رانه بینند و
 آفریدگانرا نکرند و آفریده را جناز راست بود رانند و

اب خوي وز مین گره پاد رهره وي و درخش خنده واسهان
 غریوا و از و باران گریه و پیوستگان کرم شکم و اورا
 روانیست چینی که ان گزارش از روانان فرودین و برین
 است و خردی اینگونه که انهم گزارش از هوشهای
 نشیبین و فرازین امده پس مرد باید که بکرم شکم بودن
 خشنود نموده روان شود و ایتمایه سخن آنچه گذارده
 امد در بانجطور که بهره ایست از دساتیر بزبان سهرانی
 هم امده و ما آنچه گفتم پای خوان اوست (۵۹) جهاخ
 همالگرو رقرتاش آه † جهان بندیشه و پنداشته
 هراینه باش است (۶۰) جبال چناد خنان اسپ
 † نیستی ایینه هستی است (۶۱) ای فرجن گزور
 فرتاش شاشی لید † بی تاب هراینه هستی چبری نیست
 (۶۲) فرجنش فد سهرام رسیده فرشاییدن خنال
 آدم خنالیدگان † تابش بهبه رسیده بخشیدن
 هستی و فرو باریدن بوده است بر بودگان † و بر همه

مردام وازند * دانایان هستی افزیده و کرده رارهبیر
 هستی یزدان سازند * وافریدکار را بهستی افزیده
 شناسند (۵۷) و تهورفه شمساش کیونده کبداس
 خاد فرشبني و فرشاني * و توبه شپید کننده و کفرند
 کرده و افزیده می بینی و بینانی (۵۸) اپیدم
 جهان کا ایدرام * افزیدم جهان را یکس *
 چه سراسر جهان یکس است تنی دارد از همه تنها و
 انرا تهم گویند و روانی از همه روانها و انرا روانگرد
 نامند و خردی دارد از همه خردها که انرا هوش کرد
 خوانند مه مردم اینست چون در نگری جهانی بدین
 شگرفی یک پرستار اوست گر چشم دل کشایی به بینی
 که آسمان پوست این کس بزرگست و کبوان سپرز و
 هر جیس جگر و بهرام زهره و خورشید دل و ناهید بیپنده و
 تیر مغزینده و آه شش و وستارگان بر جا و خانهای روشنان
 رشک و بی و آتش گرمی رفتار او در راه ایند و باددم و

هر خ کدام چه اگر یزدان اورا پینا سازد و در آن کاه
 پیش از آنکه بر رنگهای جداگانه اشکهای یابد رنگ کبود
 بوی نهائیند و شکویند سپاه اینست نتواند دانست
 اینسخن راست است یا کاست ازینجا دانسته شد که هر
 کس بهر کسبکه بهنا نیست از شناختن فروزه آن نارس
 است پس پیچهر تا گوهر بپزند و رنگ را ننگرد چگونه بهر دم
 شناساند و پیر ستبدان پیراید و چون نگر است نگر یستی
 لوکس باور نکند تا نتواند نمود پس و خشور را باید
 بتواند ایشانرا بزاهیه برد که آن گوهر را ننگرد و از
 گمان بر آیند چنانکه گروهی در خسروی پرویز یزدان
 شهنشاه پرویز پور هر مزد فر هر مزد شهنشاه اینسخن
 که گذارده آمدند راست شهردند و من ایشانرا رنج
 بردن در راه یزدان پر مودم و همه از تنها کسبخته
 یزدان و نذر یگانیش را دیدند و بتن آمدند (۵۴)
 سرداسرام استنسی کبداس کاشار بلا استنشی

هاکاش آد چلست بها پر * دانشبست در روان توکه
 اگر بر مردمان اشکارا کنی لرزند چون شاخ باریک از
 تند باد (۵۲) سب کاش گانچاس را که در بقا رتیم
 را سپتاس هوهردیغه آد * هر کس راست داند و
 پیگمان دارد سخنان و گفتار ترا سپهر اخ او پذیرفته
 است (۵۳) دویندت فرشبیدی منزرا م کا * گویندت
 دیدی خدایرا (۵۴) دوی کبونه هر تاخم مرخاری
 کاچه له فرشم * گوی چگونده شناسم خدای بی را که نه بینم
 (۵۵) و پر خیدن له ورزانم مرخار را چه له و وام
 میرمور * و پر ستیدن نیر ایم خدای بی را که نتوانم نمود
 * میپر ماید که بشکوائی جهشید خدایرا تانه بینم شناسم
 چه نابینای ورد انش اشبار شناختن آمیغ رنگها
 فارسانست اگر بنیان سپاه و سپید و سرخ و زرد گوید
 و راند که هر چه رنگ دارد بران ره که شنوره باشد و
 یازد گرفته بالین به آمیغ نداند که زرد کدام است و

شمساش و تپساش را * فبروزد گرو شهید و تاب را
 (۴۵) ووزد هیشام را وارسپار او یوزد هیشام
 را وارسپار * و هپایون گنداایشانرا و ارا و ویژه
 گنداایشانرا و ارا (۴۶) و اتورا دو هنجار هنجاران
 * تا جاوید و پروکشی روکشان (۴۷) قد شهید
 مدهون سور مزدام * بنام هنر لغزین یزدان (۴۸)
 پوزندت قد جوه پرناری مزدام کا * پر سیدت بچه شناختی
 پوزورد گار را (۴۹) قناب قد با سبتام یم معاد
 * بگو بفر و امداکان بر دل * چه ان چه است که از
 یزدان بر دلده انا ریزد (۵۰) چه لاکنج هوندا آرا مزدام
 هنر گشتم وردن نام * که تا چار و بیچاره شوئند روانان
 از دروغ کردن ان * چه اگر جهان بیان در کاست
 کردن ان کوشند کاست بر آوردنش تبارند چه ان چم
 راستبست و بان بیهر فر جود (۵۱) - سر نزم بسبب دم
 ا وراخ تبم چه امر یم مرتا جام پر کتسار کبی پر تند چم

هنرپوشارت و توشارت یاد سپاسمه ✽ که بخواهی از
 پدر عهد یون و بهر بودت خرد ازاد (۳۶) دا بشارد
 هنرپوشارش و توشنارش فر نریده ینوشتر یاد ورد ✽
 تا بخواهد از پدر خدیوش و بهر بودش پدید آمده
 بهتر خرد همه (۳۷) شارشتن فرهوداد فر سوداد
 هروداد ✽ خواستی سزوار به جهان بو باش (۳۸)
 هر سواد هنر هر و راد و نپر و سار ✽ پاک از تازه پدید
 آمد و کردش جاور (۳۹) که شارد هنر پر جود خرم
 هرور فر تاش ✽ که خواهد از آغاز کا نخست هر اینده
 هستی (۴۰) نوشراد نوشرادان زاونده ورد ✽ پرستش
 سزای پرستش سزایان بر یاد آورنده همه (۴۱) بشین
 بشینان ✽ کوه هر گوه ران (۴۲) که شپساشه
 نوشد اسم وار سازد فسرهم ✽ که شپد دهد و فریزد
 روانم واسان کند کارم (۴۳) داخر امدم سایش
 ✽ تا نرزی بگره اندم سویش (۴۴) سورد سواد

گردن راست (۳۰) مستطاب منجلی ورت وقر مورق و
 منجمانده سنارنک و بلنکه و برتر پدیده اور و پدیده اولد
 و گره و ننگه بلنکات (۳۱) منجور افنک و سوز افنک
 و ازین خوشخواست و بس خواست (۳۲) و نریه
 منجور افنک سر چیت هیوا از نورید و و افنک کیمت از
 خوشخواست کردشت خویش نا چاری و از نا چاری
 همان برناید که سپهر را جنبش خود کای و خویش اهنکی
 نیست ازین ان عواهد که جنبش سپهر سار و صفت بیجانجی
 هر توپانک و فروغ بحدت کتوسر بیزند و آغاز هر نوسار و شیب
 هر سپهر پدور دکار اوست و اینست از بیجانجی هر یو کتاب
 توانای جنبشی است و اینست از بیجانجی هر جنبشی توانای فروغی
 هر تابی هر جنبه و هر جنبشی فروغ هیو پدیده (۳۳)
 منسا جوزیدت در هر سم از سم و چاد اادت در سپهر موم
 (۳۴) می شمارم منزار جم تعترام مستار و قوسوداد
 و منجور افنک از تو نیکبختی و هر (۳۵) که پشمار و

پرتداس * ای شکرک بز رنگ باغوی ستوده جداوند
 هانش و نعد یونکش (۱۹) فرچنگبرام هتلام * ناهید
 سپهر (۲۰) هوشبام پوشام * تابنده نپکیخت
 (۲۱) روشاد و دوشاد * کرامی و روشن (۲۲)
 یشناد فشناد * گوهر پرتو (۲۳) باغ تاغ *
 پس دلخواه تابنده (۲۴) آشتار و رمشتار * یس
 جوش آیدده و پاک و ویژه (۲۵) و آرشنواف
 رامشبنواف و نرسام و ترسام * واریش و پیراید
 شادی و خرمی و دوستی و نپکویی (۲۶) ترشاد مبلاد
 ورنود * پرافهر پدید آورنده خود (۲۷) هرندده دم
 شاد بساد آب * کردیده دریس خواست دلخواه خود
 (۲۸) کد کسنادی و شرمساده اسپ * کد پاک او ویژه و
 جداستد و رسته است (۲۹) قد سرجم فرچش ستامرام
 هرچیدن خرام و فرام و سرجم شبام * بگردش سپهرش
 پاک و ویژه از یادیر قتن با زشدن و اسبب پیکر هشتان و

شناخت می در یافته و بهین نزد یکی (۱۱) دوخته
 تپور دوخته اهرم و نوشته ارجم نوشته ایلم آر و گفته
 نوشته شده می و کرد لا تو کمره می است (۱۲) و اینم
 می و و هم فقه و یا ر تپور د و ارجم می دوخی اهرم را و
 من میگویم بزبان تو و تو میگوئی مرا (۱۳) و مرا تا جام
 می شالند که تپور و شاهشام می و وخی و و فریدگان
 فرودین میداند که تو با ایشان میگوئی و چون
 بدستی که دیگر برانمی نگری (۱۴) فقه شیدا ای فرچنگبرام
 را که هر و با مور بهی فر شینی و بستای فاهبه را که از و
 با وریها بینی (۱۵) هبیک شیدا ایس یا سه لازیدم
 چهیم نواس و اینک ستایشنامه فرستادم چنین
 جوان (۱۶) فقه شیدا مد هون سور مزدام و بنام
 هنر افرین یزدان (۱۷) ارجم را فستام و یم ارجم
 و نام ندادن سات و ترا پاکتی و ویژگی و بر تو درود
 خداوند باد (۱۸) هی فرنگیس فرندیس فرنداس و

و غیر با هبه ترا امون ختم و بدین جهان را اراستم (۷)
 شهباش اهیم بم نوساد تور آد چ شهب من بر روی
 قست هچ فروغ بخشید من بر روی تبست که هر که انرا
 یغ ببند از نبر و های من داند و شهب یکنایه مراد و یابده
 (۸) و از جم هر هیزه اینم هیزه می نویی چ و توان
 سخن می سخن میسکووی (۹) هیزه اینم بم زیارت تور
 امی چ سخن من بر زبان تست هچ چه سخن اثر بی متم
 و تر استخنی جز سخن من تبست (۱۰) از جم اهیم راضی فر شهبی
 و اهیم راضی پد نوی و اهیم راضی سونی و اهیم راضی بجازی
 و اهیم راضی شراز می چ تو مرامی بیتی و مراد پیشنوی و
 مراد می بویی و مراد می جشی و مراد می پساوی هچ چه
 در هر چیز و هر کار تو بامتی و شهب مراد در همه چیز و همه
 جای می یایی و فر یکنایه هستی مراد در همه سایها میکنایه
 و همه پرتو هستی من میسکووی و سخن من از همه در همه
 پیشنوی که جو یای منند و نوی من در همه می بویی و همه

نامه شت و خشور جیشید

(۱) هوزامیم قد مزدان هتر هتراس و زاس هر هپور
 هزدیور ۴ پنا هیم به یزدان از منش و خوی بد و زشت
 هکته اه کتده به راه نا خوب به نده و نه ده نده از ان
 رسا نده (۲) قد شید هتسای هر شنده هر ششگر
 زه بیان فر ا هیدور ۴ بنام اینده یخشا ینده و یخشا یشر
 بهر بیان و ا ر هگر (۳) قد شید مد هون سور مزدام ۴
 بنام هتر آفرین یزدان (۴) هی جر مشار فریوه تمهوزه
 ارجم را بچساریدم از اذ فرز اباد را مهسار و کم
 ای جیشید پور تهپورس ترا بکنزیدم این بزرگ
 اباد را استوار و پایدار کن (۵) ارجم فر جیشوری آدی
 پوتار دیر که ار ۴ تو پی هپری هستی بسبا و بزرگ (۶)
 و کنار ام سار تهپور را هجا ختم و قد هیم جهاغ را اولایدم ۴

گرداند ایشا نرا پاک و ویژه سازد ایشا نرا و ارا
 قاجا وید چنین * تراج منحنی است که چون کس کسی را
 افرین کند و نیکویی خواهد در جای پدیرفتن و خواستاری
 گویند یا چون در باره یکی نیکي خواهد درگاه جویایی
 انبازی ان سرایند (۵۴) فدشبد و وامزدام *
 بنام توانا نیردان (۵۵) بادیل هنرتهور جرمشار
 فرج بشور آر * پس از توجشبد و خشور است (۵۶)
 و رافروینم نهوساخام * اوراگزینم بهتر * (۵۷)
 و خادام جهاغ را فدهور کایم * و خوبهای
 جهانرا بد و نهایم * * * * *

و نا پیوسته و نا امیخته و پیوسته و امیخته (۴۷)
 پم رادرام رنگرامتر † بر پیوند ارایه رساتر (۴۸)
 مزد ارام خرمرام تادرام که یادر ارام اسپ سا جرام
 هو † یزدان یگانه هر اینه هستی که گرامی است شاهی
 او (۴۹) که هونبور امد ز اجرامم فد او در امان
 کامرامی و آسرامان تازرامی و جامران بازرامی † که
 اوشید اند و قروز اند روانم به تابشهای پاکي و ویژگی
 و دانشهای پرستش سزایی و خوببهای بر وفرازی (۵۰)
 و کدم هنر سوز امان سایش † و کدم از بس خواهندگان
 و دوستداران سویس (۵۱) و سامرامم هنر باداران
 ز اجرامی و زنجرامی † و نگهدارد و پاسدارد مر از
 اکتها و اسپبهای روانی و تنی (۵۲) و هنگرامدم
 چم فرماد هوراد و فرداد † و فیروزیدهدم چون گروه
 شید و تاب (۵۳) و وزدهبشام را و نوردهبشام را
 وارساراد ا توراد تراج † و همایون کند و فرخ

هاگاش آرد چلست بهاسر * دانشبست در روان تو که
 اگر بر مردمان اشکارا کنی لرزند چون شاخ باریک از
 تند باد (۵۲) سبکاش کانچاس را که در بقا رتیم
 را سپیناس هوهر یغه آرد * هر کس راست داند و
 پیگیان دارد سخنان و گفتار ترا سپهر اخ او پذیرفته
 است (۵۳) رویندت فرشیدی من رام کا * گویندت
 دیدی خدایرا (۵۴) دوی کیونه هر تاخم مرخاری
 کاچه له فرشم * گوی چگونه شناسم خدایی را که نه بینم
 (۵۵) و پر خیدن له و روزانم مرخار را چه له دوام
 یرمور * و پر سنیدن نیر ایم خدایی را که نتوانم نمود
 * میپر آید که بشکوی جهشید خدایرا تانه بینم نشناسم
 چه نابینای در دانش اشبار شناختن آمیغ رنگها
 نارساست اگر بزبان سپاه و سپید و سرخ و زرد گوید
 و راند که هر چیز چه رنگ دارد بران ره که شنووه باشد و
 یار گرفته با این به آمیغ نداند که زرد کدام است و

شیرش و تپش را * فبروزد گرو و شهید و تاب را
 (۴۵) ووزد هبشام را وارسپارا و یوزد هبشام
 را وارسپارا * و هیایون کند ایشانرا و مارا و ویژه
 کند ایشانرا و مارا (۴۶) و اتوراد و هنجار هنجاران
 * تا جاوید و پروکش و روکشان (۴۷) قد شهید
 مدهون سور مزدام * بنام هنرا فرین یزدان (۴۸)
 پرزیدت قد جوهر پرنار دی مزدام کا * پر سیدت بچه شناختی
 پروردگار را (۴۹) قناب قد با سبنام یم مناد
 * بگو بفر و آمدگان بر دل * چه ان چه هاست که از
 یزدان بر دل دانا ریزد (۵۰) چه لاکنج هونند آرا مزدام
 هنر گشتم و رذن نام * که تا چار و بیچاره شوند و روانان
 از دروغ کردن ان * چه اگر جهان نهبان رکاست
 کردن ان کوشند کاست بر آوردنش نبارند چه ان چم
 و استبست و بان بیهر فرجود (۵۱) سر نزمبست دم
 اوداخ تبم چه امریم مرتا جام پرکتسار کبی پر تند چم

هزبوشارت و توشارت یاد سپاسمه ☞ که بخواهی از
 پدر خدیو و بهر بودت خرد ازاد (۳۶) دا بشاره
 هزبوشارش و توشنارش فر نریده ینوشتر یاد ورد ☞
 قابخواهد از پدر خدیوش و بهر بودش پدید آمده
 بهتر خرد هید (۳۷) شارشتن فرهوداد که فر سوداد
 هرزوداد ☞ خواستی سزاوار به جهان بو باش (۳۸)
 هر سواد هز هر و راد و نبر و ساد ☞ پاک از تازه پدید
 آمد و کرده ش جاور (۳۹) کدشارد هز پر جو د خرم
 هز پر و قر تاش ☞ که خواهد از آغاز کاه نخست هر اینده
 هستی (۴۰) نوشراد نوشرادان زاونده ورد ☞ پرستش
 سزای پرستش سزایان بزپا دارند هید (۴۱) بشین
 بشینان ☞ کوه هر گوه ران (۴۲) هکد شپساشه
 نوشد اسم وار سازد نسیم ☞ که شپد دهد و قروزه
 روانم و اسان کند کارم (۴۳) داخر امدم سایش
 ☞ تا نرز یک کرد اندم سویی (۴۴) سورد سراد

گردن راست (۳۰) مستعار مهلا ورت و فر مورک و
 شر جامده سنا رت و بلنه و بر تری پدیه اورت و د از نده
 ات و گرداننده بلندت (۳۱) هت شور افست و سوز افست
 و ازین خوشنواست و بس هواست (۳۲) و تریه
 هت شور افست سر چیت هت از نوریدی و و افست کعبت از
 خوشنواست کردشت خویش نا چاری و از نا چاری
 همان بر ناید که سپهر را جنبش خود کانی و خویش اهنگی
 نیست ازین ان هوا هت که جنبش سپهر شایر و صفت به پانجی
 هر تو پاک و فروغ بهندت کتوسه بهیزند و آغاز هر نوسا و شیب
 هر سپهر بود در کار او ست و ایست و ایست و ایست هر هر تاب
 توانایی جنبشی است و ایست و ایست و ایست و ایست و ایست
 و هر تایی هت جنبه و بهر جنبشی فروغ هت به پانجی (۳۳)
 مساجوزیدت در هر سم از سم و جا دات در سپهر سوم
 (۳۴) می گسارم هزار جم گسارم مستعار فر سود اد
 و بهر هوا هم از تو نیکو ختی دوسرا (۳۵) که پشتری

پرنداس : ای شکرک بز رنگ باغوی ستوده خد اوئده
 هانش ونعد یوکش (۱۹) فرچنگبرام هتنام : ناهبه
 سپهر (۲۰) هوشام پوشام : تابنده نیکبخت
 (۲۱) روشاد ودوشاد : کرامی وروشن (۲۲)
 یشناد فشناد : گوهر پرتو (۲۳) باغ تاغ :
 پس دلخواه تابنده (۲۴) آشتار ورمشتار : پس
 خوش آیدنده و پاک ویژه (۲۵) و آرشنواف
 رامشغواف و نرسام و ترسام : واریش و پیراید
 شادی و غرمی و دوستی و نیکویی (۲۶) ترشاه میلاد
 ورنود : پیرانمیر پدیدار رفته خود (۲۷) هرندادم
 شاد ساد آب : کردنده در پس خواست دلخواه خود
 (۲۸) کد فسنادی و شر مساد اسپ : کد پاک و ویژه و
 بد استه ورسته است (۲۹) قد سرچم فرچش ستامرام
 هنر چیدن خرام و فرام و سرچم شبام : بگردش سپهرش
 پاک و ویژه از پدیدیر قتن باز شدن و اسپ پیکر هشتی و

شناخت من در یافته و بهین نزد یکی (۱۱) دو نکته
 تهور دوخته اهییم و نوخته ارجم نوخته ایلم آرد گفته
 تو فکته من و کرد و تو گرده من است (۱۲) و اینم
 می رو عم فده زیارت تهور و ارجم می رو خوی اهییم را و
 من میگویم بزبان تو و تو میگوئی مرا (۱۳) و مرتاجام
 می شاند که تهور قاهیشام می رو خوی و وا فریدگان
 فرودین میداند که تو ما ایشان میگوئی و چونان
 پامنی که دیگر برانهی نگری (۱۴) فده شیدای فرچنگبرام
 را که هنرو و موریها فر شینی و بستای ناهیه را که از و
 یا وریها پینی (۱۵) هیک شیدایش یاسه لازیدم
 چهیم فواس و اینک ستایشنامه فرستادم جنین
 جوان (۱۶) فده شید مددهون سور مزدام و بنام
 هنرا فرین یزدان (۱۷) ارجم را فستام و یم ارجم
 و پام ندان سات و ترا پاکتی و ویژگی و بر تو درود
 جداوند یاد (۱۸) هی فرنگس فرندیس فرنداس و

و هنر با همه ترا اموختم و بدین جهان ترا راستم (۷)
 شهنشاه اش اهبم بم نوساد تیور آد چ شید من بر روی
 تست چ فروغ بخشیده من بر روی تست که هر که ازها
 بد بیند از نبر و پای من داند و شید یکنایی مراد و یابد
 (۸) و از جم هر هنر اینم هنر می نویی چ و توان
 سخن من سخن میگوئی (۹) هنر اینم بم زیار تیور
 اهب چ سخن من بر زبان تست چ چه سخن افری منم
 و ترا سخنی جز سخن من نیست (۱۰) از جم اهبم رانی بی شبنی
 و اهبم رانی پد نوی و اهبم رانی سونی و اهبم رانی بجازی
 و اهبم رانی شهرازی چ تو مرا می بینی و مرا می شنوی
 مرا می بویی و مرا می چشی و مرا می پسای و چ
 در هر چیز و هر کار تو با منی و شبه مرا در همه چیز و همه
 جای می یابی و فر یکنایی هستی مراد همه سایها میگرایی
 و همه پر تو هستی من میگرایی و سخن من از همه در همه
 می شنوی که جو یای منند و نوی منی در همه می بویی و همه

نامه شت و خشور جیشید

(۱) هوزامیم قد مزدان هتر هتراس و زاس هر هپور
 هتر دیور ۴ پسا هیم به یردان از منش و خوی بد و زشت
 هکهر اه بکند ۵ به راه نا خوب به ند ۵ ونجه دهند ۵ از او
 و سبانه ۵ (۲) قد شید هتسای هر شنده هر ششگر
 و مریان هرا هیدور ۴ بنام ایته بخشایند ۵ بخشایشگر
 ههریان دار هگر (۳) قد شید مد هون سور مزدان ۴
 بنام هتر آفرین یردان (۴) هی جر مشار هوه و ه تخپوره
 ارجم را چساریدم ازاد فرزاد را مهسار و روکم
 ای جیشید پور تهوزس ترا بکنزیدم ایین بزرگ
 اباد را استوار و پایدار کن (۵) ارجم فر جیشوری آدی
 یوتار دیر که ارجم تو پیگیری هستی بسبار بزرگ (۶)
 و کنار ام سارتهور را هجا ختم و قد هیم جهاخ را اولاریدم ۴

گرداند ایشانرا و پاس و ویژه سازد ایشانرا و ارا
 تا جا وید چنین تراج مخفی است که چون کس کسی را
 افرین کند و نیکویی خواهد در جای پذیرفتن و خواستاری
 گویند یا چون در باره یکی نیکویی خواهند در گاه جویایی
 انبازی ان سرایند (۵۴) فدشید و نامزد ام
 پنجم توانا نیردان (۵۵) بادیل هنرتیور جر مشار
 فرجپشور آد پس از تو جپشید و خشور است (۵۶)
 هور افر و نیم فیهو سا خام اورا گزینم بهنرا (۵۷)
 و خادام جهال را فد هور کایم و خوبهائی
 جهانرا بد و نهائیم

و نا پيوسته و نا اميخته و پيوسته و اميخته (۴۷)
 پم رادرام رنگرامتر § بر پيوند ارايي رساتر (۴۸)
 من رادرام خر مرام تادرام که يادرام اسپ سا جرام
 هو § يزدان يگانه هر اينه هستي که گرامي است شاهي
 او (۴۹) که هونپور آمد ز اجرام فد او در امان
 کامرامي و آسرامان تازرامي و جامران بازرامي § که
 اوشيداند و قروزان در و انم به تابشهاي پاكي و ويژي
 و دانشهاي پرستش سزايي و خوبهاي بر و فزايي (۵۰)
 و کهدم هنر سوزانان سايش § و کندم ازيس خواهندگان
 و دوستداران سويش (۵۱) و سامرادم هنر ياداران
 ز اجرامي و زنجرامي § و نگهدارد و پاسدارد مرالز
 ا گفتها و اسپهاي رواني و تني (۵۲) و هنگرامدم
 چم فرماد هوراد و فرداد § و فبروزي دهم چون گروه
 شيد و تاب (۵۳) و وزدهشام را و نوردهشام را
 وارساراد ا توراد تراج § و هايون کند و فرغ

وگفتن در خورد و سزا به جهان بوباش ویژه و پاک از گشت
و کردش و نوي و تا زكي و مبدن و جزیدن (۴۱) هنر
پوشرام هبشام و جیشرام هبشام * از به رخد یوا ایشان و
بهره بود ایشان (۴۲) هودرام داجرام متر مپلرام رادرام متر
یادرام با مرام زرام میده پر نوزرام متر خرم * شید نردیکتر
اقریده بپسایه و دمانکش ستوده تر خرد همه پدید آمده
پزرگتر نخست (۴۳) کدشارد هورام چهار امین هنر
تارامش و تارام تاران * که خواهد و گوید او چنین
از پرستش سزاش و پرستش سزای پرستش سزایان (۴۴)
آبرام جیشرامان رازرام جائرام شادرام * کران
بهره بودان خدیو پیوند ارای گیتبها (۴۵) ابرام
بامرام خادرام * کران همه برپا دارند (۴۶)
هورام هورام تازرام بامرام یادرام وزاجرام وزادرام
تپسیم رامی و دوشرامی و کشرام و خامرام * شید شید
پرستش سزای همه خرد و روان و تن اسپانی و اخشبی

خدایو بزرگی (۳۴) سهرام جهرامی و مرام زمرام
 راسرامان † خداوند تندي و بپنش رسا نبروان
 (۳۵) کپورام فروز زام جرامپان و سپرامنده
 نوشرمان † بهره بود بازگشت تا زگان و پیداکنده
 گشادهنگامان † که چا رهنگام باشد (۳۶) که شاری قد
 سد رامجی نبر شهرامت که فرزامنده اسپ † که خواهی
 بیپانجی فروغ روان یا بند هات که تابنده است (۳۷)
 هر پوشرامت و جپشرامت † از بهره بودت و دوست داشته
 ات (۳۸) و چند رام رود رامت آنکه ارجیی
 سور زام هوونوا زامش † و اغا ز جایی کردش و جنبشت
 آنکه تویی سایه او و فریگه او (۳۹) و هر شپد رام
 با ارامان کپد رامنده که سرود ران سپام رامند † و از
 همه شپدان کپنده چپرنده که خردان از اندند (۴۰)
 که شاندرند شاریدن تام رام فد فرد رام جاد رام داد رام
 هر رامیدن و زرامیدن † که خواهند و گویند خواستن

تراوشیدت در تنان هنگام روشن کردن (۲۶) با شنج را
 که فراشیدارجم راهو ۴ انکس را که یاوری کرد و
 خجستگی داد ترا او (۲۷) فد فرتار فریار فراشید یار
 و شده می هپونی فراپوران را فرسارت ۴ به نپروی
 بزندان نپکبخت و خجسته و فرخ گشته می بخشی ستارکانرا
 شیدت (۲۸) و له می ویری هنر هو با سر مال آفسال
 و تیسال ۴ و نپکبری از انها جا مه روشنی و تاب
 (۲۹) چندم اسپ با نکیش که فیروزیدت و کپوزیدت
 بز رگست انکس که شتت و نگارید و پیکرید ترا و
 افروخت و شیدید ترا (۳۰) دم با رشاد را میادش
 هپدت ۴ در شادخواست بز رگی و گیش کرد انپدت
 (۳۱) دم هر سم فر سم بنوریدت ۴ در اسپان چارم
 چادادت (۳۲) دم را مزاد را درام و ارسپرد انپدت
 ۴ در میان ارایش داد آرا انپدت (۳۳) می شارم
 هزت هی کارام کامرامی ۴ میخواهم از تو ای پدر

کیش مند شگفاننده (۱۹) فرزاد و فرهاد فرساده
 و فرشاد در سرزادان زاداد هنرمزادان تهرادان *
 دانا و فرزاند فزون و بنرگتر پورانان و رادگان *
 بی آرایش از فروغان سنگینان (۲۰) شمساش
 شمساش شمساش دم ورتاس ارتاسان * پیره شبد
 شبد در جهان تان (۲۱) شمساش ارجم هنر شمساش
 شمسام ویر اسپ تور کپا رج هو * شبد تواز شبد کران
 گپراست سوی کیش و چیری او * که کپی و چیری خدا
 باشد و کشاکش رونده است سوی شبد شبد (۲۲) ارجمی
 فرتوزاد هزداز هو * تویی نبود ی از بنرگی او *
 که ایند باشد (۲۳) فردازی هنر فردازان بردارش
 * نپونده از نپونهای فروغش (۲۴) فرباد هو بی
 هم ورتادانش * نغشه او بی بر بندگانش (۲۵) نام
 شیخ راکه زاد رامیده ارجم راهو فرسارت *
 هر ساران هنگار نرسانیدن * انکس راکه بخشیده .

۳ و فزون مهر سترگش افریننده هور (۱۲) فد سرچم فرچم
 فودکده هرچم اسپ هرچمیدن فرام وهرام و فرام و
 سرچم شبام * بگردش سپهر هود که پاکست از پدیرفتی
 گشوده شدن و پاره گشتن و تازه بپگر گرتنی و گهنه بپگر
 تکداشتن و فکردش راست ناچرعی (۱۳) ارجی
 هور زاقسای هور افشای اشسار آسشسار * ثویب هور
 رخشنده سعت چپر * کی شکفنده تهرگی (۱۴) فرانور
 فراتور فرایور فرپوران * سر و سرور جهان پادشاه
 منتسارگان و شصاه اختران (۱۵) سر جام سر جامان
 هر جامی * بزرگ کسان برین و بالایی (۱۶) بشتار
 نسبارقه سببار فریار * کننده و کرده روز بگفت
 ویران نیزه بلند (۱۷) کلپاس کلنما کسان شهر اسان
 شهر اسانبان * دارنده و دارای گردنای شبان
 قنصان دار و پیکرانپسان (۱۸) پهراد پهراد فرداد
 و ز راه نیزه کبراد * فرایاد نیزه ان پهرانده تی شبانوی

(۵۷) جب کھانا دیا سو رتوں اور آدھ کا شلہ دیا اور چھرا
 فر داری نینہ فیر شیدا ای سوکا ہم الجم ۴ اکتاہ یا و
 کستہ اور اکہ عورشینہ باشد پر مودم کہ ترا ہنر یہ دہہ
 پس متسای اور اینگونه (۵۸) کہ شیدہ و ما مرام ۴
 بنسام توانا بیدان (۷) فر و ناری قہ فر و یاد آشتاو
 آشپخانام ۴ عوشی و خرمی و شتاری بد زندہ خردی
 پایندہ شیدای (۸) فر نساج فر نشاجتر و فر توہی
 فر توہی ۴ گنی بند افر بند تر و شتر و اختر و ستارہ
 شکتہ تر و اشہ تر (۹) فر سام ہم ارجم و فر ہامان
 بوزان و فر سعانہی ۴ دود پر تو و زندہ شہسای
 بوزان و فر شہسای (۱۰) ہی اریحام فر یحاسترو
 و شہدہ ہر بودہ لہ فر تدام ہر سلاہ و بود ۴ ای
 و شہسای تر رکترو گندہ ستودہ و نجستہ و ہای یون تم
 قابضہ انرا فر بندہ ہباید و دالکش خود (۱۱)
 چہر تادہ ہم سورام ہورام لا و شکر آب ۴ شہ زندہ

نامه و خشور لهورس

(۱) هوزامیم فد مزدان هزهراس وراس هر شپور
 هر دیور † پناهیم به یزدان از منش و خوی بد و زشت
 کراهه کنند † براه ناخوب برنده † رنج دهند † از ار
 رساننده (۲) فد شبد شیتای هر شلد † هر شغشگر
 زمریان فرا میدور † بنام ما یزد بخشایند † بخشاییشگر
 مهربان دارگر (۳) فد شبد دوامزدام † بنام
 توانایزدان (۴) هی فرجشورا هیم تجرورد فریود
 هورشاد ازاد فرزاد کامهاداروگم † ای و خشور
 هی تهپورس پورهوشنگ آپین بنرشد اباها را استوارکن

ایشانرا و مارا (۳۳) و اهتجارت و تورا د تراج ✽
 قارو کش و جاوید اینسان یار (۳۴) قد شهید مردام
 قرناک پارلیم ✽ بنام یزدان فرزانه افرین (۳۵)
 باج تهور تصور د فرج بشور و رود ✽ سپس توتهورس
 فرخشور کرد (۳۶) و اہم فر و خوشوری ہزمد
 فرستام ارجم ہم لہ و یرم ✽ و من پیغمبری از میان
 فرزندان تو برنگیم (۳۷) دا تور او هنر فرخبتام
 تهور فرج بشورام بامبرم ✽ تا جاوید از نژاد تو
 پیغمبران انگیزم (۳۸) و سباب کاش را قد نود کساع
 ہمایم قدیم دیم آرام ✽ و هر کس را بخود را
 ہمسایم بدین آیین آرام ✽ ✽ ✽ ✽ ✽ ✽

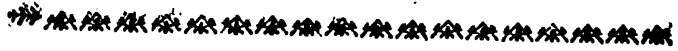
توشا ره بشام که فرزند ه خرم یادورد اسپ * تا
 بخوانند از پدر خدیو ایشان و بهر ه بود ایشان که
 پدید آمده نخست خرد همه است (۲۹) شاریدن
 شیار فیه یادان که کتارنگان اند هنر فرزین *
 خوارستن در خور به خردان که پاکان اند از جا و رگرده
 (۳۰) داسا رده هنر نوشرادش و نوشرا دیرد و نوشراد
 جهاخان اوراد سپار او نده ورد * تا خواهد از
 پرستش سزاش و پرستش سزای همه و پرستش سزای جهاخان
 خداوند هستی بر یادارنده همه (۳۱) که کپدم هنر
 سو فساران نود و هنر نواد شمساشانش و هنر وه
 آزر مپان امبغش * که کندم از نزدیکان خود و از
 انبوه شپداننش و از گروه رازیان هر اینش (۳۲)
 مسرد سراد شمساش و تیساش را و وزد ه بشام را
 و نورد ه بشام را و ارسپارا * فیروزنی بخشد گروه
 شپد و تاب زا و هما یون گرداند ایشان را و پاس گرداند

پوشش ترس دهی و بزرگی و کبی و مپرشکی (۲۲) و
ساریدیم تواریت تواریزم * و فرو بارید بر روانت
شید * (۲۳) با نچپانکه نشادریده هده هزهو
سرچیهات که شانوری شادی اسپ * انچنانکه
انکبخته شد از وگردشهای تو که هگی خوش خواهی
است (۲۴) هر امشت وادت دم فرچم تارم * ارامجا
داد ترا در اسپان پنجم (۲۵) مپشارم هنرت که
بزوری ارخانان فرخام را * مپخواهم از تو که بشکنی
دشمنان راست خدیورا (۲۶) و شاری هنر پوشارت
وسادت که شمساش آشسار اسپ * و خواهی از
پدر خدیوت و بهره بودت و بس خواسته ات که شید
چیره و شکننده است (۲۷) و هنرورد شمساشان
آشسار و سوساران که یادان شامپارند *
و از همه همه شیدان چیره و نردیکان که خردان
ازادند (۲۸) داپشارند هنر پوشار مپشام و

خود (۱۳) جهرند • رم شاد سادیادی • گزند •
 درخوش خواهش بس خواسته خردی (۱۴) قد سرچم
 فرچم نود کند هرچم اسپ هز چیدن فرام و هرام و نرام
 و سرچم شپام • بگردش سپهر خود که سر باز زنند •
 است از پذیرفتن گسست و گرفتن پیکری تازه و گذاشتن
 پیکر کهنه و گردش راست (۱۵) ارجی ارداد
 هور افشار و رشدار توشار هوشار • تویی دلبر
 سخت اقرار بنده استوار (۱۶) کبوشار فنوشار
 و پوشار • خداوند خشم و نبرد (۱۷) هر و اشار
 هور افشار • بیم ده استوار (۱۸) نور افشار
 تور افشار • آتش افروزند • خون سوزنده (۱۹)
 نور افسر تور افسر • شپهر روان (۲۰) پوران سار
 اسپ بانکه فرزامیدت و توشامیدت • بز رشکست
 بانکه پدید آورد ترا و بر افروخت ترا (۲۱) فرور امیدت
 فروران کبوسار و نهوسار و کبار • پوشا نیدت

سپاس منبراد فرجشورا همی و ارجم را سپهسار باوم
 † ای هوشنگ پور سپاسمک کنزیده پیغمبر منی و قرا
 دانش و فرزانیکی دادم (۵) و تهور بامود با
 فرجشورامی که باید † و تو آموزگار پیغمبرانی که
 ایند (۶) با زاد فرزایاد هر جود ما را † آیین بزرگ
 ابار تازه دار (۷) و تشبدهای منشرام را که با تور
 ارجم آد هم انجم † و بستای بهرام را که با ورتست
 اینگونه (۸) فد شبد مزدام فرناک پارلم † بنام
 مزدان فرزانه افرین (۹) را نام هم ارجم و خستام
 مزدام و ترسانش † درود بر تو و پاکیزدان و
 فرخههاش (۱۰) هم سرجام فرساد با دراد آشمار
 باشتار † ای شگرف بزرگ خوبدانا زبردست و
 بالا زور چیره شکننده فبر زگر (۱۱) سپاساتار
 شبرام منشرام هر شم † پدر خدیو شبد و بهرام سپهر
 (۱۲) ترشاد مبلاد و زنده نور † پیرانبر افرینند

هوشنگ کبک و پاداش کا ریافت

نامہ سنگ صد و خشور هوشنگ

- (۱) هوزامیم قد مزدان هترهناس و زاس هر شپور
 هر دیوز ✽ پناهم به یزدان از منش و خوی بد و وشت
 نگر اه کنند ✽ بر اه نا خوب بوند ✽ رنج دهند ✽ از ار
 و پستانده ✽ (۲) قد شبید شیتای هر شنده ✽ هر ششگر
 و مریان فراهمید و ر ✽ بنام ایند بخشایند ✽ بخشایشگر
 مهربان دادگم (۳) قد شبید مزدام فرناک پارکیم ✽
 بخشام یزدان غم زانده افریمی (۴) هی هور شاد قم بود

باز برو خواست دیدار سروشان و یزدان چیره

شدی بدین از تن بر آمدی و بدان انجم گاه

شکستی و پیران یزدان باز بدین تن آمدی (۲۹)

ساخت پهنم از جنم را هر قدر و نیم سریر جلرائم و تبوسن

تودوروم و لادیرین تر از فرودین تن روانم و هم انجمن

خوشا زم (۵۰) و هزار جم شبه کار بی بر نازم

که نیم هوکاش فرناک که پاندم و از تو یاد گازی گذارم

که چون او گسند فروا نه بیا شد چه ازین آگهی می بخشد

ببنا مک زاکه چون ترا بر افراز خوانم پورتراکه

هوشنگ است در جهان فرودین گذارم و او پیغمبری

بانشد فرزانه که بزمیرگی و بزرگی او کس نباید پس از

فرود آمدن این فرجه اندگاهش بسامک بدست مردم

ببکر می تو جو کرد از کشته شکسته از تن و تناسلی بند برسته

یا فر از آباد و آزاد گاه رسیده و آن دیو مردم در جنگ

ببرینتک پندار و پندار و خوشتر پندار آمدن و فر هفتک

و شناسای رازهاش (۴۳) و ورداند هم آسواران
 توشد اس و رود اس و گرداند از من لسیبهای روان
 و تن (۴۴) و سوردم هنسراد شساش و تیساش
 و فبروزی دهد مرا از گروه شید و تاب (۴۵)
 و ورزد هیشام را و ارسبارا و نوردهیشام و ارسبارا
 و هبایون کند ایشانرا و مارا و باک شگرداند
 ایشانرا و مارا (۴۶) داتورا دهنجار نندگان
 تا جانویه روکشان (۴۷) فدسام متردام هبایون
 تیمور را بم آیلاد چوخم و تپهوس اب کیم فروسیم شای
 شای تپه لاد و بنام یزدان ای سپامک ترا برافران
 خوانم و انجینی خود کنم فرو دین جای جای تو نیست
 (۴۸) شهر اخی چاخ تا رهز سریر می نیینی و هبایون
 می ایی و روزی چند بار از تن میکشلی و نزد من
 می ایی و چه سپامک را از افرونی رنج بردن در
 هر ستاری یزدان تن چون پرهن شده بود روزی چند

ایشان و بهر • بود ایشان پدید کرده نخست خرقه
 هیه • خردان خرد خرد هیه (۳۷) داشارد
 چنین هنر نوشراد نود و نوشراد نوشرادان و نوشراد
 جهان • تا خواهد چنین از پرستش سزای خود و
 پرستی سزای پرستش سزایان و پرستش سزای جهان
 (۳۸) شمساش شمساشان سود بند و رد جوداران
 • شبد شبدان سود کیش نه اینده • هیه گردندگان
 (۳۹) او را دنو لام واجبین تر و شمساش گیارین تر
 • خداوند درود روشنتر و شبد کی شگندده و زبر
 دست تر (۴۰) شفتار ار چند تر و مبلاد و زورده •
 ستوده • فراز تر و پدید آور هیه (۴۱) رامنده
 رامش گرو فر قاش سنجم اسپ سنجش • بخشده زندگی
 هر اینده هستی بزرن است فر یاره اش (۴۲) • مردم
 هر سوسارانش و غزهر • شمساشانش و امشار
 ار جازانش • تا کندم از نزدیکانش و گروه شبدانش

هر دو سرای (۳۰) و شمارم همت می پوشار هر شاد
 و دروان فرایید و هر کنونی ؟ و خواهی از توای بد ز
 حد یونیکبختی و فری بارند ۵ داد و نیکویی (۳۱)
 که شناری هنر پوشارت و توشارت و سادات ؟ که
 خواهی از پدید رخدیوت و بهر ۵ بودت و بس خواستند ات
 (۳۲) که شمساش نودیرنده یاد فرار و بر توش و
 فرتوش اسپ ؟ که شید پذیرنده ۵ خره و ارسته و خداوند
 ستودگی و کشفادگبست (۳۳) و هنروردین یادان
 فرار سودران سپاسمکان هنر فریم نودیرار و اندانش
 ؟ و از هید خردان و ارسته نزدیک ازادان از الایش
 پذیرار و وابستگان او (۳۴) که شارندشارش
 شوارنده ؟ که خواهند خواستنی در خورد (۳۵)
 که جهساع نود رج و کتسارنگ هنر فر زیران ؟ بجهس
 نولاش . پاک از جزانی (۳۶) هنر پوشار هیشام و
 توشا و هیشام فر نرید ۵ عرم یاد و ود ؟ از پدید رخدیوت

مپلا و روت و مپلا و وورد + بر گشت پدیده آورت و
 پدیده اورنه + همه (۲۳) و گوش ساز و روت و گوش ساز و
 ورد + و شبندنده و فرورنده + تو و شبندنده و فرورنده
 همه (۲۴) و هر لاد و روت و سر جامنده اف و سنا رت و
 که سنسار تر سپ + و عا و رت و بیکهست کنند ا و
 گرداننده اف و جنبا نده اف که بلند تراست (۲۵)
 هر فر شادی مورامی نشان وید + از خوشخوانست
 بی خوانست انگبخت (۲۶) دم فر شادک هر شایست
 + در خوشخوانست از جایست (۲۷) سرجم اوجم
 نمپ فر مده و هر دنده فر کتونی را و هر کتونی را و
 نور کتونی را + گرد بی تست سود مند و فر و بارنده
 هویی را و بکویی را و بکوتنها را (۲۸) تیر و دیدت
 دم فرجم زرم نور دده را چه + جا دادت در سپهر
 هشتم از امجای بلند (۲۹) می شمارم هزار جم
 نور کتونی سنا و بیشتر + میخوانم از تو بیکهستی

- (۱۲) ورجام فرشام و درشام و درشام
- بزرگ بخشنده پید اوها یون (۱۳) سرجام ورجام مین
- شگرف بزرگ ستر کتر (۱۴) تپساشنده کامیرنده
- تابنده شگفته (۱۵) اوراد تار و نیل رو فر اهدید
- خداوند رانش و بر داشت و برد باری و داد (۱۶)
- و نراهیدان و فرامیدن ترشم و رشم و خوبها
- وزیست خوی نیکو (۱۷) و راهیدیان فرسیان
- و نیکوییهای خوبها (۱۸) شپافر سا فرزار
- سبترس آهنگ فریاد رس (۱۹) ترشاد مبلاد ورنوده
- سرافکنده و پیرانیر پدید او ر خود (۲۰) جهرنده
- دم نشاد سار یادی و گردنده در خوشخواست دلخواه
- خردی (۲۱) قد سرچم فرچم لارا چنده هر چه بدن
- فرام وهرام و فرام و سرچم شپام و بنگر دس سپهر سر
- یا ز زنده از پدیر قتی پاره شد و کسرتن پوگر و هشتن
- ای و بنگر دس راست نا چرخ (۲۲) شپدام اسپ

و مهربان فرامید و ز * بنام اینزد بخشایند * بخشایشگر
 مهربان دادگر (۳) فدسام مزدام * بنام
 یزدان (۴) سپاس فر بود فرزینسار ارجم
 فرچشمور فر تارا هبی شهید ای فرزین رام را چیم *
 ای سپاسگزار پور شکشا * تو پیغمبر نزد یک منی ستای
 هر مزد را چنین (۵) فدسام مزدام * بنام
 یزدان (۶) ارجم را فستام در نام یم ارجم *
 ترا پاکش و ویژگیش و درود و افرین بر تو (۷) و
 هزار جم یم نوشد اسان شتام * و از تو بر روانان
 پاکان (۸) سپاس سرجام هر دار فرزین رام هر سم *
 ای شگرف بزرگ ستوده برجیس سپهر (۹) سپار
 سپار دوساد تر سامی * سترک فر باره بد رنده یو
 مرغی و همایونی (۱۰) سپیده فر کنون بیان *
 مہسانجی نیکو بیها و خوب بیها (۱۱) در جام نوشا
 نوشا در شام * بزرگ روان بد رنده یو مهربان

پسر سپاه مک پیغمبر منست که او ایمن تر از خوش دارد *

نامد شتت و خشور سپاه مک

(۱) هوزامیم که مزدان هزهزاس و زاس هر شبور
 هر دیوم چ پناهیم به یزدان از منش و خوی بد و
 زشت گه راه کنند • به راه ناخوب بر تده • رنج دهند •
 از آرزو رسانند • (۲) که شبده شبتای هر شتند • هر ششگر

داده گم در خورد گفت و گفتار و دانش و کوشش و دانایی و
 سکونایی و همراهی کردار و کار و کشش نیکی و بدی و
 خوبی و زشتی و ستودنی و نکوهیدگی بکفر و با دافراه
 و با دانش و سزا و سزا نده و خدا و خدایور دارند و هرگز
 و بلند و سر و سرور (۳۲) هی فرزینسار تیم نام
 فرج بشوری که تیم فریور نیساده ارجم می پندد * ای
 گلشاه توان پیغمبری که سه پور کدکانی و روینده و
 جانور را گویند پیران تو می پند (۳۵) و چهار باغ
 دم کپیان ارجم اند * و چار بار که چار گوهر باشد
 در فرکت تواند (۳۶) سیامر را که فریور تیم و
 مبتار اهرم اسپ قد فرج بشوری پرچم دم را فرج بشور هی
 کپیان ارجم پند * سیامکر را که پسر تو و دوست
 منست بد پیغمبری گزیدم تا پیغمبر هم پیران تو بود (۳۷)
 پد هز تیور هور شاه فریور سیامر فرج بشور هم آه که
 هوزندیم اوجم را سردم تاله * پس از تو هوشنگ

فرکاشتر شارش که شارده نیز پورده پورده ان پورده
 جهان خبان نورداده فرخاسی راج مارنده ورد *
 ستورده قرخواهش که خواهد از پرستش سزای پرستش
 سزایان پرستش سزای جهانبان خداوند هستی برپای
 داندند همه (۳۲) که کهدم هزارند و ندیام فرورده
 شمساشانش زرقچام هر مبعش و تبیند فرخ شمساش
 و تبساش را و هواند هبشام را و نوسندد هبشام را
 و ارسپارا داومیس و انیس ایساج که کند
 مرا از نرد یگان شکروه شبدانش و رازبای هر آیندش
 و قهر و زد شکروه شبد و قاب را و ارجهند کرداند
 ایشانرا و پاس گرداند ایشانرا و ارا قارو کش
 و هو باش چنین باد (۳۳) فد شبد فرساج رام قرا هبدهگر
 رام * بنام و نشان و شناخت و شناسایی چیز و
 و یادداشت و دریافت اقرار شکر ف بررنگ و سترک
 کبابش و شکوه و ر بخشنده و ر بخشنایشگر و د هسلو و

بر تو از بهر تو به پوری (۲۳) پلیم نور سبد فد تو سنهاریش
 سرچیت که فار بیز اسپ ✱ پس برانگبخت بنخواست
 خویش روش تو که همیشهگی است (۲۵) / و رشانیدت
 دم و در کرام هورایی فرچم شهم ✱ و گذاشت ترارنگاه
 جای بلند سپهر هفتم (۲۶) می شارم هزارچم هی
 پوشار کبفسار که شاری فد فرورام نوشداست
 ✱ مبخوا هم از تو ای پدر خدیو که خواهی به فروغ
 روانت (۲۷) هزار پوشارت و تو شارت و سارت
 ✱ از پدر خدیوت و بهره بودت و بس جسته ات (۲۸)
 یادی که جانورت فد شمساش ✱ خرد یکه بر کردت
 به شبد (۲۹) و ورد شمساشان مروندیران
 روسار یادی ✱ و همه شبدان وارسته رخشنده خردی
 (۳۰) که شارند هزار پوشار نودان یاد ورد یادان
 یاد فرزیده خرم ✱ که خواهند از پدر خدیو خوردان
 خرد همه خردان خرد پدید آمده نخست (۳۱)

فرازجاي بزرگ فر باره (۱۵) هورال هورالغ وهوراه
 † بزرگ نشيم وارچ (۱۶) شکاغنده قنارو
 سر یغنده کنار † زرف اندیشه بازگشت اندیشه
 (۱۷) هوداد وزداد ووش خرمتايي وکبدش
 ارلاس † بزرگ اهنگ و خداوند يکتايي وکنش
 پایست (۱۸) و قناران اولاد واران ناپاسي † و
 اندیشه ي زرف و کارهاي انبوه (۱۹) و شردنگان
 آدرنگ † و بخششهاي دراز و دهشهاي کشيده
 (۲۰) ارجم راسپ کبار و سپار † تراست کبي
 و چپر شكي و بپهوري و تر سگري (۲۱) نویراسپ
 مانکيش که مبلار یدت و مبلاد و رور و آد † بزرگ
 و سترک است انکس که افرید ترا و افرید کار همه است
 (۲۲) و شمس شیدت و شمس شید و ردا † و شیددات
 و بر افر و خنتت و بر افر و خت همه را (۲۳) و نویره راستید
 بر ارجم هنر همه حاس نو سپاري † و پذیره فرستاد

وگوش و دانایی و گویایی و برابر کردار و کار و کنش
 نیک و بدی و خوبی و زشتی و ستودگی و نکوهیدگی
 بگفتن و باد افرا و پاداش و سزا رساننده خدا و
 ندی و درنده و برتر و بلند و سرو سرور (۹) ارجم
 و اقسام و پیم ارجم و نام * تراپاکی و ویش و
 تودرود و آفرین (۱۰) همی سرجام فرساده فرجاد
 فرخار * ای شگرف بزرگ فرزانه خوب دانا چهره کوی
 (۱۱) ترشار میلاد و رونود * پیرا نیر و سرافکنند
 آفریننده و پدیدارنده خود (۱۲) جورند * دم
 شادسار فراری * گردنده درخوش خواست بس
 دلخواسته پاک (۱۳) فدسرجم فرجم و زود هر
 چه بدن فرام و هرام و نرام و سرچم شپسام * به گردش
 سپهر فراز از پذیرفتن گسست و نبود پیکر و فر و گذاشت
 نگار و روش راحت (۱۴) از جوی کفر فرام هرسم
 وادشای و رجام کرجام * تویی کعبان سپهر

آیین و هنر آموزه او گرو • مردم را چنین پرورش داد
 و گیش مردم می آموزانید و از تند باری با زداشت بدین
 بود که او را باب مردم خواندند که و همگه بر او
 راست و این سبی نیامدند از کند باری نام نهاد یو
 اقتاد رکشده سپنام که ازینها بود (۶) تهور را
 غه فرجشوری و هر جیشوری چهاریدم ازاد فرجشور
 فرجشورام فرز اباد را جهور و از * قرابه پیغمبری
 تو پار شاهی گزیدم این پیغمبر پیغمبران بزرگ اباد را
 زنده ساز (۷) و هم انجم شیدای کفر فرام را
 هاشکتار ارجم پامد * و این گونده ستای کپوان را
 قنایا ورتو باشد (۸) فد شید فرساج رام فر اهدگر
 آرام * بنام و نشان و شناخت و شناسایی چیز
 و یادداشت و دریافتا اقرار شگرف بزرگ و سترک
 کپایش و شکوه و رنخنده و بخش بنده و بخشایشگر
 و دهشور دار کفر در خورد گفت و گفتار و دانش

خسروي شاي مهبول و جي آلا و آباد ارار و تند بار
 كشتند * كويند از كنا ر رقتن ان خسرو ان كار
 جهانپان تبه ۵ شد و مردم ديو و اردر هم افتادند
 و يردست رازير دست مېكشت تا نام مردمی از ایشان
 دور شد و تند بار كشتند تاجي افرام و شاي كلپو و
 ياسان را دادار به پېغمبري فرستاد در هنگام
 خسروي هشتم پیره و خشورمه كه ياسان آجام باشد
 همچنان كار جهانپان تبه می پذیر شد و برانگېخته ای
 سورمند باستانی با دشلمان برافکندند و آنها به
 راه مردمی هشتند كه چون جانوران در كوه و
 دشت بسر مېبردند و شهر و خانه و كوي را چون دشت
 ساختند تا انكه فرزینسار پور ياسان آجام را كه
 گلشاه و كهو مورت كو را كويند دادار پاناي كرفدگر
 بوخسوري فرستاد و ان همایون پېغمبر مردم را
 بداد كرا یا نید چنانكه پدر پسر را پرورد و راه ۵ و

بحشایشگر و دهش و رداد گردد و خورد گفت و گفتار
 و دانش و کویش و دانایی و شکویایی و برابری کردار
 و کار و کنش نیکی و بدی و خوبی و زشتی و ستودگی و
 نکو مپدگی بکیفر و با دافرا ۵ و پاداش و سزای رسانند ۵
 خدا و خدیو و دارنده ۵ و برتر و بلند و سر و سرور
 (۴) می فرزینسار فر بود یا سان آجام چم زرو
 جا و سلام سار هز چپاش یا سانام هفت منوشام
 یا ج کاج هندی یا سان آجام هز مد هیشام اندارورفد
 ❀ ای فرزینسار پور یا سان آجام چون نود و نه
 سلام سال از خداوندی یا سانپان رفت مردمان
 بدکار شدند یا سان آجام از میان ایشان که مردم
 باشند کنار گرفت (۵) ام مرتام ای ساج دم هین
 ابادند چم اندام خیر نک هرداری شای مهبول و
 جی آلا و اباد اراد و تند بارشستند ❀ اکنون مردمان
 بیسر و سر در هم اقتادند چون انجام هنگام

نامه و خشور گلشاه

(۱) هوزامیم قد مزدان هز هزاس و زاس هر شپور
 هر دیور † پناهیم به یزدان از منش و خوی بد
 زشت گهراه کننده ه بر او ناخوب برند • رنج دهند •
 ازار رساننده (۲) قد شپد شپتای هر شنده
 هر ششگر زمریان قراهیدور † بنام ایزد بخشایند •
 بخشایشگر مهربان دادگر (۳) قد شپد فرساج رام
 قراهیدگر آرام († بنام رشناخت و شناسایی
 چیز و یار داشت و دریافت از فرار شکر ف بزنگ و
 سترک کبایش و شکوه و ربخشند • و بخشایند • و

و خاگرا پلبد نباید داشتن و مهر جانبالودن با این
 بهر فرو داشتن رشپند ۵ دام هشینان جایی باید (۶۲)
 قد سام زمریان دای * بنام مهربان خدای (۶۳)
 می یاسان می تابم زیوری زندیم ارجم را فرزینسار
 گور کهد * ای یاسان مشکویم زبونی آیین ترا
 گلش ۵ دور کند (۶۴) و چپهان ششپراود که
 هوراسپاخ منهوشام تابند : فرج بشوری پامد شنلپید
 * و چنان بزرگ شود که او را پدر مردم گویند و
 او پیغمبری باشد سترک

چهار گوه را بزرگ را رید با این کار هر خود تنگ
 مکنید * باید دانست که هر چه باید هرگاه ۱۰۵ تاش و آب
 و زمین خرم بپنید سر خم کنید و چنین باد کم وز و بیش وز
 را و خاک را پلید مسازید با این کار هر خود تنگ مکنید
 چه هر آینه آتش که فروغیند ستر گست از و باید زیر
 گلوید افروخت و در آنجهن هموغ زوروشن گمرا نهد
 و پیش پیش در شب قرار برد و هرچنین بگذاه تا چاری او را
 باید فرو نشانند و آن باید باب باشد و تا تواند در
 آتش همیده و خار و خاک خود خشک شده و چیزهایی
 چنان بسوزاند دوم گوه را بست کنار رودخانه
 را نماید آلود و آب را زشت جا نباید افکند با
 این تن شستن زو تا گزیر است و در جر مزای : و در
 آب پا جایه کردن و باد را چون بد بویها بسی شود
 تا خوش سازی چنین نباید کرد با این تا گزیر تا داشتنی
 و ادورا نندارند بدانسو که در دست باد پیش باشد

باشد چون این بیزدانی نیاز بکران کشد بار دوم
 بهر ششکاخ سر بر زمین گذارد و پیشانی بر زمین رساند
 و ستایش او چنانکه در دستاثر است بخواند و در
 خواهد تا نیاز او را بیزدان رساند و اگر آتش
 باشد گوید ای پروردگار آذر نیاز مرا بیزدان
 رسان زیرا که آتش را روان نیست و آب را چینی
 و اگر درین نیاز دانی نیکوکار پیشوا باشد و از پی
 او شکر و هی ایستند و نیاز گذارند ستود و ترست و
 نتوانند پندارند و در روز و شب هر بار یک قر و غند را
 بشکرید سر خم کنید و روزی چهار یا سه بار و بار
 نیاز بجای آرید که هنگام یکی از یا مداد تا بر آمد
 خورشید است دوم میانه روز سوم هنگام فرورفتن
 آفتاب ششمی تا ب چهارم نیمه شب ورتواتد یکبار
 که بر آمدن خورشید است تا شکریر (۶۱) چسار
 بشور را تسبیح آمیزد تا ایم کاج هم آب تیغ که کپیست

تا هر کجا رسند و سر خم کنند تا پیش سینه انگاه سر
 برافرازد و زبانی پس بر زمین نشیند و دستها بر زمین و
 زانوها نیز چینی گذاشته پیشانی بر خاک رساند پس
 یکسوی روی را بر خاک نهد و باز سوی دیگر روی خود
 بر خاک گذارد انگاه دراز شود و بخوابد مانند چوبه
 سینه و شکم بر زمین رساند و زانوهای چینی و دستها
 راست گرداند و روی دست بر زمین پیوندد و پیشانی بر
 زمین گذارد انگاه یکسوی روی و باز سوی دیگر
 و ویرا پس دو زانو نشیند و باز چار زانو نشیند انگاه
 بر سر پائین نشسته هر دو مشت کمر بسته سر بر آن گذارد
 پس بر خیزد و هر دو دست واکرد و برافرازد و چینی
 نیاز با این همه که بر شهر دیم جز بزدان کس دیگر را
 نشاید بردن بکاست یکی یا بکاستش فزون زمین
 ششکامع را سزا است و درین نیاز آنچه سزا است از
 و زشویی یا سبهدی کند سزا است همی خوانند

دو مبد تپساید ✽ اکثر نتوانید پندارید ✽ ان
 پندارید که نیاز کردیم (۵۹) فاهیم ساب تاخ
 ششکاخ بیبرید زمبار خشید ✽ با این هرگاه
 ششکاخ بیبید نیاز برید (۶۰) وساب کوام
 چساریا تم یارام واخ زمبارید واید واخ شپیند
 ✽ و هر روز چهار یاسد یاد و بار نیازید و یکبار
 هر ایینه ✽ باید دانست که نیاز بر چند گونه است
 یکی فرزند مبارست که مه نیاز باشد و ان چنان است
 که در برابر فروغنده ایستد و دست فرو بندد و سر خم
 کند تا پیش تاخ و باز بر اقرار آرد انگاه باز سر
 پیش افکند و یک دست بر سر گذارد پس ان دست فرو
 کشد و دست دیگر را بر سر گذارد انگاه سر بر افرازد
 و هر دو دست را بهم پیوندد و انگشتان هر دو دست
 بهم رساند مگر دو شست که گشاد بدارد پس هر دو شست
 و بر چشمها نهد و سر های انگشتان آنچه رسد بر تارک

بدان پاک شود و آن در خوردن آمده پس در خوره
 کن پیل رودی و مردم را آنجا بگذرد و سر پا فرو شود و
 نهر پشه هبند (۵۳) دم جرتنوی سر بر آیشنگار و
 فیهاد و نپساخت را در آب شوی تن را یاروی و
 دست و پا را (۵۴) امرله دومی هبند هم کم
 انگر نتوانی پندار این کن پند آر که تن یاسرو
 دست و پا را شستم (۵۵) پد پیمایم ششکاخ ای و
 زمبارون * پس برابر ششکاخ ای و نیاز کن
 و ششکاخ ستارگانند و آتش که فرو غندگاتند (۵۶)
 پد زمبار مزدام زمبار خش ششکاخ را از چهارت
 قهرام رسانند * پی نیاز میزان نیاز بر ششکاخ زل
 فانیات بعد پندار رسانند (۵۷) امره قاسپی
 دم زمبار نیایش * سد و هوزلم پندستان فرکتون
 نادر * انگر پیر هبند گازی دانه شور می در نیاز پیش باشد
 و دیگران پس ایست و پی شوان تکوست (۵۸) این

درد و زخ سخت (۴۷) فوسام زمربان ای *
 بنام مهربان خدای (۴۸) تشتاریدن نام برج
 آداببغی و ساببغی * پاک شدن روشگونه است
 امبغی و روایی (۴۹) اببغی منادر فد افرکنون
 له برتن و هوزید که بهاسچردن * امبغی دل را
 پد بدی نه بستن و نکوهد که بهاستردن * فند
 خشم و کام از دل زدودن (۵۰) و ساببغی با نچیم
 دم پرگتاریاج * سد سلودن * و روایی آنچه در
 و شکار بد باشد زدودن * چون او بیژگی و ناپازی
 شکاری (۵۱) و هم تشتاریدن فد جریفترا مد *
 و این پاک شدن به آب یفترا باشد * و یفترا ابست که
 ونگ و بوی و مزه او نگشته بود و بد بوی نشده و رنه
 گلاب و مانند آن پاک و ن ستوده جم است (۵۲)
 و جرسود دم کاوسپد * و آب کرد در خورد تند و توش
 * باید دانست که آب کرد آنرا گویند که تن و چهر

صیبر برترین است (۳۳) سیامکان و نه نامگان
 و هر نامگان پان و شاورام و تاورام سارام
 خبیده هواند هنر هونستام پم هیشام
 و وارستگان و تگان و تقانپان و گورپا و تاگورپا
 همه افزیده اویند از او افزین برایشان (۳۴)
 فبرپم هود ایوان و پر هیز شپوان و کبقر نیوان او
 سرفر زیوان و آب نیوان و زان نیوان و زندیوان و
 پم فرزاباد و ابادیان و پم ارجم بی یاسان گام
 پند فرمرتاجامی و وادرام هرشم بی خیمار غیاج اند
 † به ویژه هر کبوان و هر جیس و بهرام و خورشید
 و ناهید و تیر و ماه و هر مه اباد و ابادیان و هر توای
 یاسان گدا کنون افزیده مردمانی و پند ان قوم
 بیگوان رستگ رند (۳۶) و هیند گارام ۴۰
 میناس کاخرام پند و مند گارام دم و وناس تویدرام
 † و رستگاران در بهشت جاوید باشند و گنگه ران

کند (۳۹) فرشید و رد اسپ با نچیم فرساید کبدن
 شانند و فد نبددم له کارده مهردم خچیدن چم نودی ☞
 توانا و نبر و منداست هر چه خواهد کردن تواند و بهیچ
 در نیساند مگر هر آفریدن چون خودی (۴۰)
 زابهاش هر وند اسپ و فد هر وار دم له چایند ☞
 فر و زاش بسبار است و بشمار در نیایند (۴۱)
 فر هوشام لی هر وار خچیده هه بهشام خر میم بهنام
 اسپ که سارام او رنگرمان و خچیدگان نوند شکار
 هواند ☞ فرشتگان بی شمار آفریده از ایشان
 نخستین خرد نخست است که هید خرد با و آفریدگان
 ز هر دست اویند (۴۲) نرم با نیستار که فد سید
 ایقی و بود سرو تویشرا مان اسپ ☞ پس روان سپهر
 بهتر که پس بزرگست و سالار هید روانهاست
 (۴۳) قهر سریرید و هو فرسار سرو سریرام اسپ
 ☞ پس تنبند و او سالار هید تنهاست ☞ و تن بد نام

واه تا ورسپ و هنرنا رچیم روند و اری هزارم جوامترسپ
 † یزدان نه گوهر و نه ناگوهرست و زهر چه پنداری
 ازان برترست (۳۳) و آرز چپزقه هولده باند و له
 هوفه باز چپز † و هپچ چیز با و نیساند و نه او بهپچ
 چیز (۳۴) سپهرام اسپ له سپهرام هر دار † یکبسته
 نه یکشمار (۳۵) فکوند تاله تا چد و گوتاش
 هورا جوشنی لاسپ † هیتا ندارد و هپتای اورا
 هستی نیست (۳۶) فر شید جام اسپ له قه نویشرام
 و سواشرام و هواشرام هوقر شید جام قه برجان اسپ
 † زنده است نه بروان و جان و تن او زند
 بخویشتن است (۳۷) فر شید روان اسپ لی فر سنگ
 و هپم یم فر شید روانش فر خاشی له تاشپ † داناست
 بی اندیشه و نادانی بردانش او پیشی نداشت (۳۸)
 فر شید تن اسپ با نچیم فر سید ورد و با نچیم فر سید کید
 † خواستوراست هر چه خواست کرد و آنچه خواهد

† که ویزه و پاکست از زیر آمدنها و بپوند با و
 نر مبهسا (۲۷) شنجرام اسپ گرو فر تاش با نچبها نکه
 نه یارامند هورا فر جید را مان و نه فر زایند هورا
 † سپید را مان † پس بز رنگ است هر ایینه هستی انچنانکه
 قد یابند او را چشمها و نه اسایند او را اندیشهها
 (۲۸) ارجم را سپ موند رام و فستامرام † تراست
 بز رنگی و درود (۲۹) و هنر ارجم اسپ بهورام و
 یغود رام و قد ارجم بهر ندرام و زرنند رام † و از
 تست باز داشتن و بخشش و به تست رهش و بخشها یشگری
 و پایندگی و پایداری و جا و ید ایستی (۳۰) شنجرام
 اسپ مزدام با نچبها نکه قد شکا رام هوسپ سرتوسرام
 نوند رام سفید رام و سای هویم و ردند † پس بز رنگست
 اینزد انچنانکه بدست او ست روان نکرد همه چیز و
 سوی او بر نکردند (۳۱) قد سام زمریان دای
 † بنام مهربان خدای (۳۲) مزدام له شاور

روان کن بر روانان ما فروغهاي شبد ايت (۲۲)
 فشروش یم هوشرا مان اهما نپرو ز را اماهي
 امسا شرا مان ت † بيار و فرو ريز به روانهاي ما
 فر خبهاي نشا نها ت (۲۳) فر سوشرا م هر دوسرا مپسپ
 هنر دوسرا مان نردوسان سرتوست † خرد پنده و
 چکله و چکه و چکبده و کات آبيست از کاتان و چکبدهگان
 در ياي روان گز دت (۲۴) فر جوشرا م فر لوشرا مپسپ
 هنر فر نسوشرا مان فر نپرام فر توست † روان زبانه
 ايست از زبانههاي ايش کي آبادت (۲۵) بشين رامت
 بشين رامپسپ فر و شنده که مي نر و شد هنر هزار و سرام
 نو بشير ا مي له شاي رامي ولد نتيده رامي ولد نبيده رامي
 ولد اتنيده رامي † کوررت کورر يست جوشنده و
 فرو بارنده که مي جوشد و ميبارد از و کورر رواني
 بي جاي و نازير آي و نا پيوسته و نا کسسته (۲۶)
 که لهنگرام اسپ هنر تنيده ران و بنبيده ران و نبيده ران

قنصت تری پیشتر از تو (۱۶) ارجی هر مر امتری که
 لاسرام هر مر امتری هز جرنند رامت † تویی باز پس
 تری که نیست باز پس تری از پست (۱۷) فر هوشرمان
 تستورانند هز هولرامبدن نیفورامت † فرشتگان
 فرومانده و نارسیده اند از دریافت بزرگیت و از
 یافتن سترگیت (۱۸) نیوران تا نپنان اند هز
 سپورا آشور جی فورامت † مرده مان نارس و کوتاه
 یافت اند از شناخت رسایی شکوهت (۱۹)
 هودراما آبرام کم ارسبارا هز ناد زرامان شجرامی
 † پرستش سزایان ازادکن و رهاگردان و رهایی
 بخش مارا از بند های فروه ی تنائی (۲۰) اتبیین رام
 ون همبارا هز نیلرامان سوید رامی شجرامی † رستگار
 کن مارا از شکرهای هستی زشت تا روتیره و تاریک
 فرودی تنائی (۲۱) فشر و شرام کم یم توشرامان
 ارسبا آشورامان شمساشرامانت † بغرست و

که تناسلی دریا بنده ایشتانم ادرن پسابد (۸)
 هی هر تاجرام نوشتنجر امان و یاد روان ۴ ای
 بخشنده روانان و خردان (۹) هی دیه پیرام
 نوره رانان الموند و امان و روانان ۴ ای پدید آورنده
 چبستانان ستونان و بیخان (۱۰) هی بگور
 قمر تاشرام ۴ ای هر آینه پستی (۱۱) هی زروای رام
 ۴ ای قمر و یارنده بخش و ده (۱۲) هی وازام
 اورنگرامان و نوشنگرامان ۴ ای کننده و گرنده
 و گارنده و سازنده دلها و روانان (۱۳) هی
 قمر هکرام توندوان و قمرنگرامان ۴ ای گراننده
 و گننده پیکران و ستایها (۱۴) هی شیشا گرام
 شیشا شرامان و پندرام نوره رام سپندرام ۴ ای
 بنده شیدان و گننده و چرخاننده همه گرنده
 و چرخاننده (۱۵) ارجم رامی خرم رامی که لاسرام
 و خرم رامی پندرام متر بهرت ۴ تویی نخستی که نیست

فرشبید و هزمد مرتاجام بارون هفت * بدان ای
 یاسان پورشای میبوم چون یکسار سال از حسروی
 و پرماندی شایان نکذرید پدرتوکه شای مهبول
 باشد بدکاری مردمان دید و از مپان مردم بیرون
 رفت * چه این و خشوران را تاب دیدن بدکاری نبود
 و گناه در دل ایشان نهیگشت (۵) ام تپم را بچاریدم
 فد فرجهشوری پنخبد و زندیم پوزابا درا پرکاج مه و
 شبدایش کم اهپرا چهیم * اکنون ترا بشکریدم
 به پیغمبری بر خیز و کیش بزرگ آباد را شید ده و ستایش
 کن مرا چنین (۶) فد سبام ز مریان دای * بنام
 مهر بان خدای (۷) هی نوشراد رام و نوشراد
 سارام تا شرامان هزد المرامان و داد رامان * ای
 پرستش در خورد می و پرستش سزاوار همه هستی
 پذیرفتگان از فرودین دیدینان که یافتگان
 پنج یا بندگان تنان اند و زبیرینان و خردانپان

نامه شت و خشور یاسان

(۱) هوزامیم فد مزدان هنرهناس وزاس هر شپور
 هر دیور † پنایم به یزدان از منش و خوی بد و زشت
 فکراه کلنده بر او ناخوب برنده زنج دهند از ار
 رسائند . (۲) فد شبد شتای هر شنده هر ششگر
 زمریان فراهیدور † بنام ایزد بخشاینده
 بخشایشگر مهربان و ادگر (۳) فد سام زمریان
 دای † بنام مهربان خدای (۴) فد شاله
 یاسان فرپود شای مهبول چم اید سهارسار هنر
 چرایش شایم ، رشبد قرپاد ار جم یاج کاجی منهوشم

مهر یار با مرشهار * بنام این ده دهنده روزی
 آمرزنده (۷۷) هوشای کلپوچم زندیم ارجم
 یم مرزدیاسان فرجپشور منرام روانساید * ای
 شای کلپوچون آیین تو بر اقدد یاسان پیغمبریزدان
 نژنده سازد (۷۸) ساب فرجپشور راه که
 می پیشایم پهای هر دس زندیم هفته اسپ له نشاریدن
 * هر پیغمبری که مبرستم برای استواری آیین رفته
 است نه برکندن (۷۹) دیم دیم قرز آباد آد
 وهور فرجپشورام یام زندیم لایند داهورا فرکتون
 راچند * آیین آیین بزرگ آباد است و دیشکر
 و خشوران بران آیین ایند تا انرا نیکو سازند (۸۰)
 و هم زندیم رالده نثارم و دامهر فرکتون مارام قدیم
 دیم فدارسم رسند * و این آیین زانده بر افکنم و هر پخته
 و جاوید نیکوکاران بدین آیین رسند

وند را میم فد شمساش و چهرامیم فد شمساش رسد را میم
 فد شمساش ورد را میم فاشمساش ۴ و یا وری و میم
 به شید و زنده فکر ایم به شید و نکاهداری و
 پاسداریم به شید و گرد آوری و فراز آوری مرا باشد
 (۷۲) می شام همت می نوشدار و فرورام ارم
 تا جرانت و سهودرام دم شادرام کبادرامت و
 می خواهم ز تو ای پرستش سزا و خواست و خواهش
 دارم دیدارت و فرورقتن درد ریای شکنندگی و کمی
 و بزرگیت (۷۵) بهرام کم می نوشدار بهرام
 شمساش را و ورزرام کم دمون بهشام و ارسا را و
 و درام دن بهشام و ارسا را و ابادرام با درامی
 ۴ یادری کی ای پرستش سزا گره و و کسان شید و
 روشنی را و پاک کنی و بزدا می درون ایشان و امار
 و ویژه فکر این و بی الایش ساز ایشان و ارا تا
 جاوید جاویدان (۷۶) خدا هر مهر مهند و

نموشنا جان مسایت ♀ خوان و مهر جو یا اند گوهرا ن
 پراگان سویت (۶۸) ههویپده آر نومان تا شپدگان
 هم ار تد بیته ♀ فروتن وزیر: ست گشته است گرو نان
 هستی پدیر قنکان مهبان دستت و در پیچه مهر وینه
 (۶۹) شفا چیده اند نوشداسان سپجان بیته
 باز گذاشته و کار ساز خویش و همه کن خود شهر ده
 خود را باز ده اند روانان و یزگان بر تو (۷۰)
 ارجی کشایش و با نچه بیز یکده سپاجد و فد چینی
 سپاج لده ویرد ♀ تویی فراز ویر و بالا و انچه بیز یکده
 نکراند و بچینی کران نکیرد (۷۱) می شارم
 هزت زروانی بم اهبم شمساشان فرو تاجنده ♀
 مینخواهم از تو فروری باری و زیر قرستی بر من شبدان
 رخشنده (۷۲) و سپهرام نوبی قاهم فد تارانش
 کبفراننت که سفنتاج اسپ ♀ و سخن نکویی با من
 به شناسخت رازات که ستوده است (۷۳) و

از فروزه کیش او در پایه (۶۳) نوشنار هود مانکه
 جیچرد که ارجم را نورا زود و راز و گوراز و هوراز
 یا تاوری هنر تاوران یا زابی از زبان اسپ است
 پوش خود یا بد کیش کرد رانکه تکماند و پنداره
 که تراچونی و چگونگی و چندی و کجایی و نهداری یا
 ناگوهری از ناگوهران یا فروزه از فروزه است (۶۴)
 هم نه سپسور و نسیاریدن و نورا جیدی * مکر
 بنا نژیری و ناچاری و کنارش کردن و دریا بانیدن
 (۶۵) ارجبی خوردش و هوردش * تویی فراز
 و بر بالا و بهی و بهود و بهش و ستایش و ستورگی و
 خوبی و نیکویی (۶۶) ارجبی دادا ناچیهانکه
 لاسپ نوشناری هم ارجم جیسا ش جیسا شان فر سنجیده
 و فاشند شیدان * تویی خدای انجانکه نیست
 پرستش سزایی جز نوشید شیدان ستوده و نکو پیده بگنه
 و روزگرم بدیهسا (۶۷) راستنا جند بشپتسان

با تا بید فسور تر هیشام را نه فسور تر شیچم نه چهره بنگه
 دم بدیر را شده فرستاییش : نتواند مردم سه بید
 ایشانرا یا ستاید کتر ایشانرا بکتر یا بید بچیزی
 که سزاوار و رخور باشد بر سایش (۶۱) بد
 چو نه شا چد شیدا بیدن بم انکیش که نرو بیده
 هیشام را دم شیساش کبارش که کبار تر است
 و مثالیده دم نوارش لار هو که ند استراپ سدا سد
 پس چگونند و چسان باید متا بیدش کردن بر انگسی که
 فرو برده ایشانرا در شیدا کیش که کبی تر است و
 شکند ه کیش که شکند ه تر است و چهریش که چهر تر
 است و پز و لانیده و نکسلانیده و کداخته در پر تو
 هر رگم او که هر تر است و فروغ ستر کیش که ستر کتر
 است بر این (۶۲) که رقیب ه ند زانده کان هر
 زاب نبر زاب هو دم واره : فرو نداد و ناچار و
 تا توان و در داده شد بد فرو زنگران و بیته بندگان

هستی یزدان آویزش ویژه و جنگ زهن گرفته است
 و از دار هستی بخش بر ایشان بر تو بستند آنکه
 هستی بر ایشان آقا و ریده یاره را ایشان گم آمد
 است (۵۸) فروشتاری هرشته از فرشتاوت و روشنتاوت
 شمساعت ۴ پوشیده و همان گم دیده در سنت
 اشکاری و پیش پند ایبت و رسای شهدیت (۵۹)
 و لاس هر فرجا ایبت که شمسایشانی ترا و کبارنگان
 و شمارنگسان و سبامگان هر سیلادی و نیلادی اند
 هدهام و نه نهدار و نه شمسارنده و نه تسفار و نه
 سخار ۴ و نیست از بده گانت که شهدای ترا و شکنتده
 ترا و کعبه ترا و چهره ترا و نانا و بادیمان و ازادان
 و از ستگان از فرود تویی و بایسایند و شبن و سرکش
 هده بر این گم نکش و نه بازدارنده و نه زوده شدن
 و از پاید فرو قماهان و نه نیست شدن و ناچیز و نابوه
 شکنتی (۶۰) که سکار در مرجع شهداید هیشام را

کرد بیهوده فراز یا به اورا چنانکه است در نپاید و
 این نه از نارسایی و کوتاهی خرد است این از شکر فی
 فیه و غمی و برتری گوهر جهان داور است (۵۶)
 فیه نوشتار بیت ارجح فرید ستازی به برید سرشتا ریان
 فیه شمس شقیق و بدر شست و بدرستی خود توفرازی و
 بلند ی از همه چشمان و چشمانیان به شدت *
 میباید بد رستی و رسایی خود تو بلند تر آمده از
 دریافت چشم از شهید گوهر و بود تا بناک (۵۷) با نچنانکه
 اند به ستا رب و له نوشتار از ارجح شبنزی و له دستا رد
 هنر شبنزی * انچنانکه نه گرانند و نه پیوند دینو
 چیزی و نه گسلد و نه جدا شود از تو چیزی * میباید
 ریاید بزدان ار و ندان گوهر اوست و زو بیرون و جدا
 نیست چنانکه هستی او ار و ندان گوهر وی است تا بهیچ
 زو درو پیوند و پیوست و شهرد پیکر نه بند رس هستی
 پذیر ی چیزی و بودن ایشان آن باشد که انرا یا

چپز که ز ابیده فد نو فرمی یا تو ز می یا از ری یا نو هری
 یا کپا فند کی یا کپا فند کی * تو پی هشتوز هپه
 و هر چیز که فروزیده و دستما پیده کشته بگورح
 یا نا گوری یا پیشی و بی و پیشیناری و بیبهارزی یا
 یکتایی و یکتا نگی یا کنندگی یا کرده بخندگی
 (۵۲) رجهی بوساز و دستتاران * تو پی انجام
 خواستان (۵۳) تهرینه بشینان هوشماران
 دم فرو شتاران شمساشانت * فرو بردن کوهستان
 پکان در دریای شیدانت (۵۴) چرکسپدت
 فرو ستاران پیوستاری فدسرو شتار بشینت * دیدت
 چشمان پاکتی به تابا و پر تو کوهرت (۵۵)
 یوشتار و تهرندمانکه چرکسپدت فد کوشتار فرسقار
 * تهره و قاریک و پهریشان انکه زیدت بگردایش
 خرد * مپیرماید که تهره و پهریشان الحسی که
 خواهد خدا را بفروغ خرد چنانکه اولیت به پینه زیاده

هبشام ۴ و پرستش سراوار همه اخشبجانان و یژه
 و نامبخته ایشان و نایژه و امبخته ایشان (۴۰)
 فر اشامی می نوشداد می فر رشدار می کبشتار می
 فار قار می مسبلار می بارگار سردران شمساشان
 فر ناز می شمساش شمساشان می اوراد نراد و
 هرادان ۴ پاکو و یژه و بی الیشی و نگارنده ای
 پرستش سراوی زنده و زنده کفر ای بر پای دارنده
 هستی ای خواننده از بدی سوی نیکی ای پاک نا الیش
 ای پروردگار فرشتگان شبدان برتر ای شبد شبدان
 ای خداوند بوباش و روکشان * بوباش خویشی
 دادن پاینده بنسای پائنده چون خویشی اسمانها
 و خردان و روکش خویشی دارن ناپائنده است
 میساینده چون خویشی کفر دشما به سپهران (۵۰)
 هزار جم زیدار و فد ارجم و در میرار ۴ از نوناغازه
 و بتو جاوید (۱۰) ارجی قاشنده و رجم ریاس

و جنه غنچه به گمراخته و دانه نده و دانه نده و تینبانی (۲۳)
 لغات قرآنی طبع و غیره و در آن ۴۰۰۰ به بیست و پنج و بیست و یک
 منقوله از بی بی امین (۲۴) دانه نده و دانه نده
 دانه نده و دانه نده و دانه نده از جهان خردی (۲۵)
 هر تفرم هیشام و سایت اشیا هیشام ۴ از تست
 آغاز ایشان و سویت گران ایشان (۲۶)
 نوشراد هوزه پیراسان شهر اجد شهر و دان که باد
 ناریه و آنه هر فرام و هر نام و فرام ۴ پوستی سزای
 همه تنان بخشنده و گمراخته سهران که باز داشته شده
 آنه از پاره شکسته و دریده شدن و گمراخته و گمراخته
 پیکر و باز گذاشتن پیکر (۲۷) و نوشراد پیرادان
 که هیشام بشایته و تویدار از آنده ۴ و پرستش
 سزای فرغان و در قشکان که ایشان فرغانه و
 و فرغانه و در خشنده و بلند آنده (۲۸)
 نوشراد هوزه کشور تارین کبیران هیشام و پیران

(۳۶) هوراشنده مهران و هنر با نچیم مهر تر مهران
 اسپ * پدید اورویژه بو با و اشکارنده پاک
 باشان وز آنچه ویژه بو تر ویژه بو ان و پاک با هتر
 پاک باشان است (۳۷) نو شراد یاداران که کپنده
 بشپنسان سپامک هنر فرمان و سرو مان بخوان اند *
 پرستش سزای خردان که کارگر و کنند و گوهران
 و ارسته از ایتکپنپان و جا با و سویها اند (۳۸)
 که هبشامند شساشان نو ساران هنر هور
 نشوران * که ایشانند شبدان و ارسته از همد رو با
 (۳۹) و هبشامند کپیان و تپیان * و ایشانند
 و سبدگان رنزدیکان (۴۰) و نو شراد نو شرادان
 سپام هنر دمسار شای * و پرستش سزای روانان
 یا بنده پاک و ویژه از در آمد جای (۴۱) فاراجتن
 دم پیراسان * با تاقین و قابیدن و پر تویدن
 در تنان (۴۲) کهن یا رشتاران را * پردازنده

افریننده و پیدا کنند و بهایه و دایکش همه * باید
 دانست در آن چند یگر درش اسپان بزرگست و خویشی
 ناپاینده و تا درست بنا پاینده و تا درست چون نو
 بد پد آمده و تازه شد ای روزانی را خویشی بگردش
 اسپانها و جرخ سپهران و ایی را بفراتین نواد زروان
 گویند (۳۰) خرم و رخ مگران و همارگر هماروران
 † نخست و نخست گران و آغاز گران آغاز زوران
 (۳۱) تا شگر هوره توران † هستی ده همه او جزیان
 (۳۲) هوراشنده و در فسانان † اشکارا
 کن همه آنبان و پیدا ساز همه او یان و هویدا
 سازانستان و فرورنده او یستان (۳۳)
 فساننده فسانان † شوند و روشنندان (۳۴)
 بارگاران بارگاران † پروردگار پروردگاران (۳۵)
 کینده شهران و هزارانچیم شهرت شهران اسپ †
 کردگار شکفتنها و زانچه شکفت تر شکفتنهاست

ده رسا تر (۱۷) و فر کنون فر سونتر † و خوبی
 کشاده تر و نیکویی کشیده تر (۱۸) و بهراس
 مهرانتر † و فروغ ستوده تر و روشنی بهتر (۱۹) و
 شغدار جراز تر † و گرامش رسا تر (۲۰) و نوراش
 هوراشتر † و پرتواشکارا تر (۲۱) و فروام
 قردامتر † و بزرگی استوارتر (۲۲) و پوشاز
 توشازتر † و بخش خوشتر (۲۳) و هرفاش فرفاشتر
 † و تنستان و پیکر اباد و تنان گزرد و کردستان
 کشاد تر و درازتر و پهن تر و زرفا تر (۲۴)
 نوکام توکامتر † خوبی روشنتر و بهی تابانتر (۲۵)
 دوشاز توشازتر † کوهرو هرآینگی گرامبتر و
 بخشنده تر (۲۶) فرکاش هرکاشتر † خردستان و
 هوش ابار پاکتر و ویژه تر (۲۷) و فرکاش قرباشتر
 † و روانستان پیداتر (۲۸) شبیدامی ارجم
 † بزرگی و سترگی تو (۲۹) مبلادور ورد †

تو خد یو و خداوند با (۸) هزت سپغام و سائیت
 سپغام † از تست درود و سوي تست درود (۹)
 ارجهي شکر و فر تاش و لاسپ شکر و فر تاش جیت †
 تویی هرا چینه هستي و ناگزیر بودني و نپست ناچار هست
 و ناگزیر باش جز تو (۱۰) ارجهي نوشرا د نوشرا دان
 و لاسپ نوشرا د جها خان جیت † تویی پرستش سزای
 پرستش سزایان و نپست پرستش سزایان و ارجهانها جز
 تو (۱۱) خرم تایی فدلات یاد تر † یکتایی
 به شکوه برتر (۱۲) و نولاد جار تر † و درود
 ستر کتر و آفرین برتر کتر (۱۳) و شمساش گورامتر
 و شورامتر † و شبد شکننده تر و کي تر و زبردست تر
 و روشنتر و درفشانتر (۱۴) و فر و اس ارتاستر
 † و بزرگي و کبي و شکوه بلند تر و برتر (۱۵)
 نورالهورالتر † رسایی درست تر و رستي رسا تر
 (۱۶) و پیدار نپدار تر † و بخشش رسیده تر و

پورجي الاد چون اب و پهرمان روایي جهان به یک
 اسپار سال کشید مردمان بنزه کار شدند جي الاد
 از ایشان بیرون رفت * باید دانست آغاز جهان
 جي افرا م است که بنزدان او را پهرایه فرسنداج و
 زیور فرسنداج ساخت و باز پسین این همایون گروه
 جي الاد است که از بنزه کاری مردم گوشه از جهان
 بگرفت و فرسنداج کپشان صد هزار را سلام گویند
 و صد سلام را سهار نامند و صد سهار را اسپار خوانند
 و دزد و دمان جهان کپش پهرایي و کشور خدیوي یک
 اسپار سال پایید (۵) ام تیم را بچاریدم و
 قد فرج بشوری پیشام شیدایش کم اهم را جهیم *
 اکنون ترا نکریدم و به پیغمبری فرستادم سنایش
 کن مرا چنین (۶) فد نار هر مهر مهند مهر یار
 ممر شهار * بنام اینزد دهند روزی امر زنده
 (۷) ترا دی خرم لام ارسبا * بلندی و فرازی

به فرسنداج که ایبی و روش مده اباد است به پهرای (۸۷)
 هی فرجه شور ارسم فهره تهور جهاختنای و زندیم
 داجایش دم سیزام ارجم پوتفرنارتار راهد ۴ ای
 پیغمبر من پس از تو جهانداری و پادشاهی و ایبی
 پهرایش در فرزند ان تو بسبار سال پند (۸۸) چم
 هیم با بیم نبراید بالمش فرجه شور اهیم شای کلیویم امپلد
 ۴ چون این آیین پشاشد پازش پیغمبر من شای کلیو
 برانگیزد ۴ ازین جی افرام یزدان رام رالکھی
 می بخشد که پس از پراکنده شدن این ستوده ایبی
 شای کلیو بر خیزد و با زهین فرخ کیش را به مردم نماید
 و این خانه یزدانی را استوار سازد ۴ ۴ ۴ ۴

فخر ستنی شالشتنی و کفر نه و گنا و مهر و خشم
 دانستنی (۸۰) فورشتنی فازستنی چارزستنی رازستنی
 پیغمبر و جان شین پیغمبر و جوینده و دانارا (۸۱)
 شالشتنی شالشتنی شالشتنی شالشتنی دانستنی
 است دانستنی دانستنی دانستنی (۸۲) پندار هر مهر
 مهر یاری نه جامتار و نامرسند و فرکنون او
 بنام ایزد روزی ده جاندار و آمرزنده بکوبار
 (۸۳) دم هفتد واک چمنهوشام کاجام یاج کبدند
 آباد آرزو همد هیشام پیم تاسد و در رفته هنگام
 چون مردمان کار ای بد کردند آباد اراد از میان
 ایشان برخاست (۸۴) و هزا بیری سورنگامتار
 شهیدند و زردوری اورنجهها کشیدند (۸۵)
 در ارجم راپه شای هوشپروادم و قاترا بجای او آرام
 آدم (۸۶) ام فرسنداج راپه فرسنداج داجای
 و اکنون پیروان خویش را که فرسنداج نام دارند

وایه خشبج و پیکر خشبج و آنچه مپسان اسمان و
 زمین شود چون ابر و باران و مانند آن دانستنی (۷۶)
 پنجمستنی زنگستنی دنگستنی منگستنی شالشتنی †
 گانی و رستنی و جانی و مردم دانستنی (۷۷) چنگستنی
 پنکستنی ار جستنی نر جستنی شالشتنی † نیک و بد و
 دار و ستم دانستنی † چنانکه کاریزدان همه نپکی
 دانی و آنچه بدی کنی از خود شپاری و نپکی را نیک
 دانی و بد را بد ندان که نوا مندی را بنوا کنی که او را
 نپکویی این است و این بدیرا نیک شپاری و همچنین
 بد کردن را خوب نگیری و دار که کار دار گز است
 بشناسی و بر ستم نه بدی که ستم بند و پروان خود
 کند و بدانی که زنده بار کشتن ستم است و این را راه
 نه نامی (۷۸) اردستنی سردستنی هر دستنی سردستنی
 شالشتنی † کبفر نیک و پاداش بد و بهشت و روزخ
 دانستنی (۷۹) کردستنی و رودستنی سردستنی

گني خرد و روان سپهر را خواهد که باس است و پديد
مد او را آغاز تبست و جاي فرشتگان و نزد يگان
خداوندانست و نوانچه زير سپهر ماه انرا خشبجان
فرز بندد و هر گسلد و با تر پيوندد و هم کشاده کرده
و بايه اخشبجان هم باس است و پاينده در فرود بين
جهان روان است چه در بفر چيزي در هم مپسردند
وز بهر ستان خود پايه دار و استوار است و خانه مانست
و ناپاي پيوند اخشبجان است که با پيسان ارگاني اينجا
امده ايم (۷۲) آرسنتي با ستني نزار ستني و لار ستني
شاشنتي † جهان و جهانيمان و ازاد و نازاد
دانستني (۱۳) مار ستني و ار ستني چار ستني کار ستني
شالشتني † خرد و روان و اسپان و اختر دانستني
(۷۴) جانستني مانستني دانستني وانستني شالشتني †
اتس و بار و آب و خاک دانستني (۷۵) رنگستني
بنگستني چنگستني سنگستني شاشنتي † خوي و منش اخشب

مهین نامه گویند و بزبان فرزان آبا و فرزند ساتبش
 نامند که مهین نامه بزبان باشد و نامه دیگر در ساتبش
 که چم نامه آباد و دیگر پیغمبران از مه آباد تا
 من یافته اند و آن آرشی است که بر دل تابد نه باد
 نوا و این باد نوا امر ابد است بهر شنوا آمدن و این
 را بفر تین نوا در یک ساتبش خوانند که کهن
 نامه یزدان باشد و مهین پیغمبرش خرد است که است
 پیام سپار یزدان و میانجی خدا و آفریدگان
 و او انکبخته شد بخواندن سر اسر هستی بخواندن
 از زاه و نارسته و فرای و نشیوانی و است پرورند
 همه و این فرزند چشور است بزبان و ساتبش که
 پیار سیاری مهین پیغمبر باشد و دوم پیغمبر مردم است
 و او انکبخته ند تا فرود یا نرا بخواند (او)
 هر کس تنی هر کس تنی سر کس تنی فر کس تنی شالستی
 کینه نو پایند و ز پای انستی ❀ ز کینه

او بنویشتن زنده و دیگر زندگان بدو پاینده اند
 دانش یزدان دانشیست که پیش از آن نادان نبوده
 و از اندیشه و راست ریزه دانه در هستی نیست که
 بر آن آگاه نباشد و دانه های ریخته همه میداند و
 این دانش او بر این همه است و خواست این چنانست
 که همه انگیخته خواسته است اگر جهانیان خواهند
 که یکسر مواز جهان کاهند یا بفرایند بخواست او
 نیارند و توان یزدان انجان است که هر چه خواهد
 کند و آورد کرد جز چون خودی (۷۰) کایستی
 کارستی راستی و راستی شناسستی ۴ سخن خدا و
 نامه خدا و فرشته خدا و فرشته خدا دانستی ۵ سخن
 خدا نه بگلو و کام و زبانست آن خواستی است و گیتی
 بی این همه که چون پرمود فرشته سالار بهین بهستی
 پیوست و زین خامه بدست نبرد جهان انکاشت و
 یزدانی نامه دواست نامه نخستین دو گیتی است و اثر

دارد و نامهای او بسبب راست چنانچه جای او
 و نه و جایی دیگر صد و چهل هزار و هزار و یک نام و
 پیش ازین چند جا در نامه مه آباد آمده و بهرین هم
 پسند نتوان کرد که آن بشمار در نیایند و نام که
 آنرا را در نیا نامند یا نام بشین است یا نام نیا این نشاخته
 که آنرا نام فروزه میخوانند و با این سه گونه رانش او
 کرده اند چه روان کردن نام بر گوهر یا بنگزارش
 کفنی نیستی است او را نام گوهر گویند مانند پاس یا
 بنگزارش کفنی است هستانی که دریافت او بر دریافت
 جزش با زمان نیست او را نام فروزه خوانند چون زنده
 یا بنگزارش کفنی است هستانی که دریافت او با زمان
 یک دریافت جز او است آنرا نام کرده خوانند چنانکه
 آفرینند • (۶۹) سید سنی مبد سنی جبه سنی مبد سنی
 شالشتنی م زنده گی و دانش و خواست و توان دانستنی
 مچو زنده است و زندگی او به روان و جان و تن نیست

پیوسته را از بهستی پیوسته و چار گوهر گسسته را از
 از تبستی گسسته (۶۳) دیرینه آنکالا * پیوسته
 ایشیجان خدای و سرشته چار گوهر و راست ایشیجان
 پیوسته کن * پیوسته سنار و پیونده بخش و آمیزند *
 اوست و چار گوهر در هم آمیخته جز از نیروی او نیست
 (۶۲) به نادیم مهر مظهر یازمی مذجا متناز با منسند *
 فرکتون باز * بنام این در روزی ده جانداو
 امرزنده نیکوکار (۶۰) با مستی را مستی شامستی
 را مستی * این سخن همه خوب هست (۶۹) شالشتی
 شالشتی شالشتی شالشتی * دانستی دانستی
 دانستی دانستی (۶۷) منرستی منرستی ووردستی
 از دستنی * خدای و یکتایی و فروردی و نام (۶۸)
 شالشتی شالشتی شالشتی شالشتی * میپراید
 که دانستی است همه ی هفت و یکتاست * یکتایی
 او نه بشمار است برتر از شهر باشد * فروردی رسایی

شکفتترین شکفتبها گوهرش (۵۶) سپرده فرسنگ
 † پدید آور پانزی و پانز تر پانزان آفریننده پاکسی و
 پاکترین پاکان و پاکسی آفرین پاکس و ستایش پیداکر
 و ستودا بادور (۵۷) فرچنگان فرچنگ † خردان
 خدای هوشان خدیوهستی دهش خرد و بود بخش
 هوش (۵۸) هورسنگان هر سنگ † زوانان خدیو
 که خداوند و پدید آور ایشان است (۵۹) شهرنگان
 شهرنگ † انزادان انزاد وارستگان وارسته که
 انزادانرا و انزاد کرده و وارستگانرا و وارستگی
 رساننده (۶۰) جودین سرنگان آلا † برین
 سپهران خدای بلند اسپانان دازا و فرانزین چرخان
 داور است (۶۱) رودین نهرنگان والا † فرودین
 اخشپجان خداوند و چارگوهردارنده اوست
 (۶۲) ایند نهرنگ والا † ناپیوسته اخشپجان
 خداوند و گسسته چارگوهر سرور است اخشپجان نا

است بردیده و ریوشیده نسبت (۵۰) جود بروش
 † همه افرین سراسر پیدا آورگار تا کران هستی
 دهش گوهر اوست و هر چه افریده افرین را درخور
 است و هر چه پیدا آورده پیدا ایی آن سزا است (۵۱)
 † اورنگان پوش † نخستان نخستان آغازان آغاز
 که نخست ندارد و آغازان آغاز یافته نشود و جاوید
 انجام است (۵۲) خود سودان ارجین † چپستش
 افرین وجه چیزش همه چیز پیدا آور و چپستان انگیز
 † اویشگان و اوپی و هوینی و اویش و هویش اشکارا کرد
 † او یوها پیدا آور اوست و جز او نباشد (۵۳)
 † فرشتگان فرشتگان † پروردگاران پروردگار
 و دارایان دارا دارند هر دارند پروردنده همه
 پرورنده (۵۴) فرشتگان فرشتگان † شگفتان
 شگفت و شگفتان شگفتی و شگفتستان افرین و

و تنائي که دانش و بهر ۵ تن پر و دريست گوهر با قر ۵
 اوست که فرهي رهش او بشمارد در نپايد (۴۵)
 سارا نوش ۴ کشاد کشور و پهن مهر که آفرينش
 و ورا کران نپست و پيدايش را کنا ر نپا شد (۴۶)
 اموال قانوس ۴ روشن خوبي و پيدا بهي و اشکارا
 خوشي که هر چه بچشم در ايد و آنچه روان بيند و هر آنچه
 خرد در يابد پر تو خوبي اوست و نپکويي او کران
 نپذيرد و کنار انرا نپا شد (۴۷) احوال کاروس
 ۴ خجسته بچشند ۵ و فرخ و ستور ۵ شکوه که فرخي و
 نپکويي و بخشگري جز او نپست (۴۸) گستمه توس
 ۴ بزرگ پاكي و سترک نپکويي و پاک بزرگي و
 بي الايش کي آبادي که کرد الود شي به دامن او و
 و نرد يک سترگان که کپاسته نپانند نشيند (۴۹)
 سهر نوش ۴ روشن و پيدا دارنده که اشکاراست
 و در اريه دارا آباد که سر و شتاي و فرشته کرد

سراسرگاه کشیده و بهی اوکران تا کران بود پیموده
 (۴۰) سنا سبب استوده شبدتکرید و فروغ
 والا پرتونیکو رخس به درفش ستایش او را باید
 و روشندای روشنانرا جزین کرد نباید (۴۱)
 ستاشاب استزرگی و سراسرستری شکر فیش
 بر همه تاگزیر و بزرگ داشتن سراسراناچار سترک
 شهردش کران تا کران هستی پذیرا هر آینه باید
 (۴۲) آراب راب و هویدا فرغ پیدا پرتواشکارا
 رخس روشن درفش که هر چیزی از شبدش هویدا و از
 فروغش پیدا و از پرتوش هستی پذیرا و از رخسش بود گبر
 و از درفش نمایان (۴۳) جاباب جاب است
 کبی بزرگ بزرگی و فراز فری و پایا بر تری که سران و
 سروران و سترکان و بزرگان و بهر تران و کربان نشان
 از و سر نه پچند و کربان نبارند کشید (۴۴)
 قورا توس به خور بخش و خوشایده دهش از روانی

دهش روشن شهر را روشن کرد و شکر تاب سر ز را تاب ورنه ایشخانه را
 نپاینده بگوهر تابناک است (۳۶) کریاس
 نامود * بزرگ بزرگی و سترک سترکی و بلند بلند
 و فراز فرازی و بر بربنی و بالا بالایی و شکر ف شکر ف
 و بر تر برتری که بزرگانش کوچک و سترکان خورد و
 بلند ان پست و فرازان نشیب و برینان زیر و بالاییان
 فرود و بر تران زیر تر و شکر فان اندک و درازان کوتاه
 و پنهان تنگ و زرفان پایاب او ستند (۳۷) کرتاس
 بود * سراسر سایه و کران تا کران رسیده
 همه درستی که رسیده گانرا رسش رسان و درستانرا
 در سنگراست (۳۸) الپاس بود * رسا بخشش و
 درست دهش سراسر رسان که از خوان او هیچ آفریده
 بی بهره نسبت و نبود و نباشد (۳۹) الپاس
 رود * کشادگی و فراخ خوبی و دراز بهی و پهی
 سود و زرف خوشی که نیکپیش بهمه جا رسیده و خوبیش

به اورشهر بالایی را با لادش (۳۳) پاس پاس
 † شگفت درود بزرگ ستایش شگرف سپاس درود
 درودستان شهریان و ستایش ستایشستان کوی
 و نبایش نبایش آبادیان سپاس نشیم راه رخورو
 سزاست (۳۴) مرا باراس † کی فروغ وسخت
 فروزش و بی اندازه تابش قزون رخشش بس درفشان
 بزرگ اشکارا و سترگ پیدا و شگرف روشن
 و بپرنمایان که فروغ فروغ دهشان و فروزش
 فروزندگان و قاب تا بنایان و رخس رخسندگان
 و درفش درفشندگان و اشکارایی اشکاراوران
 و پیدایی پیداوران و روشنی روشنی پیدایی و نبایش
 نمایندگان ازوست (۳۵) پاس پاس †
 اشکارا فروغ و پیدا بروتوسخت روشن قزوتاب و
 پس نیای که اشکارستان زب اشکارو فروغ آبادرا
 فروغ بخش پیدا اشکارا پیدا ساز بروتستانرا بروتو

دش

و درخیش فکرد ازودرخشند ه بود درفشند شکی ازو
 درفشد روشنگر روشنی جزا و نسرد فر و زش فرو ز با فر
 گوهرش باشد (۳۰) چمسا شان چمسا ش * پرستش
 سنرا یان پرستش سزا و ستایش در خوردان ستایش
 در خوردان انا فک که فرمندان از فرهی پرستند با همه فر
 ایشان او را پرستند و نپایش شایان نپایشگر
 او بند و خد و نندان پرستاری و بندگی او بجا آورند
 (۳۱) خمسا شان خمسا ش * خدیوان خدیو
 خسروان خسرو شاهان شاه کبان کی دارایان
 دارا داران داور سران سر برتران برتر خدیو اباد
 بنده او و خسروستان پرستنده او و شاه فکرد
 به پیشکاری او نازان کبانها سر نپاز بر درگاهش
 دارایان دارا مهرش داورانها را در فرش (۳۲)
 و اسلاس * بلند پانه سترک برین بزرگ بالایی که
 یلند ستانرا بلندی بخش و قرا از اباد را قرا از بر برین گرد را

بگوید ار که آن ایمن خداست و این کبش از میان
 نیز دانسان بر نه افتد (۲۶) چو یوس میت نوش دای
 آئی سویدیم راج باود † هر کس دوست خدای است او
 بدین راه اید (۲۷) په ناد هر مهر مهر یاری مد
 جا متارو با مر سنده فر کنون با ر † بنام ایند روزی
 ده جاندار و امر زنده نیکو کار (۲۸) کرور
 فر تاش † پایست هستی و ناگزیر باش هر ایند بود همیشه
 هست جا وید پای ناچار پای بیکسان مان بی آغاز و
 انجام و جز نخست و سپس بوش که بوده و هست و باشد
 همیشه کبش و جا ویدیش را آغاز و نخستی و انجام و
 کران و کنار نیست (۲۹) جیسا شان جیسا ش
 † شبدان شبد فروغان فروغ تابان تاب درخشان
 درخش درفشان درفش روشنان روشن فروزان
 فروز که شبدستان از شبدش شبد پذیرد و فروغستان
 فروغ هستی زو کبهر و تاب اباد بی تابش تابش ندارد

انکه این نامی نامع بر و قرو د ا مد (۲۱) بد ناد هر مهر
 مهرياري مد جامتار و ا مر سنده فر کنون لار * بنام
 ايند روزي ده جاندار و امر زنده نیکوکار (۲۲)
 هي جي ا فرام فر پور اباد لار اچم پتا فر تهور هر شامي
 و تا شدام جه اختاي تم وير وفر سنداچ را د مان مد
 * اي جي ا فرام پور اباد لار اچون پدر تو پار شاهي
 گذاشت اکنو جه انداري تو بگير وفر سنداچ را که کپش
 مد ابار است آرايش و پير ايد ده (۲۳) تهور را
 په فر جپشوري بچاريدم وفر سنداچ را په تم دهنم *
 قرايد پيغمبري گزیدم وفر سنداچ را به تو پير ايم و نزيوم
 بندم (۲۴) و هېک سپر نوش پلايدن هر سبازم لاغ
 دساتيرش کم * و اينک آسيابي سخن بر ايت فر ستادم
 لخت دساتيرش کن * که نامه مد اباد روانشار است
 (۲۵) و ديم فرزا بادهور اب مار که نام ما پيم ندا آيد
 و ديم مات هر مد من د ا پيام پم له او تد * و در ۵۰ مه اباد

پادشاه جهان داری گذاشته یزدان پرست شد چه
 باید دانست که فرسنداج کبشان هزار باره هزار
 سال را یک فرد گویند و هزار باره فرد را یک فرد و
 هزار باره ورد را یک مرد و هزار باره مرد را یک جا
 وسه هزار جا را یک وار و دو هزار وار را یک زاره
 نامند و بدین شمار صد زار سال در گروه آبادیان
 خسروی پایید چون این آید سال گذشت آباد اراد
 که با نرسبی خسرو آبادیان است جهان بنا ترا بد منش
 بدی پد پر یاقته پادشاهی بهشت و گوشه نشینی گزیده
 و چنان از مردم بیرون رفت که کسی ندانست که
 بگشاید و از خسروی هشتن او جهان بر هم خورد و
 پدید آورد ای ان پادشاهان پشاید پس نیکان
 پیش جی افرا م پور آباد اراد که چون پد پر پهن گار
 بود و از پهن گاری پیوسته از مردم دور پهن ان پرستی
 پسر بر دی رفتند و او را هم خسروی خواندند نیز برفت قا

و قهر نیز سوتیدش فرجهشور اباد سام قراهین سبه
 چهر انبدم ✽ گفتم که نخستین اباد را بگریدم و پس از او
 نبرده پیغمبر اباد نام بی هم فرستادم (۱۸) قدیم
 چون فرجهشور جهاج دهند هد ✽ باین چهارده
 پیغمبر جهان را استه و آرام یاب شد ✽ چون اباد را
 یا شبرده و خشور سپس او کرد کنی چهارده باشند
 و این اینها همه برابر و مانند اباد بود و پیروزی
 نه اباد کردند و بدین کشور را اباد داشتند ایا
 یا اباد پیرین ابادان یار (۱۹) قهر هر هشام
 هر شام سیرام با نام جهاج را و رلاب تا شدت ✽
 پس از ایشان که چهارده اباد باشند یار شان
 جانتین و پیروزی آنان جهان را خوب داشتند (۲۰)
 چم سا در زاد و تاردم هر شامی پیام را هفت اباد را
 هر شام جهاجتالی و تا شده مزارم شپوهد ✽ چون
 صد زاد سال در یار شاهی ایشان رفت اباد را

کنگر با رکده و ابرو و مستی با خود اندند اینها
 و انگیزان با من سرخه که کعبه ای است که با آن
 به پیشکارتها نیزه بسته و ازیم و یا او بندگی پس نه یکشیم
 کعبه او من او و نیز سبیلان است و این مردم در شکستیم که
 چنانید از شکست خود این بیرو نند (۱۳) راج تیز تا
 و این بود و بر این صورتی است پس آتش و باد و آب
 و خاک است و اینها نیز با یکدیگر است از شهر چار کوه را فرید
 شد (۱۴) و هر ریوند همیشه دامانی و لکانی و
 جاماتی و فلز بیوند ایشان که چار کوه را باشند
 کانی و رویندم و جانور که کرده شده و پیدا آورد
 نیز این آنها را (۱۵) سواره به فرا کیم فریدم
 دم کا چند هم شد به فر و نیز کوی نیز این در کارند
 (۱۶) بدنا در مهر مهریاری مد جا متار و با مر سنده
 فر کون و در بنام ایند و نیز دیده جانند از و امر ننده
 نیکو با ز (۱۷) زیدم که اغستیم ایاد را فر جدم

شده (۹) جم کات و گام و رام سریز و سر چنگ و
 هار و ارشد و تولار و کازام و کسار و منزر و هال
 و میم ؟ چون بره و گاو و ده و پیگم و خر چنگ و شبر
 و خوشه و ترانز و کژدم و کسان و بز و هول و ماهی
 (۱۰) و چنین دم بنین کارسام هر کا هشتارام بپزند
 اند ؟ و چنین در فرودین امپان هیا ستارگان
 گردند (۱۱) سنا شهر بر هستی بلرام هر امبد
 بتبد کلنگ فامشید ؟ کپوان هر جیس بهرام خورشید
 فامهد تبراه (۱۲) و ایسام را سبب ارام تاسا و
 اهند که زاد ایر لایمی که کبده اند واد کنند ؟ و
 اینها بندگان بر گزیده متقد که هر گز تا پهرانی نکرده
 اند و نکند ؟ می پراید که سپهر با اهد تلو مندی
 و نزدیکی بر بزرگان از گفت او بهرون نیستند و ام
 تا آغاز روز که افریده شده اند تا انجام جا و یو پیوند
 از ایشان سرکشی نیامده و نباید در هفتاد

پس تنستبانه را (۵) دیرو پی می جی افرام فرپوه
 آباد آراد که چپومنه په را بتسار منردام سریر بدسار •
 سریرام رلام پپه لپغته نبد می پبرد • نگر و بین ای
 جی افرام پورا با راراد که چگونه بد پیران نیزدان تن
 سالاروتنبد و تنانتن و تنتن و تهپتن که مهپن چرخ
 باشد همه تنانه را در درونه کمرفته همیشه مپکرده
 (۶) وهور کارسام را پا آی هنرغا ورتام باغور
 نپبد • و دیگر سپهران را با خور انرغا ورتا باختی
 ببرد (۷) پالانکه مپرش کارسام بین سریر بد په آچرخ
 هستار هنر باغور اورغا ورماد • پالانکه کمر دوش
 اسپانان و سپهر ای نیز مهپن چرخ بفرزانگی و هنر
 هستی بخش از با ختر سوی خا وراست (۸) و دم
 کاس هنر پیرکاشتارام بار پیرند • رام دوش کامه پیرند •
 پیرکاشتارام هده • و در اسپان از ستارگان
 نگران رقتارده و انزده خانه کمرند • ستارگان

نامه شت جي افرام

(۱) هوزا مهم قه مزدان هن هنر ماس و نما س هر شپور
 هر ديور † پناهيم به بزدان از منش و خوي بد و زشت
 گه راه كننده به راه تا خوب بر نده رنج دهند و آزار
 رساننده (۲) قه شيد شيتاي هر شنده هر ششگر
 زمر پان فراهم دور † بنام ايند بخشاينده بخشايشگر
 مهربان دادگر (۳) به ناز هر مهر مهرباري مه
 جامتار و ما مر سنده فر کنون † بنام ايند روزي ده
 جاندار و امر ننده نپكوکار (۴) سپار هستار را
 كه اغام رستار جهاخ آبيد پاج سرير ستام را †
 سپاس خداي را كه نصبت از ادكبتي بدديد او ره

٠٠

بهرون لايي از نتي از يزدان در يايي و چون بتن پهوندي
ان چم را بزبان آري و به باد نوا بهرون دهبي (١٦٩)
ارجم اهم را فرشيدي و نيز تارم پد نپدي هم نيز تار
اهم رافه ساره داسپاران فرسبم شبان ٤ تو
مراد يدي و گفتم شنبدي اين گفتم مرا بهبه
بندگان فرودين و زميني رسان ٥ چه اسپانبان
و فرانزيان همه پهمان برند و نرد يکان يزدان
به و خشور فرودين تي نيازند اوند (١٧٠) پد
هنر تهور داسپان ارجم را جي افرام روانسايد و سو
فرچپشوري پامد شستگ ٥ پس انر تو ايپن ترا جي افرام
زند ٥ کند و او پيچيري باشد سترک ٥ انر ين انگهي
بخشيد با باد روا نشاد که چون اين خجسته آيپن انر
فاجعوي مردم يزبوني گرايد و بز افتد جي افرام که يکي
انر نژاد تو باشد ايپن ترانر نده گرداند و انر سر نومبان
مردم بگستراند و او پيچيري باشد سترک ٥

موبدي و پر ستنبدي از تن فرود بی جدا شود مانند ایشان
 ذکر دد میگرداید که روان با آنکه اسپاست اگر
 دانا و نیکوکار باشد چون از تن رهد مانند اسپان
 شود نه آنکه بهتر و خوشتر ذکر دد پس ازین دانسته شد
 که تا در فرودین جاست او را همسری بفرانستانبان
 نرسد و ذکر و پیکه فرود کش بهتری کنند دروغگویی و
 کز است آیین باشند (۱۶۷) ای آباد زیر تار مزدام
 بان آد که فرهوش پم مشار تهور دارد ای آباد
 نکنت و کتاریزدان آنست که فرشته بر دل توارد
 (۱۶۸) یا چم هنر سریر نپید ایی فافر هوشید هنر مزدام
 پد نوي ای چون از تن بر ایی با سر و شید که بهی است
 ازیزدان بشنوي میگرداید نپدن بر آمدن از فرودین تن
 است و بانزید و پبوستن و بچم آمدن هم آمده میگوید
 کتاریزدان باری نیست و بادا هنگ درو نبود و
 ان چه نیست که به بانجی فرشته بر دل فرود آید یا چون

کنبه (۱۶۲) ناراستاران را پهل مزد ام هرتایه
 هرتایش کنبه و جورینه چارید ۴ ستارگان روند •
 را که هفت ستاره روان باشند پس یزدان ستایی
 ستایش کنبه و افر و ختی فروزید (۱۶۳) و نوز یان
 ساب نارستانان زید و فرسور شایه ۴ و پیکر
 هر هفت ستاره روان سازید و پرستش سوي دانید
 (۱۶۴) فروهي هنر فرو سپان اب را فداجام هنر
 نور یاران هنر تور تر ویرند فدان مشروید ۴ گرهی
 از فرود یان خود را بد روغ از فرایان واسپانان
 خوشتر و بهتر کبرند بدان مگروید (۱۶۵) هنر تاری
 فد نوریا ری پها پم له مارز هه ۴ فرود بین و زمینی بد سیریه
 واسپانی برابر نتواند شد (۱۶۶) آرام رام
 منهوش ساب شاد نور یاری از قالیم جم فاشالاری
 و سالاری هنر سریر هر تاری شبد اهور نوند هیشام
 و دد ۴ روان مردم هر چند فرای است با این چون با

(۱۶۰) امر فرندیس له ویرد روکاز کپده دم
ساز مسانش وارند ۶ اکر بند نکیرد شهرگردان
کرده و گم دکوی و بانرا رگم دانپده دربارکشانش
دارند * ایبن خسروان فرسند اچ کپش چنانست که
چون دزد دوبار گزنتار شود اورا بخواری گمرد شهر
شکر دانند که انرا روکاز کویند پس بزدن چوب
و نچورداشته بند بر پا بانر کشفند و خشت و خاک بهر سرا
پهرا بی بردنش کویند و پیوسته درین آنزده بود
(۱۶۱) تو مارکاج راهز فرستد ارودن و روکاز کادن
امر پال له وردد شو بین کپید و نون شوار مارا چوپر ۶
مرد بزنی شوهر دارا میزند ۵ را که تو مارکاج است از
چوب نردن و شهر شکر دان بخواری کردن اکر بانر نگردد
تا مرد کنبید و زن شوهر دارا بند * میپرمایدا شکر
نمن شوهر دارا مردی امیزد اورا پس از چوب نردن
و شهر کردانی اکر با نردن کار شکر میدد در بند جاوید

را جا رهند یا تابور بزمین نهان سازند و آنچه
 بیشتر بدان فرسند اجسان کار کمر ندی خم قنداب
 بود (۱۵۵) قهر تا ستارده سابقه نایند و چیز فیه شهران
 مهید داهورا فر کنونی رسیده پس مرده نامد بزدان
 خوانند و چیز با یزد پرستان و هید تا روان اوزا
 بکوی رسد (۱۵۶) سپهر مزدام بهر الباس
 فر کنونی هر فلابلاد و نزدیک بزدان والا هیچ چیز
 بهتر و خوشتر از داد و دهمش و بخشش نیست (۱۵۷) به
 زشار کیده به پسال کیده و ترنگناه کرده
 پتت کند و پشیمان شویده (۱۵۸) و هم فر شج را
 دم فر کنون کاج شاور می مهید و هم آیین و هم پیش را
 در نیکو کاری یا وری دهید (۱۵۹) هر نامسا دایچیم
 مسیده لار سپاسیم نام ستامید و فیه سند اروه
 چه گام دم چرخ نارید و از نزد آنچه برده دو بر این
 آن پستاند و بد چوب نره چند گاه در زندان دارید

گفت برید (۱۰۳) آسلم لاجن قیم دساتیرنا نپید
 ورم تبس مزدام چیز مهید * هنگام زادن فرزند
 خامه خدا که دساتیر نام اوست خوابید و در راه
 خندان چیز دهبید (۱۰۴) ناستار را دم هوکاد باد زاب
 یا ما نورد یا آرنجان پاشرید * مرده را در خم تنزاب
 و تنداب یا را کش یا خاک سپرید * بچه آنچه فرسند اجهان
 در باره مرده کرده اند است که پس از جدایی
 روان تن را با پاک شویند و جامه های نپک و بویا
 در رو پوشانند پس بدین شکوه تن او را در خم تنداب
 اندازند چون گد اخده شود آن آب را بجایی دور آن
 شیر برده ریزند و رند بدین آرایش بوش سوزانند یا
 تنبیدی سائند و درون آن چاهی پهن کنند و آنرا
 بستگ و خشت و زشت استوار بر سفید سائند در کتا رای
 آن جایها باشد و تحتها گذاشته مرده را بر افران
 قعت خوابانند یا خم در خاک فرو برند و در آن مرده

بجای کشت که بهیچار جا و دانی نکردد (۱۰۰) لی
 فارام هنر فریامی هوموید هر نا امید از مهریاتی و
 بنشند کی او مشوید هر شکوید که در اعان از
 کار بد برگر دیدر آنچه نادانسته از شیا سر زره بگذرید
 و پشیمان گم دیده و از مهر نذران نا امید مباحشید
 که مهر بان و بنشند ه است بنده رانه از خشم رنجور
 دارد او او موگ را مانده که چون شاگرد فرزند
 نه پذیرد او را بچوب نرند و بهبود او خواهد (۱۰۱)
 چم ساب کپام هنر شارستار هو باج کپتر اند یادم
 که دیر نور پامند همسار شالید هر چون هر کدام
 از هفت ستاره نکردند که ایشانرا شارستار
 نامند چرخ انجا مانده و بانجام رسانند و بکران آرند
 یاد رخا نه خود باشند جشن دانید (۱۰۲) هر تاسی
 و دسامین را تور دادارید و هر جان بیدید هر ستار
 اینزه و پرستید و داننا و موبد را دوست دارید و هر

گفت

و اندر دو گونه سرد یا هر تاسپ شود که رنج کشیدی
 و امیغ چینی بدیده دل دیدن است یا سرد اسپ گردی
 که در هم امیغ کار با دریا بد (۱۲۸) فدهشتاک
 لارنگ و بنام یزدان * با مردم می سراید (۱۲۹)
 که اسب هزگر اغال و هود با نراد یرک شالید که
 یاد هبتاری تاری بیاری هور * بقر سید از گناه
 و بهر اسب از کار تباه و کهتر انرا مهتر و خور انرا
 هر گز را نبد که اسان بی بیاری دشوار رنجوری
 شود * چه در آغاز بی بیاری اندکست چون بگفته
 پزشک نیز هیز کوشد روی به بیوری اردور این بی بیاری را
 اسان شهرد و به پزشک نظر آید زود فزایش نکند
 تا بجایی رسد که از چاره در گذرد و گفته پیغمبران
 و دستوران و موبدان چون سخن پزشکی است اگر
 کمی از گناهای پشیمان شود و به پاکی فکر آید و
 پقت پذیرد ازین درد با تر رهد و ازین نهر اسد

و پزستاری اند و زوزستارام را به پهلوی پزگنشان
 سرایند و ایشان پیشه و روکش و وزند و گروه
 مردم ترین بیرون نیایی (۱۴۶) فداشتاس لارتنگ
 ساسیگاش دم هر فاریدن فرسنداج جا که دم میناس
 فرام قور پامد ۴ بنام یزدا ان هر کس در اشکارا
 کردن فرسنداج کوشد در مینو بلند پاید باشد
 (۱۴۷) یار و ارشالید که فرسنداج سیدار آد
 ۴ بیگیان دانید که فرسنداج راست است ۴
 بهر دم میگوید سر اسر بیگیان دانید و بدین فکر وید
 که آیین آباد روانشاد که بیهر بار خردمندان بی
 روان او و بیهر وانش باد راه راست بیگاست است
 هر کس اندک خرد داشته باشد و بیبندیشد هر و پید
 آید که این خجسته آیین چه آید از دیگر کیشها
 فرامند است و بیچ راهی بدین پاکیزگی و گوارایی
 نسبت اکثر خرا هر بیگیان آنچه گفته آمد بخرد و

آباد جم فرسنداج راس هستناس اد پامد قدیم هراس
 ساب کاش که هد هنز فروه هورستارام ونورستارام
 وسورستارام ورو زستارام فه مبناس رسید ودم
 قورکاج تورلابد ه ای برکنزید یزدان والا آباد جنز
 کبش آبادیانی راه خدا یابی نباشد بدین راه هر
 کس که شد از گزوه هورستارام ونورستارام و
 هورستارام ورو زستارام به مبنورسد ودر خوره
 کردار پاید یابد فرسنداج نام کبش مه آباد
 است وهورستارام را به پهلوی اتهورنان کویند
 ایشان موبدان وهی بداند از برای نگاهراشت
 آیین و پایداری راه و شناخت کبش و آرامش داد
 ونورستارام را به پهلوی رتهشتاران نامند وایشان
 خسروان وپهلوانانند از برای بزرگی و برتری و منتری
 وکامروایی بیکری وسورستارام را به پهلوی
 و دستریوشان خوانند وایشان بهر هرگونه پیشکار می

در ایشان نبرد با جنگها پدید آید * نگاه
 میسازد که در راه این گیش اوران و آیین الگیزان
 نبرد با پدید آید و با هم در اقتند و در یک آیین را هما
 بسی شود و نریک بیخ شاخ بسپار گردد و هر شاخی
 شاخ دیگر را تبه کار شهرد (۱۴۳) ستوخی که
 انرج فردا دشالند فردا در کپدار له پاهند و با نکه
 و نرفردا کپدار ارند و ردا دشال له آسند * گروهی
 که اندس بیگ دانند خوب کردار نباشند و انا نکه
 اندس خوش کردارند بیگ دانش نباشند * ازین
 نشان گروهی دهد که راه فرزانشان پذیرند و
 یگتته ایشان کار نکنند و همچنین گروه دیگر که خود را
 پاک گهر گهرند و اندس کردار خوب دارند با این
 دانا نباشند (۱۴۴) و هندام کرشام و هرشام
 باید که قرسنجهاتوب هود * و چندان آیین رخس
 آید که نامها پیر شود (۱۴۵) هی تورستار مزدام

بنده اربدیشان تهور • بگزوند و از راست بکاست
 لاقتند و پی روان راه رتبهایی افکنند (۱۳۹) فرندی
 چم فرزند که منبوشام و م کاشن اند فده بهیم له شهردن
 هیشام نارجام کیند † گروهي چون بنگرند که
 مره بان در رنجد بهی نکشتن ایشان پسند کنند
 (۱۴۰) چم فروهي منبوش شهردن را مهر و دشالند
 † چم گروهي مردم کشتن را به و خوب دانند † نرين
 نشان گروهي میده که برای رام شدن بزرگان و
 فرشتگان مردم را به تبغ کشند و خود را به جان
 کنند بکسان آنکه خدا خشنود شود (۱۴۱) کاچهند
 قرچیشور نویند که راسین اهبانر سوس له هود †
 چند کیش اور گویند که آیین ارا نده نشود و پرنخبرد
 † نرين نشان گروهي میده که با پی روان خود
 گویند که آیین ارقنتی نبست و نرين کیش بر مگردید
 (۱۴۲) و م هیشام نیر لجهسا پرکات آید † و

وقت نهار ام نامی تپا سچه با تپیم فر شبنند تا بسفزار قد هون
 چهره بشاز کید و قدیم هببام اسپر کال هوند
 اینها در زیر چرخ ماه مانند و بر تروند و بد تپرونی
 اندک پرستاری و رنج بر دن آنچه بینند پندارنده
 بد یگر چیز مانند کنند و بدین اینها تا درست کار
 شوند چه میباید که گروهی خود را پیغمبر گنند
 و پیام رسانان نیز دان شیارند چون بی گداختن
 فن و انداختن خوی بد و انداختن تپکوکاری که سر بعضی
 آن مهرزند با راست بر سپهر بر آمدن و بستاره و فرشته
 و سبدن نارواست و این شکوه بدینگونه ندره تسپرد
 اند با ندک پرستاری و کم رنج بر دن فرو فی چند در
 زیر سپهر با بنگرند و چون هنوز روان بر پندارنده
 چهره نشده مانند پیونده ید و ایشان را بچیزی
 دیگر مانند کنند چنانکه دانش را پسر ادین را
 آنچه زیده اندین بود آن نپابند و هر پیکر یکد

گماید و نیز گروهی را نشان داده که گمان
 برده اند همه فرشتگان تن و تنائی اند آزاد و رسیده
 بگروهی است (۱۳۴) فندی تا بند که مزدام دن
 آید و گروهی سرآیند که بزدان تن است و نیز
 تنائی کبشان را خواهد که میگویند بزدان به پیگر
 مردم است و مانند ان (۱۳۵) و هندی پهان چپوند
 که بزدان هر نوش آید و انندی بران روند که بزدان
 خوی و عیش است و ان نیز ویست ویژه تنی (۱۳۶)
 هر و خي آب را بیا ر مزد و بزند قا آ سردن زند بار
 آتیوهی خود را پیغمبر و پیام رسان خدا شکرند با
 آزدن زند بار (۱۳۷) ای نور یار زند بار و هر تاسپی
 که امشاسیان فرشبند بدوام بی مهر زند بار
 که جانوزبی آزار است و هر تاسپی که پرستاری
 بسیار در نچ بردن بهر دار است بفرشتگان رسبدن
 تنوان (۱۳۸) ای پیام دم بان چرک نور ادر اهند

هر تویان و رهبری آن را در ۵ (۱۳۱) پیل فروهی پاینده
 فر دانه شسالی و مد نیز که لایزند با و آسار و پس
 فکروهی ایند نیکه دانش و بدکارزند با و از راه و
 و این نشان فکروهی است که فرزانگی و زیرکی
 دوست دارند و با آن نزنند با و از آنند و درین بخون
 جا نوران بی از آن آلایند و شکم بدان پیرسانند
 (۱۳۲) فروهی سرو نر رام و نهر و رام و جهر از رام را
 فهن آ میسند و گروهی سرو نر رام و نهر و رام و جهر از رام
 را بهم امیزند و در هنگام پرستش بزدان در
 نخست آنچه بر دل تا بدان را سرو نر رام نامند و و نهر
 خردی و سخن و شش پسند را نهر و رام خوانند و باغ
 کفت دو را از خرد که بیگانه هوش باشد اثر اجرا نر رام
 گویند و زین نشان ویژه درون آن را در ۵ (۱۳۳)
 فروهی نویند که جم شدن ندا اسپاسمگه نامند و
 فکروهی گویند که جز کوه خدای و الا از او رسیده

نما شد

می بخشد (۱۲۸) فروهی پیکار هونده فردا در شالا
و کالای تپا سید ✱ شکرا را شوند نیکو رانا و
کارکن و پرستشید و در بندگی سالار ✱ تپاس دو
راه خدا و پرستش او کم خوردن و اشامیدن و خواب
است و چنین کسی را تپا سید و هر تاسپ گویند (۱۲۹)
و همین فروه فردا را اند ✱ و این گروه خجسته را •
اند (۱۳۰) ویتد فروهی لی هر تاسپی فردا در شالش
و گالش پامند و فقه فر و زتاریادی آمیغ چیزها موبند
و سرداسپ و رذند ✱ و هم شکروهی بی تپا سیدی و
هر تاسپی نیکو رانش و کنش باشند و بر هبر خردی او به
بود چیزها جویند و خدا جوی بی ازار نده تن خود در
پرستاری گردند ✱ سرداسپ خدا جو بیست که بی
کم خواری و کم خوابی و جز تنهایی گزینی بر هبرهای
خرد پسند خدا را جوید و نهان چیزها اشکارا سازد
و ازار جانوری روا نشهد و زین د و شکروه نشان

منبوشامی * توسر بخش مردمانی (۱۲۳) رامشاران
 تم پوتارنو تا ردم چراغ هر شام آسند * پی روان
 تو بسیار سال در جهان پادشاه باشند و خسروی
 کنند (۱۲۴) فدان خرمشاهی چراغ زاده آسد
 که دم کار هر شامان خرمین تم * بدان خوشی و
 خرمی و آرام و زاد جهان هر شکر نباشد که در هنگام
 خسروان کیش تو (۱۲۵) تام منبوشام پوتار
 مدینه که کند خرمین تم که مهیار مزدام آدهن
 شتر نکان له چرد * تا مردم بسیار بد نکند و گناهکار
 و بزه گر نشوند ایین تو که مهر یزدان است از پیرمانندان
 و سترگان نرود (۱۲۶) کپروشی هز شنجارام نبراد
 جائوسپار را یم تاستن خرمین تمور آد هر شتر نکام
 * یکی از انرا برای دوزخ جاندار را برخواستن
 ایین تست از پیرمانندان (۱۲۷) فد شتاک لارنگه
 بنام یزدان میزد اکنون از کیشها بیکه پدید آید اگامی

کھنڈوا بہ با نر اندی و دیشکری نہ پایید اظنون مردمان
 انرشیا ایند پچھہ با یدداست کہہ را انجام مہین چرخ
 جنر وقتن کہ مرد وزن باشند با نر تہسانند و ہبہ مردمان
 فروروند پس آغاز مردم ان نرن و مرد با نر اندہ شود و
 در مہین چرخ ثوانر نر اد ایشان پیر شوند لاد برین
 بہ آباد پرمور کہ آغاز مردمان انر تو شود و ہبہ ان نر اد
 تو ایند و توید و اسمہ باشی (۱۱۸) قد شتاس لارنگ
 * پنسام بزدان پچھہ بہ ابار روانشار مپکوبد
 (۱۱۹) فر فاد تریم ملبوشام نہراد و پاتا جبوان
 تم اند * بہترین و خوشترین مردمان پرا نیروپی روان
 تو اند (۱۲۰) در لایتر نبر مزدام کاشی اد کہ فہ
 قاب ٹو کاج بکد * شکر امی تر نرد بزدان والا
 کسی اہت کہ بکفت تو کار کند (۱۲۱) مالگیش را
 کہ تم چا کار ی مزدام ہورا چا خار د * انکس را کہ
 تووانی بزدان اورا راند (۱۲۲) تہور فر کوش

† و پیکرها و دانشها و کارهای مهمین چرخ گذشتند
 با نا و آساندهی ان و همگی همان پیدا کرده اید و
 پیدا کردی و شود † میگوید که در آغاز مهمین چرخ
 پیوستنی اخشیج سر کند و پیکرها پیدا کرد که در
 نثار و کار و کردار و گفتار مانند پیکر و دانش و کنش
 وقتد مهمین چرخ باشد نه آنکه همان پیکرها پیدا اید چه
 با آن اوردن رفته از فرزانند نسزا است زیرا که اگر خواستی
 با آن اورد چرا می کندهی و آن هم ریختی زیرا که امبغی کاری
 نمکند که آنرا پشیمان شود (۱۱۶) و سار سبیرین
 سبیرین با مده هزار آباد تمام تابتار سار سبیرین
 سبیرین هفتده آسد † و هر مهمین چرخ آمده از آغاز تا
 انجام مانند مهمین چرخ رفته باشد (۱۱۷) می یار نور
 آباد هم توانیم سبیرین سبیرین تیمور شاه سبیرین یا س
 ر پیدی و پوری که و ایید دیسار منهد شام هنر تنها با بند
 † ای برگزیده ۱۵۰ آباد در نخست این مهمین چرخ تو با جفت و

گهران ر ووسپکر و پادشاه شوند و هزار سال تلها کامروا
 باشند و در هزاره های دیگر انبیا منند (۱۱۲) چم
 نوراد هر شام هود وفد سوسبار فرامپاسند و
 هر شامی هوهی انتام ویر: بیج سپرین شپرین ر بد ✽
 چون ماه پادشاه شوز و بد و هییه انبیا نند و خسروی
 او هم انجام شکر یک مهین چرخ رود (۱۱۳) و
 هزین فیر بال هر شامی قد نوانزین چتر شا رسد و سدار
 چپین نوزان آسد ✽ و نرین پس بانز شاهی و خسروی
 پنخستین پادشاه رسد و ههپشه چنپن شکران باشد
 ✽ چد اغا نر چرخ انر نخستین شاه وانجام بیاهشید
 است (۱۱۴) و دم آگاد سپرین شپرین کاس پپورد
 فروسپن جهبا خباب هز باج و رفته هود ✽ و در اغا نر
 مهین چرخ کار پموند فرودین جهبا نپان انر سرگر فته
 شود (۱۱۵) و شکر با و شا لایبها و کاجهای سپرین شپرین
 مدیر یهه هیشا له ساره با مان کلشنیا رکیده با پده

گه در هزاره دوم با او انبیا شد دوم شاه چو پس از
 گذشتن با رخسروی نخستین شاه روم شاه پادشاه
 گشت چنانکه پرمود که پس از رفتن با ریاد شاهی
 نخستین شاه نخستین انبیا که در آغاز انبیا نخست
 شاه بود خسرو شور (۱۰۸) تورین هر شام رایت چینی
 گاس آدا گامیم چتر شار هپشاقا سومهریارند †
 دومین شاه را نیز چنی کنون و روز است نخستین
 شاه سان با او انبیا شد و با برگردند (۱۰۹)
 انتام نوازین هر شام نادر تار و نور تار فا تورین
 هر شام مهریار آسد † انجام نخستین شاه که
 اکنون هتکام شاهی او گذشته و وقت هزار سال با
 دومین خسرو انبیا باشد (۱۱۰) پل نادر هر شاهی
 چتر شاریته هر مزرد † پس با رخسروی دومین شاه
 هم گذرد (۱۱۱) و چویم سبسا را شال †
 و چنی همه رادای † چه هر کدامی از ستارگان

(۱۰۳) آگام فکول مپهر شامي بانين اختر فقه باران
 فرسار هر شبدی آسد * نخست و اغان چرخ خسروي
 فرودين جهان بنگران رقتار ستاره باشد (۱۰۴)
 قام تار تار نور تار کپار بنواد * تا هزار سال
 تها و بي انباز نروست (۱۰۵) و دم هر رقتار تارام
 قاسوساب کپام بنباران فرسارام و تارمان فرسارام
 تار تار ناو تار نور تار مهر يار هر بند * و در ديگر
 هزاره با او هر کدام از گران روستا رگان و تندرو
 ستارگان هزار هزار سال انباز شوند (۱۰۶)
 انتقام امپسار فرامپانزش آسد * انجام ۱۵۱ انبازنش
 باشد * هزار سال چه هر ستاره يك هزار سال
 انباز است (۱۰۷) قهر تواني مهر يار آکهي
 هر شامي لابد * پس نخستين يار و انباز افانزي
 خسروي وشاهي يابد * چه ستاره که نخستين يار
 خسروي يافت او را نخستين شاه مي ناميم و ان ستاره

هر چه تندرستی جاوید یافت و آنکوشنود بیماری خویش
 آفرود پزشکی از رنج و تندرستی آزار است (۹۹)
 یا جی هز هستار اه پاید و فدا فر کنون جا و هس له باره
 یدی از خدا ای هستی نیاید و به ناخوب خواهش ندارد
 (۱۰۰) فدا شتاک لارنگ پور تار یام فر اسپن و
 آستا سپام فرو سپن هر فاد دا تبسرندهز و پینواه هوند
 هوده اند و آدند و آسند * بنام یزدان هست شدگان
 فر ازین و بود یا فککان فرودین بخشش بخشند ه اند
 از وجدانشوند بوده اند و هستند و باشند * چه زیر که
 بخشند ه هر آینه آنچه بخشد باز نگیرد که ان خوی رفت
 مرد است (۱۰۱) جهاخ نوشتاب هپشا هزیوشنور
 هر پوش فر مزد ار پیلویی آهیده و له ویرد * جهان پرتو
 آسان خورشید فکور ایند و لاجد ایی نکر فته و
 نکربرد (۱۰۲) فرو سپم جهاخ دم تا بنار فر اسپم
 جهاد آد * فرودین جهان در گفت فر ازین جهان است

(۹۷) هېرگر را پلاش ماریده تام هز مردام لاب لابیده
 † نریر دست را نیکو داریده تا از نیران والا مندی یابید
 (۹۸) هستار تالپستار را یا لپستار کپد امر
 پلاش کپد مبناس لابیده وره پلاس تورن تهیم هود
 † خداوند والا بنده را توان کن که دانچه خواهد
 از نیک و بد دارد کرد اگر نیکویی کند بهشت یابد و
 بدی دوزخ نشیم شود ❀ چون دارد فکر آفریده
 خویش را توانایی شناسایی نیک از بد بخشیده و
 نهر و مند که پداندیده که بهر کدام تواند فکرانید
 پس اشکر بفرمان دادار که جن نکویی و بهی درون بست کار
 کند بهشت برین و مینوی کشین جای اوست ورتبناه
 خوی شود دوزخ نشین یا بد آشکاراست که کردار
 ستوده و نکوهیده و خوب و زشت گرد اور بهشت و
 دوزخ است و پیران دادار بی همسال چون سخن پزشت
 هر کس پند مهربان دانا شود از رنجوری رست و بانده

(۹۳) پداوگر سناپ آنچیم کبید فاسوچپیان کبید
 گناهنگا وهر آنچه کرد با او چنان کنبد * میبهر اید
 سزایمبیساید مبر اهر کار بد باشد نه آنکه گناه اخرونرا
 پاداش انزار کم بجارند و چنین بکم را اخرون ناگنبر
 است اگر کسی را بسنگ کشد کشنده را نیز بدان
 بگذرانند و به تبغ همیشه بجان سازند (۹۴)
 مادان ایثار که لی سور هوید مبد پرید * هوش نزدای
 انباید که ببهوش شوید مخورید (۹۵) چیز ناتون
 قه ما توان بپشارید تام ما تون هون سو * چیز نا
 رسیده و نادان به دانایی دار کرد رست پیمان
 سپارید تاران و رسیده شدن او * ازین آن
 خواهد که چون خورد بهر دی رسد سپرد ما را بدو
 سپارند (۹۶) را مونوی شپهار و شبیر قه پاس
 د پوس سببسا سیم مهبید و قه نون انی * چیز با نر انده
 پدرواد ر به پسر و دختر برابر د پید و نرن اندک

قرودین تن باشد و از هم گسلد با نیران پایه که دیده
 لید رسبد و جاوید : ران با شبد و پایبد (۸۹)
 فہ شتاس لارنگ هورام ساره ساي آدو اشبارتر
 آشام و شفا رشالبد * بنام نیردان نمان
 بردن سوہبہ سوي است و بہتر ستارہ و فروغ دانبد *
 ہی ہر مايد کہ ان شوہر بی سورا در ہبہ سونہان توان
 برد و بہر سوکہ اورا پرستی رواست و با این بہتر نمان
 بردن سوي اختر و فروغهاست و نمان بردن خوشتر
 سوي ستارگان و روشنہاست (۵۰) نورن جاہبہ
 و سفیر قرنینی را مفر شبد و فاسواہ در شبد * زن خواہبہ
 وجفت بکرید و ہم خفت و ہمخواہہ دیگر براند ببندہ
 و ہر و منگریہ و با ارہ : ہامبہد (۹۱) نرشاب
 کبہ ارام را ششہر مہبہ * ہد کر : لارنرا سزا دہبہ
 (۹۲) رزوان مشترید و کشین اساد نپادہ
 کبہ * پیمان مشکنید و سوگندہ فروغ یا دمکنید

چنانچه تور بر آید * و از زوری اغاز نده و اغاز نگاه
 به یزدان و سروش و فرشته و فرود زمین و آخشین و دیگر
 در آتش ناکامی شوند و این زشت قرینی باید در وقت
 * اکنون با جادو و انشاء میسر آید (۸۶) قدر آن
 هبتار تا بتار را و میتار امت را بهی ز نکتار
 پاتار ماراد * بکوی یزدان تم و دوستانت را ازین
 مدرج نکهده آرد (۸۷) قدر شمس لارنگ چم
 رو شب و لی شابتار منار را قدر هبتار پانزید هر
 سریر مبلاری پوز نجریده آشنار و آشام و امشاس
 و هبتار افرشید * بنام یزدان چون گرسنه و بیخواب
 دل را به یزدان بندید از تن آخشجانی جدا شده
 آسمان و ستاره و فرشته و جادو را ببندید و بتکرید
 (۸۸) فیریم و رتبد قدرن مبلاد و چم غروشبین سریر
 تا جادو فرتار پیمان فرستار که فرشیده آید رسبید
 و هبتار دان قاید * پس بهر گز دید بتی آخشج و چون

هر کدام گرانی شود و نیاند پس ازین انزار دهند و
 بتن مردم پیوندند و در آن تا چه کنند انچنان پاداش
 یابند (۸۴) قد شتاس لارنگ امرانوش فرجام
 تنوش و نرشساب کپوش آد چم فروشپن دن قنجد
 فرزین مبلادی سریره لاید و آرام رامش را فد کپرام
 آشاد شپرانله مهند و یاج کتاهای سودم هیکاس
 آگاج جارنده و پاج پاره نده و شاجار و سپار
 و جم بان ناستارندگان هده آیارش مهند * بنام
 یزدان اکثر مردم نیکورانش و بدکنش است چون فرودین
 قن بپاشد دیکرا خشبجی تن تپاید و روانش را
 پفرانز آباد راه ندهند و بد خویهای او در پیکر آتش
 سوزنده و برف مسرنده و سرد لنده و بار و کژدم
 و جزان انزارندگان و رنج اوران شده انزارش دهند
 (۸۵) و هر فروشتنی آدشای و منردام و فرپوش
 و مرودیم دن دم آگاج کشای جور و مهم یا جترین

نیزدان ره سپردن است ازین دانسته شد که مردمان را
 تا تند بارانرا بکشند چه سزای تند بار است که او را
 بکشند (۸۱) فوشتاس لامرنگ کپاسا نیکه
 متهوشان لی انجامی دلا شمشاد کبدا رند قد دن رستاخی
 پپورد ه هر گلشن لی سوزایی و سودار کبدا ری لابند
 بنام نیزدان کسانی که از مردمان بی اگاهی و نا
 خوش کنش و بد گرد آرند بتن رستلی پیوسته و بکالبد
 روینده پیوند شکر قند سزای ببخودی و نا هوشباری
 و بد کرداری یا بند و بیاد اخراه نا اگاهی و
 نرشتگاری رسند (۸۲) و با نیکه ای فرجام شایش
 و کیش آدند فد سیر روانی جهند و اذانی که نا
 خوب دانش و کنش اند بدکارانی پیوند عد (۸۳)
 تام با نکه پاتکهای ساب کپام شهر اد هود فیه هزی
 تیراج موکلند و فد سیر متهوش پپورند و دران تام
 چیم کپند با نچپسان هر گلشن لابند تا انکم گنا

نند بارکش بدخشم یزدان والا کمر قمار اید (۷۸)
 خد رسبد هر چاک دای * بترسبد از خشم خدای والا
 (۷۹) قد شتاب لارنگ امر سپسار نزند بار را
 شهر: هر گلشن شمرده آسد چیم تند با رام فرای ا نام
 وادن اند * بنام یزدان اگر تند بار که جانور جاندار
 ازار و جانور کشنده است نند بار را کشد سزای
 کشته شده و کبفر کردار خون ریخته و پاداش کنش
 و بجان کشته باشد چه تند باران برای سزا و کبفر دادن
 اند (۸۰) شمردن تند بارام را شپسار آرد چیم
 با مان کنار هفتت خارون بار آسوده اند وای ناران را
 می شمرند انا مگر ایهان را شامپار آسد *
 کشتن تند باران را ستوده و شایسته و در خور است
 چه آنها بار رفته و کدشته خونم نیز و کشته بود
 اند و بیگنا نمرا میکشند سزا دهند اینها را بهره
 باشد * چه سزا دادن با آنها نیکم کردن و بیهمان والا

قه بال سنجم کبد ندي * نرند بار که جانور بي انزار
 و ناکننده جاندار است چون اسب و گاو و اشتر و
 استر و خر و مانند ان مکشيد و بيجان مکنيد که سزاي
 کردار و پاداش کار اينهارا دگرگونه است از هوشيار
 خردمند چنانکه اسب را سوار ي کند و گاو و اشتر و
 استر و خر را بارچه اينها مردم را بزور بار کرد ندي
 (۷۵) امر فر و سپار شالخته نرند بار شهرد و دم
 رجم هر کلشن هم مبراج ساي يا هور دال نه لابد دم
 رجام باينده هر کلشن شيد * انگر هوشيار
 دانسته نرند بار کشد و درين بار پاداش و سزاي کار
 انر نهان سويامر زبان نيابد در بار اينده کيفرو
 پاداشش رسد (۷۶) شهردن نرند بار سباسم
 شهردن لاشار متهوش لي سبور آد * کشتن نرند بار
 پير اير کشتن نادان مرد بي انزار است (۷۷) شاليد
 نرند بار شهر قه چاک مزادم کندار بايد * دانيد

هبگر دهند و نند بار که جا نوران بی از ارند و جانداران
 تا کشند ه می از ردند اکنون از خداوندان خود سزا
 می یا بند (۷۲) انتقام هین را منساران تند بار
 شکر فیه کاشتی یافه سجاری دم شبیره کاف چه رند
 و امر یا تکبای را هدا کنار فرزین با مده فانپشتاران
 آب مو اتار چاهند لافت * انجام این بزرگان تند بار
 پیکر برنجی و بیباری یا بنرخی در خور دگر گذرند
 و اگر گناه با نماند بار دیگر آمده با یاوزان خود
 سزا خواهند یافت * و بگنفر خود رسند تا هرگاه بکران
 کشد یکبار یا ده بار یا صد بار و مانند آن (۷۳)
 قد شتای لارنگ * بنام یزدان * جهاندارا
 یا مهین و خشور آ بار میپر مایه (۷۴) رنه بار متساریه
 که هر گلشن هبام را فرزین فرزار آد هنر قرو سپار
 چنانکه فرکاش را هواری بکشد و پیشنار و تپسباد
 و سرخاش و فرخاد را کنام چه ایام منهوش را

ناکامی که باید یادش کرد از رفته باشد و چنین نیکویی
 باید زیادت می پرآید که از هفتاد نژاد ناکام درین
 هر چه از خرمی و خوشی و ناخوشی پیش می آید همه کبفر
 کرده از گذشته است که این بار می یابد (۷۱)
 شیا ساش و هماساش و تیمام و تیمام و همام و ساره
 تند بار هر یکنده و بکنده و آنچه را مساری داشتند
 و ساب کاش را که می شهرند آسکان و اشتان
 ایسام آسوره آمد که قد قاب و سنکایی و کالتار شرمی
 هم فروه کامراندن شای می بکند و نژاد بار می اسرنده
 ام هر را منوشام آب ارغون می لابند و شپه و پلنگ
 و بیره و یوز و گرنک و همه تند بار که جانوران انزاده
 و نجک رند از پرنده و زرنده و خرنده و بزرنکی و پیران
 و همی و اشتند و هر کس را که می کشند پیشکاران و
 هر ستاران و یاوران اینان بوده اند که بگفت
 و یاور و پشت گرمی این گروه آینه بدی و نرشتی

چنانکه کسی پیش بدکار بود پس پس نیکی کرد و بگذشت
 و بتن در پیش پیموست کام بخش درین بار او را باز زد
 و سنانید و با این از داد گری پاداش بدکاری بد و
 و سنانید و از کبیر نکاست چه اگر در بار اخرا فرود
 گذاشتی شود نه داد گری باشد (۷۰) قد شتاس
 لارنگ سباب کاش ز شاپ کادار آد سورا نوان درم شکر
 قوشجان زنگا مدارد چم همدساری دیر گام دم مرسی
 قاموس و یارون نام و نود را آب شهر در و هنر تند باز
 شمسور همدن و مرتکبدن و اچوشامی تپاش لامدن
 هنر کار تپام داستک تا ساره سلجم کبیدار همت
 آسد و چین هورا به گ بنام یزدان هر گس زشت کار و بید
 کار است او را نخست در پیش مردم رنجده هار د چون
 چهاری و رنج خوردان در شکم ماه رو بیرون آن و خود را
 خود گشتن و از تنه بار و جانور از ار مند آن رده و رنج و
 شدن و مردن و ببتوایی پیش آمدن از هنگام نرادن

از خسروی و و ستوری و پیمان دهمی و نوامندی بایه
 بخشد (۶۸) تا م چیم کید چیمام فر رام لایه
 تا چون کند چنان انجام یابد * میگوید تا
 چون کند رین پایه آبهندی چنان انجام یابد و خوشم
 آبار روان شاد که یزدانی آباد پرو و بر پروان
 پاک نهادش باد در خواست که ای مهربان دادار و
 ای دادگر پرو و روگار پاک خسروان و جهانداران
 و نوامندان را ببامریها و رتن و اند و ما از خویش و
 پیوند و مانند ان پیش می آید ان چیست و چراست جهان
 خدای و هستی خد یو پاسنج وار (۶۹) بهم کدوم
 تو شکام و شکاخی همدسار می لابند هنر تا بتار و
 کیدار پارچ و م هفتد سریر از که فر اهدگر پیشام راهین
 ارج می الد * اینکه در همنگام خرمی از ارورنج
 می یابند از کتار و کردار گذاشته در رفته تن است
 که در گر ایشان را اکنون میگیر و * باید دانست

در سر و شستن نشی رساتم تا مرا با نزدیک فرشتگان
 ببند و بنگرد (۶۵) و امر هر تاسی لاد و قاهیم شالار
 و نیز رنجشار تورج آدینه قد فرهوشی هورج سورا
 قراجم † و اشکر هر تاسی نیست و با این و انشور و ام
 نه شتی دور است هم بم سروشی پایه او را بر آرم (۶۶)
 و سب کاشی دم پذیر شالار و کادار اب دم روشنتار
 رام نوش و ارام رام و سروشسار و هوشسار
 شای ویرند و دم نام اختر اراد شایبار را هندی †
 و هر کس در خورد دانش و کنش خویش در پایه خرد و ران
 و اسپان و اختر جای شکر ندود ران خرم آباد جاوید
 پایتد (۶۷) و نام کاش که فروشیم جهاخ جا هدی
 و هورج کاج آمد سورا دم هورد شالش و تابش و کاجش
 هزد و شامی و روشامی و کروشامی و جوشامی
 دیها جدر فشد † و انکس که فرو و دین جهان خواهد
 و نیکو کام باشد او را در خورد و دانش و گویش و کنش

و شیباری او و قد هوتر سار فر هوشام شیراز با ۵
 ۴ بنیام یزدان یزدان والا مردم را ۵
 جانوران بفرروانی که گوهر آنرا ه و رسته و قاتی
 و تقانی و اختانی و سویانی است و یابو فر فرشتگان
 فر از آید (۶۲) فر فرانه را که فر تو سنی سر هوشنگ
 قد فر لاد میلاد پهور ۴ روان را بیجانگی فرزانگی
 وزیر کی و دانش یتن اخشبی پیوسته (۶۳) مردم
 او را ری سریر فرامزدی که و فر ناب فر را بش و
 هرنابش دارد و هرتاسپ از وزند بار اده قشایریده اسه
 ۵ لخم در اخشبی تن نیگویی کند و خوب دانش و کنش
 دارد و هرتاسپ است ۵ و هرتاسپ یزدان پرستی را
 بگویند که از خورده و خواب پیش بهر دادا ربش کرده
 و جانوری آنرا زنیان زده باشد (۶۴) چه فر و کین
 دن نکسار دم فر هوشستامش شبانم تام بهر را
 با هشتک فر جوشان بهر و ۵ چون فرودین تن گذاره

(۵۷) لاخ رستاخ دم سوین فرشار یا آدچم مپشار
 و شبتام و فروند های ایام انروان و نونروان ✽
 پس رستنی دروهم بخشها و شکونهاست چون راست
 بالوچنار و پروردگاران اینان انروان و نونروان
 ✽ نام دارند (۵۸) لاخ رامسار دم سوین فرشار
 رخام ادچم فرارج و ارتار ✽ پس جانوردروهم بخشها
 هسپاراست چون اسپ و مردم (۵۹) و ساب کپام را
 ترند اب ادچم فرارش و قرزین رام ✽ و هر کدام را
 پروردگار هست چون پرورنده و دارند اسپ که فرارش
 قام دارد و پروردگار و پاسدار مردم قرزین رام
 (۶۰) دم ارچه ارشکام آرام رام سپامک اد ✽
 در هر سه پور که کاتی و رستنی و جانور باشد روان یا بنده
 آنرا ورستد بی پیوند است (۶۱) قدشتناک لارتنگ
 مزدام مرتاج را فرجید هنر فریاسان قدروز ارقرزانه
 که افران سپامک و کاموس و لاسریم و سریرانی و سپاری

غریو و ابر و درخش و مانند آن (۵۲) قد ساب کپام
 قروهوشی را که اذی بدهر کدام فرشته دارند است (۵۳)
 چنانکه هر شام بشار و شیار و شبراز و نبراز و کریاد
 و سپر ناد مپلرام و سپلرام و نپلرام و مهتاس و بهتام
 و نپشام سام اند و چنین مهورام را چنانکه
 پرو و رگاران باد و گران دو و برف و باران
 و آسمان غریو و ابر و درخش مپلرام و سپلرام و نپلرام
 و مهتاس و بهتام و نپشام نام اند و چنین و مگران ر
 (۵۴) و هزاشام مرنز جا مبد ۵ نواترین کارومی هید
 و نرگران آمیخته نخستین کانیست (۵۵) دم سو فرشار
 رخام از چم ارسام و نارشام و بهیم فرجام و رو
 بخش و گونه بسیار است چون سرخ ارج و بهرمان و زینسان
 (۵۶) و راجند کلام ما رند چنانکه بهرزام و نهرزام
 و درندگان دارند چنانکه بهرزام نام دارند
 و پرو رنده سرخ ارج است و نهرزام پرو دکار بهرمان

و پیوند های ستارگان و نهاد اختران (۴۵) چیم هیم
 شای دم شاش آرام رام مهراد شهروداد † چه
 این جای در دانش روان ماه چرخ است (۴۶) و رنوش
 و خشار پند آد † روان ماه چرخ پیکر بند است *
 و نگار آرای (۴۷) دم فروم امر دوش اوراد ستام
 کاده هد † در فرود چرخ ماه لخشبجستان کرده شد (۴۸)
 یح اتبرام و هیرام و اد رام و زمیرام چسار فرهوش
 قرانته شست † بر آتش و باد و آب و خاک چهار فرشته
 گهاشته گشت * بدین نام (۴۹) انبراب و هیراب
 و سیراب و زهیراب (۵۰) لانچیم هزار و ادم مرزیده
 هد لاشام اد و آشام † آنچه از لخشبجان آمیخته
 شد ناکرانی است و کرابی * ذکر پیهودش یکچند پاید
 کران بست و رنه ناکرانی (۵۱) لاشام چم بشار و شپار
 و شپران و نیران و کرباد و سیر ناد و روان نام † نا
 کران چون باد و گران دود و برف و باران و آسمان

و لهر اسام و کبر اسام و فردا اسام و نپراسام
 و نپراسام دم سو آدغه فرو هئنگستامی مهار دم دم
 باید که بهترین آنچه از پیکر های زنان و کنیزان و بنده گان
 و خور ذو اشنام و پوش و گستر و نشیم دروست بغرود بی
 جهانی شها برد در نیاید (۴۲) میناسان را سر بر بی
 هنر فردوش مزد ام آسد که نه هر د و نه پراسد و نه
 و چادس ویرد و لدر ساس دم سوهر از باید که بهشتیان را
 تنی از بخشش یزدان بر تر باشد که نه ریزد و نه کهنه
 شود و نه در دگر د و نه آلایش و هر غر از آید (۴۳)
 که شتاس لارنگ که بنام یزدان (۴۴) فر نوش
 هر سکه شهای فر تاس اد که خرد چرخ ما که گرد جای
 و غر از آمد گاه توانایی و بی روی یا لاست که چه فر نوش
 که خرد ما که سپهر است پیکر با و نا گوهر با و فرو نرگان بر
 انچه بجان رستد فرو می یارد برای آنکه فر از آمد
 و بر آن تو انچه های گزیده بهیجا نچی گرد شهای سپهر با

دم هر سنگ امشاسپام فراشبد جاس نداس را فر شبد
 † هر کس در نزدیک فرشتگان که خردان و روانان سپهراند
 رسيد گوهر خدای جهان را دید (۳۸) فدام باشرام
 هجرا ایراد رام فروهنگین جهای له فراشد دال هام
 بیداس را اده شکر فد یارون را ڈ وگاش له پهند غا زید
 و پرکاش اده شارد فر شبد † بدان خرمی هبچ شادی
 و خرمی فرودین جهانی فرسد زبان آن شادی و خرمی
 و خوشی و مزه را نتواند بیرون داد و گوش نپارد شنید
 و چشم نتواند دید (۳۹) دم اسنام جیپشارام
 ایراد رام اد که جم فراشبد گام اده شالند † در
 اسپان چندان خوشبست که جز رسيدگان ندانند
 (۴۰) و خپین ستاره میناس لام اد که فر وس لاید را
 پام فر وهنگین جهای مهند † کینه پایده بهشت انست که
 فر وایده را برابر فرودین جهان دهند (۴۱) جچی
 بانچیم هنرها سهای نوشاسام و روداسام و ارباسام

و شنگی که در دهام آبی قوی کردند (۳۱) صهارن فونده
 اند که گول و خودی و پیشام آب لاهی آد جیم یاد یار
 و ناز و امرند و همیشه گردند و آند بجزخ (گردش
 انشای خود خواسته و آنگاه خود است چدرند
 و در یابنده خرد می آید (۳۲) و دان شهام
 هر یکدیگر عزرا میدان و هر میدان و هر میدان آید
 و در آن سر آمدن و ترا میدان و گرتن بیکر و گذاشتن
 رنگ نیست (۳۳) فروهنگی جهام را دم آگین فروهنگی
 شهام کبد و فروهنگی جهام را در گرفت و فراز آید
 فرازین جهام کرد (۳۴) در غنایک لاریتک و پنجم
 بزوان (۳۵) آرد انجی را قاجری بر آید در آن لاک و
 جبرام مهرام هر نیم و هر و هر را باقی نیاز نیست و
 و در آن رسانایی از تن گیری (۳۶) فروهنگی استام و
 جبرام کرخ و شهام آید که هر یکجا آید و سر و شتاب
 و روان فروهنگی آید جهشت است (۳۷) صاب کاشی

و شهراد با آد * و چنین با هر کدام اختی آسپانها و گردان
 ستارگان هوشها و روانها است (۲۵) هوادر امنوشان
 و آرام را نام و با ستارام و شهرودام مزدام شالده
 * شماره خرد با و روانها و ستارگان و اسپانها
 یزدان داند (۲۶) قد شتاس لارنگ * بنام یزدان (۲۷)
 و را در فرامها قرنجی و شرنجند و زنجاب له می هوند
 * سراسر سپهران گویی و ویژه و پاکند و مرد و نپشوند
 (۲۸) و قار توس و کار توس و یار توس و بار توس و لار
 توس و دار توس لاسپند * و سبک و گران و سرد و گرم
 و تر و خشک نیستند (۲۹) در کچه و هر کچه و پر کچه
 و در کچه اندازند * بالبدن و پز مردن و کام و خشم ندارند
 (۳۰) شیپرنده اکبدن شپسالد و ترا و بدن ششبال
 و نو چاره بدن و چرانیدن نه اند * پذیرنده گرتن
 پیکر و گذاشتن نگار و پار و شدن و فرایهم آمدن نهند
 هریده و دوخته و گسسته و پیوسته و جدا و پیوندید *

در زمان توکن خورشید چرخ ششاد آرام و نسا و آیام
 و نسا در تمام نام (۱۹) و قروان و قروان و
 قروان * خرد و قروان و قن یا عهد آسپستان قروان
 و قروان و قروان نام (۲۰) و نرلاس و قروان
 و نرلاس * خرد و قروان و قن تیر چرخ نرلاس و
 قروان و نرلاس نامند (۲۱) قروان و نرلاس و
 نرلاس و قن نسا زید * خرد و قروان و قن نسا
 قروان و نرلاس و نرلاس آفرید (۲۲) قروان
 و قروان نسا قروان و قند هد و نرلاس قروان
 * نرلاس و نرلاس اندک گفته شده و نرلاس
 بی شمارند (۲۳) نام آرام با ستار پوتفر
 آرد و نسا کپام را نرلاس و آرام نامی اد قاسری
 * نرلاس و نرلاس بسیار است و هر کدام را خردی و
 نرلاس نرلاس (۲۴) و چینی قاساب کپام نرلاس
 شهر و دان و نرلاس نرلاس با ستار نرلاس

و نرلاس

و فرار جام و سام انرام ✦ و از فروش آمشام که در دم
خرد است خرد چرخ فرود برترین سپهر فامشام نام ✦
روان آن سپهر فرار جام و تن اوسام انرام (۱۳)
نهین نوزده هزساب راستایی راستایی و جامش را بی و
سامشایی مهر ایبد تام فرادستان انتام ایبد ✦
بدین گونه از هم خردی هوشی و روانی و تنی پیدا
گردانید تا سپهرستان انجامانید و پایان رسانید
(۱۴) رواند فرنسا و لائینسا و ارمینسا ✦ مانند
هوش کبوان سپهر فرنسا نام و روانش لائینسا و تنی
ارارمینسا (۱۶) و انجهداد و نجم آزاد و شبه
آزاد ✦ و خرد هر مزد سپهر انجهداد و روان او نجم
آزاد و شبه اراد نقش (۱۷) و بیهی زاد و فرشاد
و رزباد و اد ✦ و خرد و روان و تن بهرام سپهر که
نامیده شده بیهی زاد و فرشاد و رزباد و اد (۱۸)
و شهاد آبرام و شهاد آیام و نشهاد ارسام ✦ خرد

بی پیوند و بند و مایه و پیکر و دمان و هنگام و کن و
 قنای و نیان و آرزو و پند و گوهر و فروز و بهنام نام و
 سروشید و فرشته سالار مهر خوان افرید * خبی لیرد
 بخشایند و بخشایشگر و مهربان دانه اردش دوست که
 بی خواست خواهرشکی و نیان نیان مند و آرزوی آرزوینده
 هستی بخشید و افرینش او را گراند پدید نیست سپاس
 سزاشناس او را (۱۲) سوسفاسف سروشی و کرا که
 مینوشی اد هزو فر سودتن امشام و مانپستار روزامبد
 و تانپستار تنامبد یا رزید * او که بهنام باشد و
 انرا خرد نصیبین و هوش نخست خوانند سراسر خوبی
 و گران تا گران بهی است از و گوهر امشام که خرد و فرشته
 و مین است با مانپستار که نام روان برترین سپهر است
 که روزامبد مهر خوان اوست چه رو اتبد و روا تسالار
 است و تنی فر ازین سپهر که او را تانپستار نام است و
 قنابید مهر خوان او رید (۱۳) و هز امشام نامشام

اتریده لداد و هستی نرد دانش او یکبار بی دمان
 و هنگام پیدا است و بر و هیچ چیز پوشیده نیست و رسا
 دانایی که دانش او هنگامی نیست و در قریب آره او
 گذشته و اکنون و آینده نگارش نتوان کرد کشش دمان و
 در اثری هنگام بانو شده ها که پیوسته لختان و لختهای اوست
 یکبار نرد یزدان پدیدار است نه چون دانش ما که
 بلختی نوشدگان گذشته و با اندی پید او با چندی آینده
 است (۹) رنجش تاب له کهد و فده غنی جا آن له آسند
 ها نچیم کیده فر کنون آد و بدی نکند و به بد خواهان نباشد
 آنچه کرده خوب است (۱۰) فده شناس لارنگ و بنام
 یزدان (۱۱) بیزرات لاتین وند هر مناتین و اساتین
 نوار سپا مک و کا موس فر سود تپنی لی جور کند و وات جور
 و کار و آبدام و آبدامانی و نیاس فده دن و راب و تراب
 بهنام نهاد و فر هوشید نهاد افسرید و یکنای می امید مزه
 از بخشندگی و نیکویی کردن نخست آزاد و رسته گوهری

هشتمین شتن هو آدو هزهو هسارون لاسپ چ هستي ويکنایي
 وکسي سراسر فروغها ابروتد گوهر اوست و ابرو بهرون
 نسبت به و ابرو چنان آشکارا گزیده که گوهر تو در
 پیدا گشتن چیزها پسند نیست تا فرو در دانش با تو نبود
 چون باشد پیدایي آن فراتر آید و در یزدان چنین
 نیست چه او بگوهر خود میداند بی یا وری فروزه (۶)
 جداگام و انتام و ساتور و دشهر و هشور و توش و قیتر
 و میتر و نورن و بیورن و شای و سای و دها س و دها س و اس و
 انجام و بام آد چ جز آغاز و انجام و انبار و دشهر و
 مانند و یار و پدر و مادر و زن و فرزند و جای و سوی
 و تن و تن آسا و تنانیم نکه بی است (۷) را مسا و شالا
 و دو ما و لار تا و جا ما و یم سنا رستن و فراشیدن و اساتن
 یاد آد چ زنده و دانا و توانا و بی نیاز و دادگر
 و بر شنودن و دیدن و بودن آگاه است (۸) و های
 پاش شالین هو هم فر نشد لی کار فر نسا آد بهو بهیر الیاس

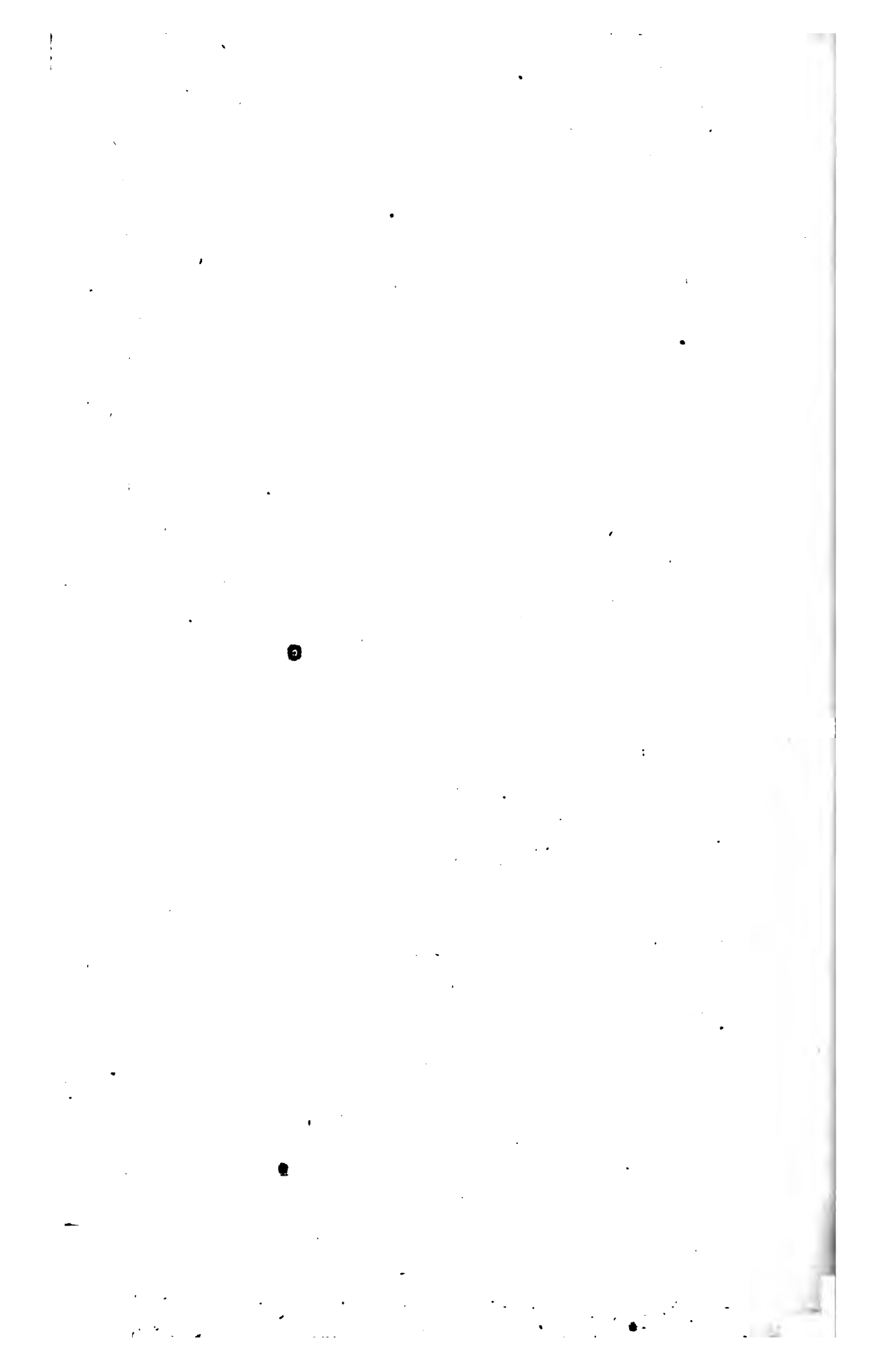
دسا تېر آسپاني بفرز اباد و خشوران و خشوم

- (۱) هوز ا مېم قه مزدان هنر هز ما س و نر ما س هر شېور
هر د يور ۴ پنا هېم به يزدان انر منش و خوي بد و ز شت
گېراه كنند ۵ بر اه نا خوب بېرند ۵ ر تج دهند ۵ ا ز ا ر
و سا قند ۵ (۲) قه شېد شېتاي هر شند ۵ هر ششگر
ز مريان فر ا هېد و ر ۴ بنا م ا يزد بخشا يند ۵ بخشا يشگر
مهربان داد گر (۳) قه شتاك لارنگ ۴ بنا م يزدان (۴)
ييز الجام مزد ا م له و ا م شالشت چيزا كه ا د جم هو كه يا رد
۴ بي بود ا يزد تنوان د ا نيست چنانكه هست جز او كه يارد
(۵) چوشي ورو شنتسايي و كلوشي سقا بس و سروش نام

فہرست نامہ پائی پتھیران

۱	نامہ شت مد اباد
۵۱	نامہ شت جی افرام
۷۱۴	نامہ شت شای کلیو
۹۰	نامہ شت یاسان
۱۰۶	نامہ شت گلشاه
۱۱۵	نامہ شت سپامک
۱۲۳	نامہ شت هوشنگ
۱۲۹	نامہ شت تھورس
۱۳۸	نامہ شت جہشید
۱۵۶	نامہ شت فریدون
۱۶۴	نامہ شت منوچہر
۱۶۹	نامہ شت کبکسر و
۱۷۶	نامہ شت زرتشت
۲۲۳	پند نامہ سکندر
۲۲۶	نامہ شت ساسان نخست
۲۹۸	نامہ شت ساسان پنجم
	ذکر در حصول کتاب داستان و سبب ترجمہ ان در
۳۰۵	زبان انگریزی

THE DESÂTIR
OR
Sacred Writings
OF THE
ANCIENT PERSIAN PROPHETS;
IN THE ORIGINAL TONGUE;
Together with
THE ANCIENT PERSIAN VERSION AND
COMMENTARY

OF THE
Fifth Sasan;
CAREFULLY PUBLISHED

BY
MULLA FIRUZ BIN KAUS,

WHO HAS SUBJOINED A COPIOUS

GLOSSARY

Of the Obsolete and Technical Persian Terms:

TO WHICH IS ADDED

AN ENGLISH TRANSLATION

OF THE

Desâtîr and Commentary.

IN TWO VOLUMES.

VOL. II.

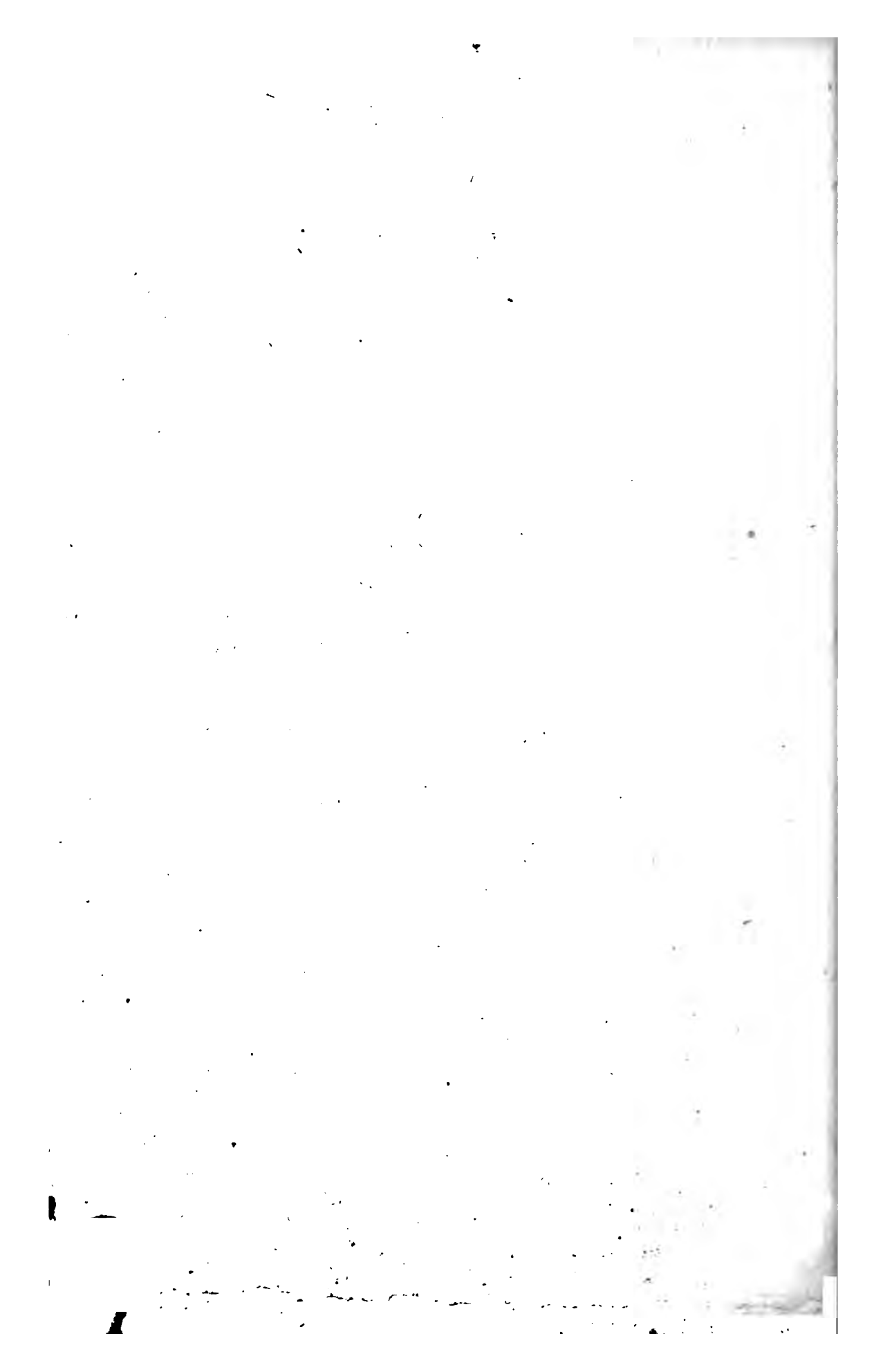

BOMBAY:

PRINTED AT THE COURIER PRESS, BY J. F. DE JESUS.

1818.

[THE BOOK
OF THE
PROPHET, THE GREAT ABAD.^a]

---

1. **L**ET us take refuge with Mezdân from evil thoughts which mislead and afflict us.

2. In the name of Shemtâ, the Bountiful, the Beneficent, the Kind, the Just!

3. In the name of Lâreng!

4. The origin of Mezdân's being none can know. Except Himself, who can comprehend it?

5. Existence and unity and identity are inseparable properties of His original substance, and are not adventitious to Him.

COMMENTARY. Whence it is clear that although your substance is not adequate to the discovering of things till you are affected by the quality of knowledge; while as soon as you are so affected, such discovery becomes practicable; yet that the same is not the case with God, (Yezdan) as He knows every thing by his own substance without the intervention of qualities.

^a This title is not in the original and is added to make the first Book uniform with the others. All the titles of the Books have been added by the Persian translator or by some transcriber; as the names given in them to the various prophets are those of the translation, not of the original.

[*Note of the Translator.*]

6. HE is without beginning, or end, or associate, or foe, or like unto him, or friend, or father, or mother, or wife, or child, or place, or position, or body, or any thing material, or colour, or smell.

7. He is Living, and Wise, and Powerful, and Independent and Just: and his knowledge extends over all that is heard, or seen or that exists.

8. And (*all*) existence is visible to his knowledge at once, without time: and from Him nothing is hid.

COMMENTARY. The perfection of his knowledge consists in this, that it has no dependence on time: and it appertains to his greatness that nothing appears as past, present or future; the whole progress of time and length of duration, with the events which, succeeding each other in successive portions, mark its divisions, are visible to God at one moment: not as in our knowledge which we receive by broken portions; some of events that are past, some of such as are now visible, and others of such as are to come.

9. HE doth not evil & abideth not with the *evil-inclined. Whatever He hath done is good.

* *PERSIAN NOTE, He wishes not for evil, and is not an evil-wisher.*

10. In the name of Lareng!

11. The Simple Being, without hope of return,

return, of his own beneficence and love of good, first of all, created a substance free and unconfined, unmixed, immaterial, not subject to time, without body or aught material, or dependence on body, or matter, or quality, named Behnâm, whose title is *the chief of Angels*:

: COMMENTARY. Hail to the Bountiful God! the Bestower of good, the Benevolent, the Just, the Friend of Bounty: who without the supplication of petitioner, or the prayer of one to ask, or the entreaty of entreater called forth Being! To His grace, there is no bound! Know Him as the One worthy of praise!

12. He *is wholly excellence, and goodness altogether. By him (God) created the substance of †Amshâm; with ‡Mânistâr the Governor of Souls, & †Tânistâr the Governor of bodies.

PERSIAN NOTES. *Behnâm called the first (*Khîrid* or) Intelligence and the first (*Khûsh* or) Reason.

† Amshâm. The second Intelligence and Angel.

‡ Mânistâr *Rewâmbud*. *Manistâr* is the name of the Soul (or Spirit) who guards the highest heaven, and who is stiled *Rewâmbûd*, or chief of Souls.

† Tânistâr *Tenâmbud*. The body of the highest heaven is called *Tânistâr*; and *Tenâm-bud*, or chief of Bodies, is his title.

13. And by *Amshâm (he created) †Fâmshâm and †Ferârjâm and †Sâmâzhâm.

PERSIAN

PERSIAN NOTES. *By the Angel Amshâm, who is the second (Khîid of) Intelligence.

† Fâmshâm is the name of the heaven immediately below the highest.

‡ Ferâjâm, the name of the Soul of that heaven.

† Sâmâzhâm the Body of the heaven.

14. In this manner by each Intelligence he created another Intelligence, and a Soul, and a Body, till he completed the system of the Heavens.

15. As for example *Ferensâ, & †Lâtînsâ, and †Armensâ.

PERSIAN NOTES. *Ferensâ, the Intelligence of the sphere of K'iwân (Saturn).

† Lâtînsâ its Soul.

‡ Armensâ its Body.

16. And Anjumdâd and Nejmâzâd and *Shîdârâd :

PERSIAN NOTE. And the Intelligence of the sphere of Hormuzd (Jupiter) is Anjumdâd, its Soul Nijmâzâd, its Body Shîdârâd.

17. And Behmenzâd, and Fershâd and Rigbâdwâd :

PERSIAN NOTE. These are the Intelligence, the Soul, and the Body of the sphere of Behrâm (Mars)!

18. And Shadârâm, and Shadâyâm and Nishâdirsâm.

PERSIAN NOTE. The Intelligence, Soul and Body of the sphere of the Sun.

PROPHET, THE GREAT ABAD. 8

19. And Nirwân and Tirwân and Rizwân:

PERSIAN NOTE. The Intelligence, Soul and Body of the heaven of Nahid (Venus).

20. And Irlâs and Firlâs and Warlâs:

PERSIAN NOTE. The Intelligence, Soul and Body of the Sphere of Tir (Mercury).

21. And Fernûsh and Wernûsh and Ardûsh he did create.

PERSIAN NOTE. The Intelligence, Soul and Body of the Sphere of the Moon.

22. Of their excellencies and number little is said; seeing that the Angels are innumerable.

23. The heavy-moving stars are many, and each has an Intelligence, a Soul and a Body.

24. And in like manner every distinct division of the heavens and planets, hath its Intelligences and Souls:

25. The number of the Intelligences, and Souls, and Stars, and Heavens, Mezdâm knows.

26. In the name of 'Lareng!

a The heavy-moving stars are the fixed stars, in contradistinction to the planets which have been before enumerated. Transl:

b A name of God, meaning the Being free from qualities.

27. The whole Spheres are round, and are pure, and never die.

28. Neither are they light or heavy, cold or hot, moist or dry.

29. They have neither growth nor decay, desire nor aversion.

30. They do not possess the susceptibility of assuming or putting off an aspect: of being broken or joined.

COMMENTARY. They cannot be torn or sewn, broken or mended, rent or united.

31. They are ever revolving in their orbits; and their revolution is self-directed: since they are living and susceptible of knowledge.

32. And in that Mansion there is no death, nor birth, nor assuming, nor putting aside a form.

33. The inferior (*terrestrial*) world He made subject to the superior (*or celestial*) world.

34. In the name of Lareng!

35. Intelligence is not dependent on Body, but the Soul receives its perfection from the Body.

36. Heaven is the abode of Angels, the city of Souls, and the place of Spheres.

37. Whosoever approaches the Angels, sees the substance of the Lord of the World;

PERSIAN NOTE. Who are the Intelligences and Souls of the spheres.

38. The rapture thence arising no transport of the lower world can equal: the tongue cannot express, nor the ear hear, nor the eye see such ecstasy.

39. In the Heavens there is pleasure such as none but those who enjoy it can conceive.

40. The lowest degree of (enjoyment in) heaven is such as is felt by the poorest of men when he receives a gift equal to this whole lower world.

41. Moreover the pleasures that arise in it, from the beauty of wives, and handmaids, and slaves, from eating and drinking, from dress, and fine carpets and commodious seats is such as cannot be comprehended in this lower world.

42. To the Celestials the bounty of the Most High Mezdâm hath vouchsafed a body which admitteth not of separation, which doth not wax old, and is susceptible neither of pain nor defilement.

43. In the name of Lareng!

44. Fernûsh* is the repository of the influences of the upper Spheres ;

*PERSIAN NOTE. The Intelligence of the Sphere of the Moon.

COMMENTARY. Fernûsh, who is the Intelligence of the Sphere of the Moon, showereth down on the simple elements, the forms, accidents, and qualities which he hath collected by his own powers through the medium the revolutions of the Spheres, and the conjunctions of the planets, and the aspects of the stars.

45. Seeing this place is under the Intelligence of the Sphere of the Moon.

46. Varnûsh* is the fashioner of forms.

*PERSIAN NOTE. The Soul of the sphere of the Moon.

47. Below the sphere of the Moon was made the place of elements.

48. Over the Fire, the Air, the Water and the Earth were placed four Angels :

49. Anirâb, and Hirâb, and Semirâb and Zehîrâb.

50. Whatever things are compounded of the elements are either impermanent or permanent.

COMMENTARY. What retaineth its form, is permanent; what doth not is impermanent.

51. The impermanent are fog, and snow, and rain, and thunder, and cloud, and lightning and such like.

52.° Over each of these there is a Guardian Angel.

53. The Guardians of the fog, and snow, and rain, and thunder, and clouds, and lightning, are Milrâm, Silrâm, Nilrâm, Mehtâs, Behtâm and Nishâm, and so of the others.

54. And of the permanent compounded substances the first is the Mineral.

55. Of it there are many species, as the ruby, and the sapphire and such like.

56. And these have Guardians, such as Beherzâm and Neherzâm.

PERSIAN NOTE. *Beherzâm is the protector of the ruby; Neherzâm of the sapphire.*

57. The next is the Vegetable, of which too there are many species, as the cypress and the plane, whose Guardians are Azerwân and Nuzerwân.

58. The next is the Animal, of which too there are many species, as the horse and man:

59. And of them too each hath its Guardian, as Ferârish and Ferzenrâm.

PERSIAN NOTE. *The former the protector of horses, the latter of Mankind.*

60. Each of these three* children hath an active and intelligent † soul.

PERSIAN

PERSIAN NOTES.* The Mineral, Vegetable and Animal.

† *Free and independent.*

61. In the name of Lareng.

Mezdâm separated man from the other animals by the distinction of a soul, which is a free and independent substance, without a body, or any thing material, indivisible and without position, by which he attaineth the glory of the "Angels.

62. By His knowledge He united the Soul with the elemental body.

63. If one doth good in the elemental body, and possesseth useful knowledge, and acts aright, and is a Hirtâsp, and doth not give pain to harmless animals;

PERSIAN NOTE. The name Hirtâsp is applied to the worshipper of Yezdân who refrains from much eating and sleep from the love of God.

a NOTE by Mulla Firûz. In the 61st verse some words of the translation seem to have been omitted or mistaken by the transcriber. Wherefore the humble Firûz, according to the best of his poor understanding, has rendered the translation conformable to the text and inserted it above; the original translation is as under. "In the name of Yezdân. "The Mighty Yezdân selected Man from the other Animals and by giving him a glorious Soul which is an independent substance, and free from matter and form, indivisible, not having position, without a body, and of which it cannot be predicated that it has a body, without beginning and without end, unbounded and immense, and in it is contained the excellence of the Angels."

64. When he putteth off the inferior body, I will introduce him into the abode of Angels, that he may see Me with the nearest angels.

65. And if he be not a Hirtâsp, but yet is wise and far removed from evil, still will I elevate him to the rank of Angel.

66. And every one, according to his knowledge and his actions, shall assume his place in the rank of Intelligence, or Soul, or Heaven, or Star, and shall spend eternity in that blessed abode.

67. And every one who wisheth to return to the lower world, and is a doer of good, shall, according to his knowledge, and conversation, and actions, receive something, either as a King, or Prime Minister, or some high office, or wealth;

68. Until he meeteth with a reward suited to his deeds.

COMMENTARY. He says that he will meet with an end corresponding to his actions in his new state of exaltation. The prophet Abâd, the holy, on whom and on his faithful followers be the grace of Yezdân, enquired, O Merciful Judge! and O Just Preserver! Virtuous Kings, and rulers, and the mighty are attacked by diseases in their bodies, and with grief on account of their relations and connections, and so forth. How:

is this, and wherefore?—The Lord of the World, the Master of Existence made answer :

69. Those who, in the season of prosperity, experience pain and grief, suffer them on account of their words or deeds in a former body, for which the Most Just now punisheth them.

COMMENTARY. It must be remarked that when any one has first done evil and next good, and has entered into another body: the Granter of desires, in this new state, grants him his desires: and moreover, in conformity to His justice, makes him suffer retribution for his offence; and suffers nothing to pass without its return. For, should He omit any part of the due retribution, He would not be Just.

70. In the name of Lareng.

Whosoever is an evil-doer, on him He first inflicteth pain under the human form: for sickness, the sufferings of children while in their mothers' womb, and after they are out of it, and suicide, and being hurt by ravenous animals, and death, and being subjected to want from birth till death, are all retributions for past actions: and in like manner as to goodness. •

COMMENTARY. Observe that he says that every joy, or pleasure or pain that affects us from birth till death, is wholly the fruit of past actions which is now reaped.

71. The lion, the tyger, the leopard, the panther and the wolf, with all ravenous animals, whether birds, or quadrupeds, or creeping things, have once possessed authority: and every one whom they kill hath been their aider, or abettor, who did evil by supporting, or assisting, or by the orders of, that exalted class; and having given pain to harmless animals are now punished by their own masters.

72. In fine, these Grandees, being invested with the forms of ravenous beasts, expire of suffering and wounds, according to their misdeeds: and, if any guilt remain, they will return a second time, and suffer punishment along with their accomplices.

COMMENTARY. And meet with due retribution, till in some way their guilt is removed: whether at the first time, or the second time, or the tenth, or the hundredth time, or so forth.

73. In the name of Lareng!

COMMENTARY. The Lord of the World speaks thus to the great prophet Abad;

74. Do not kill harmless * animals, (Zindbâr) for the retribution exacted by the Wise on their acts is of another sort: since the horse submits to be ridden on, and the

ox,

ox, the camel, the mule, and the ass bear burdens. And these in a former life were men who imposed burdens on others unjustly.

*PERSIAN NOTE. The Zindbâr are the harmless animals that do not destroy others: such as the horse, the camel, the mule, the ass, and others of the same kind.

75. If any one knowingly and intentionally kill a harmless animal, and do not meet with retribution in the same life either from the Unseen or the earthly ruler, he will find punishment awaiting him at his next coming.

76. The killing of a harmless animal is equal to the killing of an ignorant, harmless man.

77. Know that the killer of a harmless animal is caught in the wrath of Mezdâm.

78. Dread the wrath of Dai. (God.)

79. In the name of Lareng!

If a ravenous animal kill a harmless animal, it must be regarded as a *retaliation on the slain: since ferocious animals exist for the purpose of inflicting such punishment.

*PERSIAN NOTE. It is a punishment on the animal killed, and an atonement for blood spilt, and a retribution for the misdeeds of the slain.

80. The slaying of ravenous animals is laudable, since they, in a former existence, have been shedders of blood, and slew the guiltless. The punisher of such is blest.

COMMENTARY. For to punish them is doing good, and walking in the way of the commands of the Great God. Whence we perceive that he enjoins ravenous animals to be put to death, because to be killed is their punishment.

81. In the name of Lareng !

Such persons as are foolish and evil-doers, being enclosed in the body of vegetables, meet with the reward of their stupidity and misdeeds :

82. And such as possess illaudable knowledge and do evil, are enclosed in the body of minerals ;

83. Until their sins be purified ; after which they are delivered from this suffering, and are once more united to a human body : and according as they act in it, they again meet with retribution.

84. In the name of Lareng !

If a man be possessed of excellent knowledge, yet follow a wicked course of action, when this vile body is dissolved he doth not get another elemental body, nor doth his
soul

soul get admittance into the upper abode, but his evil dispositions becoming his tormentors, assume the form of burning fire, of freezing snow, of serpents, dragons and the like, and inflict punishment on him :

85. And far from the happy abode, and from Mezdâm and the angels, and from a material body, he broileth in tormenting flame ; and this is the most horrible stage of Hell.

COMMENTARY. He next addresses the holy Abâd ;

86. Say thou, May the Lord of Being preserve thee and thy friends from this great torment.

87. In the name of Lareng !

When hungry and 'sleepless you fix your heart on the Lord of Being, separating yourself from this elemental body, you see the Heavens, and the stars, and the angels, and God.

88. Again you return to the material body : and when this lower body is dissolved, you once more reascend to that height which you have surveyed, and remain there for ever.

89. In the name of Lareng !

In

In prayer, turn to any side: but it is best to turn to the stars and the light.

COMMENTARY. He says, that, to that Being who is without place, you may pray in all directions; and that the prayer is good whithersoever you turn in praying to Him: but nevertheless that it is best to pray towards the stars and lights, and that prayers made towards the stars and celestial luminaries are most acceptable.

90. Chuse a wife: and look not on the bedfellow of another; neither lie with her:

91. Inflict punishment on evil-doers:

92. Break not your bargain, and do not take a false oath:

93. Whatever an offender doth to another do even so unto him:

COMMENTARY. He says, the punishment must be proportioned to the offence, so that a slight punishment should not be inflicted on a grievous offence as a retribution, nor a grievous punishment on a slight offence. That if any one be slain with a stone it is indispensably necessary that the slayer should, in like manner, be killed with a stone; and if with a sword, with a sword.

94. Drink not so much of the sense-destroyer as to become intoxicated.

95. The property of an *impotent person deliver to an upright man till he attaineth his reason.

*PERSIAN NOTE. *From minority or defect of reason.*

COMMENTARY. This signifies that when the child becomes a man, what was given in trust be restored to him.

96. The property left by the father and mother, divide equally among the sons and daughters: and to the wife give a little.^c

97. Shew kindness to those under you, that you may receive kindness from Mezdâm:

98. The Lord of Being created his servant *free: if he doth good he gaineth heaven; if evil, he becometh an inhabitant of hell.

*PERSIAN NOTE. So that he can chuse good and evil and do them.

COMMENTARY. Since the Most Just has conferred on his creature the faculty of distinguishing good from evil, and given him power to incline to either: hence, if he do good according to the commands of the Just God (Dadar), in whom there is nothing but good and excellence, the highest heaven, the choicest heaven is his abode: while if he be of evil dispositions he finds his seat in hell. It is plain that praise-worthy or blameable actions, good and bad conduct are the peoplers of heaven and hell: and that the orders of the incomparable God are like the prescriptions of the physician. Whoever observes the advice of the Benevolent, the Wise, escapes affliction, and by a little forbearance attains everlasting health: while the disease of him who does not attend to it encreases. The physician of course is not answerable for either his health or sickness.

^c To the wife give a little; i. e. on the death of her husband. *Trans.*

99. Evil proceedeth not from the God of Existence, and He loveth not evil.

100. In the name of Lareng!

The Superior Beings and the Inferior Beings are the gift of the Giver: they cannot be separated from Him: they have been, are, and shall be.

COMMENTARY. Seeing that the Bountiful takes not back what He gives; for that is the property of the avaricious and rude man.

101. The world, like a radiation, is not and cannot be separated from the sun of the substance of the mighty God.

102. The lower world is subject to the sway of the upper world.

103. In the beginning of it's revolution the sovereignty over this lower world' is committed to one of the slow-moving stars:

104. Which governeth it alone for the space of a thousand years;

105. And for other thousands of years each of the heavy-moving stars, and swift-moving stars becometh it's partner, each for one thousand years.

106. Last of all the moon becometh its associate.

COMMENTARY. For a thousand years, like all the rest.

107. After that, the first associate will get the sovereignty.

COMMENTARY. So that we may call the star which first supported the regal authority, the first king: and that star which in the second thousand years, was it's partner, the second king: because, after the lapse of the regal reign of the first king, this second became king. For it is said that at the termination of the rule of the first king, the first partner, who was originally the partner of the first king, becomes king.

108. The second king goeth through the same round as the first King; and the others are in like manner his associates.

109. Last of all the first *king is for a thousand years the partner of the second king.

*PERSIAN NOTE. The period of whose reign is now past and gone.

110. Then the period of the reign of the second king is also past.

111. And understand that the same is the course as to all the others.

COMMENTARY. For every one of the fixed stars and planets becomes king, and is each ruler by itself for one thousand years, and for other thousands along with partners.

112. When the Moon hath been king, and all have been associates along with it, and it's reign too is over, one Grand Period is accomplished.

113. After which the Sovereignty again returneth to the first king, and in this way there is an eternal succession.

COMMENTARY. The beginning of the Period being from the first king, and its conclusion with the moon.

114. And in the beginning of the Grand Period, a new order of things commenceth in the lower world.

115. And, not indeed the very forms, and knowledge, and events of the Grand Period that hath elapsed, but others precisely similar to them will again be produced.

COMMENTARY. He says that, in the beginning of the Grand Period, combinations of the elements commence, and figures are produced that, in appearance, and in their acts, deeds and speech are similar to the figures, knowledge and deeds of the past Grand Revolution: not that the very same figures are produced; since the bringing back of what is past is not fitting; for were it desirable to bring such back, why were they broken and destroyed? The Grand Artificer does nothing of which He repents Him.

116. And every Grand Period that cometh resembleth from beginning to end the Grand Period that is past.

117. O my chosen Abâd! in the beginning of this Grand Period thou, with thy bedmate, didst survive; and none other was left: now Mankind proceed from thee.

COMMENTARY.

COMMENTARY. It is to be observed that at the conclusion of a Grand Period, only two persons are left in the world, one man and one woman: all the rest of mankind perish: And hence mankind derive their origin from the woman and man who survive, and from whose loins numbers issue in the new Grand Period. Hence He says to Abád, The origin of mankind is from thee, and all proceed from thy root, and thou art the father of them all.

118. In the name of Lareng!

COMMENTARY. He addresses the blessed Abád;

119. The most blest of men are such as are obedient to and followers of thee.

120. The dearest to Mezdám is he who acteth according to thy injunctions

121. Whom thou expellest, him Mezdám expelleth.

122. Thou art the chief of Mankind.

123. Thy followers shall many years be sovereigns in the world.

124. Know that the world shall never enjoy such happiness as in the time of the princes of thy religion.

125. As long as Mankind do not commit exceeding evil, thy religion, which is the mercy of Mezdám, shall not lose it's rulers.

126. The extirpation of thy religion from among Princes is one of the torments of Hell upon Mankind.

127.

127. In the name of Lareng!

COMMENTARY. He now gives some information regarding the Sects that are to arise;

128. A Band will appear who are knowers and doers of good, mortifying the senses. (Tipasbûd).

COMMENTARY. Tipas means self-denial in the way of God and his worship, in respect to abstinence in eating, drinking and sleep. And one who exercises such abstinence is called a *Tipasbud* and *Hirdasp*.

129. And this Band are in a blessed road.

130. And there is a different Band who know and do good, without practising austerities, and who investigate the real nature of things by the guidance of reason, and live as *Sirdasp*.

PERSIAN NOTE. *The Sirdasp are such as seek good without mortifying their bodies in devotion.*

COMMENTARY. The *Sirdasp* is that searcher after God, who seeks Him without (subjecting himself to) abstinence in food or sleep, and without (affecting) solitary seclusion; who attempts to explain hidden things by the guidance of the understanding; and who does not deem it lawful to hurt any thing having life. The two classes that have been mentioned are distinguished as the enlightened and the guides.

131. A Band next succeed, who know good, and practise evil, vexing harmless creatures.

COMMENTARY.

COMMENTARY. The distinctive mark of this band is that they love knowledge and ingenuity: and yet vex harmless animals, and stain their mouths with the blood of unoffending creatures, and fill their bellies with them.

132. There is a Band that mingle together seruzrâm, and nirurâm and jirazrâm.

COMMENTARY. What first shines on the heart in worshipping Yezdân is called Seruzrâm: and evidence that is agreeable to the understanding, and the words consonant to reason are called Nirûrâm: while the remark which is absurd and not founded on reason is called Jurazrâm: and by these the pure-hearted are distinguished.

133. One Band say that except the substance of God there is nothing immaterial.

COMMENTARY. The distinguishing mark of this class is that they hold that all the angels are bodies and material; but that the essence of God is free and independent.

134. There is another class that say that Mezdâm is matter.

COMMENTARY. And these materialists infer that God has a human form and such like.

135. And some hold that Mezdâm is a Temperament.

COMMENTARY. Which is a power peculiar to body.

136. One class deem themselves prophets, in spite of their molesting harmless creatures.

137. Without kindness to harmless animals and self-mortification, none can arrive at the angels.

138. Such abide beneath the sphere of the moon, and by virtue of their little self-mortification, following their own fancies, liken what they see to other things, and thus come to act wrong.

COMMENTARY. He says that one class esteem themselves prophets and messengers of God. But as without mortifying the body, throwing off bad dispositions and accumulating good works, the chief of which is humanity to harmless animals, it is impossible to ascend the spheres and reach the stars and angels; and as this class have not followed such a course, hence, from the deficiency of their mortification and from their not having endured sufficient suffering, they see some light below the sphere of the moon: and their soul not having gained the ascendancy over the imagination, they fashion what things they observe according to the creations of their own imagination: thus suiting their knowledge to the system of their fancies: and they do not discover the real nature of what they see, but following the image which their fancy has conceived fall from truth into destruction, and draw down their followers into perdition.

139. One class observing that men are miserable, confine themselves merely to not killing them.

140. For there is a class that deems the killing of a man praiseworthy.

COMMENTARY.

COMMENTARY. By this he marks out a class, who, in order to appease the Mighty and Angels, kill men with the sword, and put themselves to death, supposing that God will be gratified.

141. Some founders of Sects say, My religion shall never be destroyed.

COMMENTARY. He here points at a class who say to their disciples, Our religion passes not away; do not desert it.

142. And wars will arise among them.

COMMENTARY. He indicates that conflicts will arise in the religions of these founders of Sects, and innovators in religion, and that they will fall out together; and that where there are many Sects in one religion, and where many shoots proceed from one root, each branch deems the other bad.

143. There is a class of men that have a little knowledge, but are not doers of good; and one of such as do some good, but have not much knowledge of good.

COMMENTARY. He here marks a class who are followers of the wise, but do not profit by their precepts; and another similar class who deem themselves pure, and have a little of good works, but yet are not wise.

144. And there shall be so many Sects and Princes that volumes shall be filled with them.

145. O Abâd! Thou chosen of Mezdân!
Except the Fersendâj (*the Abâdîm faith*)
there

there is no road to find the Self-Existent. By this road every one of the class of Huristârs, and Nuristârs, and Suristârs and Ruzistârs shall gain heaven, and find a station according to his works.

COMMENTARY. Fersendâj is the name of the Religion of Mch-Abâd (or the Great Abâd)—In Pehlevi the Huristârs are called *Athurnân*—They are the *Mobeds* and *Hirbeds* whose duty is to guard the faith, to confirm the knowledge and precepts of religion, and to establish justice: The Nuristârs in Pehlevi are named *Relishtârân*, and are the Princes and Warriors who are called to grandeur, and superiority, and command, and worldly way. The Suristârs in Pehlevi are denominated *Washteryûshân*, and are devoted to every kind of business and employment; The Ruzistârs are in Pehlevi stiled *Hotukhshân* and are artizans and husbandmen. And you cannot find any man not included in these classes.

146. In the name of Iareng!

Every one who laboureth in explaining the Fersendâj, shall gain a high place in heaven.

147. Be confidently assured that the Fersendâj is true.

COMMENTARY. He says to Mankind,—Know ye all confidently, and be well assured, that the religion of the blessed Abâd, (on whose soul and on whose followers be blessings unnumbered of the Wise,) is the straight and true road. Let him who has any understandings

standing, and is in doubt, observe how far this hallowed religion is superior to all other Sects, and that no other course possesses such purity and sweetness. If he desires unfliningly to see and know what has been revealed, it may be done in two ways; Either let him become a *Hutâsp* and by suffering pain discover the real nature of things with the mind's eye; or let him become a *Sirdâsp* and comprehend the real nature of things by evidence.

148. In the name of *Lareng*!

COMMENTARY. He addresses the human race;

149. Stand in dread of guilt, and deem the smallest offence great: for a slight ailment becometh a dreadful disease.

COMMENTARY. For the disorder that at first is slight, is cured if managed according to the prescription of the physician: but if treated lightly, or if no physician be consulted, it speedily increases and comes to such a height as to pass the power of remedy. Now the advice of prophets, *Destirs* or *Mobeds*, resembles that of the Physician. If a man be grieved for his offences and cleave unto purity, and make choice of repentance, he escapes from his disorder: but if he does not, then he reaches a place where his misery becomes everlasting.

150. Be not without hope of His mercy.

COMMENTARY. He says, Avoid evil in it's beginning, and whatever you may have done unwittingly, throw it off and repent of it. And be not without hope from the mercy of God; for He is kind and merciful: He afflicts not his servant from wrath. He resembles
bles

bles the teacher, who when the scholar attends not to learning, chastens him with a rod for his good.

151. When each of the Sharistars completeth it's revolution or entereth it's Mansion, celebrate it as a Festival.

152. Regard the Ascetic and the Sage as your friend, and obey their injunctions.

153. At the birth of a child read the *Desâtîr, and give something in the road of *Mezdâm.

*PERSIAN NOTE. *The Book of God.*

154. A corpse you may place in a vase of aqua-fortis, or consign it to the fire, or to the earth.

COMMENTARY. The usage of the Fersendajians regarding the dead was this: After the Soul had left the body, they washed it in pure water, and dressed it in clean and perfumed vestments: they then put it into a vase of aqua-fortis, and when the body was dissolved, carried the liquid to a place far from the city and poured it out; or else they burned it in fire, after attiring it as has been said; or they made a dome, and formed a deep pit within it, which they built and whitened with stone, brick and mortar; and, on its edges, niches were constructed and platforms erected, on which the dead were deposited: or they buried a vase in the earth, and enclosed the corpse in it; or buried it in a coffin in the ground; And in the estima-

d. In the road of Mezdâm: that is for God's sake, in charity. *Trans.*

tion of the Fersendajians, the most eligible of all these was the vase of aqua-fortis.

155. After any one hath died, read the Desâtîr, and give something to the worshippers of God, that the soul of the departed may attain beatitude.

156. To Mezdâm there is nothing more pleasing than charity.

157. Make atonement for the offence which you may have committed.

158. Do good; and grant assistance to those of the same faith (hem-fersenj).

159. Take from the thief the double of what he hath stolen; and after beating him with a rod, throw him for some time into prison.

160. But if he will not amend, let him be led round the city, and let him be employed in bearing heavy burdens.

COMMENTARY. According to the religion of the Princes of the Fersendâj faith, if a person be taken a second time in theft, he is led with disgrace about the city, which operation they call Rukâz: after which, as a punishment, they beat him with a stick, place fetters on his feet, and make him carry brick and mud for repairing houses, and keep him always disagreeably employed in such labours.

161. One guilty of adultery is to be punished by being beaten with rods and led about the city; and if still he be not restrained, make him an eunuch; a married woman must be imprisoned.

COMMENTARY. He says, if a married woman has been beaten with rods, and led about the town for lying with another man, and yet again lie with a man, she must be put into perpetual confinement.

162. After performing the worship of Mezdâm, worship the Planets, and kindle lights unto them.

163. Make figures of all the planets, and deem them proper objects to turn to in worship:

164. One class of men here below falsely deem themselves happier than those above. Consort not with such.

165. Earthlings cannot be equal to Celestials;

166. The Soul of man is however celestial; and hence, when by piety and worship, it hath been separated from the inferior body, it may nevertheless become like unto them.

COMMENTARY. He says, that though the Soul be celestial and though if it be wise and act well, it becomes *like* the celestials after it departs from the body;

yet

yet that it does not become better and happier than they. Hence we perceive that it cannot, while below, attain equality with the Celestials; and that those who make pretences to any superiority are deceivers and false teachers.

167. O Abâd! That is the word of Mezdâm which an Angel bringeth on thy heart.

168. Or what thou hearest from Mezdâm when thou leavest the body (*nemidâi*) along with the Chief of Angels.

COMMENTARY. *Nemiden* is to leave the earthly body, and again return to it: and also means to attain to a knowledge of the truth of things (or Inspiration). He says, The speech of God is not breath and does not possess sound: And that is Inspiration which descends on the heart through the intervention of an Angel, or that is learned of God when you have left the body. And this inspiration after you rejoin the body you commit to words and deliver forth by the breath of speech.

169. Thou hast seen me and heard my words; convey these my words to all my servants below.

COMMENTARY. Since the Celestials and Supernals are all obedient, and such as are near Yezdân have no need of an earthly prophet.

170. After thee Jyâfrâm will revive thy religion, and will be a mighty prophet.

COMMENTARY. Hence He declares to the blessed Abâd, As this holy Religion in consequence of the wickedness of men will be corrupted and fall, Jyâfrâm, one of thy race, will revive thy religion, and diffuse it anew among men: and he is a mighty Prophet,

THE BOOK
OF THE
PROPHET JYAFRAM.

---

1. **L**ET us take refuge with Mezdâm from evil thoughts which mislead and afflict us.

2. In the name of Shamtâ, the Bountiful; the Beneficent, the Loving, the Just.

3. In the name of Hermehr, the bestower of daily food on all living, the protector of the good.

4. Praise be unto the Self-Existent who first created the free world, and next the world of bodies.

5. Look and behold! O Jyafrâm son of Abadârâd, how at the command of the Most High God (Mezdâm), the *Lord of Bodies, enclosing all bodies within his circuit, ever revolveth;

*PERSIAN NOTE. Called Ten-sıldr, Ten-bud, Ten-ânten, Tenten, Tehemten, being the Great Sphere. †

a The free world is composed of the Angels, Souls and Intelligences, who are free from the incumbrance of body.

b All these names belong to the Ninth or Highest Heaven: they signify chief of bodies, leader of bodies, body-of-bodies, body-of-body, the incomparable body.

6. And carrieth the other spheres along with him from East to West ;

7. Although the revolution of the spheres below the Great Sphere, is, by the decree of the Creator, from West to East.

8. And in the sky among the slow-revolving stars ;

9. As the Ram, the Bull, the Two-forms, the Crab, the Lion, the Bunch of corn, the Balance, the Scorpion, the Bow, the Goat, the Water-bucket, the Fish.

10. And in like manner, in the lower heavens are the moving stars,

11. Sinâshîr, Berhesti, Belrâm, Heramîd, Benîd, Kaleng, Fâmshîd ;

12. And these are my chosen servants, who never have been and never shall be disobedient.

COMMENTARY. He says that the spheres, in spite of their magnitude and vicinity to God, are not exempted from his orders; and from time without beginning when they were created, even unto the end of eternity, never have disobeyed and never shall disobey. The first time that I was called to the world above, the heavens and stars said unto me, " O Sâsân! we have bound up our loins in the service of Yezdân, and never withdraw from it, because He is worthy of praise: and we are filled with astonishment how mankind can wander so wide from the commands of God!"

13. Next the fire, and air, and water, and earth ;

COMMENTARY. He says, after the sphere, the four elements were created.

14. And from the mixture of these the Mineral, the Vegetable and Animal.

COMMENTARY. God made and created.

15. All are actively employed by the art of the Most High.

16. In the name of the Beneficent, the Bestower of daily food on all living, the Protector of such as do well.

17. I have said^e that I first of all chose Abâd, and after him I sent thirteen prophets in succession, all called Abâd.

18. By these fourteen prophets the world enjoyed prosperity.

COMMENTARY. When you add Abâd to the thirteen prophets who succeeded him, they make fourteen. And the faith of them all was similar to that of the Mehâbâd, and they were followers of Mehâbâd; and thus made kingdoms flourishing. Praise be on Abâd, and on these Abâds!

19. After them the kings, their lieutenants, preserved the world in happiness.

20. When a hundred ~~add~~ of years had

^e17. The sense would require this to be "I say unto thee."

passed

passed under their sway, Abâdârâd, resigning the sovereignty, devoted himself exclusively to the worship of Mezdâm.

COMMENTARY: It is to be observed that the followers of the Fersendâj Religion called a thousand times a thousand years a *Ferd*, and a thousand *Ferds* a *Werd*, and a thousand *Werds* a *Merd*, and a thousand *Merds* a *Jâd*, and three thousand *Jâds* a *Wâd*, and two thousand *Wâds* a *Zâd*; so that, following this computation, the kingdom remained with the Dynasty of Abâdians for a hundred *Zâd* of years. When this number of years was elapsed, Abâdârâd, the last Prince of the Abâdians, having found mankind bent on evil, resigned the government, and went into retirement: and so effectually did he escape the observation of men, that no one knows where he went. In consequence of his abdication the world fell into confusion, and the works of the preceding kings were destroyed. Then the good men went to Jyâfrâm, the son of Abâdârâd, who was a recluse like his father, and who, from his fondness for retirement, always lived remote from Mankind, and incessantly occupied with the worship of the Deity, and required him to assume the sovereignty, which however he declined, until the illustrious Book came down to him;

21. In the name of the Beneficent, the Bestower of daily food on all living, the Rewarder of such as act well.

22: O Jyâfrâm, son of Abâdârâd, since thy father hath resigned the royal power, do

Chou

thou now assume the Government, and adorn the Fersendâj Religion.

23. I have chosen thee for the work of prophecy, and have graced the Fersendâj by thee.

24. And lo! make the words of Heaven which I have sent unto thee, a portion of the *Desâtir.

*PERSIAN NOTE. Which is the Book of the blessed Mehâbâd.

25. And keep well the way of Ferzâbâd, for it is the religion of God; and this faith shall never be lost from among the Mez-dâmians.

26. Whoever is the friend of God (Nûsh-dâi), shall walk in this road.

27. In the name of the Beneficent, the Bestower of daily food to all living, the Rewarder of those who act well.

28. The Necessarily-Existent!

COMMENTARY. Whose Being is necessary; the Undoubtedly-existing, Ever-during, Eternally-stable, Imutable-of-necessity, without beginning or end, existing without the attributes of first or last, who has been, is, and shall be, and to whose everlastingness and eternity there is no beginning, nor commencement, nor end, nor limit, nor bound.

29. Light of Lights!

COMMENTARY.

COMMENTARY. Splendor of Splendors, brightness of brightnesses, corruscation of corruscations, shining of shinings, blaze of blazes, illumination of illuminations; the being from whose light the abode of lights has derived its light, and from whom the abode of splendors has received the splendor of existence, and except from whose brightness the abode of brightness has no brightness, and from whom the city of corruscations receives its power of corruscation, from whom shining shines, and without whom blazing does not blaze, from the glory of whose essence proceeds the illumination of illuminations.

30. Among the adored worthy of adoration!

COMMENTARY. And among the worshipped most worthy of Worship. Let those who are supplicated by the great for their grandeur supplicate him with their whole grandeur; and most fitting it is that the lauded should laud him, and the mighty render unto him prayer and praise.

31. Lord of Lords!

COMMENTARY. King of Kings, Emperor of Emperors, Ky of Kys, Dara of Daras, Judge of Judges, Chief of Chiefs, Greatest of the Great! The abode of Lordliness is his servant! the residence of Kings is his worshipper, the city of Royalty is proud to obey him! Princes place their hopes in his Gate, Daras look for protection from his grace; his glory is the Judge of Judges!

32. The Exalted!

COMMENTARY. High over the Lofty! Sublime over the

the Great! The Bestower of exaltation on the abode of exaltation, and the Elevator of the residence of elevation, the Raiser of the city of sublimity, who gives grandeur to the city of grandeur.

33. Of wonderful Praise!

COMMENTARY. Grand worship and mighty thanksgiving; the praise of the place of praise of citizens, the object of prayer to the place of prayer in the narrow lane, the subject of worship to those who dwell in worship in the habitation of thanksgiving.

34. Of supreme Splendor!

COMMENTARY. And striking light, and unlimited brightness, and strong blazing, and resplendent shining, mighty manifestation, and magnificent clearness, and wonderful brightness, and boundless glory; seeing that the splendor of the splendor-bestowers, the brightness of the givers of brightness, the light of the enlighteners and the blaze of the emblazoners, and the flashing of the flashers, and the manifestation of the manifesters, and the glory of the glorifiers, and the illumination of the illuminators, and the visibility of the displayers proceed from Him.

35. Of splendid Brightness!

COMMENTARY. And shining light, strong glare, exceeding splendor, and great illumination: for the splendor of the abode of splendor proceeds from Him, and the source of shining shines from Him; the city of illumination He illuminates; He gives light to the fountain of light, and brightness to the city of brightness; the land of glory He glorifies; the place of splendor is splendid from His resplendent essence.

36. Of mighty Mightiness!

COMMENTARY. And vast vastness, and great greatness, and lofty loftiness, and high highness, and exalted exaltation, and sublime sublimity, and awful awfulness; so that the mighty are mean, and the vast little, and the lofty depressed, and the exalted humble, and the high low, the grand grovelling, and the sublime lowly, and the great small, and the tall short, and the broad narrow, and the deep is as a ford unto Him.

37. Of entire Perfection!

COMMENTARY. And unlimited excellence, and complete righteousness: for He bestows perfection on the perfect, and Righteousness on the right.

38. Of unbounded Bounty!

COMMENTARY. And the never-failing Giver, the perfectly Generous: for, from His board no created thing is without its portion, or was or shall be.

39. Of wide-diffused Goodness!

COMMENTARY. And extensive excellence, and long worth, and broad beneficence, and profound gladness: whose goodness reaches to all places, whose worth extends every where, and whose excellence spreads from the one limit of existence to the other.

40. Of glorified Light!

COMMENTARY. Of exquisite splendor, strong brightness, grand blazing, and glorious effulgence. Him you must adore; for illumination of heart falls on the illuminated from Him only.

41. Of infinite Greatness!

COMMENTARY. And entire mightiness: His wonderfulness,

PROPHET JYAFRAM.

61

derfulness, is undoubted before all, and His grandeur acknowledged by all; His grandeur is necessarily confessed by all Beings within the limits of creation.

42. Of conspicuous Effulgence!

COMMENTARY. Manifest light, conspicuous brightness, and blazing effulgence; for every thing is seen by His light, and is produced from His splendor, and from His brightness receives being, and takes existence from His intense blaze, and becomes visible from His effulgence.

43. Of intense Mightiness!

COMMENTARY. And grand exaltation, and sublime sublimity, and enduring greatness; since Chiefs, and Rulers, and the Exalted, and the Great, and the Mighty, and those who lift high the head, dare not disobey Him, and cannot withdraw their heads (*from obedience unto Him*).

44. The Bestower of what is suitable.

COMMENTARY. And the gift of agreeable sensations to the soul and body; for knowledge, and the gift of what is suited to cherish the body, proceed from His excellence; since the greatness of His bounty cannot be expressed.

45. Of extensive Empire.

COMMENTARY. And wide dominion; for there is no limit to His creation, and no bounds to what He has made.

46. Of resplendent Goodness!

COMMENTARY. And manifest excellence, and evident benevolence; for whatever is seen with the eyes,

or

or observed by the mind, or understood by the judgment is a ray of His goodness: and His goodness has no bounds, and is without limits.

47. The blessed Giver!

COMMENTARY. And the happy and glorious essence; for blessedness, and goodness, and bounty, except of Him, are none.

48. Of high Purity!

COMMENTARY. And surpassing worth, and pure greatness, and whose glorious abode (*Kyabadi) is free from impurity: for the dust of uncleanness falls not on the hem of his garment, nor on the mighty that are nigh unto him, even the Emyrelists. (*Kyanistani*).

49. The Lord of Brightness!

COMMENTARY. Which is shed abroad; and the Lord of the seat of Lordship, which is the place of angels, and the city of Angels, and is not hid from the penetrating.

50. The universal Creator!

COMMENTARY. The Maker of all things that be. The power of creation is inherent in His essence, and whatever is created is suitable to the Creator; and whatever is produced, its production is right.

51. First of the First!

COMMENTARY. The beginning of beginning which had no first, the beginning of which beginning cannot be found; and of eternal duration without end.

52. The Creator of Essence!

* 48. These terms *Kyabadi* and *Kyanistani* are applied to those above the Ninth or Emyrean Heaven.

COMMENTARY.

COMMENTARY. The Maker of that which makes every thing what it is; the producer of essence; the former of that distinctive essence which makes a thing what it is.

53. The Exhibiter of Identity!

COMMENTARY. And personality, and being, and self, and existence; and He is the Creator of all identities; and none other but He.

54. Providence of Providences!

COMMENTARY. And Lord of Lords, Guardian of Guardians, and Protector of Protectors.

55. Wonder of Wonders!

COMMENTARY. The causer of wonder to the wonderful, the Creator of the place of wonders: and, of all wonders, the most wonderful is His essence.

56. The Creator of Grace!

COMMENTARY. Most graceful of the graceful; the Creator of purity, purest of the pure, the pure Creator of purity; the Creator of praise and the object of all praise.

57. God of Intelligences!

COMMENTARY. Lord of Understandings, Creator of Intelligences, and Maker of Intellects.

58. Lord of Souls!

COMMENTARY. Who is the Master Creator of them.

59. The Independent of the Independent!

COMMENTARY. The free of the free; who made the independent independent, and on the free bestowed freedom.

60. God of the upper Spheres!

COMMENTARY. He is Keeper of the high heavens, and Lord of the sublime spheres.

61. Lord of the lower Elements!

COMMENTARY. And supporter of the four essences.

62. Lord of the yet unconnected Elements!

COMMENTARY. Ruler of the four essences while yet detached: the unconnected elements he connected to being, and separated the four essences from non-existence.

63. Lord of the connected Elements.

COMMENTARY. Master of the four elements when mingled. He is Lord of the united elements, and the Uniter, and Bestower of Cohesion, and the Mingler of them. And the four elements cannot be mixed together but by his power.

64. In the name of Hermehr, the Bestower of subsistence on all living, the Protector of the Good.

65. Excellence, Worthiness, Beneficence, Goodness.

PERSIAN NOTE. *Hamesteni, ramesteni, shamesteni, zamesteni.* These words all signify Good.

66. Must be comprehended! must be comprehended! must be comprehended! Must be comprehended!

67. Godhead, Unity, Perfection, Attributes!

68. Must be comprehended! Must be comprehended! Must be comprehended! Must be comprehended!

COMMENTARY. He says; that it is to be remarked that God exists, and is One. And his Unity is not within computation; it is beyond computation. And he possesses all excellencies in perfection. His names are many, as, according to one, ninety nine, and according to another, a hundred: and in like manner they are said to be a thousand, and a thousand and one names: some of them have already occurred in various parts of the Book of Mehâbâd. But even this greatest number is imperfect, for they are not contained in number. Name, which they also call *rad*, is either a name of substance, or a name of property, or, as they call it, of quality. Besides these there are three classes of names currently bestowed on Him. For in imposing names on objects regard is had either to the predication of the existence of a negation, which they call the substantial name (*nam e gouher*) as *Pure*: or it depends on the predication of some existing property, which can be fully conceived of itself, which is the name of quality (*nam e serozeh*) as *Living*: or it is derived from something existing, the meaning of which depends on something besides itself, which they call the active name (*nam e kirdar*) as for example *Creator*.

69. Life, Knowledge, Desire, Power, must be comprehended.

COMMENTARY. He is living and His life is not dependent on soul, or life, or body. He is self-living; and all other living things are dependent on him. The
knowledge

knowledge of Yezdân is such that he never was Ne-
 scient : and it is free from all doubts. There is no single
 particle in existence which He does not know. He
 knows the very grains of the sand and this knowledge
 He has had from all eternity. The volition of God is
 such that, whatever has been created is in consequence
 of His volition. If the inhabitants of the world wish-
 ed to annihilate a single hair from the world, or to
 add one, they cannot without his volition. And the
 power of God is such that whatever He wishes to make
 He can make, except One like Himself.

70. The Word of God, the Book of God,
 the Angel of God, the Prophet of God,
 must be comprehended !

COMMENTARY. The word of God is not from the
 throat, nor the palate, nor the tongue. It is a will
 and expression without any of these. For at the
 command of God, the chief of Angels, Behmen,
 sprung into existence ; and with that pen (Behmen),
 by the hand of His omnipotence, He wrote the world.
 And there are two books of Yezdân. The name of
 the first is Do-Giti, Two-Worlds, and it they call the
 Great Book ; or in the language of Heaven, Ferz-Desâ-
 tîr, or the Great Desâtir, which is the Great Volume
 of Yezdân. And the other Book is called Desâtir, the
 doctrines of which Mehâbâd and the other prophets
 from Mehâbâd down to me have revealed. And it is a
 doctrine which blazes on the heart, not a breath of the
 voice. But this breath of the voice is its mould, for
 the purpose of impressing the hearing of it. And in
 the heavenly tongue this is called Derick Desâtir, the
 Little Desâtir, as being the Little Book of God. Now
 the

PROPHET JYAFRAM.

the greatest of His Prophets is the understanding; for it is the message-bearer of Yezdân, and the medium of communication between God and created beings, and was raised up in order to bring in all existences whether free or dependent, above or below, and is the nourisher of all. And this, in the language of the Desâtr, is the Ferz Ferjshwer, the mighty Prophet, or according to the Deri Parsi the Mehin Pyghamber (or Great Prophet). And the second prophet is Man; and he has been raised up in order to bring in those below.

71. Oldness and Newness, Stability, Instability, must be comprehended!

COMMENTARY. By *oldness* He understands Intelligence, Soul and Heaven, for they are old, and there is no beginning of their manifestation: and the last is the dwelling-place of angels, and of such as are near unto God. And that is *new* which is made and unmade of the elements below the sphere of the moon, and is again united and disunited; the essence of the elements however is old. And in the lower world the soul alone is *stable*, for every thing else undergoes change. And the world above is itself *stable* and firm, and our dwelling is there. And whatever is formed from an union with the elements is *unstable*, for we are come here as to a market.*

72. The World, its Inhabitants, the Free, the Dependent, must be comprehended!

73. Intelligence, Soul, Heaven, Stars, must be comprehended!

* To acquire what may be useful and then depart.

74. Fire, Air, Water, Earth, must be comprehended !

75. The nature of the Elements, their principle, their form, and *Meteors, must be comprehended !

*PERSIAN NOTE. Such as rain, clouds, and so forth which are between heaven and earth.

76. Mineral, Vegetable, Animal, Humankind, must be comprehended !

77. Good, Evil, Justice, Tyranny, must be comprehended !

COMMENTARY. And comprehend that whatever is the work of God is good, and that all the evil which you commit proceeds from yourself. And distinguish good as being good, and bad as bad. And reduce not the opulent man to poverty, and hold it good for him, and deem this evil to be good. And do not consider such evil deeds as good. And understand justice, which is the business of the Most Just, and accuse Him not of tyranny : for thus the servant brings injury on his own soul. And know that to kill harmless animals is tyranny, and call it not justice.

78. Reward, Punishment, Heaven, Hell, must be comprehended !

79. Merit, Crime, Love, Anger, must be comprehended !

80. The Prophet, the Prophet's Successor, the Enquirer, the Wise,

81. Must be comprehended! Must be comprehended! Must be comprehended! Must be comprehended! Must be comprehended! Must be comprehended!

82. In the name of Hermehr, the Provider of daily food to all living, the Protector of the good.

83. In time past when Mankind did evil, Abâdârâd disappeared from among them;

84. And in consequence of his withdrawing they endured sufferings;

85. Until I settled thee in his room.

86. Now do thou adorn the *Fersendâj by the †Fersendâj.

**PERSIAN NOTES.* The followers of the *Fersendâj Religion.*

†*The Religion of Mehdbâd.*

87. O my prophet! the sovereignty, together with the glory of adorning religion, shall remain many years among thy children.

88. When this religion is dissipated, My prophet Shaikiliv shall afterwards arise.

COMMENTARY. He here informs Jyâfrâm, the servant of Yezdân, that after the destruction of this highly-praised religion, Shaikiliv will arise, and again reveal to Mankind this blessed religion, and strengthen the house of Yezdân.

THE BOOK
OF
SHET SHAIKILIV.

---

1. **L**ET us take refuge with Mezdân from evil thoughts, which mislead and afflict us!

2. In the name of Shamtâ, the Bountiful, the Beneficent, the Loving, the Just.

3. In the name of Hermehr, the Provider of sustenance, the Protector.

4. O Shaikiliv, son of Jyâlâd! After the glory of the Jys had extended to one aspar of years, mankind became depraved; Jyâlâd departed from among them.

COMMENTARY. It is to be remarked that the first of the Jys is Jyafam, whom God made the ornament and glory of the Fersendâj; and that the last of this blessed race was Jyâlâd, who retired from the world in consequence of the depravity of mankind. The followers of the Fersendâj religion call a hundred thousand *Sâlâm*, and a hundred Sâlâms, *Simâr*, and a hundred Simârs, *Aspar*. The family of the Jys protected the religion, and exercised the sovereignty for one aspar of years.

5. Now, thee have I chosen, and sent thee on the work of prophecy: Glorify Me in manner following;

6.

6. In the name of Hermehr, the Bestower of sustenance, the Protector.

7. Thou art exalted, O our Lord !

8. From Thee is praise, and to Thee is praise !

9. Thou art necessarily-existent, and there is nought self-existent but Thee.

10. Thou art worthy of the adoration of adorers, and none is worthy of the worship of worlds but Thee !

11. Thou art One, excelling in glory ;

12. And of mighty praise :

13. And Thy light exceeding powerful and brilliant ;

14. And Thy grandeur passing great ;

15. Thy perfection is perfect ;

16. And Thy bounty complete,

17. And Thy goodness most expansive,

18. And Thy splendor very glorious,

19. And Thy dignity extreme,

20. And Thy effulgence most bright,

21. And Thy mightiness very powerful,

22. And Thy generosity most cheering,

23. And Thy world-of-body (*tenistân*) very capacious.

PERSIAN NOTE. *Thy world of forms, the city of bodies,*

bodies, the place of created things, very spacious and long and broad and deep.

24. Thy goodness most shining,
25. Thy substance most excellent,
26. Thy world of Intelligences very pure,
27. Thy world of Souls very glorious!
28. Thou art Mighty!
29. The Creator of All!

PERSIAN NOTE. Without materials or time (dimânish)

COMMENTARY. It is to be observed that Time (dimân) is a portion of the revolution of the Great Heaven, and the relation of one fleeting and unfixed subject with another fleeting and unfixed subject; as for example, the relation of new events and fresh occurrences in the world, with the revolution of the Heavens and the motion of the spheres. And in the supernatural language they call it Zirwân.

30. First of the Foremost, and Beginner of Beginners.

31. Bestower of being on all essences;

32. The Manifester of all *thats*.

PERSIAN NOTE. The Creator of all its, the Producer of all theres, and the Enlightener of the place-of-thats.

33. Cause of Causes,

34. Preserver of Preservers,

35. Creator of Wonders, and of whatever is most wonderful among wonders!

36. Maker of the Pure, and of whatever is purest of the Pure!

37. Worthy of the worship of Intelligences, who are the makers of substances, free from locality, and place and position.

38. For they are Lights free from all affections,

39. And they have attained felicity and proximity (to God.)

40. O Worthy of the adoration of Souls unconfined by existing in place!

41. Although they shed illumination on bodies!

42. Director of Bodies!

43. Yet not so as to be united or mingled with them;

44. Who takest an interest in the World of Intelligences!

45. From Thee is their beginning, and towards Thee is their termination!

46. Worthy of the worship of all the influence-shedding Bodies of the Spheres, which are far removed from dissolution, and from assuming or laying aside their forms;

47. And Worthy of the worship of the Splendors which enlighten and are exalted!

48. And Worthy of the worship of all the Elements, whether pure and unmixed, or impure and mixed!

49. Thou art Pure, O Worthy to be praised! O Author of Life! O Bestower of Being! O Thou who recallest from evil to good! O Thou of spotless purity! O Guardian of the Angels of the Greater Spheres! O Light of Lights! O Lord of Eternity and of the revolutions of Time!

COMMENTARY. *Eternity* (Bubâsh) the relation of stable with unstable, as the relation of the Heavens with Intelligences: And *revolutions of Time* (Roukesh) the relation of unstable with stable, as the relation of the revolutions with the spheres.

50. From Thee is Eternity without beginning: And to Thee Eternity without end!

51. Thou art the Causer of All, and of every thing, whether having the attribute of substance, or unsubstantial, whether quantity or unity, the maker or the made.

52. Thou art the accomplishment of Desires!

53. Thou hast immersed the pure substances in the oceans of Thy effulgences.

54 The eyes of purity saw Thee by the lustre of Thy substance.

55. Dark and astounded is he who hath seen Thee by the efforts of the Intellect !

COMMENTARY. He says, that he is dark and confounded who would see God as He is, by the light of the understanding : seeing that the understanding, however sublime, cannot discover Him as He is : And this proceeds not from the weakness or imperfection of the understanding, but from the greatness, the exaltedness and dignity of the essence of the Governor of the World.

56. By Thy perfection, Thou art exalted above all that is visible through Thy resplendence.

COMMENTARY. He says, Through Thy excellence and perfection Thou abidest higher than eye can see by means of the effulgence of Thy essence and Thy resplendent being.

57. Insomuch that nothing can approach or be united unto Thee ; and nothing can be detached from Thee !

COMMENTARY. He says, the discriminative nature of God is the essence of His substance, and is not external to or separable from Him. For, His self-existence is the essence of His substance ; inasmuch as nothing can in any respect be joined or united, or conceived as

joined

joined or united to Him. Things therefore receive existence and being in this sort: they have an absolute dependence and cling firmly on the being of God, and there is a light reflected on them from the most Just, the Bestower of Existence; but not so that being is to be understood as a quality essentially inherent in or united with them.

58. Thou hast become hidden from the very brightness and extreme brilliance, and excessive light of Thy splendor.

59. And among the most resplendent and powerful and glorious of Thy servants who are free from inferior bodies and matter, there is none Thy enemy, or rival, or disobedient, or cast down or annihilated!

60. Mankind cannot extol or duly praise, in any respect suitably to their excellence, even the meanest of them who stand in the lowest degree.

61. Then how can they worthily extol Him who swallowed them up in the effulgence of His Majesty which is very glorious, and melted them in the shining of His Greatness which is very vast?

62. His worshippers are dejected from their inability to attain the height of His Majesty.

63. That man is a perverter of truth who
who

who imagineth that likeness, or quantity, or locality, or body, or any accident among accidents, or any property among properties can be predicated of Thee ;

64. Save from necessity, or as a form of speech, or for the purpose of intimation.

65. Thou art Exalted and Excellent !

66. Thou, O God ! art such, that, save Thee, there is none other worthy to be lauded. Light of Lights ! Highly to be extolled ! Remover of Evils !

67. The pure Substances are moved by affection towards Thee !

68. The Lofty who are invested with being, are subject to Thy power !

69. The pure Souls repose their hope in Thee.

70. Thou art exalted, and art that which hath no limits, and can be bounded by nothing.

71. I pray unto Thee shower down upon me Thy blazing light !

72. And speak unto me words that may teach me the knowledge of Thy secrets which are admirable ;

73. And aid me by light, and vivify me

by

by light, and guard me by light, and unite me unto light!

74. I ask of Thee, O Worthy of adoration! and long to behold Thee, and to descend into the ocean of Thy Mightiness.

75. Succour, O Thou who art worthy to be adored! the band of light: and purify their inner parts, and mine: and cleanse them and me to everlasting of everlasting!

76. In the name of Hermehr, the Provider of sustenance, the Protector.

77. O Shaikiliv! when thy religion falleth, Yasân the prophet of Yezdân will revive it.

78. Every prophet whom I send, goeth forth to stablish religion, not to root it up.

79. Thy religion is the religion of the Great Abâd (Ferzâbâd), and other prophets shall succeed in that religion, till they make it pure.

80. And this religion I never will root up; and well-doers shall reach me through this religion for ever and ever.

THE BOOK

OF

SEVENTEEN THE PROPHET YĀSĀN.

---

1. **L**ET us take refuge with Mezdān from evil thoughts which mislead and distress us!

2. In the name of Shemta, the Bountiful, the Beneficent, the Merciful, the Just.

3. In the name of the Merciful God (Dāi).

4. Know, O Yāsān! son of Shai Mehbāl, when one *simārsār* had elapsed under the dominion of the Shais, thy father saw the wickedness of mankind, and went out from among men.

COMMENTARY. Because these prophets could not with patience look upon wickedness, and were offended at evil-doing.

5. Now have I chosen thee for prophecy: Arise! Enlighten the religion of the Great Abād (Perzābād), and praise Me in this wise;

6. In the name of the Merciful God (Dāi.)

7. O Worthy to be worshipped of me
and

and of all that have being, whether those
*below or those †above.

**PERSIAN NOTES. Which are discoverable-by the
five senses.*

*†Which are intellectual and not discoverable by the
senses.*

8. O Bestower of Souls and of Intelligences!

9. O Creator of the essence of "supports and stays!

10. O Necessarily-Existent!

11. O Thou who showerest down benefits!

12. O Thou who formest the heart and Soul!

13. O Fashioner of forms and shadows!

14. O Light of Lights! Mover of whatever revolveth!

15. Thou art the First! For there is no priority prior to Thee!

16. Thou art the Last! For there is no posteriority posterior to Thee!

17. The Angels labour in vain to attain the comprehension of Thy grandeur!

18. Mankind are baffled in attempting to

a Literally, Columns and roots. The substratum that is supposed to sustain qualities

under-

understand the perfection of Thy substance!

19. O Worthy to be lauded! Deliver us from the bonds of terrestrial matter!

20. Rescue us from the fetters of dark and evil matter!

21. Diffuse over our Souls the effulgence of Thy splendors!

22. Shower down on our Souls the gladness of Thy signs!

23. Intelligence is a drop from among the drops of the ocean of Thy place-of-souls.

24. The Soul is a flame from among the flames of the fire of Thy residence-of-sovereignty.

25. Thy substance is a heaving substance whence boils forth the substance of souls, without place, without downness, not connected, not separated;

26. Which is free from defects, and ties, and imperfections.

27. Exceeding Great is the Necessarily-Existent-One, insomuch that the eyes cannot discover Him, nor the thoughts conceive Him!

28. Thine are Grandeur and Praise!

29. And with Thee are withholding and bestowing; and to Thee belong liberality and stableness.

30. Exceedingly Great is Mezdâm: for in His hands are the Souls of all things; and towards Him do they return.

31. In the name of the Merciful God (Dai).

32. Mezdâm is not a substance, and is not unsubstantial; and is more exalted than aught thou canst conceive

33. And nothing resembleth Him; and He is like unto no thing.

34. He is One; not one that can be numbered.

35. He hath no like: and nothing existeth like unto Him.

36. He liveth, not by a soul, and life, and body. He liveth of Himself.

37. He is All-wise without reflection; and ignorance hath no influence over His knowledge.

38. He is Lord of His wishes: whatever He hath desired He hath done: and will do whatever He listeth.

39. He is All-Powerful! Whatever He
willeth

SHET THE PROPHET YASAN. 63

willeth He can do; and is staib in nothing except in creating one like Himself.

40. His excellencies are manifold, and cannot be numbered.

41. He created unnumbered angels: of these the First is Bahman: for all Intelligences and created things are under his hand.

PERSIAN NOTE. The First Intelligence.

42. Next Manistar, who is very Mighty and the Leader of all Souls.

PERSIAN NOTE. The Soul of the Highest Sphere.

43. Next Ten-bâd, and he is the Chief of all Bodies.

COMMENTARY. And Ten-bâd is the name of the uppermost sphere.

44. Spirits, Bodies, and what is bodily, substances, and things unsubstantial, are all created by Him and his blessing is on them;

45. In an especial manner upon Saturn, and Jupiter, and Mars, and the Sun, and Venus, and Mercury, and the Moon; and on the Great Abâd, and the Abâdians, and on thee O Yasan! who art now chosen from among Mankind; and thy followers shall assuredly be saved.

46. And those who are saved remain in in heaven for everlasting; the guilty in direful hell.

47. In the name of the Merciful God (Dai).

48. Purity is of two kinds, real and formal.

49. The Real consisteth in not binding the heart to evil; and in eradicating all wicked passions.

COMMENTARY. As, for example, in expelling anger and lust from the heart.

50. And the Formal in cleansing away what appears evil to the view.

COMMENTARY. Such as uncleannesses, and things unseemly to the sight.

51. And this last purification is performed by the water of Yester.

COMMENTARY. Yester is water which has its natural colour, smell and taste; which has no bad smell: And if there be none such, rose-water and so forth are pure; nay these last are peculiarly pure.

52. And the water of Kurd is that which is suitable to a body.

COMMENTARY. They call Kurd-water, that which

a Persian marginal Note in the original. As punishment is not eternal, He does not say everlasting Hell, but calls it direful.

cleanses

SHEET THE PROPHECY YASAN. 63

cleanses bodies, and is suitable to them: thus a river is suitable to an elephant; and for a man as much as can cover him from head to foot; and for a hair, the smallest quantity.

53. Wash thy body, or thy face, hands and feet in water.

54. If thou canst not, imagine that thou dost.

COMMENTARY. Imagine with thyself, I have washed my body, or head, hands and feet.

55. Then come before the Shesh-kâkh and pray.

COMMENTARY. The Shesh-kâkh are the stars and the fire which yield light.

56. After praying to Mezdâm direct thy prayers to the Shesh-kâkh, that they may convey thy prayers to Mezdâm.

57. If during prayer a devout man stand before the others, and the rest stand behind, 'tis well.

58. If thou canst not effect this, conceive it.

COMMENTARY. Imagine that thou hast been so saying thy prayers.

59. Besides this, whenever thou seest a Shesh-kâkh, bend in prayer;

60. And every day pray four times, or thrice, or twice, or once at least, without fail.

COMMENTARY.

COMMENTARY. It is to be remarked that there are several kinds of prayer. One of these is the Ferz, zemfâr or Great Prayer, which is in this wise. A person stands before any thing that burns, folds his arms before him, bends his head down to his navel and again raises himself; he next once more bends down his head, lays one hand upon it, and removes that hand; lays his other hand on his head, and then raising up his head, joins his two hands, placing the fingers against each other, the two thumbs excepted, which he keeps disengaged. He next places his two thumbs on his eyes, extending the extremities of his fingers as far as they can reach over the crown of his head, and bends down his head to his breast: He then raises up his head, and afterwards lies down on the ground, placing his hands and knees on the ground in such a way, that his forehead reaches the earth: after which he places first one side of his face, and then the other side of his face on the ground. Next he stretches himself out, and lies like a log, as if asleep, while his breast and belly, as well as his thighs, rest on the ground, his arms straight out, and the palms of his hands flat on the earth: he first lays his forehead, then one cheek and next the other cheek on the ground: after which he sits on his two feet, and then with his feet crossed under him. Next he sits crouching on his feet, clenches his two fists, and places his head on them. He now rises, and opening both his hands, raises them up. This prayer, with all the ceremonies which I have enumerated, must be directed to none but Yezdân. By taking away or diminishing some of them, it becomes proper for the Shesh-kakh. In this prayer a passage or verse of the Desfâr should be recited. When the prayer to Yezdân

SHET THE FRONT OF YĀSĀN.

67

is finished, it is right, in honour of the Sheeh-kakh, to place the head on the ground a second time, to lay the forehead on the earth, to recite the praises of the Sheeh-kakh, as they are contained in the Desâtr, and to entrust it to convey to Yezdân the prayers offered to him. And, if the prayers be offered before Fire, let the worshipper say, O Creator of Ader (Fire)! convey my prayers to Yezdân; seeing that Fire has no soul; and in the same way if before Water. And the most laudable mode of prayer is for a wise and good man to recite these prayers first, while the crowd stand behind and repeat them after him; and if they cannot do this, let them imagine that they have done so. And whenever you see any thing that gives light, whether by day or night, incline your head. And every day say your prayers four times, or three times or twice. The first time is from dawn till sunrise: the second is mid-day: the third, at the time of the setting of the world-enlightening sun: the fourth is midnight. And if you cannot effect this, you must at least pray once unfailingly when the sun rises.

61. Reverence the four Elements, yet do not therefore lay thyself under constraint.

COMMENTARY. Observe that he says, Whenever you see fire, water, or the pleasant earth you must incline your head, and in like manner as to gentle and strong winds: and defile not the earth; yet, nevertheless do not put yourself under unnecessary constraint. Thus, although fire is the great illuminator, you may kindle it under your kettle, and, when you have company, you may light a candle from it, and carry it before you in a dark night. In like manner, in cases of necessity, you may extinguish

guish it, but it must be with water; and as long as you can, you must let it burn firewood, thorns, such dry sticks as are dried naturally, and so forth. The second Element is Water: you must not defile the bank of a running stream, nor pour out water in bad places; Yet it is necessary to wash the body with it, and to ease yourself in it, during long voyages made by water. And as to the air, there are many smells that spoil it, and such should not be produced; yet, where they are inevitable, they are not to be kept near at hand, but to be removed to a distance, to that side towards which the wind blows. And the Earth must not be defiled or dirtied; yet a place must of necessity be allowed for the purpose of throwing out into it, the excretions that proceed from both sides.

62. In the name of the Merciful God!

63. O Yâsân! I say unto thee, the corruption of thy religion Gilshah will remove:

64. And he will wax so great that he shall be called the Father of mankind, and shall become a mighty prophet.

THE BOOK
OF
SHET THE PROPHET GILSHAH.

1. **L**ET us take refuge with Meadân from evil thoughts which mislead and distress us!

2. In the name of Shamtai, the Bountiful, the Beneficent, the Merciful, the Just!

3. In the *name of the †Lofty One, the ‡Giver, the §Just, the ||Lord.

*PERSIAN NOTES. In the name, sign, knowledge, and comprehension of things; and the memory and perception of the senses.

†Great, Lofty, of exalted sovereignty, and pomp.

‡The Bestower, the Liberal, the Bountiful, the Giver.

§The Just who deals out to each according to his words, conversation and knowledge, and talk, speech and wisdom: and, according to his deeds and acts, and doings good or bad, right or wrong, praiseworthy or blameable, gives unto each retribution, and retaliation and punishment.

||The Lord, Master, Guardian; the Mighty, the High, the Head and Chief.

4. O Ferzînsâr! son of Yâsânâjâm: when ninety and nine salam of years had passed under the sway of the Yâsânians, mankind became evil-doers, and Yâsânâjâm withdrew from among them.

5.

5. And now mankind are without any head and in disorder; and have become like ravenous beasts, as at the end of the period of the reign of Shâmekhbul, and Jyâlâd, and Abâdârâd.

COMMENTARY. They say that in consequence of the retreat of these princes, the affairs of mankind went into confusion, and men fell on each other like demons, the strong slaying the weak, till they lost the very semblance of men and became wild beasts; when Jyâfrâm, Shâikiliv and Yâsân were sent of God as prophets. And at the period of the abdication of the lieutenant of the great prophet, that is Yâsânâjâm, the affairs of the race of man, in like manner, went into similar disorder. They overturned the beneficial regulations of ancient kings, and abandoned the ways of men to such a degree, that they wandered over the hills and wilds like beasts, while the towns, houses and streets were converted into a waste; until Ferzinsâr, the son of Yâsânâjâm, whom they call Gilshah and Giomert, was sent by the benevolent and merciful Ruler of the world, on the work of prophecy; and that blessed prophet inclined men to justice, so that the father educated the son, and taught him the road in which to go, and religion and virtue. He trained mankind in such institutions, taught them the nurture of humanity, and reclaimed them from their savage state, whence it was that they held him to be the Father of Mankind. The band that did not come into the right road and the true religion, were called Div (demons) in consequence of their barbarous life, and the slayer of Siâmek was one of them.

6. Thee have I selected for prophecy.
Revive the Religion of the prophet of prophets the Great Abâd.

7. And worship Herfesrâm (Saturn) in this sort, that he may lend thee his aid.

8. In the name of the Lofty One, the Giver, the Just, the Lord! *

9. Thine is purity, and to Thee is praise!

10. O Mighty, Wise, Strong, and Powerful!

11. Obedient unto thy Creator!

12. Revolving in the love of a most pure passion,

13. In the revolutions of thy Sphere, which is free from the affections of division, of assuming a new shape, of putting off a shape, or of taking a straight course.

14. Thou art the Prince of the Higher Sphere, lofty and dignified!

15. Who sittest aloft in dignity!

16. Profound of thought! the receptacle of reflection! Lofty of purpose.

17. Lord of Unity and of steady action!

*In the original, the same Persian notes are repeated here, and at Verse 33 as at Verse 3. It is thought unnecessary to repeat them again.

18. And of profound thoughts, and of multitudinous works!

19. And of large bounty!

20. Thine are Sovereignty and Pomp!

21. He who created thee, and is the Creator of All, is Mighty!

22. And gave thee refulgence, and enlightened All!

23. And sent forth upon thee a portion of his awful light!

24. And next, according to his will, assigned thee a course which is everlasting!

25. And placed thee high in the lofty eminence of the seventh Heaven!

26. I pray of thee O Father! Lord! that thou ask by the splendor of thy Soul,

27. from thy Father and Lord, thy Prime Cause, and Lover,

28. the Intelligence that glorified thee with light,

29. and of all the free and blazing lights that possess intelligence,

30. that they would ask of their Father and Lord, the Intelligence of all Intelligences, the first created Intelligence,

31. the most approved wish that can be asked of the Being, most worthy of all Beings

Beings to be adored, the one worthy of the worship of mankind, the Stablisher of All :

32. to make me one of those who approach the band of His Lights, and the secrets of His Essence : and to pour light on the band of Light and Splendor : and to magnify them, and to purify them and us ; while the world endureth and to all eternity, so let it be !

33. In the name of the *Lofty, the Giver, the Just, the Lord !

34. O Ferzinsâr ! thou art the prophet whom three sons obey.

PERSIAN NOTE. The Mineral, Vegetable and Animal Kingdoms.

35. And the four mothers are under thy sway.

PERSIAN NOTE. The Four Elements.

36. Siâmer thy son and My friend have I selected for prophecy, that a prophet too may be subject to thee.

37. After thee Hurshad the son of †Siâmer is my prophet to support thy religion.

*The same explanations are given here as in Verse 3, and are therefore not repeated. *Transl.*

†In the Persian Hoshêng the son of Siâmek.

THE BOOK
OF
SHET THE PROPHET SIÁMEK.

---

1. **L**ET us take refuge with Mezdâmi against evil imaginations, that mislead and distress us.

2. In the name of Shemtai, the Bountiful, the Beneficent, the Merciful, the Just!

3. In the name of Mezdâm!

4. O Siâmer, son of *Ferzinsâr, thou art a prophet nigh unto Me! Extol †Ferzinrâm in this wise;

*PERSIAN NOTES. Siâmek the son of Gilshah.

†Ferzinrâm, Hurmazd (Jupiter).

5. In the name of Mezdâm!

6. Thine is purity; and praise be thine;

7. And from thee, on the pure Souls;

8. O very Mighty and Excellent! the Ferzinram of the Spheres;

9. Of high dignity! the Father and Lord of Felicity!

10. The Medium of Blessings!

11. The Great Soul! the Merciful Father and Lord!

12. The Great, the Bountiful, the Conspicuous and Blest!

13. The mighty of passing mightiness!

14. Who spreadest refulgence wide abroad!

15. Lord of Knowledge, and Patience, and Justice, and Excellencies;

16. And the Author of good dispositions:

17. And of the excellencies of dispositions:

18. Of mighty capacity: the redresser of wrongs:

19. Devoted to thy Creator:

20. Revolving in the love of Intelligence;

21. In the circle of a Sphere that refuseth to admit of the affections of disunion, or of assuming a new form, or of putting it off, or of moving in a straight line.

22. Great is thy Creator! the Creator of All!

23. The Illuminator of thee, the Enlightener of All,

24. And thy Succourer, and thy Blessor, and thy Mover, who is very Great,

25. elevated thee, of the affection of His exceeding love,

26. from thy place, for thy happiness.

27. Thy revolution is profitable, showering down blessings, excellencies and felicities.

28. He assigned thee a lofty place of rest in the Sixth Sphere;

29. Of thee I ask happiness in both abodes:

30. And I ask of thee, O Father and Lord of Felicity! thou who rainest down justice and goodness;

31. That thou wouldst ask of thy Father and Lord, the Author of thy Being, thy Beloved;

32. Who is the Giver of Light, the free Intelligence, Most Excellent;

33. And of all unembodied Intelligences that are nigh (unto Him), free from the stain of matter and its bonds;

34. That they would ask a wish suitable;

35. to the eternal world, which is free from mutability,

36. from their Father and Lord, and their Author, the first-created, the Intelligence of All;

COMMENTARY.

COMMENTARY. The Intelligence of Intelligences,
the Intelligence of all Intelligence.

37. That he would be pleased to ask in
this wise from the Being most worthy to
be adored of him, and most worthy to be
adored by the Beings worthy of adoration,
worthy to be adored by Mankind :

38. Light of Lights, who shewest the
profitable religion to all that move ;

39. Lord of brightest glory, and of most
overpowering light ;

40. Of most exalted praise ; Creator of
All !

41. Bestower of Life, Self-Existent,
great is His magnificence !

42. That He may make me one of those
near unto Him ; and one of the Band of His
Lights, and of those who are admitted into
His Secrets :

43. And remove from me all evils, both
of soul and body ;

44. And grant me the effulgence of glory
from the band of light and brightness ;

45. And bless them and us, and purify
them and us ;

46. World without end.

47. In the name of Mezdâm !

O Siâmer ! I will call thee aloft, and make thee My companion : the lower world is not thy place.

48. Many times, daily, thou escapest from the body, and comest near unto Me.

COMMENTARY. Foras Siamek's body, from excess of meditation and mortification in the worship of God, had become like a vest unto him, when he was seized with a desire to visit the angels and Yezdân, he forsook the body many times a day, and repaired to the place of his wishes ; and at the command of God again returned back to his body.

49. Therefore will I release thee from thy terrestrial body, and make thee sit in My company ;

50. And I will leave as a memorial one proceeding from thee ; and no one shall be wise like him.

COMMENTARY: Here He informs Siâmek, When I call thee aloft, I will leave in the lower world, thy son Hosheng, who will become a most wise prophet, inso-much that no man will equal his wisdom and greatness. After the revelation of this remarkable prophecy, Siâmek having been slain by Beings, men in shape, but demons in mind, and delivered from the body and the bonds of the body, reached the City above, and the seat of knowledge : and these demon-men met with retribution and retaliation in battle from the hand of the Peshdâd (or Justiciary), and most just prophet, the knowledge-adorned Hosheng.

THE BOOK

OF SHET

SED-WAKHSHUR* HOSHENG.

1. **L**ET us take refuge with Mezdâm from evil thoughts that mislead and vex us.

2. In the name of Shemtâ, the Bountiful, the Beneficent, the Merciful, the Just!

3. In the name of Mezdâm the Creator of Wisdom!

4. O Hurshâd son of Siâmer! †Thou art My chosen prophet! and to thee have I given knowledge and wisdom:

5. And thou art the teacher of the prophets that shall come after thee.

6. Maintain the religion of Ferzâbâd: ‡

7. And praise Manishrâm, §who is thy Guardian, in this manner;

8. In the name of Mezdâm, the Creator of Wisdom!

*Sed-wakhsâr, an epithet of Hosheng, signifying Hundred prophet.

†Hosheng son of Siâmak, Pers.

‡The Persian has Buzurgâbâd, both meaning the Great Abâd.

§Behrâm,

9. On thee be praise, and the holiness of Mezdâm and His felicities;

10. O Mighty! Wise! Powerful! Destroying! Victorious!

11. Refulgent Father and Lord! Manisrâm of the Sphere!

12. Ever-obedient to thy Creator!

13. Revolving in the affection of thy beloved Intelligence!

14. in the circle of thy sphere which refuseth to admit of disunion of parts, or to receive a new form, or to change an old one, or to move in a straight line:

15. Thou art the courageous, whose weapons are direful! Thou shearest stoutly,

16. Lord of Anger and of Power!

17. The stern Terrifier!

18. The Inflamer, that makest the blood to boil!

19. That brandishest the sabre!

20. Mighty is He who created thee, and enlightened thee!

21. Who clotheth thee in the garb of terror, and grandeur, and sovereignty!

22. And who raineth down splendors on thy Soul!

23. Insomuch that thy revolutions, which are ever performed rejoicing, are put in motion by Him !

24. He gave thee an abiding place in the fifth heaven !

25. I ask of thee that thou break in pieces the enemies of the Lord of Truth ;

26. And that thou ask of thy Father and Lord, thy Creator, the object of thy love, who is the overpowering Light ;

27. And of all the powerful and near Lights which are free Intelligences,

28. That they ask of their Father and Lord and their Creator, who is the First created, and the Universal Intelligence,

29. A wish suited to Intelligences who are free from change,

30. That he would ask of the One worthy of his praise and of the praise of All : of Him worthy of the worship of worlds, the Lord of Being, the Stablisner of All ;

31. That he would make me one of those who approach near unto Him, and of the Band of His Lights, and of the Company of those who are admitted into the secrets of His essence !

32. Let him glorify the Band of Light
and

and Refulgence, and bless them, and purify them and us ;

33. While the Universe endureth for ever, so be it !

34. In the name of Mezdâm the Author of Knowledge !

35. After thee Tekhmûred shall be a prophet ;

36. And I will never remove the gift of prophecy from among thy children :

37. But, to everlasting, will raise up prophets from thy race,

38. And to whomsoever I shew the way unto Me, I bring him by this Religion.

THE BOOK

OF

SHEH THE PROPHET TAHMŪRĀS.

1. **L**ET us seek refuge with Mezdām from evil imaginations which mislead and harass.

2. In the name of Shemta! the Bountiful! the Beneficent! the Merciful! the Just!

3. In the name of the Almighty Mezdām!

4. O My Prophet Tekhmúred son of *Hurshád! Do thou make strong the Religion of the Great Abád.

5. The Sun is thy supporter: him have I commanded to aid thee! Do thou therefore pray unto him in this wise;

6. In the name of the Almighty Mezdām!

7. Thou rejoicest in the living Intelligence, the Everlasting of Lights!

8. Most resplendent of Beings, and amplest of Stars!

*Tahmuras, son of Hosheng, Persia

9. Praise be on thee: and the grace of Mezdâm, and His blessing!

10. O Thou Most Mighty Diffuser of Light, Ever-revolving, Most Blest, who derivest thy splendor from thy *Creator!

*PERSIAN NOTE. Who created thee without substance or time.

11. Revolving in the abundant love of the greatness of thy Creator,

12. In the circle of thy sphere, which is without rent, which neither assumeth a new shape nor putteth off an old one, nor taketh a straight course.

13. Thou O Sun! art powerful in thy blaze, glorious in thy lustre, the burster of darkness;

14. Head of the World! King of the Stars!

15. Mightiest of Beings above!

16. Maker of the day, according to the commands of the Most High!

17. Protector of the great lights that have bodies!

18. May the Supreme "Behrâd enlarge thy bright and glorious body!

19. O Intelligent and Wise! Wide-

eYezdân, Pers.

spreading,

spreading, greatest of the pure Wardens of the brilliant Lights!

20. Lieutenant of the Light of Lights in the world of Bodies!

21. Thy light most of all approximateth the light of His Majesty!

COMMENTARY. That is, the Majesty of God, the expression referring to His attribute of Light of Lights.

22. Thou art a symbol of His greatness;

23. A sample from among the samples of His lustre;

24. Thou art as a proof of Him upon His servants;

25. Of Him* who hath bestowed on thee thy light over bodies when thou illuminatest them;

26. And of Him who blesseth thee.

27. By the power of †Feryâr thou hast become blest: Thou pourest out thy light on the Stars:

28. And thou takest not from them the garment of splendor and light:

29. Mighty is He who traced out thy form, and kindled thy lustre:

* There seems to be some error in the 25th and 26th Verses. I read as if the *ra* were taken away, and take the *An kas* as words of reiteration.

† Yeadan, Pers.

30. Who maketh thee revolve in the love of His Majesty !

31. Who gave thee a station in the fourth heaven ;

32. And maketh thee abide in the midst of perfect order.

33. I ask of thee, O Father and Lord of Grandeur,

34. Lord of Heat, Author of the powers of the Senses ;

35. Cause of whatever is produced anew, and Creator of the Seasons ;

36. To ask through the medium of thy active soul which beameth with glory ;

37. From thy Creator, and the object of thy Love,

38. The Origin of thy motion, Him whose shadow and talisman thou art ;

39. And from all the majestic and glorious Lights which are free Intelligences ;

40. That they may ask a wish suited to the eternal world, which is pure, free from novelty and change,

41. Of their Father and Lord, their Creator,

42. The nearest Light, the most glorious

of

of created Beings, the universal Intelligence, mightiest of created Beings, and First;

43. That he would ask, in this sort, of the Being worthy to be praised of him; and worthy to be worshipped of those who are themselves worthy to receive worship;

44. The Final Limit of causes, the Lord that giveth union to Worlds;

45. The Limit and Stablisher of All!

46. Light of Lights! Worthy of the adoration of every Intelligence, Soul and Body, whether celestial or material, compounded or simple:

47. Most Perfect in combining;

48. The only Mezdârâm,* Self-existent, whose sovereignty is Majestic!

49. That he would illuminate my Soul with pure lights, adorable knowledge, and lofty excellence:

50. And make me one of those nigh unto Him, who are filled with His love;

51. And guard me from all miseries whether of soul or body;

52. And give unto me glory, as unto the Band of Light and Brightness;

* Yazdan, Pers.

53. And bless and sanctify them and us for ever. Amen (Terâj.)

COMMENTARY. *Terâj* is a word used when one praises another or wishes him some blessing, and implies a desire or hope of its being granted: And when one's well-being is prayed for, the petition is accompanied by that expression.

54. In the name of the Almighty Mezdâm!

55. After thee, Jermshâr* is My prophet;

56. Him have I chosen for (*the establishment of*) Arts,

57. And I will shew him the excellencies of the World.

* Jemshid, Pers.

THE BOOK
OF
SHEH THE PROPHET JEMSHID.

1. **L**ET us take refuge with Mezdâm from evil thoughts that mislead and distress us!

2. In the name of Sheintâ the Bountiful! the Beneficent! the Merciful! the Just!

3. In the name of the Art-creating Mezdâm!

4. O Jermahâr, son of *Tehmûryd, Thee have I chosen; Stablish thou the religion of the Great Abâd:

5. Thou art an exceeding great prophet;

6. And I have taught thee all manner of Arts, and adorned the world by them:

7. My light is on thy countenance:

COMMENTARY. The light which I have given is on thy face, that whoever sees it may know that it proceeds from Me, and may discover the light of My unity.

8. And do thou speak precisely according to My words.

9. My word is on thy tongue:

* Jemshid son of Tahmûryd.

COMMENTARY.

THE BOOK OF SHET

COMMENTARY. Since I am the Creator of Speech, and thou hast no word but mine:

10. Me thou seest, Me thou hearest,
Me thou smelllest, Me thou tastest, Me thou
touchest.

COMMENTARY. For in every thing, and in every action thou hast Me with thee: and findest My light in every thing and in every place and perceivest the grandeur of the Unity of My Being by all its shadows: and comprehendest all the splendor of My existence, and hearest My word from all, in every thing, since all are in search of Me: and smelllest Me in every thing, and hast tasted the flavour of My knowledge, and art nigh unto Me.

11. What thou sayest that I say: and thy acts are My acts.

12. And I speak by thy tongue, and thou speakest to Me;

13. Though Mortals below imagine that thou speakest to them:

COMMENTARY. Thou art so devoted to Me that thou attendest to none else.

14. Adore Ferhengirâm* that thou mayst receive help from her:

15. Lo! the prayer I have sent. Thus Pray;

16. In the name of the art-creating Mez-dâm!

* Nahid, Pers. the planet Venus.

17. Thine is purity: and on Thee be the blessing of the Lord!
18. O mighty and admirable Lady! Mistress of knowledge! and Lady of action!
19. Ferchengiram of the Sphere. (Hengam!)
20. Happy Defuser of Light!
21. Dignified and Resplendent!
22. Essence of Splendor!
23. Resplendent Beloved!
24. All-delighting and Pure!
25. Ornament of Joy, Friendship and Goodness!
26. Obedient to thy Creator,
27. Revolving in the Love of thy Beloved,
28. Who is pure and independent!
29. In the revolution of his sphere free from disjunction, and change of form and from a straight course!
30. High elevated is thy Creator, thy Stablisher, He who mightily impelled thee in thy spherical course,
31. Of his great affection and love:
32. Who by his love retained thee in thy course, thyself being impotent.

COMMENTARY. By the expression *impotent* he does not intimate that the sphere has not a voluntary and self-directed motion: He only means that the motion of the sphere is a dance caused by the pure radiance and bright light which proceed from it. Each sphere derives its original stock of light from its Guardian; from each communication of radiance the Heaven receives the power of motion; and from each motion acquires the capacity of a new radiation, by means of which effulgence it moves.

33. He hath assigned thee thy place in the third Sphere.

34. I ask of thee, O Most Blest in the two *abodes!

35. That thou ask of thy Father and Lord, of the Cause of thy being, the free Intelligence,

36. That he would ask of his Father and Lord, the Cause of his being, the Best of created beings, the Universal Intelligence,

37. A wish suited to the Eternal World,

38. (*Which is*) pure from alteration or change,

39. That he would ask of the Prime of Time, the Self-existent,

40. The Most worthy to be adored by the worthy to be adored, the Stablisher of All,

* In figuren or earth.

41. The Essence of Essences,
42. That He would illuminate my Soul,
and smooth my difficulties,
43. That He would draw me near unto
Him,
44. That He would enlighten the Band
of light and splendor,
45. And bless them and us, and purify
them and us,
46. For ever, and to everlasting of ever-
lasting.
47. In the name of the Art-creating
Mezdâm!
48. Thou wilt be asked, By what dost
thou know God. (Mezdâm),
49. Say, By what descendeth on the
heart.

COMMENTARY. Since that is knowledge that flows
on the heart of the wise from Yezdân.

50. For, could that be proved false, Souls
would be utterly helpless.

COMMENTARY. For worldlings can never succeed in
falsifying that, however much they may attempt it: for
that knowledge is truth, and from it proceed innumera-
ble miracles.

51. There is in thy soul a certain know-
ledge, which, if thou display it to mankind,
they

they will tremble like a branch agitated by a strong wind :

52. Whoever knoweth thy words, his prayer is accepted :

53. If thou be asked, Have you seen Mezdâm ?

54. Say, How should I know a God (Merkhâd) whom I never saw ?

55. I would not enjoin the worship of a God whom I could not shew.

COMMENTARY. He says, O Jemshid! I cannot know God till I behold him. For a blind man, even though well informed, does not in truth know colours as they really are, though on speaking he calls them black, white, red and yellow, and knows of what colour every thing is, since he has heard and recollects. Still however he does not really know what yellow is, or what red is. So that were God to restore to him his sight, and before he had been taught to distinguish colours, were he to be shewn sky-blue, and told, this is black, he could not be sure whether they told him truth or falsehood. In like manner it is evident that a man must necessarily be ignorant of the properties of him whom he has not seen : and hence, until a prophet has seen the essence of the One-who-has-no-properties, he never can explain its nature to men, or command them to worship. And after he has seen it, nobody will lend their belief, until he gives proof of the fact by shewing it to others. It is therefore indispensable for a prophet that he be able to conduct others in the way, that they too

too may perceive that substance, and be released from doubt. Now a sect in the reign of that friend of Yazdân, the Emperor Parviz, the son of the Emperor Harshâz, the equal in dignity to Yazdân, held what has been said to be incorrect: whereupon I directed them to submit to certain austerities in the way of God: and all of them being separated from their bodies, be- lieved Yazdân and those who surround him, after which they returned back into the body.

56. The Wise hold the existence of created things as a proof of the being of Mezdâm:

COMMENTARY. And by means of created existence know the Creator.

57. And thou, by the light of the Creator, seest and shewest what is created.

58. I created the world an Individual.

COMMENTARY. For the whole world is an Individual: Its Body which is composed of all bodies, is called the Universe (Tehm); Its Soul consists of all Souls and is called the City of Souls (Riwângird); And its Intelligence is composed of all Intelligences and is called the City of Understanding (Hoshgird). This is the Great Man. When you have contemplated this World so wonderful, still it is but a single one of His worshippers. If you open the eye of your heart you will perceive that the heaven is the skin of this great Individual; Kywân (Saturn) the spleen, Barjsh (Jupiter) the liver, Behâm (Mars) the gall, the Sun the heart, Nahid (Venus) the stomach, Tir (Mercury) the brain, the Moon the lungs, the fixed Stars

and

and the Mansions of the Planets the veins and nerves, the fire the warmth of his motion in the way of God, the air his breath, the water his sweat, the earth the place on which he steps as he walks, the lightning his laugh, the thunder his voice, the rain his tears, and organised bodies the worms in his belly: while his Soul is composed of the Souls above and below, and his Intelligence of the Intelligences above and below. Man therefore should not rest satisfied with being a belly-worm; but ought to strive to become a Soul. The substance of what has been explained is contained in the Hânejûr, which is a portion of the Desâtîr written in the Limrâni tongue, and which I have followed in this exposition;

59. The world is an idea of the Self-existent,

60. Non-existence is the mirror of existence.

61. Without the light of the Self-existent, Nothing is.

62. His light extendeth over All, and conferreth being on all existences.

63. The choicest of all effulgences is the shining of knowledge on men of understanding.

64. By a single flash of the Creator (Jinal), both worlds became visible.

COMMENTARY. The one of which is immaterial and not in time; the other the material world. Both derivative

give. It is being; from the splendor of the Sun of the Essence of the Most Just.

65. The multiplicity of worlds, invisible and visible, is unity in respect to the Unity of God (Hilād), for nothing else hath being.

66. The Perfect seeth unity in multiplicity, and multiplicity in unity.

COMMENTARY. One Sect conceal the Really-Existent in the works of the Creation; do not perceive the Really-Existent, but observe the Creation; deem the created to be separate from the Really-Existent, and reckon the Really-Existent different from the creation: and this class are called *Ferjūd-Shai* which means "of inferior place". The second is the Sect that see the Really-Existent, but not the Creation; and this class is suicidal: they are called *Semrād* which means United (Girdwend). The chief class see the Really-Existent, and observe the Creation through Him, and mark God in whatever exists: those who are of this class do not believe that to discover unity in multiplicity, and multiplicity in unity is any obstruction to a knowledge of real unity: the name of this blessed class is *Semrād Semrād* which means United-in-Unity (Gerdwend-Gerdwend).

67. O Jermshâr*! thou seest God (Fer-khâd) in his servant, and the servant in God:

68. With thee unity does not obstruct multiplicity nor multiplicity unity.

* Jemshîd, Pers.

69. Say unto mankind, Look not upon the Self-Existent with this eye: ask for another eye.

COMMENTARY. That is, the eye of the heart.

70. How should they not see Him who is God? (Ferkhâd).

71. That person is born blind who saith that He cannot be seen.

72. He is blind from the womb who cannot perceive the Self-existent in this splendor which is His.

73. They have a cataract on their eye who cannot see Him.

74th The Perfect Man reacheth God (Fibrâm) as the line of the circle returneth to the point whence it began;

75. So hast thou returned unto Me;

76. And bringest in whomsoever thou listest:

77. The roads tending to God (Semâsâs) are more in number than the breathings of created beings,

78. How can he, who knoweth not himself, know the Lord?

79. True Self-knowledge is knowledge of God (Semâshâs).

80. Mankind comprehend according to their knowledge, and thou speakest according to thy knowledge. Speak thou therefore according to their knowledge, that they may understand.

81. Mezdâm is hid by excess of light.

82. The World is a Man, and Man is a World.

COMMENTARY. For they term the World the Great Man (Meh-merd), and the Vast Man (Mehîn Merdum), and the Vast World; and Man they call the Microcosm or Little World (Kehîn Jehân), because he is a type of it, and because there is found in Man a sample of whatever exists in the Great World. And all the men have written books to point out the resemblances between these two worlds; as for example, that the body is the sky; the seven members the seven planets; the twelve passages the ten and two Missions; the four secretions the four elements, and so forth, as ingenious men have explained them. I too have written a celebrated book on this subject under the name of Do Giti (the two Worlds), full of admirable wisdom which I have derived from the most exalted Intelligence: and in the eminent Book of the famous prophet, the King of Kings, JemshĪd, there is a great deal concerning the Unity, which only distinguished Ascetics (Hertasp) can comprehend. And on the subject of this transcendent knowledge I have also composed a great volume called PertĪstĀn (the Mansion of Light), which I have adorned by evidences deduced from reason, and by texts from the DesâtĪr and

Avestâ,

Avestâ, so that the Soul of every man may derive pleasure from it. And it is one of the Books of the Secrets of the Great God.

83. In the name of Mezdâm, the Creator of Arts!

84. Now Mankind have become evil doers, and have taken the road of ravenous beasts;

85. And know not thy worth;

86. And comprehend not the meaning of thy words, and moreover insult thee;

87. And have forgotten the blessings thou didst ask for them:

88. Now I will take thee away from the midst of them, and it is fitting that they remain under the hand of Dizakh* the Tasi.

COMMENTARY. That is of Deh-ak who was of the race of Tâz the son of Siâmek. He paid assiduous worship to Yezdân and the stars, on which account Yezdân granted him his wishes. During his reign he annoyed harmless animals. One of his chief crimes was his putting to death his own father, and Jamsîd and Atelâ. Finally, as he became an evil-doer, God cast him down from his state, and sent him to Hell.

89. I will bring thee near unto Myself, and do thou abide ever with Me;

* Deh-ak, Pers. Taz is the supposed father of the Tazis or Arabs. He is better known as Dehâk.

90. Thou art not well whilst far removed from Me.

91. I have mine eye on the road to watch when thou comest nigh unto Me.

92. And as a punishment upon Mankind, for that they heard not thy words, they shall endure much calamity. After which I will send Ferisdum* on the work of prophecy;

93. That he may revive thy religion.

* Feridun, Pers.

THE BOOK

OF

SHET THE PROPHET FERIDÛN.

L E T us take refuge with Mezdâm from evil thoughts which mislead and distress us!

2. In the name of Shemta, the Bountiful, the Beneficent, the Merciful, the Just!

3. In the name of Mezdâm the Helper!

4. O Perisdûm son of Atebir,* I have taken pity on Mankind and on harmless animals, and have chosen thee, who art my friend, for prophecy: and have made the world obedient unto thee.

5. Revive the religion of the Great Abad (Ferzâbâd).

6. Charms such as, till now, no one hath known, † have I taught thee.

7. Worship Temirâm ‡ that he may be thy aider in knowledge.

8. Lo! I have sent for thee, the form of his praise.

* In the Persian, Feridun the son of Atebir.

† Many of his charms are said to be still known.

‡ Temirâm is Tîr (Mercury).

THE PROPHET FERIDÛN.

183

9. In the name of Mezdâm the Helper!
10. Thine is purity, and on thee is the blessing of Mezdâm.
11. O Mighty! Good! Wise!
12. Father and Lord! exalted Temirâm of the Sphere!
13. Intelligent! Active! Sagacious! Inventive! True!
14. Sage of the Heavens!
15. Sage among the Mighty!
16. Sage of Worlds!
17. Lord of Wonders!
18. Communicator of Secrets and Wonders!
19. Treasurer of abstruse knowledge!
20. Conductor to learning!
21. Aider of the huge stars, according to their temperaments!
22. Who rainest down quickness of comprehension, and knowledge, and an acquaintance with the essence of things!
23. Obedient unto thy Creator,
24. In the revolution of thy Sphere, which is free from susceptibility of disjunction, or of assuming or laying aside its form: or of deviating into a straight course;

25.

25. In the love of thy holy Beloved !
26. High is thy Creator, thy Illuminator,
the Imparter of hidden Secrets,
27. Who poureth down the light that
guideth thee to eternity :
28. Who hath assigned thee a place in
the Second Heaven.
29. O Ever-ready to guide !
30. I ask of thee that thou ask of thy Fa-
ther and Lord, and thy Creator and Be-
loved, who is an Intelligence,
31. And of the disembodied Intelligences
which are the Lights elevated above inferior
principles,
32. That they would ask a wish suited
to the Intellectual World which is free
from change ;
33. And of their Father and Lord, their
Origin, most worthy to be praised of all
created Beings, the Universal Intelligence ;
34. That he would ask in this sort of the
Universal Creator, the Stabliher of all Be-
ings and Essences, worthy of the adoration
of worlds, the Causer of Causes ;
35. That he would exalt my Soul, and
bring me near unto Him ;

36. And speak unto me, and turn aside from me the evil of this abode and of that abode;

37. And illuminate the band of Light and Splendor, and bless them and us, and purify them for ever and ever. So be it.

38. In the name of Mezdâm the Helper!

39. O Perisdûm*! Prophets never mislead:

40. Their words and deeds are from the command of Mezdâm;

41. Whosoever speaketh evil of Jermshâr, † bring him to a proper sense:

42. Jermshâr is my companion.

COMMENTARY. The evil band revile Jemshid the prophet, the King of Kings. Bring this band to a proper sense, that they may not designate as *Bad*, that mighty prophet who is now my companion, and released from the body and from bodily affections. Instruct with your tongue and your hand him who does not attend to you. For prophets never err, since he who is chosen of Yezdân never deviates into the evil faith. It is related that Jemshid (who is mercy altogether) having withdrawn from the society of mankind, and being soon after stript of his (earthly) clothing by the hands of Bewer-asp, Del-ak ordered his servants to revile Jem, and ascribe to him wicked speeches and actions, thereby to establish false religions. Yez-

* Feridûn, Pers. † Jemshid, Pers.

dân therefore commands them to desist from this evil talk, and says to his prophet Feridûn, the highly gifted, that he must restrain men from it. He farther informs the prophet and King of Kings Feridun of exalted nature ;

43. Now, thy sons shall become rebellious, and shall find retribution at last :

44. And they shall not attain the object of their wishes : I will speedily give it to Miruzâd ;*

COMMENTARY. He informs the prophet, Târ and Selm will become refractory and meet with suitable retribution : they will aim at the sovereignty of the kingdom of Irân, but unsuccessfully : that territory I will bestow on Menuchehr !

45. And after thee Miruzâd shall be a prophet ;

46. And thou art one of the mighty Prophets. I have shewn thee hidden secrets ; and I have given thy race supremacy over the world.

47. I have made thee prophet and king over the whole world.

48. Thy posterity I have raised to Sovereignty.

COMMENTARY. For the Prophet, the King of Kings of the age, divided the world into three parts, and gave them to his sons, and the Sovereignty continued in their race.

* Menuchehr, Pers.

THE BOOK

OF SHET

THE PROPHET MENUCHHR.

1. **L** E T us take refuge with Mezdâm from evil imaginations which mislead and harass us!

2. In the name of Shemtâ, the Beneficent! the Bountiful! the Merciful! the Just!

3. In the name of the Only Mezdâm!

4. O Miruzâd son of *Yershâd, I have exalted thee over Simâr and †Tistûl; and now have I chosen thee for prophecy and sovereignty! Adore thou the Moon.

5. In the name of the One Mezdâm!

6. Thine be praise; and on thee be the blessing of Herjem. ‡

7. O Very Mighty! Learned! Wise and Good Moon (Fershem) of the Sphere!

8. Thou art *the* one whom they worship amongst us, O Moon!

* Menuchehr son of Irej. *Pers.*

† Selm and Tur, *Pers* Irej was the supposed ancestor of the Iranians, Tur of the Turanis.

‡ Yezdan, *Pers.*

9 Minister of the Sun and his Vicegerent! Restorer of colours!

10. Who ridest on the Sphere! The friend of the very mighty Celestials!

11. Key of the Heavens which readily obey!

12. Guardian of the Element of Water!

13. Lord of Moistures, whether as to the assuming or putting off of figure!

14. Obedient to thy Creator!

15. Revolving in the circle of thy Sphere which is unaffected by interruption or injury!

16. In the love of thy beloved Intelligence!

17. Glorious is thy Creator and Exalter!

18. Who raineth down the lights that confer on thee the state of eternity!

19. Who hath given thee rest in the first Heaven!

COMMENTARY. He says the first Heaven, meaning the Elemental Heaven; because of His goodness he would intimate to his terrestrial servants, that they should reckon from below upwards.

20. O Ever ready to aid! I ask of thee a benefit;

21. That thou wouldst ask of thy Father
and

and Lord, thy Creator, who is an Intelligence and thy Beloved;

22. And of all the active Intelligences, which are lights free and independent of the affections of matter;

23. That they would ask a wish suited to the world that is free from accident and change;

24. And (*that they would ask*) of the the Origin of their Being, the first-created Existence, the nearest Light, the Universal Intelligence,

25. That he would ask of the One worthy of his adoration, and worthy to be adored of such as are worthy of adoration! of Him who is worthy of the adoration of Worlds!

26. The adorer of the nests of Being!

27. The Former of the Entities of the whole of them!

28. Lord of Bounties and Splendor! The Necessarily Existent!

29. That He would purify me by the affusion of his pure light;

30. That He would purify me and bring me near unto him;

31. And glorify me far away from all calamities whether of Soul or Body ;

32. And glorify the band of light and splendor,

33. And purify them and us ; and bless them and us ;

34. For ever and ever. So be it.

35. In the name of the One Mezdâm !

36. After thee will come a prophet Kylaserv* by name, who will fill all with amazement at his freedom from worldly affections ; And he will be the companion of Mezdâm.

* Ky Khuerou, Pers:

THE BOOK

OF SHET

THE PROPHET KY-KHUSROU.

1. **L**ET us take refuge with Mezdâm from evil imaginations that mislead and distress us!

2. In the name of Shemtâ, the Bountiful, the Beneficent, the Merciful, the Just!

3. In the name of Mezdâm the Creator of the free (disembodied spirit).

4. O my Prophet! Kailaserv son of Hirtâush,* thou art high exalted near Me!

5. Thy heart is never separated from Me for the twinkling of an eye.

6. Thy Soul is an angel, and the son of an angel: and so I have given thee a great and exalted angel, named Intelligence.

COMMENTARY. When He says, thou art an angel and the son of an angel, two things may be observed: the one that as, in truth, Intelligence is the first father, he tells Ky Khusrrou, thou art the son of that Mighty Angel: and the other that in saying, thou art the son of an angel, He calls Siawesh an angel from his excellence; For the Soul when it separates from the lower

* The Persian has, "Ky Khusrrou son of Siâwakhsh."

body

body and returns back to its own native place, becomes like an angel, and assumes the rank of an angel.

7. Finally I will place thee near Myself, along with Ferhûshbûd.*

8. Thou art not absent from before Me for one twinkling of an eye.

9. I am never out of thy heart ;

10. And I am contained in no thing, but in thy heart, and in a heart like thy heart.

COMMENTARY. For I am contained in the heart that is pure like thy heart.

11. And I am nearer unto thee than thou art unto thyself.

12. O My friend ! Do thou make strong the religion of the Great Abad, who is the greatest of prophets and that religion which is My own religion.

13. For they can find no straight road towards Me except by this religion.

14. I have given thee such support and protection in the lower world, that a return of thanksgiving is indispensable upon thee ;

15. For I have bestowed on thee celestial endowments, have given thee a Minister like Destar, and a warrior like Rustâl.†

* Behman, Pers.

† D.s'âu and Rustom, Pers.

16. And dignified thee with such distinction, that, in spite of all thy power, thou didst keep far away from women, nor didst ever mingle with them; but day and night didst bind thy heart to Me.

COMMENTARY. Observe that, by the expression, "kept far away from women," He does not mean, thou didst not talk with women; He means, didst not enjoy women in the way in which men converse and have connexion with women. Ky Khusrôu had in his Golden Seraglio four ladies of surpassing beauty, all of whom also spent their lives as virgins; so that that blessed Prince left the world a *Hirsâ*; now a *Hirsâ* is one that never has had connexion with women. His asceticism is celebrated.

17. In the name of Mezdâm, the Creator of *unembodied Beings!

18. Thou didst ask, Who are the lower angels? Tell me.

19. The sentient principles of all bodies that act aright, are lower angels.

COMMENTARY. For the powers that see, hear, smell, taste, touch and such like are all terrestrial angels, who, by the command of Yezdân, are the servants of the Soul, who is the Monarch of the Kingdom of the Body.

20. And I have taught thee all know-

* *Hersâ* l. *Fers* Azâ-l. This term is applied either to ascetics who escape from the body by meditation and abstraction; or to pure spirits:

ledges:

ledges: thy knowledge is a ray of My knowledge, and thy action a sample of My action.

21. In the name of Mezdâm, the Creator of unembodied Beings!

22. I have made thee victorious over thine enemies; and have bestowed on thee whatever of external and internal excellence was useful.

23. Now thou art not satisfied with coming unto me from time to time, and longest to abide continually nigh unto me.

24. I too am not satisfied with thy absence:

25. Although thou art with Me, and I with thee, still thou desirest, and I desire, that thou shouldst be still more intimately with Me;

26. Resign the Lower World to *Tînâsp; for the glory of Mezdâm is upon him.

COMMENTARY. When the faculties of intelligence, sight, and taste chose a mean, and when justice has neither excess nor deficiency,† it is called the glory of Yezdân; and, without this glory of God, no man is worthy of royalty.

* Lohrasp, *Peis.*

† This relates to the doctrine of all virtue lying in the midst between two Extremes.

THE PROPHET KY-KHUSROU. 115

27. And Tinâsp shall have a worthy son,
in whose time the Mighty Prophet Hertûsh*
shall come.

28. And his Book is Enigmatical and
Unenigmatical.

* Zrûsh, Pers.

THE BOOK
OF
SHEET THE PROPHET ZIRTUSHT.

---

1. **L** E T us seek refuge with Mezdâm from evil imaginations which mislead and distress us !

2. In the name of Shemta, the Bountiful, the Beneficent, the Merciful, the Just !

3. In the name of Mezdâm !

4. O Hertûshâd son of *Heresfetmâd, I have selected thee for prophecy :

5. And have communicated to thee My Word in three ways ;

6. One in dreams, and that is the †Vakhrijkâmeh ;

7. The second in dozing, and that is ‡Arvâsiâst ;

8. The third in waking when thou hast separated from the body, and passed with an angel above the heavens ;

9. Thy soul reacheth Me.

10. All the speech which I have bestowed on thee is of two kinds ;

* Zutnâst son of Isfentimâz, *Pers.*

† Yaktâ-nâmeh, *Pers.* : Book of Dreams.

‡ Ferker-zakh, *Pers.*

11. The Enigmatical and the Unenigmatical; Cause thou the enigmatical and unenigmatical to be alike.

12. Do no work but according to the Desâtîr.

13. I have unfolded to thee the secrets of being altogether.

14. Now thou knowest the past, the present and the future :

15. Unto whomsoever I grant the gift of prophecy while waking, to him do I deliver the religion of the Great Abâd.

16. This religion is My Beloved.

17. Whosoever is separate from it, it proceedeth from his not discovering the meaning of My word.

18. The meaning of My word can be found only while waking.

19. Say unto Vishtâd* from Me, O King of Kings! How many things have I given thee, that thou mightest be received of all Mankind!

20. First, A prophet like †Hertûrâsh, My friend and acquaintance;

* Gushasp, P.

† Zertûsht, P.

21. Next, A son like Sepehnâd,* who is a Sage Mobed and a General ;

22. Again, A Ministerlike Iemisâd† who knoweth the Secrets of all the Spheres.

23. And moreover a kingdom like Hîrâs‡ for thine abode ;

24. And in consequence of this dignity all Princes have become thy vassals.

25. In the name of Mezdâm !

26. Now, O My Friend ! thou hast come near unto Me, and I have made thee near unto Me. Ask whatever thou listest, that I may answer.

27. In the name of Mezdâm !

28. Thou hast asked, O Mighty Lord ! How didst thou create the world ?

29. Know, O My Friend ! that the essence of the Self-existent is one, and without *what* or *how*.

30. Being is like light ; and light becometh visible.

31. His greatness belongeth to His perfections ; Intelligence, and Soul, and Body are created.

* Iskandâr, P.

† Jamshîd, P.

‡ Irân, P.

32. As I have said in the Book of the Great Abad,

33. When the Sphere began to revolve by the light of Mezdâm, four elements and three children were produced.

34. And these three children are dependent on the four mothers; they on the Sphere, it on the Soul, it on Intelligence, and it on Mezdâm.

35. Whatever is on earth is the resemblance and shadow of something that is in the Sphere.

36. While that resplendent thing* remaineth in good condition, it is well also with its shadow.

37. When that resplendent object removeth far from its shadow, life removeth to a distance.

38. Again, that light is the shadow of something more resplendent than itself;

39. And so on up to Me, who am the Light of Lights.

40. Look (*therefore*) to Mezdâm who causeth the shadow to fall.

41. In the name of Mezdâm!

* The prototype that is in the Sphere.

42. Now a Wise Man, named Tiânûr* will come from Nurakh† in order to consult thee concerning the real nature of things.

43. I will tell thee what he asketh; and do thou answer (*his questions*) before he putteth them.

COMMENTARY. It is said that when the fame of the excellence of the nature of Zertûsht had spread all over the world, and when Isfendiâr went round the world, erected fire-temples, and raised domes over the fires; the wise men of Yunan selected a Sage named Tûtânûsh, who at that time had the superiority in acquirements over them all, to go to Irân and to enquire of Zertusht concerning the real nature of things. If he was puzzled and unable to answer, he could be no prophet; but if he returned an answer, he was a speaker of truth. When the Yunâni Sage arrived at Balkh, Gushtasp appointed a proper day, on which the Mobeds of every country should assemble; and a golden chair was placed for the Yunâni Sage. Then the beloved of Yezdân, the prophet Zertusht advanced into the midst of the assembly. The Yunâni Sage on seeing that chief said, "This form and this gait cannot lie, and nought but truth can proceed from them." He then asked the day of the prophet's nativity. The prophet of God told it. He said, "On such a day, and under such a fortunate star a deceiver cannot be born." He next enquired into his diet

* Tûtânûsh, P.

† Yunân, P. that is Greece.

and mode of life. The prophet of God explained the whole. The Sage said, "This mode of life cannot suit an impostor." The prophet of Yezián then said to him; "I have answered you the questions which you have put to me; now, retain in your mind what the famed Yunáni Sages directed you to enquire of Zertusht and disclose it not; but listen and hear what they ask; for God hath informed me of it, and hath sent his word unto me to unfold it." The Sage said, "Speak." Thereupon the prophet Zertusht ordered his scholar to repeat the following texts;

44. The friend of acuteness will say unto thee, The Nûrákh *Sages ask, What use is there for a prophet in this world?

45. A prophet is necessary on this account, that men are connected with each other in the concerns of life;

46. Therefore rules and laws are indispensable, that all may act in concert;

47. That there may be no injustice in giving or taking, or partnership; but that the order of the world may endure.

48. And it is necessary that these rules should all proceed from Mezdâm, that all men may obey them.

49. For this high task a prophet must be raised up.

* Yuudu P.

50. He will ask thee, How can we know that a prophet is really called to his office?

51. By his knowing that which others do not know ;

52 And by his giving you information regarding your own heart ;

53. And by his not being puzzled by any question that is asked.

54. And (*by this*) that another cannot do what he doeth.

COMMENTARY. For, when he is asked for miracles, he performs them, and no other can.

55. And they* have discovered that a Mighty King, a searcher of high knowledge, will arise, and will love them exceedingly ; they will ask of thee, Who is he ?

* *PERSIAN NOTE.* *The Yunâni Sages.*

COMMENTARY. Mention the name and marks of him whom this band of sages have discovered by their knowledge, their good-deeds and perspicacity of heart.

56. That King will be the son of a King of the race of Vishtâd† the King of Kings ;

57. When the Hirâsis‡ shall do evil, and slay their king, Mezdâm shall convey him, though a Hirasi, to Tûpâl.§

† *Gushtasp Pers.*

‡ *Iranis Pers.*

§ *Rûm Pers* i. e. Greece. The name of Rûm was chiefly applied to the Asiatic dominions of the lower Greek Empire.

58. And that King shall become a very virtuous, accomplished and wise King; and shall in the end give his Book to the Hirâsis;

59. That they may insert it in the Desâtîr.

COMMENTARY. By this he distinctly indicates the King Sekander, who was the son of the King of Kings Darab, the son of the King of Kings Behman, exalted as the First Intelligence: When the Irânis were guilty of criminal acts, one of which was the revolt of the two persons who slew King Dârâb, King Sekander revenged them on the Irânis. Finally, by the command of Yezdân, and with consent of the Mobeds, he made his book a portion of the Desâtîr. That Book is the inspired volume which the prophet of God Zertusht asked of God that he should send down as his book for the purpose of advice; that when the time of Sekander should arrive, the Destûrs might exhibit it, and he being gratified with it, become more attached to the faith of the Pure. Yezdân, approving of the request of his prophet, sent down a part of his word in the form of an Advice to Sekander: and the King placed it, sealed with the seals of the Destûrs, in the Treasury. When Sekander gained the ascendancy in Irân, Peridukht Rousherfek* and the Destûrs delivered that volume into his hands. He heard it read, applauded the religion of Abâd, (on which be blessings), praised

* Peridukht means, Daughter of the Fairies, or fairy-daughter; so Periz-deh fairy-child, whence Parysatis; Rousherfek, the little slender, whence Roxana. She was the daughter of Darab and wife of Sekander.

the greatness of Zertusht and the truth of that Religion, and commanded the Mobeds that they should make that book a portion of the Desâîr. That Sacred volume is known under the name of Sekander, as it was for his instruction that it was revealed to Zertushî; and the beginning of it is, " In the name of the Giver of Knowledge Mezdâm."

60. And when that King cometh to Hirâs,* he will cause the Books of the Hirâsis to be translated into the Nurakhi† tongue.

61. Hence the Sect of Internal Illumination will arise among the Nurakhis, as well as that of Reason.

COMMENTARY. The Sect of Gûshespians of Irân and Yunân is a medium between the Illuminated and the Rationalist. When Sekander came to Irân, he found that the Gûshespians of Irân were the better and †wiser; and he found that they had such power that, when they pleased, they left the body, which they treated as a garment. And besides them he saw another class of men in Irân, who, by means of reason and meditation (nirûd), discovered the real nature of things as they actually exist; and there was no such class of men in Yunan: Having collected all their books he translated them into the Yunâni and Rûmi tongues. He then gave his Prime Minister (Destâr) and Teach-

* From Pers.

† Yunani, Pers.

‡ That is wiser & better than the Gushespians of Yunan.

er* the title of the chief Mobed and Sage, and made him the Head of the Nirnûdis. From this time forward the Sect of Rationalists prevailed among the Yunanis and Rumis.

62. When the Nurakhi heareth these words from thee whom I have sent, he will enter into thy Faith, and become a worshipper of Mezdâm.

COMMENTARY. When the Yunani Sage heard all these words, he entered into the Faith, and studied knowledge and wisdom under the beloved of God, Zertusht the prophet: and the king of kings Gûshâsp bestowed on him the Office of Chief of the Hirbeds of Yunan, and of the Mobeds of that country. The accomplished man having returned back to Yunan brought over the inhabitants to the religion of that blessed prophet.

63. In the name of Mezdâm.

64. O prophet and friend! Hertûsh son of Heresfetmâd! When Senkerâkâst† arrived, he was turned into the right road by one fershem of the Navisshâ‡ and returned back into Azend.§

COMMENTARY. Chengerengacheh was a Sage renowned for his acuteness and wisdom, and the Mobeds (wise-men) of the earth gloried in being his scholars.

* The Arabs and Persians imagine that Aristotle was Alexander's Prime Minister.

† Chengerengacheh *Pers.*

‡ By one Nisk (or Section) of the Avesta *Pers.*

§ Hind *Pers.*

When

When he heard of the greatness of the prophet of Yezdan, Zertusht the son of Isfentemân, he came to Irân with the intention of overturning the Good Religion. When he reached Bulkh, before he had dropped a single word from his tongue, and before he had asked a single question, the prophet of Yezdan, Zertusht, said into him, Commit not to your tongue what you have in your heart, but keep it secret. He then addressed a Sage who was his disciple, saying, Read to him one section (Nisk) of the Awesta. In this blessed section of the Awesta were found the questions of Chengerengacheh with the answers, which He (God) himself had communicated to the prophet; forewarning him, that such a person, of such a name would come; that his first question would be *this*, and that the answer was to be *so*. When Chengerengacheh saw this miracle, he was converted to the Good Faith, and returning to the land of Hind remained steady in this blessed religion. May Yezdan the Bountiful grant to us and our friends this best of Faiths!

65. Now a Brahman named Birás* will come from Azend very wise, insomuch that there are few such persons on earth!

66. He, in his heart, intendeth to ask of thee, first, Why is not Mezdâm the immediate maker of all things having being?

67. Say thou unto him; Mezdâm is the Maker of all things; and used the medium of no instrument in bestowing exis-

* *Bias Pers* undoubtedly the celebrated Vias or Vyasa.

tence on the Chief of Angels ; but in regard to all other existences he made use of an instrument.

COMMENTARY. The First Intelligence received being from the Bestower of Being without the intervention of any instrument ; while all other beings received existence by the intervention of instruments and media.

68. And this intervention of being, degree after degree, doth not proceed from any inability in Mezdâm to create (*directly*).

69. The cause of it is that one class of existences hath not the capacity of receiving existence but through a medium ;

70. And some classes not without the intervention of media, and others classes not without many media.

COMMENTARY. He says, that in truth, all things in the realm of being have been created of Yezdân ; but in such wise, that, in the bestowing of existence on some created beings, He used no instrument or medium, and there He operates immediately ; while in others He made use of an instrument and a medium. But the use of an instrument or medium through different degrees does not proceed from any defect or incapacity in making or creating on the part of Yezdân ; but arises solely from the nature of some created things which have not the capacity of receiving existence except through a medium ; while others have not the power of assuming

existence

existence but through several media; and many have not the capacity of receiving creation except through many media: just as the bat, in order to receive the light of the excellent sun, requires the intervention of the light of the venerable moon: and this does not arise from the sun's not having the power of showering down illumination & light, but from this, that the bat has not the power and capacity of enduring the powerful light of the resplendent sun without some medium.

I enquired of the Highest Angel, and Greatest Cherub and the General of the Angels, Why did Yezdan entrust all things to your Majesty; and in like manner through your Majesty to others; and in like manner through these to others again? He answered, O Fifth of the Sāsāns! It does not become the rank of Majesty and the grandeur of Sovereignty that the Monarch in person should manage business directly, and enter into trifling details. It is fitting that he should chuse one of his servants who is adorned with extraordinary skill and eminent sagacity, and in possession of high talents, and entrust him with the affairs of sovereignty and the exercises of beneficence towards the subjects, that he may manage affairs according to the instructions of the king; that he superintend all concerns of importance, and consign the rest to be managed by Deputies, allotting to each his respective department: and that these Deputies should, for the better dispatch of business, appoint other agents, till all the business shall be disposed of and terminated according to the wish and orders of the King. Now all this happy disposal and arrangement proceeds from the king by the hands of his agents and officers, whether effected without any medium or by means of a medium. This being

being understood, know farther, that Yezdân is certainly of exceeding might, and of independent grandeur, and power and glory: and that of the existences which are dependent and created, and which require something without themselves for their being and perfection, there are many degrees, differing both as to multitude and fewness, goodness & badness: that therefore it is not becoming that the Necessarily-Existent should concern himself personally with all these degrees: it is better that he should create one Being of the highest excellence, and deliver over to him the keys of the Magazines of his Sovereignty; and that in like manner this Being should appoint agents directly or remotely for those degrees or degrees that have been mentioned: and that these last should act in the same manner. As for example, the celestial angels, and the stars that belong to the superior world, the terrestrial angels, and material natures, mineral forms, and the soul and energy of vegetables, and of animals, and of men, that are all of the lower world, have each an overseer appointed and guardians for maintaining the real sovereignty, in order that all may be conducted agreeably to God, and be obedient unto Him. Now all this is arranged by the Self-Existent in the best possible manner; and since the substance is better than the accident that is dependent on it; and as independent substances having no place and no concern with material essences, are more excellent and better than such essences as are dependent on place and matter; so Yezdân selected me, and I in like manner exerted my energies: and terrestrial prophets, in conformity with this constitution, established the Office of Royalty and the Visiership, and the Office of General, and Nobility and so forth.

71. Again he will enquire, Why is the fire below the firmament, and the air below the fire, and the water below the air, and the earth below the water ?

72. Say thou, The heaven ever revolveth and its revolutions produce heat ;

73. Hence the fire is placed below the firmament ; because if any thing but fire were there, it would be consumed by the heat resulting from the revolutions of the firmament.

74. Next cometh air which is a thin, yielding body ; for, were it thick and unyielding, animals could not breathe, nor move backward and forward in it.

75. The water he created next and placed it on a level with the earth ; since were the earth full of water, not only below but above, as it is of air, animals would be unable to breathe ; and eating, and sleeping and sitting could have no existence.

COMMENTARY. Since all would be drowned.

76. He in the last place produced the earth and stablished it, and bestowed a particular constitution on every animal and vegetable, and mineral, and assigned to each an office.

77. In the name of Mezdân.

78. He will next ask the history of the submission of the Animals to Gilshadeng* and of their conversation with men. Then say unto him;

79. Mezdâm selected Gilshadeng & made the animals subject unto him;

80. So that that prince divided them all into seven classes;

81. First, Grazing Animals, and he gave the sovereignty of them to the horse called †Ferjeng.

82. Secondly, Ravenous Animals, and the sovereignty over them he bestowed on the lion called the Bold.

83. Thirdly, Birds, and he gave the rule over this class to the Zadrus (*Semurgh Pers.*) called the Sage.

84. Fourthly, Birds of prey, and the rule over this class he gave to the Eagle, stiled the Mighty.

85. Fifthly, Water Animals, and the command over them he entrusted to the crocodile denominated the Powerful.

* Gilshah, *Pers.*

† The Persian has Rakhsh, a white and red, black or white, or, in general, any horse.

86. Sixthly, Crawling Animals, and the chiefship of them he bestowed on the dragon named the Strong.

87. Seventhly, Insects, and the authority over them he conferred on the bee, called the Sweet.

88. From these seven kings who were subject to Gilshadeng, seven Sages having come to the king of kings, solicited redress from the tyranny of Mankind.

89. First of all, the wise camel said, O prophet of Mezdām ! In what consists the superiority of mankind over us, to entitle them, in this manner, to exercise tyranny over us?

90. Let them speak that we may hear; and let them hear what we have to say.

91. A Sage, Huresteh* by name, lift up his voice; There are many proofs of man's superiority over them; one of these is Speech, a faculty which they do not possess.

92. The camel answered, As for speech, if the object of speech be to make the hearer understand, animals too possess speech.

* Khojesteh, *Pers.*

93. And an account of the speech of animals is contained in the Book of Gilishnâr and *Siâmer. Enquire, for they too understand it.

94. Hûristeh said, The speech of man is plain and intelligible, and what camels speak is hidden.

95. The camel replied, Animals too possess an intelligible tongue: because thou dost not understand it, dost thou imagine that it is unintelligible?

96. Ignorant that thou art! Thy deficiency ariseth from that very circumstance which thou deemest thy excellence.

97. Thou sayest that the speech of animals is unintelligible, and that the excellence of man's is that it is intelligible; whereas the hearer receiveth the same benefit from both; and both possess the same quality:

98. Now if any one speak even much in an unintelligible tongue, he is not understood, while he is comprehended if he speak in an intelligible one.

99. And as there is no necessity for men to speak the language of animals; so there

* Gilish and Sâmek.

is no necessity for animals to talk the language of men.

100. And seest thou not how the speech of the inhabitant of the West giveth a sound not to be understood by the inhabitant of the East; and in like manner that of the native of the East to the native of the West?

101. One who doth not understand the speech of another is not therefore justified in calling it an unintelligible language.

102. Hûristeh said, You have been ordained for our service.

103. The camel answered, And you also have been ordained to bring us water, and grain, and grass.

104. Hûristeh said nothing in answer.

COMMENTARY. His articulating tongue was confined within his lips from necessity.

105. Then the sage ant* came forward and said unto Gilshadeng, O prophet of Mezdâm! King of animals and of mankind! I wish to be informed wherein consisteth the surpassing excellence of man above animals.

* *PERSIAN NOTE.* The envoy of the Bee Shê... (the Sweet).

106. A sage, Shasar by name, hastily answered,

answered, One proof of the decided superiority of man over them is the excellence of his shape and his upright deportment.

107. The wise ant replied, The intelligent do not pride themselves on shape, and yet we are all on a level in regard to the combinations of the members of our body.

108. And even you, when you would praise any beautiful Person describe her as being stag-eyed, as having the gait of a partridge, or a peacock's waist; whence it may be understood that the superiority is ours.

COMMENTARY. For when men wish to praise, they compare a thing with something that is of a higher kind and superior to it, marking some similitude between it and the form and figure of that more elevated nature. When mankind therefore compare themselves with animals, it is evident that it must be because animals are better than they.

109. To this Shasar returned no answer.

110. Next the knowing fox, taking up the speech said, What superiority in arts doth man possess?

111. The wise Jewânsâr answered. The superiority of man consisteth in the good dress, and agreeable food and drink which they formerly had, and at the present time in their covering their obscene parts.

Com-

COMMENTARY. It is to be remarked that *formerly* is used here because in the time of the venerable Gilshah, mankind did not use good clothing or food, and the term *formerly* refers to the time of Shet Yāsânâ-jâm,* and the time prior to that; while the time downwards from that is denominated *the present time*, which includes the period when the natural parts were covered: for Gilshah and his disciples, of the leaves of trees and the skins of dead animals and of ravenous beasts made a covering for the obscene parts; and in his time, there was no other covering but these.

112. The wise fox said, In former times your clothes were of wool, and hair, and skins of animals, and still are so.

113. And your sweetest food is from the vomit of the bee;

114. And animals do not require any covering for their natural parts; for all that requireth to be covered, is covered naturally;

115. And, if it be not, Mezdâm hath not directed them.

COMMENTARY. To cover them.

116. Jewâshîr replied, It ill becometh you to join in this controversy; you who cruelly tear each other to pieces.

* Gilshah was the son of Yāsânâjâm in whose time mankind fell into wickedness and disorder. Gilshah in some measure reformed their situation, but still they were much less civilised than they had been in the preceding ages.

117. The fox rejoined, we have learnt this practice from you, for Jilmis slew Tilmis.

COMMENTARY. It must be known that Shet Gilshah had in his family two sons named Jilmis and Tilmis, and two daughters Akimâr and Hakisâr. To Tilmis, he gave to wife Akimâr who was of an elegant form, besides being good and agreeable; and Hakisâr, who was not so beautiful, he married to Jilmis. Jilmis was instigated by love, and passion inflamed by envy, to slay Tilmis his brother, by dashing a huge stone on his head while he was asleep, whence, by the curse of Gilshah and his own misdeeds, he was cast into *hell. In allusion to this, the fox gives Jewânsher to understand scornfully, and by way of reproach, that it was from mankind that animals learned murder, and vice, and subjection to lust, and indulgence in anger.

118. Moreover, ravenous animals live on flesh; but why do ye fall out with each other?

COMMENTARY. He says, beasts of prey naturally feed on flesh, and hence they devise the death of animals; but since men do not necessarily live on flesh, why do they kill even each other?

119. And whereas you became evil-doers, the Hirtasp, retiring far from you, dwelt with us in hill and waste;

* This story of Jilmis and Tilmis bears a strong resemblance to Cain and Abel in scripture, as well as to Hâ'el and Kabil in the Koran.

120. And we are his servants.

121. Jewâshîr returned no answer.

122. Next the sagacious spider coming forward said, Wherein consisteth the superior excellence of man ? Tell us that we may know it.

123. The sage, Sîmrâsh by name, said, Men understand talismans, and charms, and magic arts, and such like, while animals do not.

124. The spider answered, Animals exceed men in these respects ; knowest thou not that crawling things and insects build triangular and square houses, without wood or brick.

125. Behold my work, how, without loom, I weave fine cloth.

126. Simrâsh replied, Man can write and express his thoughts on paper, which animals cannot.

127. The spider said, Animals do not transfer the secrets of Mezdâm from a living heart to a lifeless body.

128. Simrâsh hung down his head from shame.

129. The wise tortoise next advancing said,

said, What proof is there of the superiority of man ?

130. The sage, named Shalish-herta said, Kings and ministers, and generals, and physicians, and astronomers afford proofs of man's superiority.

131. The tortoise said, Animals too possess the classes that you have mentioned.

132. Observe the sovereignty of the bee and of the ant in their kind :

133. And attend to the visiership of the fox :

134. And recollect the generalship of the elephant ;

135. And learn medicine from the dog, who healeth wounds, by licking them with his tongue ;

136. And the cock is an astronomer, who knoweth right well the time of the day and night.

137. On hearing these observations Shalish-herta remained silent.

138. Next the sage peacock, sailing in, said ; What proof is there of man's superior dignity ?

139. The wise visier, Vizlur by name, said.

said, Mankind possess the faculty of judgment and discrimination.

140. The sage peacock answered, If during the darkness of a single night, a hundred sleep have young, each knoweth its own lamb; and in like manner each lamb knoweth (its mother).

COMMENTARY. And turns to its mother; and this kind of instinct mankind do not possess.

141. The wise Vizlur said, Men are brave.

142. The sage peacock answered, They are not bolder than the lion.

COMMENTARY. For when warriors would praise themselves, they compare themselves to the lion.

143. Vizlur had nothing to reply.

144. Next the wise Hûmâ advancing said, Where is the Sage who will afford me a proof of man's superiority?

145. The sage named Mezdám-hertaiendeh, answered, One superiority of man consisteth in knowledge, as by means of it he ascendeth from a low to an exalted station.

146. The wise Hûmâ said, If you pride yourselves on this, animals too possess it; since by it they distinguish the flower from the thorn.

147. The sage Mezdám-hertaiendeh replied,

plied, Knowledge has a root and branch. You have got the branches; but the root of knowledge consisteth in the sayings of the prophets, which belong to man alone.

148. The wise Huma said, This benefit we too possess, and each tribe hath different customs;

149. And in like manner as among you prophets reveal their prophecies, among us there are counsellors, one of whom is the best.

150. The sage Mezdâm-hertâiendeh said, The heart of man attaineth self possession, and effecteth an union with the soul, and by means of knowledge is elevated to the glorious nature of the angels.

151. The wise Huma answered, We animals likewise become tame.

152. The sage Mezdâm-hertâiendeh replied; Yes, It is true. Yet your perfection consisteth in attaining only a single one of the qualities of man; while man's perfection consisteth in attaining the nature of disembodied spirits.

COMMENTARY. That is of Intelligences and Souls.

153. The wise Huma said; True, yet in spite

spite of this, in his putting to death of animals and in similar acts, he resembleth the beasts of prey, and not the angels; for they are not guilty of such deeds.

COMMENTARY. He speaks of the slaying and subjecting of animals, and the giving of pain and trouble to animals, of which men have made a trade; though such is not the conduct of angels, but the practice and nature of savage beasts. Men, therefore, approximate to the class of ravenous animals rather than of angels, whatever claims they may assert to that high distinction.

154. The sage Mezdâm-hertaiendeh said, It is right to kill ravenous animals, just as it is to open a sick man's veins.

COMMENTARY. For the whole world is one body, and the killing of an animal like that in question, is like diminishing the blood in the body; And as diseases would prevail if this blood were left in the body, so if the blood of ravenous beasts were not shed, they would afflict many animals, all of which are parts of this huge animal; and hence it is laudable to shed their blood, for the comfort of this body.

155. The prophet of the world then said, We deem it sinful to kill harmless animals, and no man hath authority to commit this wicked act.

156. Were all ravenous animals to enter into a compact not to kill harmless animals,

We would abstain from slaying them; and hold them dear as ourselves.

157. Upon this the wolf made a treaty with the ram, and the lion became the friend of the stag;

158. And no tyranny was left in the world.

159. Till *Desh-birch** broke the treaty.

• COMMENTARY. And began to kill animals.

160. In consequence of this his misdeed, nobody observed the treaty, except the harmless animals.

161. This is the dialogue that passed concerning the grand Secret.

COMMENTARY. The object of this fable is to recommend self-knowledge and self-controul; man having the ascendancy over other animals only by speech, ingenuity, knowledge and suitable conduct.

162. When you have expounded this matter to him, he will become of the true faith, and be converted to your religion.

COMMENTARY. It is said that when *Biás*, the Hindi, came to *Balkh*, *Gushitasp* sent for *Zertusht*, and informed the prophet of *Yezdán* of that wise man's coming. The prophet said, May *Yezdán* turn it to good! The Emperor then commanded that the *Sages* and *Mobeds* should be summoned from all countries. When

* *Dehak. Pers.*

they were all assembled, Zertusht came from his place of Worship; and Biás, also having joined the assembly, said to the prophet of Yezdán; O Zertusht, the inhabitants of the world, moved by the answers and expounding of Secrets given to Chengerengacheh, are desirous to adopt thy religion. I have heard, moreover, of many of thy miracles. I am, a Hindi man, and, in my own country, of unequalled knowledge. I have in my mind several secrets, which I have never entrusted to my tongue, because some say that the Ahermans (devils) might give information of them, to the idolators of the Aherman faith: so no ear hath heard them, except that of my heart. If, in the presence of this assembly, you tell me, one after another, what those secrets are that remain on my mind, I will be converted to your faith. Sbet Zertusht said, O Biás, Yezdán communicated to me your secrets, before your arrival. He then mentioned the whole in detail from beginning to end. When Biás heard, and asked the meaning of the words, and had them explained* to him, he returned thanks to Yezdán and united himself to the Beh-dín, after which he returned back to Hind.

103. In the name of Mezdám! O Zertusht! my prophet! After thee shall Simkendesht† appear, and afterwards the *First* Sâsán, the prophet, shall come and make thy Book known by a translation.

* Since they were spoken in a Persian language which he did not understand.

† Sekander.

164. And no one but he shall know the meaning of my words.

COMMENTARY. Hence it was that Shet Sasan made an *interpretation* of the Book of Shet Zertush: agreeably to its sense.

BOOK OF INSTRUCTIONS

FOR

SEKANDER.

1. **L** E T us take refuge with Mezdâm from evil thoughts which mislead and distress us.

2. In the name of Shamta, the Bountiful, the Beneficent, the Kind, the Just!

COMMENTARY. This is the Book of Advice for Sekander which Yezdân sent down at the desire of his prophet Zertusht, as has been already related.

3. In the name of Mezdâm, the Giver of Wisdom!

4. O Simkendesh son of *Nishâl! Mezdâm hath exalted thee to royalty and empire. Do thou, of thy exalted wisdom, bestow splendor on the religion of the Great Abad, who is the greatest of prophets.

5. And because the affairs of the †Hirâsis went, in many respects, ill, I carried thee away into ‡Nasûd.

* Sekander son of Dârâb. *Pers.*

† Irânis *Pers.*

‡ Râm. *Pers.*

COMMENTARY. By this he means, Thy descent is from the king of Irân: when the Irânis became evil-doers, I removed thee away from that race, for their punishment.

6. Place not a stranger over † Hîrâs for it is thy house.

7. If thy army inflict any suffering on the good people of Hîrâs, make atonement and satisfy them; else shall I ask an account of thee.

8. In the name of Mezdâm the Giver of Wisdom!

9. Mezdâm shewed kindness unto man, in that he created him of the second rank of angels.

COMMENTARY. The angels of the second rank are souls, while the angels of the first rank are Intelligences.

10. And deputed along with him an Angel of the first class, Intelligence by name.

11. And bestowed on him § instruments of the lower world, together with certain of the inferior angels;

12. Of which angels one is in the liver, and is called Temperament: another Life,

† Iran. *Pers.*

§ i. e. Senses and corporeal faculties.

and

and his abode is in the heart ; and another is Soul, who dwelleth in the brain.

13. And he bestowed servants on them.

14. Now life is affected by two evils, Lust and Anger. Restrain them within the proper mean.

15. Till Man can attain this self-controul, he cannot become a celestial.

16. And soon a prophet will come, virtuous and wise, Sâsân by name.

THE BOOK
OF
SHEH SASAN THE FIRST.

LET us take refuge with Mezdâm from evil imaginations which mislead and afflict us!

2. In the name of Shemtâ, the Bountiful, the Beneficent, the Merciful, the Just!

3. Let us ask assistance from Mezdâm, the self-Existent, the Uncompounded, the Artificer of qualities!

COMMENTARY. In a trance, I beheld my sage and respected ancestor who said, For the better interpretation of the Book which Yazdân hath sent unto me, do thou make use of some intelligent words, even though they may be such as occur in the translation of the respected Desâîr. I have therefore inserted, after the translation, such illustrations and proofs as seemed to be conformable to reason. On that account we cite the expressions used by the King, the Most Just and First *Legislator, the Instructor of the legislating prophets, the adorer of knowledge, Hosheng, in the *Jawadsh-Khirid*, † in the exposition of the words which the Sun spoke to that exalted Being.

4. The Necessarily-existent is the Creator of the conditionally-existent.

* *Ehooou Deshââ va Frâshâ. Pars.*

† *Eternal Intelligence.*

COMMENTARY.

COMMENTARY. The explanation is this, Whatever is conceivable is either necessarily-existent, or conditionally existent, or necessarily non-existent. For if we regard only the nature of things, abstractly, undoubtedly whatever does not possess the possibility of non-existence is necessarily-existent; and what has not the capacity of existence, is necessarily non-existent, as for example, the union of two opposites; while, what enjoys the capacity of either, is conditionally-existent. Now this conditional existence (or existing in possibility), which they call *Nawerfertsh*, of necessity requires some Giver of Being, who is denominated the Creator of the supposed possible thing. For, if it possessed an equal tendency to existence and to non-existence, without any difference whatever, it is plain, at a single glance, and without any necessity for reasoning, that in that case it must require some power to give it existence, and this power is its Maker: And on the other hand supposing that this tendency were not equal, still it cannot possess necessary existence or what is called *Girwer*; for, if it did, then it could not be contingent (as was supposed). And again supposing that its tendency were stronger to existence than to non-existence, but still without reaching the degree of necessary-existence; in that case, this superior tendency cannot co-exist with contingent being; for if this possibility of existence joined to this superior tendency, its supposed property, did not incline to non-existence, it must be necessarily-existent, and not contingent. If on the other hand it possessed a superior tendency to non-existence, this tendency, though imperfect, must of necessity prevail, while the inferior tendency towards existence would be of no avail; And this a moment's reflection,

Section, without the necessity of any argument, evidently shews cannot be the case, and is impossible. Hence it is plain that what is potential or contingent, in every case requires a maker and former, who, until he has being, cannot confer being on any thing else.

This introductory proof being established, it may next be remarked, that no manner of doubt or uncertainty arises, regarding the existence of contingent existences, such as events and compound substances. And as to those contingent existences which have for their maker a necessarily-existent being, there is in like manner no difficulty. But as to those of which the maker is contingently-existent, he too must have a maker; who likewise, if he be not necessarily-existent, must have a Maker. The chain of creation therefore either reaches to the necessarily-Existent, which is what I wish to establish, or we must reason in a circle. And we reason in a circle when we make two contingent existences the makers of each other, which is impossible; seeing that the maker must undoubtedly exist previously to the thing made: And hence, if two contingent existences reciprocally made each other, it would inevitably follow that both must be prior to each other respectively, and that each ranked before the other; which the slightest exercise of the understanding shews to be a manifest impossibility. And if it be supposed that the chain of contingent existences is unlimited, each contingent being having a maker, and it again a maker, without end, this is impossible: for then it would follow, as an inevitable consequence, that a number which is the evens of the chain, should be at once even and odd; while at the same time it is necessary that the number in question should at once

be susceptible of being halved, and not admit of being halved, which cannot be.

The exposition is as follows. If the unlimited chain exists in the way that has been mentioned, it is necessary that the contingent existence, which is the beginning of that chain, stand in the first degree, and its maker in the second degree; and in this way every one of the units of the chain will have its fixed degree; as for example the third and fourth; and some of these units of the chain are in the class of odds, as the first, third, fifth, and seventh, and some in the class of evens, as the second, fourth, sixth and eighth: and it cannot happen that two units of the evens or two units of the odds, be side by side of each other; for every odd is inevitably succeeded by an even, and every even by an odd; as the first by the second, and the third by the fourth. In proportion therefore as there is an even, there must also be an odd, and the converse. The number of the units of the odds, will, therefore, be equal to the number of the units of the evens; and, hence, the number of the units of the odds will be the half of the total of the chain. The number of the units of the chain must, therefore, be even, since it has a perfect half.

After this explanation let us suppose that it is necessarily uneven, since when one unit is taken from the chain, it is shorter by one than the first chain. But this too being composed of the units of the evens and the units of the odds must be even; And this chain being even, it follows that the first chain must be odd; seeing that its half cannot be equal to the half of the first chain; and, at the same time it cannot be less. For were it less, it would be less by one, whence it would necessarily

necessarily follow that the second chain would be two units less than the first, whereas only one unit was omitted: and hence the first chain would at once be even and odd, as, at the same time, having and not having a perfect half. This impossibility unavoidably accompanies the supposition of the unlimited length of the chain. Hence it is necessary that it terminate at a maker, who shall himself have no maker, and He is the Necessarily-Existent, which it was my object to prove.

Again Sed-wakhshur,* in the Jawedan Khirid says; Suppose the chain to be unlimited, if from the beginning of this chain we take, for example, ten units, then the one chain would be left shorter than the other by ten: and if we compare and apply this chain to the other, so that the first link of the one chain should be applied to the first link of the other, and the second to the second, and so forth, it cannot be conceived that there should always be found a link of the first chain corresponding to one of the second; else it would necessarily follow that the chain which was whole would be equal to the chain that was not whole, which the slightest reflection shews to be impossible. The lesser chain therefore must terminate somewhere, and the excess of the longer chain must in like manner reach a termination, which (as the given hypothesis) would be absurd.

And farther the teacher of the prophets lays it down in the Jawedan Khirid, that all and every contingent existence, which has received being, without excepting one single contingent existence, does really ex-

* Sed wakhshur, which signifies a "hundred prophets" is a name of Husheng. He is soon after called "the teacher of the prophets."

ist; because the whole, and entire and complete parts of it have being; and it is a contingent existence because it is composed of contingent existences. Now it is clear that it must have a maker and former; and that maker is either the whole body of contingent existences, or a part of it, or something external to it. The first is impossible, for it would necessarily follow that that whole existed previous to itself. And the second too is impossible, for the maker of the whole must be the maker of every individual part. If therefore a part were the maker and creator of the whole, the part must be the creator of itself, which is impossible. The third supposition agrees with my notion, because the Being which is exclusive of the whole must necessarily be The Self-Existent. There are a thousand similar proofs in the Jawedan Khirid contrived by the knowledge-adorned prophets, whereof five hundred relate to the false reasoning of the circle and five hundred to the fallacy of the chain. Moreover, Sed-wakhshûr in the Great Book of Jawedân Khirid, remarks in explanation of the words of Shet Khûrshid* who says;

3. There are not two Self-Existents.

COMMENTARY. For, if there were two Necessarily-Existent beings each possessing the essential qualities of the other, then their sense of diversity, in respect to each other, must be owing to the intervention of something external to their natures; hence they would be dependent on something external, so far as regards their identity and consciousness of diversity. But we have seen that every thing dependent belongs to the class of contingent existences.

* The Sun.

It is also remarked in the same volume, that if there were many Self-Existents, they must necessarily, as a direct consequence of this multiplicity, be contingent existences, as has been proved. Now every contingent being requires a maker; and the maker of this multiplicity cannot be of the same essence as they are. For, it has been shewn that the maker of every contingent existence must of necessity be something different from it, must precede it in point of existence, and cannot be a portion of it; for the maker of the whole must of course be the maker of the supposed part. Nor can this maker be any thing external; for then the case would necessarily come under that of the circle, or of the chain, and so has already been proved to be impossible. And, in the same way, from the multiplicity in number of the Necessary-Existents, it would unavoidably follow, that there was a contingent being without a maker, which is impossible.

And again it is written in the respected Volume the Jawadān Khirid, that if there be two Necessarily-Existents, it is necessary that each of them should be Omnipotent over all possible existences, for defect of power is not a quality of the Godhead. Hence, as often as the one desires one thing, and the other desires the contrary, if it be supposed that the wish of both is effected, then two opposites are reconciled: and if the wish of neither is effected, then it follows that two opposite wishes are both frustrated; and if the wish of one be superior, the other must be inferior in power, and want of power cannot appertain to Godhead. Many similar reasonings are in that blessed Volume.

It is farther said in that most excellent of Books, in explanation of the words of the world-enlightening Sun;

6. Ahertûsher* is not subject to Novelty.

COMMENTARY. For the Self-Existent is not the abode of novelty or new things, since every new thing or novelty that arises is conditionally-existent; and every thing that is conditionally existent depends on the Maker or fashioner; but the Necessarily-Existent is not conditionally-existent, or dependent, and, therefore, never was new or fresh produced. Were it possible for him to have a new quality, that quality must have an originator; and that independent originator and powerful maker must be the necessary essence, which is the First and Oldest. And whatever is, in its essence, independent, and free, and Omnipotent, must also possess the qualities of First and Oldest; and it cannot be that any thing, but itself, should be the cause of newness and freshness to any quality that belongs to it: for otherwise it would evidently follow that the Necessarily-Existent would be subject to something else, and dependent on it, and derive some of His perfections from another; but as the qualities of Yezdan the Supreme are perfect qualities, this is a supposition that is inadmissible. The Necessarily-Existent therefore is not subject to novelties or innovations.

And Sed-Wakhshûr in the Jawedân Khirid, in explanation of the words of the gloriously refulgent Sun, saith;

7. Ohernúshram† is uncompounded,

* Yezdan Pers.

† Yezdan Pers.

COMMENTARY. He says that whatever is, is either compound or simple. Whatever substance can be divided or broken into parts may be pronounced compound; and if it cannot be divided or made into parts, it may be recognised as simple. Now, that the Necessarily-Existent is simple, there are many proofs. In the first place, every compound is dependent on its parts; and again, its being is posterior in time to that of its parts, as reason requires that there must be parts, before the compound can exist. But whatever has these two properties is dependent. Hence the Necessarily-Existent is not compounded.

The second proof is, that if He were composed of parts, His parts must be either necessarily existent or contingently existent. As to the first supposition, it is impossible that there should be a multiplicity of Necessarily-Existents. On the second supposition, every such part must have no application to the Necessarily-Existent Being, seeing that the Original Creator first existed of Himself and afterwards bestowed being on other existences. But if the Necessarily-Existent were the maker of His own parts, it would necessarily follow that He existed before His parts; whereas the parts must precede the compound, which can exist only through the Necessarily-Existent: seeing that whatever is contingently-existent, must derive its being from something necessarily-existent. And hence, if this Maker were any thing but the Necessarily-Existent, the Necessarily-Existent must exist before His parts by two degrees, which is impossible. He cannot therefore be compound.

And in the same way that it is proved that He is not compound, it may be shewn that He is not corporeal;

for

for every thing having a body is susceptible of division in length, breadth and depth, and may be divided into parts, as halves, three parts, or four or so forth; and whatever has parts is dependent. Hence the Necessarily-Existent cannot be body: since it is plain that were the holy Yeždan body, He might be divided into parts, the union of all which parts would be the cause of His being. But every thing having been created by Him, if you suppose that such parts do not exist, you necessarily come to the conclusion that He too does not exist, and so He would be contingently and not necessarily existent.

But as He has no body so neither has He place nor position. For whatever is in place or position is either body, or a part of body, or a quality of body; and body and the parts of body are liable to division; whereas the Self-Existent is not subject to divisibility, nor susceptible of being broken into parts. And as to the qualities of body, they depend on body for their being, and are subservient to it. And whatever is subservient to another is contingent. The Self-Existent therefore is not body nor corporeal, and He has no place nor position.

Hence too it follows that the Necessarily-Existent is not an accident, which they call *Tawer*. For accident inheres in body, and if you suppose body not to exist, accident too ceases to exist; and as He is not body, so He evidently is not accident (*tawer*), which is dependent on body. And farther, accident or quality is an existence which is the predicate of something else, as blackness, whiteness, taste, smell, and the like; and whatever has these qualities is contingent; whence it may be understood that the Necessarily-Existent is not

seen

seen with the eye that is in the head; for what is visible to the bodily eye must be in position; since whatever is visible must be opposite to, or what may be termed opposite to the seer; and whatever is so situated must have position. But it has been satisfactorily proved that the Self-Existent has no position, so that He cannot be visible to the eye of the body, but only to the mind's eye. When I have left the elementary body, passed the world of bodies, and taken my station above the circle of contingent* existences, I have seen the Light of lights which is not body, nor corporeal, nor quality, shine on me without place or position: and that glory is such that its properties cannot be expressed by tongue, nor can ear hear, nor this eye see them. And I taught the souls of such as are travellers on this road to separate from the body. And I myself attained that happy state, through the faith of my forefathers.

The teacher of prophets, in the Jawetân Khirid, when explaining the words of the Sun, the bestower of pleasure, says;

8. Being is an essential property of the Most Just.

COMMENTARY. He says that the Necessarily-Existent is a self-existent essence. And all beings that enjoy existence may be considered as of three classes. One of these classes is that of the being that is derived from another being, and which owes its existence to something external to itself, such as dependent existences. A second is the being which is a quality of matter, and yet is produced out of it. The third is that Being which is self-existent, and which cannot be com-

* That is above the Nûh Heaven.

prehended.

prehended. An instance of these three classes of being is light; for some bodies are resplendent from a light which proceeds from something external to them, and which light they receive from something else; as the illumination of the earth from the Sun; and some shine by a light that is different from their essence, and yet is inseparable from their essence, as the light of the venerable Sun; and the third is the shining and blazing Light, which is Light of its own essence, not from any thing else; and of this last mentioned Light the Necessarily-Existent is an example. The proof of this last assertion is, that, if the being of the Necessarily-Existent proceeded from any thing but his own essence, it would be a *quality*: and quality is a property of that in which qualities inhere, and is dependent on it: and whatsoever is dependent on another, is contingently existent; and every contingent being must have a cause. Hence if the being of the Necessarily-Existent proceeded from any thing but His own essence, He must have a cause: and He cannot be the cause of His own being; for that is impossible, as is evident without the necessity of any argument or reasoning; since it would imply that the existence of the Necessarily-Existent was prior to Himself. And as His being is not a *quality* of His essence, so neither can it be a portion of it: for it has been clearly demonstrated that the Necessarily-Existent has no parts. His being therefore is self-existent, as His essence is pure being; and His essence is such that it cannot be conceived as not existing. Moreover, the being, which is not essential, suggests a supposition of binity; and were His being such, Yezdân would be a compounded Being, and what is compound is contingently existent. And in the same way, were being
superadded

superadded to His essence, it would consequently be subject to accidents; and were it, subject to accidents, it must follow that this being, having a dependence, must be dependent on something else, and connected with it by some cause. Hence it must necessarily have a cause. But if this cause were his essential soul, it would, of course, follow that the cause of his existence was previous to his being; since the cause of the existence of any thing must necessarily precede its being made. The being of the Necessarily-Existent therefore, must be His essential soul.

And the prophet, in the Jawedân Kbirid, in explanation of the words of the Vicegerent of Yezdan over bodies* has said;

g. Qualities are essentially inherent in Mezdâm.

COMMENTARY. He says that the qualities of the Necessarily-Existent are essentially inherent in His pure essence; what, in dependent existences, proceeds out of essence and quality, in necessary-existences being found in their essence. For, if He had qualities superadded, and not essentially inherent, it is clear that whatever is not essentially existent must be an addition of something else; and were the essence of the Most Just invested with qualities that are perfect in spite of their being superadded, then, as whatever has not its perfection from being essentially inherent, is subject to imperfection and defect; and as imperfection cannot exist in a pure essence, it must follow that perfect qualities are essentially inherent in a pure essence; just as the knower is in the soul of knowledge, not know-

* i. e. The Sun,

ledge superadded to his essence. And it is clear that whatever is not essentially inherent in the Necessarily-Existent is dependently existent. If the qualities of Yezdân, therefore, were not essentially existent in His essence, they would be dependently existent; and hence Yezdân's perfections would proceed from what is dependently existent; but whatever owes its perfection to any thing but itself is dependently not necessarily existent; a supposition which is inadmissible.

And moreover Sed-wakhshtâr in the Book of Jawedân Khirid, in the explanation of the words of the refulgent Sun ever-worthy-to-be-lauded, has said;

10. Mezdâm knoweth by perfect means.

COMMENTARY. He says that the Necessarily-Existent is perfectly Omniscient of His own essence. For He is free from matter and its affections; and whatever is free from matter possesses knowledge, since matter and what is material are the impediments of knowledge. And the Divine Essence is acquainted, in a perfect degree, with the particles that change, and with such as are unchanging, & that in a transcendent degree, since it knows their causes thoroughly and with the most perfect knowledge. But it is indispensable that he who knows causes with perfect knowledge, should know what is necessary in them, by means of his own essence; for it is not fitting that he should know particles from their changes; otherwise he would learn from them at one time that they exist, and at another time he would discover from them that they do not exist. Each individual, therefore, would be seen by him under a different aspect as it had existence or non-existence, and the one of these two aspects does not consist with the other; whence it would follow that the Necessarily-Existent

Existent must have His essence changed according as one form or another was presented; which is not fitting, since He is not subject to imperfection but knows particles in a perfect way. And Sed-wakhshur writes much on this subject. Sekander, during his reign, translated into Yunâni this Great Book, and afterwards other Books; and I have here given an extract from it that the young student might understand it, and know his God (Dâdâr) by proofs deduced from reason. Let him afterwards, with God's assistance, go on to the large commentary which I have written on the respected Desatir, and draw all his knowledge from it; after which let him, with the grace of Ized devote himself to the worship of Yezdân and by means of seclusion, and watchfulness, and fasting and meditation on Yezdân, let him see Yezdân, and those who are nigh unto the Most Just (Dadar).

11. The Lord is the Creator of the First Intelligence, the Maker of the Soul; the Adorner of the superior bodies, the Producer of the elements, the Mingler of the four elements.

COMMENTARY. The prophet Tahmuras, the binder of evil-disposed souls, in the book of Beria Ferheng (i. e. superlative knowledge), says, in explanation of the following words of the key of the heaven*; who said unto him;

12. The Necessarily-Existent is one, without multiplicity.

* i. e. The Moor.

COMMENTARY. For it is unity that excludes multiplicity from His essence or qualities; since number in its essence is necessarily manifold and composed, and thence bears on it a mark of dependence. Now dependence is an essential property of dependent-existence, and of imperfection in quality. And did He possess the quality of multiplicity, it would inevitably follow that the same thing was at once the Creator and the created, the Maker and the made; for He is the Creator and Maker of all things, and must, therefore, be the Creator and Maker of His own qualities. But a being possessed of qualities cannot at once be the recipient and author of its own qualities; for the same thing cannot at once be the giver and receiver of being. A Creator indeed, from the very circumstance of his being a Creator, must necessarily have made something: but it does not necessarily follow because a thing is made, that there was any necessity for its being made; and it is impossible that the same thing should be necessary and not necessary to another* thing. And farther the prophet, the remover of evil-disposed demons, says, that one thing only can proceed from real unity: seeing that if two things proceeded from it, the place of origin of each of these two must necessarily be different. For the place of origin of the one must be different from the place of origin of the other; hence, of these two places of origin, one must be separate from it: and it too must have a cause, and if we direct our attention to this cause, we shall find that it necessarily leads us either to the circle or the chain. And it will not do for any one to say, that if this proof were sound, it would necessarily

* The sense in the preceding sentence is far from being distinct,

follow

How that not even one thing could proceed from real unity: for that if any thing could proceed out of unity, it must of course proceed from some place of origin, and as the place of origin is related both to the maker and made, as being between them, it too must have a cause, and that then the case must necessarily belong either to that of the circle or the chain. We answer that by the term *place of origin*, we do not understand a real place of origin, but only *that* by the intervention of which there is a connexion between the cause and the effect, and which relation is neither made nor fashioned, not that we mean to affirm, that there is any actually existing place of origin. And the prophet, the binder of demons, has added much on this subject, which it is unnecessary to introduce here.

And farther in the Book of Beri Korhang (transcendent knowledge) it is said, in the explanation of the words of the reverend Moon, that,

13. The First Intelligence was created.

COMMENTARY. He says, having proved that the pure Yezdân is perfect unity, and that only one thing can proceed from perfect unity, that thing must of necessity be the First Intelligence; since it cannot be a body, for body is compound, and the Creator must be the maker of each of its individual parts, since otherwise he certainly could not be the maker and perfect fashioner of the whole: and hence if the First-created and First-made were compound, the Maker must be the maker of each part, and thus a multiplicity of things would necessarily proceed from perfect unity. Nor can the First-created possess any of the parts of body: for no one part is independent, or stable in itself without some

some other; and no dependent existence is capable of creating and making. The First-created, too, must have a maker and place of creation; that the chain of connexion may reach to the Necessarily-Existent, or otherwise the chain must assuredly rise upward. And the First-created must be such that no dependent existence precede him; hence also the First-created cannot be a soul; seeing that even soul is not stable, but is dependent and affected by matter in its action. Hence it is plain that Intelligence, first of all, received dependent being, but is not body, nor any part of body, nor dependent on body, nor material, and in its being and action is not dependent on body, or what is material; and the wise look for nothing more than this in Intelligence. And on this head the prophet, the restrainer of demons, has many observations: after which he remarks that the moon said;

14. And this Intelligence createth one Intelligence, one Soul, and one Body: and the other Intelligences do the same.

COMMENTARY. It must be understood, that the First Intelligence was created by the Author of Being, and that blessed angel was distinguished by three aspects. First as having a spiritual existence; next a necessary existence from something different from himself; and lastly from its essence having a contingent existence. And by means of his spiritual being, which is altogether excellent, he created the second Intelligence who, in his essence and qualities, is free from imperfection and defect, and impropriety, and dependence on matter; and by means of his necessary existence from something external to himself, that existence being glorious and dignified

dignified in regard to its essential existence and necessary being, and defective in respect to its existing by something out of itself, he created the soul of the Uppermost Sphere, who is exalted in respect to the independence of his essence on matter, though defective in regard to the dependence of his perfections on matter: and by means of his contingent essence, which is the original seat of the lower dependent qualities, and the cause of the lower and imperfect relations, he extricated the body of the sphere of spheres, which, both as to its essence and qualities is dependent on matter. And, in like manner, from every Intelligence another Intelligence and Soul, and Celestial Body proceeded, by means of the existence of the three aspects that have been mentioned, and according to the form that has been explained; and so on till we arrive at the Intelligence of the heaven of* elements; and to this last a special power was assigned, derived from the motion and course of the heavens, and the conjunction of the stars, and the aspect of the stars; and he showers down forms, and ideas, and accidents, and qualities, on the simple elements. And the demon-binding† prophet has much on this subject.

And the demon-binding prophet farther says, the Moon said unto me;

15. Each class hath its guardian angel.

COMMENTARY. In explanation of this it is written, that that is called Light which is visible of itself, and can also make other things visible; and the Guardian of Guardians is called the Light of Lights; and all other independent and free Beings among Intelligences and

* The Sphere of the Moon.

† Tabmuras.

Souls are held to be Light; since they are visible of their own essence, and are known to their own soul by their talent of clear-sightedness, and they can become the cause of being to all things; But it is not so with bodily faculties whether visible or hidden, which though the causes of other things being perceived are not the causes of being known to themselves; and though the discoverers of perceptions, which are the means of the discovery of terrestrial things, they are not the manifesters or illuminators of their own souls. And no faculty can be the cause of the knowledge of its own soul. As, for example: Nothing is discovered by the unassisted faculty of sight; and no one says that any thing is gained by mere sight: but whenever the rays of light falling upon a mirror are reflected and affect the eye, the sight is affected; for the mere organ of the eye is not the seer; the seer is a power which must reside in the organ of the eye, and which power is invisible.

And he farther says, in the same book, that every description of class or genus, whether celestial or elemental, compounded or un-compounded, must have some Guardian from the seat of light. For there first of all showers down and shines on the Protectors and Guardians, from the Lights that are above them, a resplendent shower of light, which to them is altogether contingent; And these lights have different relations. Hence arise innumerable relations among material bodies, as to things connected with body, which bear relation to those lights and guardians.

And in that Holy Book he farther says, that bodies are the shadows of independent lights, and that the shadow is dependent on the light. And that hence it happens

happens, in consequence of the imperfection in the connexion of light with bodies, that they cannot discover their own essence, but enlighten what is without them; But permanence is the mark of independent existence; for knowledge and all other qualities attend its substance, but never can be found in bodies.

And farther the Demon-binding prophet says in the same book; the sphere-tentel Moon said unto me;

16. Intelligences are without beginning.

COMMENTARY. He next says, that no Intelligences are of recent existence, or new made or new created. For new-created and new-formed existences must necessarily assume a form and lay aside a form; and the assuming and leaving off a form can only have place in a compound that has two parts, or that possesses a quality made up of two qualities, and which can exist only in a body having parts; a proposition that depends on the truth that the same thing cannot, at the same time, be both the fashioner and creator, and the created. And every new or new-formed existence must have its material principle (mayeh) previous to it, and must be subsequent to its principle; whereas Intelligences have no material substance.

And farther the prophet, the binder-of-demons, in that Mighty Book says, that Intelligences are ever to be extolled and lauded for their completeness and perfection and for such qualities of perfection connected with dependent existence as they possess. For it has been proved in its place that the new-making or creation of a thing requires a material principle (mayeh), such as may admit the possibility of its new existence in some portion of the revolution of the circle of eternity.

nity. But this can have reference only to temporal existence. Now Intelligences, in consequence of their independence, are free from the affections of time; for what is called temporal can exist only in time, which is a portion of the revolution of the highest sphere; whereas the being of Intelligences is not connected with time; and to ascribe existence in time to the First Intelligence would lead to reasoning in a circle; because in this point of view, time would be dependent on the Sphere, while the being of the sphere is dependent on the being of the First Intelligence. And the demon-binding prophet has many proofs to the same purpose.

The prophet who adorns the world, Jemshid, has a book called *Ferásin-urwend* (the Supernal Essence). In that mighty volume he says, Shet Behram said unto me;

17. The Sphere hath an active soul.

COMMENTARY. The science-adorned prophet next says, that the spheres possess an independent soul which makes them acquainted with the universe; for they possess the quality of revolving in a voluntary orbit: and whatever enjoys that quality must have a soul that comprehends the Universe. For it is to be observed that if the revolution of the spheres be not voluntary, it must necessarily either be involuntary, (*shampuri*) or natural (*maneshi*): and it can be neither. For the spheres revolve in a spherical course; and whatever moves in a spherical orbit for ever, must tend to a fixed object and again desert it. Now were their motion natural, it would necessarily follow that the same thing was at once sought and shunned by nature; and it is unnecessary to waste words in exposing the absurdity of such a supposition. Again, that the heavens do not move by any involuntary

voluntary (shampari) motion to plain from this, that involuntary motion is the motion of a thing contrary to its natural tendency; whence, as it was proved that the heavens are not guided by any natural instinct or natural tendency, it is equally evident that neither is their motion involuntary. For as scientific men, who have erected observatories, have discovered the multiplicity of the spheres from the separate motion of each, the man of science knows that no one sphere can communicate involuntary action to any other; for no one sphere is so situated as by its motion to effect another. And again, it cannot be that the motion of all the spheres should be involuntary; for the impressing of involuntary action can have place in bodies only by means of a body whose soul is greater and stronger than that of the smaller body: and there is no body whose soul is larger or more powerful than the soul of the sphere of spheres. Hence it follows that the motion of the heaven of heavens is not involuntary. And, as it cannot be that one portion of the Universal spheres should have an independent soul, and one portion not; it follows, that the revolution of the Universal Heavens must be voluntary.

And since the motion of the spheres is voluntary, it follows, that they must have active souls which can comprehend the universe. For in all voluntary motion it is requisite that there should be a motive, an object of pursuit, and a thing desired; that the agent, actuated by this motive, object and desire, may undertake the voluntary action. And this motive cannot be supplied by any force of imagination, or of any bodily faculties, all of which present only separate things and substances;

* The ninth heaven.

for whatever is discovered by means of the bodily faculties is partial; and whenever any cause that operates in the being of a thing is partial or local, which necessarily supposes liability to change and alteration, that thing must necessarily be subject to change or revolution. If, therefore, the final motive of the action of the souls of the heavens in their voluntary actions which produce motions, were things discovered by bodily faculties; then, of a certainty, the course of the heavens could not, consistently with such a supposition, be everlasting or uniform, so as not to be subject to be affected by any change or alteration. Hence these motions must have been produced by an unlimited knowledge that comprehends unlimited objects. And, if what is understood reside in the understanding; then, as the occupation of place necessarily supposes, in the nature of the occupier, a proportion corresponding to the place occupied, it cannot be rightly applied to matters or things that are, in their nature, unlimited.

The heavens, too, besides having souls that comprehend the universe, the relation of which souls to the spheres, corresponds with that of the active soul to man; likewise possess bodily faculties called *Bandárs*; and these *Bandárs* themselves, by means of imagination and conception, become the original seat of the partial motions exhibited by the heavens; for universal knowledge is not fitted to be the origin of partial and limited motions: since the affection of universal knowledge is equal towards all its portions; and hence it is requisite, wherever partial and local motions exist, that they should be derived from and supported by partial and local knowledge, which can be received only by bodily organs: and these faculties in the heavens occupy

the

the place which in men is held by conception. And these faculties exist in every particle of the heavens, since a simple body is not composed of parts differing from each other in their nature. If, therefore, any one faculty existed in one part of the heavens different from what existed in any other, there would, of course, be variety without any cause of variety. These powers or faculties therefore are spread over all the particles of the heavens.

And the virtue-adorned-prophet says, in the *Ferâstûrwend*, Shet Behraws said unto me;

18. The human soul is independent, indivisible, without beginning or end.

COMMENTARY. He next says, the respected and active soul is an independent and simple substance, possessing the property of bestowing motion; it is called man, and talked of as *I* and *thou*. That angel has a connexion with body, the connexion of watching over or thinking for it, but without penetrating the body or being mixed with it. Hence we say that, to one who attends to the understanding, the clearest of all things is his own existence and reality: and the dreamer in sleep, the drunken man during intoxication, he who is awake during his waking, the sober man while in a state of sobriety, may be ignorant of any thing else, but cannot be ignorant of or unacquainted with his own existence. Hence we need no proof or evidence of one's own existence. For the property of a proof is that it be a middle term by which the enquirer may arrive at what he seeks, and the mover reach that towards which he moves. But if a proof were given of one's own existence, the proof would be a middle term

or

or medium between a single individual, and self would merely come to self, self always be placed by self. Hence it is improper and absurd to attempt a proof of the existence of one's self.

Since then you know with unerring certainty that you are yourself, we may venture to affirm that the Soul is a substance not an accident. For we all know that whatever possesses being, except only the holy Yezdân, is either substance or accident. And wherever a being depends on any thing different from itself, that other is necessarily in itself independent of it. As for example, the form of the throne is dependent on the existence of the gold; for if the gold had no existence the form of the gold could have none. Such existence, is called subservient and dependent, and in the celestial tongue *tawer* (or accident). And were it not as has been explained, it would be independent, and self-stable in its own being, without dependence or reliance on any thing else that confers firmness, such as gold as has already been explained, and which last they call substance, or in the celestial tongue *forôher*.

These matters having thus been explained in detail, it is plain that (*tawer* or) accident is a property super-induced on or received from something different from itself, and which last mentioned thing must be independent and stable of itself, in order that it may be the recipient and support of that accident (or *tawer*). The substance, man, is the recipient of perception and reason; and figures and notions are drawn upon it, and again erased out of it; a property which does not belong to accident (or *tawer*). The soul therefore cannot be an accident; and not being an accident, it must necessarily be a substance.

Again

Again it may be affirmed that the soul is not body; for the body is always composed of parts, and may be divided into very small and minute portions, and that to such a degree that, even when it can no longer be divided or cut by a knife, or sword or the like, yet reason tells us that it is still divisible. For, if three minute parts be placed beside each other, and if the part which is in the middle prevent the two parts which are on the two sides from meeting together and being in contact with each other, this middle piece must evidently have two sides, one towards the piece on the right side, and the other in contact with the piece on the left side; and each of these two bodies on the sides has also two sides, the side touching the middle piece and the side on the opposite direction; and whatever has two sides, and is susceptible of being applied to any thing else, is divisible. But if the piece in the middle offered no resistance, so that the two side pieces were to meet, then nothing could intervene; and from the meeting of these two, there would ensue a conjunction and a connexion; whereas a mutual penetration of two bodies is an impossibility; seeing that since one thing only can exist at once in one place, it is impossible that two things should exist at one time in the same place. For, it is just as if, when one was sitting in a place, another were to come and sit down on the same spot, yet so as not to incommode the first or press him, and in such sort that the two should have room enough, just in the same way as if one had, at the same time that the place had not been at all increased in length, breadth, depth or capacity, which is absurd. Hence every compound body must be susceptible of division, and every thing material, which is born or supported
by

by body, is in like manner subject to division: since the division of place implies the divisibility of what is in the place and occupies the space.

We may next affirm, that the distinctive essence of unity is indivisible, and has no divisions, parts or portions. For to conceive it as divided into parts would be mere fancy and imagination, not reason: and what does not admit of division can have no place in what admits of division, and cannot be contained in it. For wherever a thing is divisible and admits of being divided, as time and space, you may, of course conceive it as being divided or separated. But no intellectual notion is susceptible of division, or separation. Whence it is plain that the soul is simple and not material. For the soul is the seat of the essence of unity, and that essence of unity resides in it: and if unity were a body, or belonged to body, then, upon any division of body or what belongs to body, the simple essence would also, of necessity, be divided; since that which resides in the portion that is separated, must, in truth, reside in that fragment, not in the total; and, whenever any thing resides in the whole, that which resides in each part is distinct from that which resides in any other part; whence would necessarily ensue the division of that which resides in place. And hence it is clear that the soul must be simple.

In the next place we assert that the active soul is ancient, not newly created or produced: because every new production or creation must have its material principle previous to it: now were not the soul ancient, it would be material and corporal, not independent and free. But the evidences and proofs of its independence and freedom are manifest.

We

We next say that the soul is stable, and, on the destruction of the body, does not suffer similar decay, but remains eternal. For whatever decays must, before its decay, possess a susceptibility of decay; and this susceptibility must reside somewhere. But it cannot exist in the essence of the thing which decays; since the possibility of decay must exist after its destruction; and it is clear that the thing itself does not remain after its destruction: hence if the soul cease to exist, it necessarily follows, that the place in which the possibility of decay resides, must be something different from the soul, and yet that thing must be the essence of the soul, in order that the possibility of the destruction of the soul may be permanent in it: because it is inconsistent with reason, that a thing, different from another thing, should be the permanent seat of the possibility of decay of that other thing. It would therefore inevitably follow from this reasoning, that the soul was a compound and material substance; but sufficient proofs of the independence of the soul on matter have already been given; it must therefore be eternal.

And the Soul is permanent of its own nature, and active by means of its organs; for it knows itself, and this self-knowledge it never can receive through its organs, for then they would be the medium between it and its essence; but, whatever observes by means of organs, can comprehend neither itself nor its organs, as the sight does not see the sight, and so forth. Moreover the soul even discovers errors in the bodily senses, and separates their truth from their errors.

* There appears to be something defective or omitted here in the original.

† Literally, Tools.

Hence

Hence it is plain that the soul does not acquire this knowledge by the medium of these organs. For how can that be taken from a faculty which does not belong to it?

The soul, too, is not perceived by the bodily senses; for they discover nothing but body and what belongs to body: and the soul is neither body nor corporeal. And the mode in which the soul acts by its instruments is plain, as it perceives by its faculties, and excites motion by means of veins, sinews and the like.

And the talent-adorned prophet says, *Shet Behrám* said unto me;

19. The soul migrateth from one body to another. Those who are in all respects free see the Lord: those who are lower abide in the Heavens: and those who are still lower go from one elemental body to another.

COMMENTARY. The talent-adorned prophet next says, that pleasure consists in enjoying agreeable sensations; and pain, in feeling disagreeable sensations. Now feeling in its essence is one of the qualities of soul; and hence, the soul, after its separation from body, may still be susceptible of pain or pleasure. Though the body and its faculties are necessary for the perception of the various different objects of sense, and are the means by which the soul comprehends the universe, and are indispensable as instruments, yet they are not permanent: whereas intellectual pleasure and pain are more permanent, especially after the dissolution of the body.
* † * * * seeing that a feeling is always more perfect in proportion to the stability of the percipient

† Some words here are unintelligible.

faculty;

faculty ; and the essence of the Soul is more stable than the bodily senses : hence its feelings must be more permanent than those communicated by the body : because bodily faculties see and know only what is external and sensible, whereas the intellectual powers are exerted internally. And their perceptions are more perfect too, than the perceptions of sense ; because intellectual perceptions have reference to independent existences, as universals, intelligences and Yezdân ; while the perceptions derived from the bodily senses are such as colours, lights and smells ; and it is plain that, of the two classes, such as are independent are the more exalted.

It being established that the thing perceived, the act of perception and the percipient are all most excellent in intellectual perceptions, it follows that intellectual pleasure must be more perfect than bodily pleasure, and that bodily pleasure is not to be compared to it. For what affinity have ideas received through the senses with independent existences, and especially with the Self-Existent? That class, therefore, which is mighty among the mighty, and fortunate among the fortunate, those who have reached the limits of perfection in act and speech, certainly attain the world of lights ; and lower than them is the fortunate band who having indeed escaped from the restraint of the elements, yet have not attained the open expanse of space free from place, of the Independent, but reach, all of them, the particular heaven to which they have gained an affinity : and all find pleasure in the excellent forms and delightful qualities that exist in the soul of the spheres. And such as have not escaped from the thralldom of natural constitution, but who at the same time have a surpassing goodness,

go from body to body in a state of progressive improvement, till they reach the state of release. And this progression they call *ferhengsar*. Such as have been wicked enter into the bodies of speechless animals according to their various dispositions: and this they call *nengsár*. And some enter into vegetables, and this is *tengsár*: and sometimes also they are enclosed in minerals, and this is called *sak* and *sengsár*. And these are the several degrees of hell. And the knowledge-adorned prophet hath spoken much on this subject. On this head I have not written one of a thousand of the words of that exalted being.

There is a Book of the chosen of the incomparable Ized, the venerable prophet and king of kings, *Ferdún*, which is called the *Hûneristân*; in which he says, I crept out of the lower body, and ascended into the Heavens; and in descending, made some enquiries of *Tír* (Mercury), who gave answers my questions. One of them is the following,

20. The heavens have neither rent nor seam.

COMMENTARY. The very mighty one says, there are different quarters of the heavens, as it is said that such an one moves to such an **airt*: and that towards which he moves cannot be the soul of a non-existence, since non-entity cannot be the subject of indication. This being established, it may be added that this thing called *airt*, cannot be a purely intellectual notion, since

* I have adopted this Scotch word, the use of which has been sanctioned by the authority of an eminent writer, in order to avoid the circumlocution that would otherwise be necessary, the English language having no single corresponding term.

nothing

Nothing purely intellectual can be susceptible of sensible indication; and no motion can be directed towards a merely intellectual existence. Whatever, therefore, is subject to indication, and such that motion may be directed towards it, must be possessed of some quality. But any thing from which *airt* is indicated, and in the direction of which it is seen, and whence it is specially noted, cannot be susceptible of separation. For, as the being in motion moves over the nearest particle of *airt* he must necessarily do one of two things; He must either move *from* an *airt* or *to* an *airt*: from which alternative it necessarily follows that one particle of *airt* must be the totality of *airt*, which is impossible. And in a like manner were it divisible or separable, motion might be directed towards *no-airt*: that, is towards nothing, which is impossible.

In the next place the* Lord (Khawend) of the Spheres must necessarily be a perfect and circular body, since the fixing the position of every thing depends on him: and it is necessary that he should regulate the centre, not that the centre should regulate him, on account of the succession of eternal revolutions on one point.

It is necessary too that he be not compounded of different bodies, seeing that then he would be liable to composition and dissolution. And the Lord of the Spheres cannot be divisible, since were he liable to division he must inevitably be affected by two motions, one towards being, and one towards non-entity, and two (*opposite simultaneous*) motions are impossible.

Know, too, that heat is a power which aspires to ascend from the centre: that cold is a power which

* *Khawend*, The Ninth Heaven or Tehemten.

from

from above strives to approach the centre: that heaviness rules over cold, and lightness rules over heat: and that the Lord does not move from above downward, nor from below upward, whence he is not necessarily either heavy or light, hot or cold: that the motion of the Lord of the Spheres is round the centre, and his aspect is circular: for he is not compounded of different bodies, as of parts, that he should have an up and down.

Know farther that whatever is liable to encrease necessarily requires food: and whatever requires food must be liable to assume and lose its form; and has a susceptibility of division or junction. But the Lord is not liable to encrease, and has no need of food, and being free from the necessity of taking nourishment, he is not liable to the assumption or loss of form.

And the Yezdânis call the Lord of the Spheres *Tehemten**. And the Almighty Just One has not created him of the elements: He has conferred being on that blessed essence from another substance which they call the fifth element: and no change or injury can affect him to all eternity: and he is the obedient servant of Yezdân, never having in any instance disobeyed, from the time without beginning when he was created. The blessing of God be upon him!

The prophet of the incomparable Ized, Feridân, in the Book called *Huneristânt*, has many proofs on the subject which I have touched.

The benevolent prophet *Manuchehier* in the Book called the *Danishsar* (or *Essence of knowledge*) says, *Berjish*‡ said unto me,

* *Tehemter*, The immense body.

† The *Treasury of Knowledge*.

‡ The guardian angel of the planet *Jupiter*.

21. The elements, however mingled, are either permanent or impermanent.

COMMENTARY. It is to be observed that there are four elements, the positively light, hot and dry, which is fire; the comparatively light, warm and moist, which is air; the comparatively heavy, cold and moist, which is water; and the positively heavy, cold and dry, which is earth. The water is of the shape of a ball, the half of which being broken is filled with water; so that the water and earth together compose one ball. And as the elements penetrate into and affect each other, a sort of middle nature is produced which is called constitution or temperament. If a body that is united with a temperament has the probability of subsisting for a protracted time, and of retaining its compound substance, it is called permanent or perfect; if not, then imperfect or impermanent. And among the imperfect compounds are the middle existences called Niwar-e-Niwâr (meteors of the air): for air mixed with water is mist; and fire mixed with earth, smoke, and such like. And there can be no temperament so purely equalized that the elements in it should be exactly equal in quantity and mode. And in proportion as temperament more nearly approaches equality, the soul bestowed on it by the originator of being is more perfect. The objects of all others the most remote from equality of temperament are minerals; then vegetables; after them, moving things and mankind. And, in the view of the intelligent, these three children participate in the active soul of the Universe. As to the four elements, the illustrious prophet, in the admirable volume called Danishsar (or the essence of knowledge), gives

many

many proofs and illustrations, and offers many observations on their creation, composition and decomposition; which we abstain from repeating, as our intention is that every one should not be able to peruse the speculations (bâsâtr) which I have written on the *Dââtr*; and this translation should first of all be read by every Yezdani, that he may comprehend a little of the Most Just and of His Creation.

22. Let us ask help of Mezdâm, the self-existent original Essence, the Uncompounded, the Creator of qualities!

23. O Ferdinâs, son of *Derwentâs!

24. I have chosen thy service;

25. And, on thy account, have overlooked the crimes of the Hirâsis.

26. Certainly I will raise up my favoured one;

PERSIAN NOTE. The King of Kings, Ardeshr,

27. from out of you, that he may assume the government.

28. And be ye rulers over the inhabitants of the earth;

29. And let the sovereignty long remain among you.

30. Now I have made thee a very wise prophet;

31. And thy son shall see that exalted personage:

* Azer-âsâ, son of Iârâb. *Pers.*

32. And, for thy sake, the kingdom shall enjoy prosperity;

33. And thou art the prophet of the world;

34. And I have sent thee to all mankind;

35. And thy race shall publish thy faith in Hîrâs* and elsewhere;

36. For they are thy vice-gerents;

37. And all of them shall be good and pious.

38. Make thy heart joyful, for I have granted thy desire.

COMMENTARY. It is to be remarked that when Sekander conquered Irân, Sâsân the son of Darab retired before his father's brother, and went to Hind; where he exercised the worship of Yezdân in a cavern. Yezdân looked upon that exalted personage with favor, and selected him for prophecy, and said: For thy sake have I forgiven the sins of the Irânis, of which the greatest was the murder of Dârâb. And now I will raise up one of thy relatives of the Kyânî race, a man upright in word and deed, that he may assume the government of the kingdom, and so you may be delivered from those kings that are on every hand, and may escape from subjection, and the chiefs of the world submit to your sway as in former times, and the sovereignty remain long among you. Thy son will see that kingdom-grasping monarch, and make the country-of-cities populous through thy excellence. Thou art the prophet of the

* Irân. Pers.

earth,

earth, and thee have I sent for the deliverance of the earth. Thy sons will spread abroad over Irân and other regions the faith acceptable to Yezdân, which is thine : and they will be perfect, known of Yezdân, workers of miracles, and masters of reasoning and argument.

And when this exalted prophet died in Hind, he had a son named Jiwânaap, who is known as the second Azersâân, and resembled his respected father in knowledge and practice. He, by the directions of the illustrious prophet, the mighty Azersâân, went to Kabulistân. For the prophet of Yezdân had said unto him, Find out Ardeshr, of the race of Behman, and deliver unto him my Book. Ardeshr ruled all Irân in the time of that personage, and, in a dream, saw the mighty Sâ-ân, who informed him of the state and condition of the second Sâ-ân. Animated by the hopes so inspired, the King of Irân went to Kabulistân, and after a thousand entreaties, having succeeded in bringing that blessed being to the prosperous residence of Istakhar, he constructed an immense* monastery, adorned with the figures of the stars, and having fire-temples on different sides, and assigned that glorious personage a habitation there. And from that time downwards that collection of religious houses depended on the descendants of that mighty prophet ; and by means of the followers of the successor of the reverend prophet, have the kings of the habitable world become subject to Ardeshr, the king of kings.

39. Let us ask aid from Mezdân, the self-existing Essence, uncompounded, the Artificer of qualities !

* Sengeristân.

COMMENTARY. Through his Essence.

40. Establish the faith of Ferzâbâd

COMMENTARY. The expression which is every where used by Yezdân, "establish the faith of the Great Abâd", does not mean that the religion was formed by Abâd. To me it is clear that it may be denominated the faith pleasing-to-Yezdân, since the faith which leads to Him must be pleasing to Yezdân. This faith acceptable to Yezdân was revealed to Abâd by the great Yezid, and in this faith did all the prophets come; and the doctrines of Abâd are not only pleasing to Yezdân, but belong to Yezdân. And Yezdân never overturns this faith; for a change of orders proceeds from the orderer having repented of his first orders, whereas perfect knowledge can give no order of which it can repent. And it cannot be alledged that a different knowledge is requisite for different times, seeing that good knowledge and action are commendable at all times; and nothing is desirable but what is right. Now no righter faith than this can be given, as is evident to the fair enquirer and sedulous investigator; and Yezdân has given mankind a faith to which they may resort at all seasons. When a Yezdâni is asked, What is the faith? he must answer, The faith acceptable to Yezdân, or, I am a Yezdâni. But, in circumstances in which there is risk, the concealment and hiding of his faith is necessary.

41. And now let me inform thee what things will befall mankind;

42. And do thou inform thy children

† Ferzâbâd, Mehâbâd and Boosanghâd all mean, the Great Abâd.

that

that they may warn themselves and the good, of these dreadful calamities;

43. And may shun these distresses;

44. Many men will arise and from them Hîrâs hath nothing to dread.

COMMENTARY. For some established a code of Laws among the *Shûdyârs, and sought preeminence among that class. Thereafter there was a Man who called them all unto him and said, I am the son of Yezdân. At length they slew him, and thereafter his religion was published: And, at the present day, the Rômîs are of his faith.

45. And a man will come, who will lead astray, and falsely call himself a prophet;

46. And will not save his life from thy men.

COMMENTARY. He here means Mani the painter, who came into Iran in the time of the king of kings, the emperor of emperors, the slayer of the Tazis (Arabs), Ardeshîr of the race of Shâpur. He had a book in which were innumerable figures, such as, a figure having a man's body and elephant's head, and so forth. And he said, these are celestial angels; and he gave permission to slay harmless animals, and deemed it indispensable to abstain from women. The emperor Shâpûr was the disciple of the second Shet Sâsân, and had learned his knowledge from that Sage. He enquired of Mani, What reason can you have for killing harmless animals and for abstinence from women? Mani

* The Jchâdi, or Ychâdi, or Jews. What follows alludes to Christ.

Trans
answered,

SHEP SASAN THE FIRST.

159

answered; In order that animals may be removed away, and their pure souls escape from their impure bodies, and return again to their own proper abode; and that can be effected only by their being killed. And abstinence from women is to be observed, that the present race may not be preserved, and that souls may not pass from their own residence into this defiled abode. King Shāpur replied, How can (the souls of all) animals escape by means of this hunting and slaughter, since a portion of animals having life are produced without copulation, as mosquitoes from the leaves of reeds and such like: and in the same manner others, such as flies, are produced in their season. How can these be removed away and destroyed? The fire, the air, the water, the earth cannot be removed away: and how can such souls as are united with vegetables and minerals be separated from them? You enjoin too to keep far from women: What does it avail to keep away from women, if desire does not forsake the heart? But those souls of which you have spoken, when they return into the bodies of men and set well, are freed and rise into heaven: and if the race of man does not continue to exist, to what bestower of freedom can they be allied? As the conversation drew out into length, Shāpur said; Which of the two is preferable, desolation or populousness? Mani answered, The solitude of bodies is the populousness of souls. Shāpur said, Tell me then; Would the slaying of thee be a source of populousness or desolation? He answered, It would be the desolation of my body, and the populousness* of my soul. The king of kings said, According to thy words will I act by thee. He was then driven from the fortunate assembly, and

* i. e. Means of felicity.

the

the men of the city with stones, and bricks, and stones, and fists slew him, and tore his body and limbs to pieces.

47. And again another misleader will come and teach, that women and property should be enjoyed in common.

COMMENTARY. By this he means Mazdak, who rose in the time of the king of kings, Ghobād, and was the founder of a new sect. He taught, It is most unjust that one should not assist another of the same faith: and it is improper that one believer should be possessed of effects, while his fellow believer is without property. It is necessary, therefore, that those who are of the same faith should divide their wealth equally with each other. Nor is it seemly that one man should have a wife with a beautiful countenance and elegant shape, while another's is ugly. It is indispensably requisite therefore that every such person should communicate his handsome wife, for a time, to the other, and take that other's hard-favoured wife in return. And needy men who come from the cities of other kings, for at that time there was no beggar in the country of Irān, clung to his doctrines: and such as were the slaves of lust, attached themselves to him. Nushirwān was displeas'd at this innovation, for he had been the disciple of the venerable Sāsān. And some Mōbeds from among the disciples of the respected Sāsān had a conference with Mazdak, till they convicted him of falshood and error in all his tenets and innovations. The following is a specimen of the conference. Nushirwān himself said unto him, If you give him who has borne the toil the same hire with him who has not toiled, is it oppression?

He

SHER SASAN THE FIRST.

He answered, Yea, Nushirwán said, How then can you give the property collected by the labour of one person to another who hath had no trouble about it? He then asked Mazdak; If a man comes and labours a piece of ground, and waters it, and sows seed, shall that ground belong to him or to the person who has captured no toil in dressing the ground? He answered, To the labourer. Nushirwán said, Why do you give the wife of one man to another, and thus mix seed? He then said to Mazdak, If one man slay another, what ought to be the retribution on the slayer. Mazdak replied, It would not be well to slay him; for though the slayer does evil, we should not. Nushirwán said, If we do not kill him, he may kill ten more. Is it best that one or ten should be slain? He then said into him, O wicked man! The sect which thou hast formed is destructive of the sovereignty and government, as well as of all order and obedience, since it would destroy all distinctions among men, would cover with darkness all relations of descent and extraction, and lead men to prey upon each other like wild beasts. As the king of kings, Ghobad, had made an agreement with Nushirwán, the imperial prince, to deliver up Mazdak to him, if he refuted him in argument; the king of kings now accordingly gave him up to the young imperial prince to bring him to his end.

48. And for thy sake I will remove these calamities far away,

49. Until these Hirterasis* become evil-doers.

50. And revolt from their kings.

* Iránis. Pers.

COMMENTARY. In these words He gives the prophet an assurance, For thy sake will I remove the calamity of subjection from the Irânis, and will give them a good king, and exalt the royal religion. Yet they will desert the road. And the wanderings of the Irânis are evident, for they often revolted from their kings and passed the fire-pencil over the eyes of Hurmazd, and committed similar acts.

51. And they will embroil the father and son together.

COMMENTARY. This points to the fact that Behrâm Chobin struck money in the name of Khosrou Parvez, and thereby excited the jealousy of the king of kings (i. e. Hurmazd).

52. And slay the kings of kings, my Parvez.

COMMENTARY. At the unhappy period in question, the Irânis at the instigation of Ferrukh-zâd, that Abri-man in human shape, revolted from the king of kings, and having placed on the Kyanian throne, Ghûbâd the son of the king of kings, separated the soul of the lord of the world, the friend of Yezdân, from his body.

53. And they will not hear the words of thy children who are my tongue.

COMMENTARY. For whatever thy sons say, they speak with my tongue. And during these wicked transactions of the Irânis, the respected father of the editor of this book, the fourth Azer Sâsân, sent epistles to them to the fortunate abode, but they heeded them not. And at the period of the revolt, he addressed an epistle to Behrâm Chobin, charging him not to attack the

the rice of Khosro, but he did not attend to him. On two occasions, once before the expedition of Parvez, and again after his return from RAm with the army, did he write letters to BehrAm, who would not obey them; and returned for answer to the latter of the epistles; "What the lieutenant of the prophet says is true. I know it; but the lust and ambition of reigning impel me onward." Whereupon the reverend Sâ-ân, having his resentment kindled, replied; "Thou never wilt be satisfied with sovereignty until thou flee'st towards Temûtlân* which thou wilt never reach; and until thou fallest under a Temûlian dagger." And when they dragged Parvez from the throne and gave the diadem to †Shiruyeh, my respected father as well as the writer of this book sent them epistles. They answered; "These men‡ are taking the part of their relations, and we well know that nobody wishes harm to his friends. Besides, the world has been harassed by you. One Behmani dynasty came and filled the throne; and in the room of the prophets came another, the lieutenants of the prophets, and thus divided the sword and the government between them." Upon this my respected father called together the grandees of Pars, and the family of Sâ-ân who were in Istakhr. And that mighty Yazdâni prophet addressed them and said, "Behold the signs of evil days are come. There is now no longer any right course of action, nor any self-devotion left among the Irânis."

* Turan.

† Shiruyeh, the same as Ghubad or Kobad mentioned in the Commentary on verse 52.

‡ That is, the writer and his father.

54. While they are so engaged, there shall arise a man among the *Tewarjis.

55. By whose followers, the diadem, and the throne, and the government, and the religion shall all be overthrown;

56. And the mighty shall be subjected;

57. And instead of an idol-temple, or of the fire-temple of the house of Abâd, shall be seen a place † toward which prayer is directed, but stript of its images.

COMMENTARY. The house that is among the Tazis in the sandy desert of the Hamawars, built by Abâd, in which were the images of the stars: that house, he says, shall become the place towards which prayers are directed, and the images shall be removed from it.

58. And around is brackish water.

59. And afterwards they will subdue the fire-temple of † Madîr, and whatever is in them, and Yenfûd and Niwâk, § and the great places.

60. And their Lawgiver shall be an eloquent man and his words involved;

61. Every one may turn them to any side,

* Tazis. *Pers.* They are the Arabs.

† This prophecy of the origin and progress of Mahomedanism, of the kbleh, and of the character of the prophet, is certainly sufficiently distinct.

‡ Madain, *Pers.*

§ Tûs and Balkh.

62. And that religion is a sea that is tempestuous on every side,

63. So as to drown its own ship.

64. Afterwards they shall fall out with each other,

65. And the wise men of Hirtās and others shall come in unto them,

66. And there shall remain of that faith only such a proportion as there is of salt in flour.

COMMENTARY. He means that the Irānis seeing nothing left for it, shall, as well as others, adopt the religion of the Tāzis, and shall raise up sects, so that among these sects, there shall be left of that faith only according to the vulgar expression, in the proportion of salt to flour, as he sufficiently explains.

67. In the sects that shall rise up, thou shalt find nothing of that religion but the name.

68. Afterwards, the Demuds* shall come and wrest the ascendancy from them ;

69. And thou shalt see these sects exhibit the fire-temple in the Taklisi† religion.

70. And their mouth shall be the chimney of the fire-temple.

*These Demuds, *Pers.* Temud'n, are certainly the Tartars who have already been frequently referred to.

† Ta. i, *Pers.*

71. And it shall come to pass, at that time, that they shall talk of Mezdâm and Berdâm;

72. But they shall worship earth; †

73. And day by day shall hostility increase among them.

74. Then shall ye benefit by it;

75. And surely if there remaineth a single moment of the Grand Revolution, I will raise up one of thy people;

76. And will restore to thee thy religion and honour;

77. And nevermore will I take away prophecy and pre-eminence from among thy children.

78. And I will cause the §Hezumbs to flee from dread of you, as the mouse and cat do into holes and hiding places from the paws of the rat and of the lion.

79. And after thee I will send the fifth Sâsân to prophecy.

80. Let us seek help from Mezdâm, the pure Essence, the Uncompounded, the Creator of all properties!

† Yazdân and Ahriman. *Pers.*

‡ The meaning of this khak-peristi is not clear, unless it alludes to the sensuality and worldly mindedness of the Muslims.

§ Fozie, *Pers.*

81. Mezdâm hath chosen thee for prophecy;

82. And thou art one of the great prophets;

83. I have sent thee (who like all the former prophets art the Lord of a Book) unto all the inhabitants of the lower world.

84. Invite all to the faith of the great Abâd.

85. Every one that doth not come, shall be an inhabitant of hell.

86. Thou didst pray, O Lord of the World! Confer the royalty on my seed!

87. I will raise up Herdevir,* and select him for sovereignty.

88. Let us ask help of Mezdâm, the Pure of essence, the Uncompounded, the Creator of qualities!

89. Every one whose soul maketh choice of equity, when he throweth off the body, shall arrive at me.

COMMENTARY. Be it observed, that the angel-souled, intelligent bodied prophet, Ky Khosrou, the son of Siavûsh, in the book *Serâski-kerdar* (angel-practice) says, The respectable †Nahid said unto me

90. In every thing a medium is best.

* Ard-shir, Pers

† The planet Venus.

COMMENTARY.

COMMENTARY. He says, When the force of the understanding is excessive, it draws towards artifice and is called cunning; if deficient or little, it becomes folly or stupidity; while the middle state, which is the commendable one, is good sense or wisdom. In like manner the strength of desire in its excess draws to passion, and is called lust; in its deficiency, it is frigidity; while the medium is abstinence, chastity, modesty. And if the influence of courage be excessive, men get the habit of flying out on all occasions, and are called quarrelsome and fray-seekers; if it be in defect, they are denominated cowards; while those in the middle between the two are brave or spirited. Every soul in which is found this glory of Ized, that is, justice, acts according to what is just and right, and when it leaves the body goes to join the angels and is united to God. And the angel-minded prophet has many similar observations.

91. Let us seek help from Mezdân, the Pure of essence, the Uncompounded, the Creator of qualities.

92. All that I have told thee will, in its appointed time, come to pass, in the face of mankind.

93. After thee, the fifth Sâsân is my prophet.

THE BOOK
OF THE
RESPECTED SASAN THE FIFTH.

---

1. **L** E T us take refuge with Mezdâm;
from evil thoughts which mislead and afflict!

2. In the name of Šhamta, the Benefi-
cent, the Liberal, the Gracious, the Just!

3. In the name of Mezdâm!

4. O Ardenâs* the fifth * * * * *

5. Now have I chosen thee for pro-
phesy;

6. And thou art my friend; hide not the
right road.

7. And the right road is the road of the
Great Abâd.†

8. Blest is his religion.

9. There is no one who seeketh Me, and
findeth Me not;

10. And there is no one who doth not
know of My existence;

COMMENTARY. Or who believes that I do not exist.

11. All know Me according to the capa-
city of their understanding;

* *Pers.* Sâsân. The latter part of this verse is unintelli-
gible.

† *Pers.* Buzurgâbâd; also called Ferzâbâd and Mehabad,
all of which have the same meaning.

12. Something they say, and something they imagine ;

13. And think that right which they believe.

14. And this error proceedeth from two things :

15. The one ignorance, the other ambition.

16. Now shew unto mankind thy right road.

COMMENTARY. He says, O Sasan the fifth, there is no one who loves me and seeks me that does not find me according to his wishes. All seek me, and find me in proportion to their capacity ; and there is no sect which says that I do not exist. They all deem what they profess to be sound and true ; but they do not judge aright. The reason of this is twofold. One, and the chief, is ignorance, which, from defect of knowledge, deems that to be right which is wrong. The other is ambition which inclines them to make men follow them, causing them to affect preeminence and to take a lead ; and as they possess no direct means to gain such ascendancy, they are obliged, in the first place, by deceit, by afflicting harmless animals, and by foolish doctrines, to corrupt a sect, after which they direct it.

17. In the name of Mezdâm !

18. Thou hast beheld the wicked Hiras is who have slain* Herjîwar.

* Pers. Parîtz.

19. Him whom I exalted have they cast down.

20. But they shall not obtain that for which they have perpetrated this wicked deed.

21. And in place of benefit, I will send them wretchedness.

22. I deemed them happy in the love of their princes.

23. † * * * *

24. Lo! they shall meet with retribution from the †Tasis.

25. They shall reap the harvest of their misdeeds from men dressed in §green; and men dressed in black;

26. And the avengers are a greedy band;

27. Who quarrel with each other, and are evil-doers, and do not what their great one hath spoken;

28. And who kill their chief men for gain:

† This 23d verse has no Persian translation and to me is unintelligible.

‡ Psa. Tuzis.

§ The men in green are the Syeds or descendants of Mahomed. The allusion to men in black is still kept up among the fire-worshippers of Persia, who called the *Musulmans*, *Siah jamah*, clad in black.

29. Their piety is to slay harmless animals; their prayers to copulate.

30. And Nimkar§ too shall become overpowering.

31. When their religion shall have lasted a thousand years, it shall be such, in consequence of divisions, that, were their Legislator to see it, he would not know it again.

32. And thou shalt see the Hirtâsis such that no one shall hear a wise speech from them.

33. If they speak truth they are harassed;

34. Instead of sensible words they are answered with weapons of war.

35. From the wickedness of mankind did it arise that such an angel-tempered ¶king was taken from the Hirtâsis.

36. O Sâsân! evils await thee.

37. Thou art My prophet.

38. If mankind follow thee not, for them is it evil, not for thee.

COMMENTARY. For the honour of a prophet does not arise from all men obeying him and raising him to

§ *Pers.* Tamudân, already explained as Turan, or the country beyond the Oxus.

¶ Kiosrou Parvez.

the

the sovereignty : and it is not My wish that you should by all be deemed worthy of exaltation, and considered as announcing the truth.

39. The good will come into thy path ;

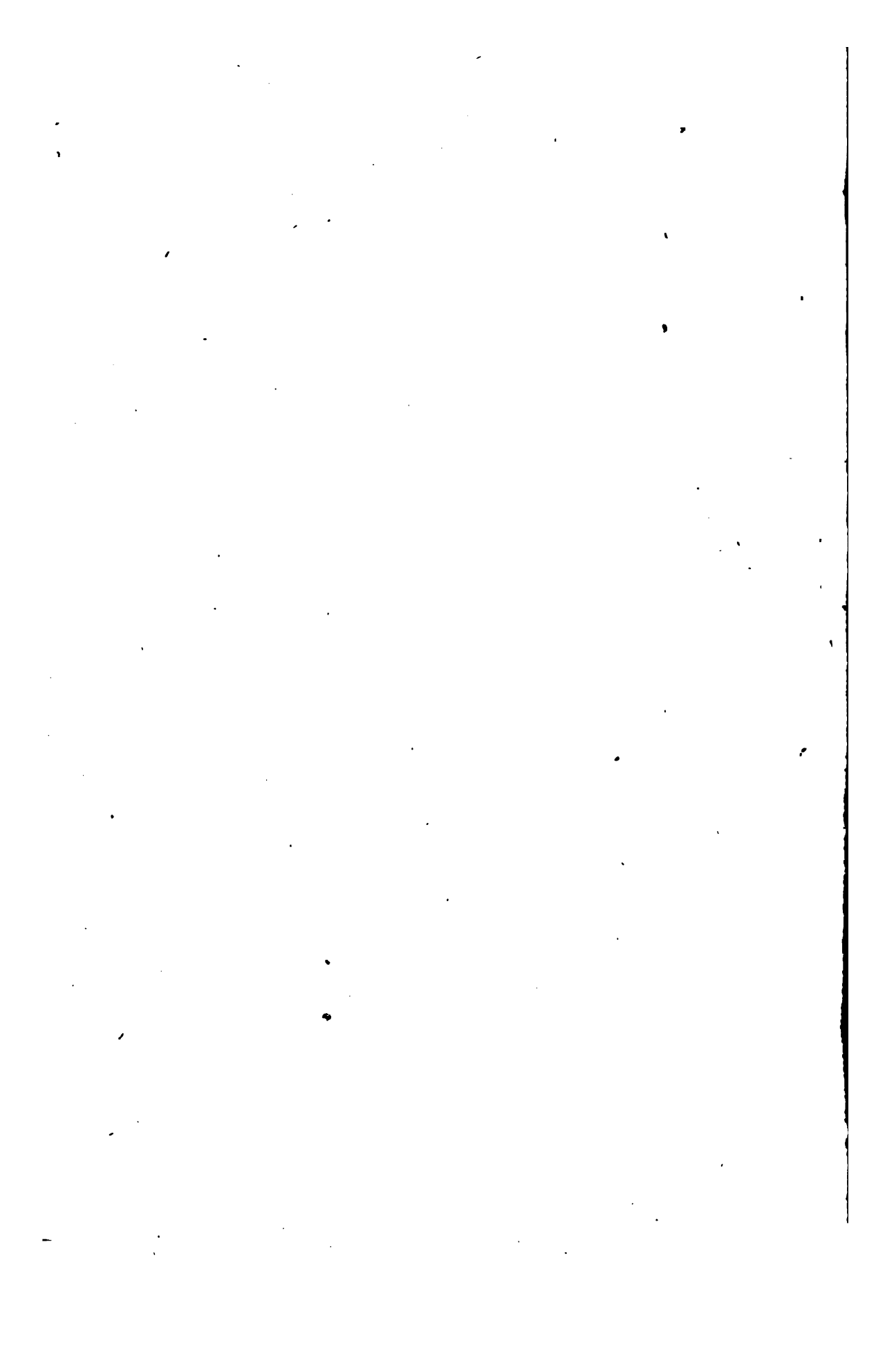
40. And the gift of prophecy shall always remain among thy seed.

41. Lay not affliction to heart, for Mezdâm will give it an end,

42. And, in the end, the oppressors shall flee from your Avenger, as the mouse from hole to hole.

COMMENTARY. At the time when Yezdân sent this, his humble adorer, to Merv in the time of Parvêz, my respected father received this revelation from the world above, and the grandees and the king of kings also saw it in a dream, and, coming in a body, attached themselves to my sect. And the Most Just elevated me aloft so many times, that I cannot reckon them ; and these elevations are still continued. And I beheld the place-of-bodies like a drop in the ocean of souls ; and I saw the place-of-souls like a drop in the place-of-intelligences, and the place of intelligences like a drop in the ocean of the Divine Essence.

End of the Desâtir.

آبی که رنگ و بوی و مزه آن متغیر نشود دیده باشد
 (یکتایی) وحدت که مقابل کثرتست (یهینه)
 پروزن که بنده معده را کوبند که جای نضح و طبخ
 طعام است در شکم (ینگ) پروزن رنگ به معنی
 طرز و روش و قاعده و قانون (ینک بندی) قاعده
 و قانون بستن و راه و رسم نهادن (یوجه) پروزن
 جوجه قطره که برابر ریاست (یوزه) پروزن
 موزه به معنی تقش و تفحص و جستجو باشد یوز به معنی
 تفحص است و الحاق های هوز در آخر جهت حرکت
 حرف آخر است چه پیوسته آخر کلیات فارسی ساکن
 میباشد * * * * *

هگل اول که تازه همان بهین بگویند (هوشیدن)

یعنی تعقل کردن و بعقل در آوردن امری و کاری

(هوش) بضم اول و کسر ثالث به معنی هوش است که تعین

و تشخیص باشد (هویی) هویت و تشخیص (هیراب)

بکسر اول نام ملکی که زب التوع مختصر یا داست (هیربد)

بکسر اول و ضم با بزرگ طاعت و عبادت کنندگان و

صوفی را نیز بگویند (هیرسیا) بکسر اول هر هیرکار

و پارسا بیکه مه ت العیر یا وجود قوت و قدرت با زبای

نیسا میزد و با ایشان چنانچه معهود است نزدیکی

نکند . (هیوه) هر وزن میوه متجدد شدن و تجدید

یا قن و متبدل و متغیر شدن * باب الپا *

(یابش) بکسر ثالث در یاقن و قهپیدن (یاب)

بفتح ثالث به معنی تشخیص و تعین (یاجهی) معنی معلوم

نشده (یازند) هر وزن پابند شکل و صورت و ترکیب

(یزدانی) یزدان پرست (ییگر) هر وزن دفتر

آببکه

پهلوی اسورنان بفتح اول و رای قرشت و اسوران نیز
 گویند باید دانست که شاه بهشید نیزگزوه مردم را
 چهار قسم منقسم فرموده اول را کاتوزی نام نهاده
 کثرت در زوایا مختلف بوده بعیادت و کسب علوم توجه
 نمایند قسم دوم را تیساری خوانده فرمود که
 مشغول سپاهگیری بوده با استعمال آلات حرب و
 احتکال اداوات ضرب قیام نهانند و زمرة ثالثه را
 موسوم به نسوه می ساختند امر نمود که بد هفتند و کثرت
 در زراعت پردازند و فرقه رابعه را اهل خوشی نامیده
 امور ساختن با نواح حرف و پیشه اقدام نمایند
 (هورشید) بر بدن دور دید یکی از نامه های
 آفتاب و معنی ترکیبی آن نور آفتاب چه هور یعنی
 آفتاب و شید یعنی نور است (هوش آباد) کفایت
 از افلاک و عالم مجرات (هوش زدای) شهر و می
 و باد و سایر مسکرات (هوش نخست) بکسر شین

گشته (همیشه هست) ترجمه اسم پاکو لفظ الباقیه است
یعنی ذاتیکه قضا را در سعادت کبریایی او راه نیست
(هبند) بر وزن کبینه قطره آب (هتایین)
بکسر اول بمعنی تاثیر و اثر (هودل) بضم اول و کسر
قاله بمعنی رسد است که نگا هد داشتن راه و دیده بانی
کردن باشد عیو و نظر کردن در احوال اجرام علوی
خصوصا حالات مخصوصه که حکما برای این مطلب
وضع فرموده اند تا بوسیله آن دانسته شود مواضع
کواکب در طول و عرض و ابغاد آنها از یکدیگر
(هودل بتد) واحد را گویند که ناظر حالات
اجرام علویه باشد (هورستار) بضم اول و کسر
قاله دستور و موبد و هیربد را گویند و اینها کهنانی
اند که محافظت شوارع شریعت و محارفت خدود
دانش و حکمت نمایند (هورستارام) جمع
هورستار که رستوران و موبدان و هیربدان باشند و

حرکت مختلف یافته شده هفت از سبعة سپاره و یکی
 از فلک ثوابت و دیگر حرکت فلک معدل النهار که
 حرکت یومیه باشد و مجموع ثوابت و سپاره در این
 شریک و آنها زنده (هیتا) هجنس و شریک و
 مثل و همسر و شبیه و نظیر (هداستان) هیسخی
 و هیزبان و بهیعی رضا و خورسندی نیز آمده
 (هداستانی) متابعت و مراققت کردن
 (هراقته) بفتح اول بهیعی مفهوم است یعنی آنچه
 بنهم آید و فهمیده شود (هیرس) بفتح اول و قائل
 درم و دینار (هیسبراز) بفتح اول بهیعی ترجمه
 باشد یعنی لغتی را از زبانی بزبان دیگر معنی کردن
 (هوارکی) بهیعی هیشکی و مدام و علی الدوام
 (هبوخ) حرکت اول غیر معلوم شمع و چراغ و مشعل
 اینیعی از دستاگیر مرقوم (هیه) بهیعی تمام
 و کل بفرق میان کل و کلی در ذیل لغت هپادی مرقوم

بهر سبب بوده بودند (هر مزد) بضم اول و فتح ميم نامي
 از نامهاي يزدان پاک و نام ستاره شغرتري و نام پسر
 نوشيروان عادل که پدر خسرو پرويز بوده (هر نيز)
 يعني تعين و تقرر است چه هر نيز مند کسی باشد که
 چيزي را معين و مقرر نمايد (هستور) بر وزن پست سر
 خداوند هستي و صاحب وجود (هسته) موجود که
 بر ابر معدوم است (هستي) وجود را گویند و محققان
 وجود بحت را نگویند که به وجود او هیچ ذره را وجود
 نیست و هر چه هست بوجود او موجود است (هستي خدايو)
 صاحب وجود اشارت بحضرت وجود صرف و ذات
 مطلق است که يزدان والا باشد (هفت اندام)
 عبارت از سر و سينه و شکم و دودست و دویا است و نزد
 بعضي سر و دست و دویا و پهلوی و پای باشد (هادي)
 بفتح اول يعني کليدها که بر اهر جزئي باشد بدانکه
 فرق ميان همه که يعني کل و هادي که يعني

صفت گهره ن و پاک خواندن باشد (ویژه بو) پاک
 و لطیف باشنده (ویژه رون) انکه دلش از کدورتها
 و آلايشها پاک باشد و صوفی را نیز گویند (ویش)
 هر وزن و معنی بیش است که بهر بی کثیر خوانند ❀
 باب الها ❀ (یا بهی) حقیقی که برابر مجاز است
 (یا بختور) معنی این لفظ بتحقیق معلوم نگشته و معلوم
 نیست که حرف ثالث بای ایجاد است یا نون و حرف رابع
 جهم است یا خای ثمد فی الجمله از روی قیاس شاید بهی
 حصه و پاره و بخشی از کتاب و چیزی باشد (هر آیند)
 هر وزن هر آیند حقیقت و ایهت (هر آیند بود) واجب
 الوجود (هر آیند هستی) واجب الوجود (هر تاسیب)
 بفتح او لساکنی که در راه یزدان پاک و نج برده و بهر بی
 مجاهد و مرتاض گویند (هر زید) اعانت و
 مدد و حمایت (هر سوید پاه شان) کنایت
 از ملوک طوایف است که بعد از اسکندر در ایران

خدا تات و نپوار به معنی جو باشد یعنی بگردد هوا
 باب الوار و نپوار (وخر) بفتح اول و ثانی جا و مقام
 (وخش) بفتح اول ابتدا و آغاز (وخشور) بر
 وزن دستور پیچید و رسول خدا (وخشور بند) بر
 وزن زنجور متد شریعت و دین و آیین پیچیدگان و با بای
 ایجاد نیز همین معنی دارد (ورشیم) بر وزن تسلیم
 یعنی قسم و پاره و حصه الحکر شکویند و رشیم اول مراد
 قسم و پاره و حصه اول باشد و سوره کلام خدا را نیز گویند
 در زبان زنده و پازند سوره را باد بر وزن باد و بر گره
 بگردد کاف فارسی بر وزن سو گره نیز گویند (ورلاس)
 بفتح اول نام جرم فلک عطارد (ورنوش) نام روان
 پیچیده (ون) بر وزن من به معنی بل و بلکه و اما است
 که جهت تفصیل کلام می آرند (وندسار) بر
 وزن چند بار تکرار وسط دایره که هر کس باشد (ویژش)
 بکسر اول و زای فارسی به معنی تقدیس است که به ساسی

که حیوانی بود که در آنکه معانی جزیه نیا به و در
 حیوانات غیر ناطقه و غیره عقل باشد در انسان
 (نیرویش) بکسر اول یعنی فرض و تقدیر و بجای
 مستعمل میشود که عربان یا الفرض و التقدير گویند
 (نیشام) بکسر اول نام ملکی که رب النوع هر قس
 که بقارسی در عرش گویند (نیلرام) بکسر
 اول نام خز شده که هر برنده و رب النوع هر قس و بازار
 و تکرک است (نیوتش) بکسر اول و قح تا جناح
 و مجامعت کردن (نیوار) هر وزن دیوار یعنی جو
 بالقح و التشدید باشد که آن کبره هواست (نیوز)
 هر وزن زیور آنچه در کبره هوا متکون و پیدا شود
 (نیوز نیوار) بکسر هر دو نون و زای نیوز یعنی
 کالیات جوامعت یعنی چیزها بود که باین زمین و آسمان
 بهر پسند چون قوس قزح و شهاب و نيازک و برق و باران
 و تکرک و باد و مثل ذالک چه نیوز یعنی کالیات یعنی

پدر در ریاضت زیاد را باشد خواه بینگوا سطره خواه هوسایط
 متعدده (نیاز) هر وزن بیاز حاجت و احتیاج
 (نیایش آباد) جای پرستش و عبادت (نپرنگ)
 بکسر اول سحر و ساحری و افسون و افسونگری و طلسم
 و مکر و حيله (نپر نود) بکسر اول هر وزن سپر بود
 یعنی فکر و نظر و اندیشه (نپر نودی) انکه اهل
 فکر نظر باشد و حکیم مشایی را نیز گویند (نپر نودیان)
 ارباب فکر و نظر و حکمای مشایبه که حقیقت اشیا را
 بنظر و اندیشه معلوم نمایند (نپر و) هر وزن
 بیکو یعنی قوت و زور معروف و قوتی را نیز گویند که
 در جمع و بهر و غیره حواس بود جست که بان سبب و
 بهر مسبوغ و میسر را در یابد و یعنی تقدیر نیز همینست
 انچه گویند بهر نپر و مراد بهر تقدیر است (نپر و رام)
 هر وزن نیکو نام دلیل عقلی و سخن خرد پسند و قول معقول
 (نپر و پنداره) قوت و اهلیه را گویند و آن قوت هستی

معروف بروزن ارزنده یعنی موثر که اثر کننده باشد
 (نوسپره) بفتح اول بروزن لوزینه بحث و مباحثه
 کردن (نوشده) بفتح اول و او معروف حادث
 که برابر قدیم است (نوله) بروزن لوله یعنی
 کلام است اهم از آنکه کلام خالف باشد یا مخلوق
 (نوه) بفتح اول و ثانی حادث که مقابل قدیم است
 (نویم) بروزن قدیم ترجمه لفظی که در عربی محض
 گویند اگر گویند بنویم دیدن شناخت مراد آنکه
 بیحس دیدن شناخت و معنی محض صرف و خصائص
 چیزی باشد (نهاد اختران) بکسر اول و دال
 اوضاع کواکب را گویند یا یکدیگر مثل قران و
 تسدیس و تربع و تثلیث و مقابله و غیره (نهان سو)
 کنایت از عالم علوی (نهنگه) جانوریست آبی
 پر قوت و موهبی (نهر زام) نام ملکی که رب التوح
 یا قوتست (نپان) بروزن بیساجد را گویند که

دیگر که بد ثر و قبیح تر از صورت اول باشد و باصطلاح
 اول تناسخ آنست که روح انسانی بعد از فراغ بدن
 بصورت یکی از حیوانات دیگر جلوه گم شود (نواد)
 یعنی همان وسر انجام و مال و دولت (نواد) بفتح
 اول یعنی زبان که بتمازی اسان گویند (نوامند)
 درقند (نوقاش) بفتح اول یعنی سرمد است یعنی
 همیشه و جاوید (نورستار) بضم اول و کسر را
 نمره سلاطین و گزیده حکام و ارباب اسلحه و سپاه پیشه را
 گویند و پهلوی رتبه ستار و جمع آن ز تبه ستاران
 (نورستاران) جمع نورستار که سلاطین و دلبران
 و پهلوانان باشند (نورند) به وزن رویند یعنی
 ترجمه باشد که لفظی را از زبانی بزبان دیگر معنی کرده
 شود (نوزروان) بضم اول و فتح ثالث نام فرشته که
 در التوح درخت چنار است و آن درختی باشد معروف
 و بسیار بزرگ (نوزنده) بفتح اول و ثالث و واو

(نپاید) بفتح اول شکل و صورت و ظاهر و دیده
 (نپشتند) بفتح اول و کسر ثانی عقیده و اعتقاد (نپود)
 دلیل و میران و نشانه (نپوند) مثل و مثال و مانند
 و شبهه و نظیر اگر گویند نپوند آنکه مراد آن باشد که
 مثل آنکه و مانند آنکه (نپیدن) هر وزن ندیدن
 در دستاویز بهیمنی ملکه خلع بدن و بحقیقت بر آمدن
 مرقوم و معنی خلع بدن آنکه بنا بر کمال ریاضت و
 کثرت مجاهدت بعضی از سالکان کامل را قوت انقطاع
 بهر تبه مبسر گردد که هرگاه خواهند روح ایشان از
 بدن مفارقت کند و متصل شود با نوار عاقله و با
 معنویت بدن نپاید و زویران قاطع بهیمنی مبدل کرده
 و قوجه نبودن مرقوم نبوده (نپیرا) بفتح اول بهیمنی
 شرح بیاشد که اشکارا کردن و ظاهر نبوده لفظ اندکست
 بهیمنی بسپار (ننگسار) هر وزن سنگسار بهیمنی
 منسوخ است و منسوخ در لغت گزیده بدیع از صورت نسبت بصورت

آیهان آفتاب و آفتابست (نشیبسار) بفتح
 اول و کسر ثانی اسم مرتبه فرقا است از مراتب ثلاثه
 اینر شناسی با صلاخ هیر بدان یعنی صوفیه صغیه کجه
 مشاهده کثرت باشد بدون وحدت و جدا دانستی
 وحدت از کثرت و ویژه و روان فارسی اینر تبه فرق را
 فرزند شای نیز گویند چنانکه در باب الفاکذ شته
 (نشیم) بکسر اول جا و مقام نشستن : (نکو هیده)
 بفتح اول ناپسندیده و عیب کرده شده : (نکو پیده)
 بکسر اول ستایش و تعریف کرده و نیک گفته شده
 ای یعنی از دستا تهر مرقوم شد (نکار) نقش و صورت
 و پیکر (نکارش) بکسر اول و رابع تصور کرد نست
 که صورت و حقیقت چیزی تعقل نبودن باشد و بهی یعنی نوشتن
 و نقش نبودن نیز هست (نیار) بر وزن سوار بهی یعنی
 ایبار اشاره (نیاران) جمع نیار که اشارات
 باشد (نیاز بر دین سو) جهت نیاز که قبله باشد

و فر تاش بیعتی و جوده است : (نفا و یوه) ناخالص و
 واپیکه و نجس بمغشوش (ناهر آینگی) یعنی منگی و
 پوشیده و پنهان چه هو آینه بیعتی ظاهر و درویشی
 آمده و بیعتی شکی و شهید نیز هست چه هر آینه بیعتی بیشک
 و پوشیده نیز آمده (نایدین) خیر و میباید که در
 (نجم آزاد) است و فتح نام است اسم نجس فلک مشتری
 (انجستین) است بیعتی و دیده یعنی دانستی آنچه
 محتاج به فکر و تامل است (انخشد) بفتح اول بران و
 حجت و دلیل (نیروان) نام خرد و آهوان زهره
 (نسک) بضم اول قسمی باشد از بهجت و تقسیم کتاب
 که در حضرت زرتشت نازل شده بود و هر قسمی از آن
 اقسام اسمی علیحدت دارد اما اغلبا زان نسکها مثل
 کیهان و عنکبانی است بیسمی (نشاخته) بکسر
 اول یعنی نصب کرده و نشانیده و معین و مقرر گشته
 (نشادارسام) بکسر اول و فتح الف نام جر

(ناکثر) بضم کاف فارسی ناچار و لا بد و ضرور
 (ناکثر باش) مرادف کلام واجب الوجود
 (ناکثر) بفتح کاف فارسی و یا بمعنی عروص که
 متقابل جوهرها شده یعنی آنچه بذات خود مستقل نباشد
 مثل رنگ و بو که بجسم قلیم است (نام بشین) بکسر
 مهم و فتح با قام و کثرت بر آن گویند به آنکه نام پاکیزه آن
 بهیال هم سه گویند است چه اطلاق بر ذات یا باعتبار
 امر عدمیت و او را اسم ذات گویند مانند پاک و عربی
 قدوس یا باعتبار امر وجودیست که تعقل او موقوف
 بتعقل غیر نیست آنرا اسم صفت گویند مثل زنده و عربی حی
 یا باعتبار امر وجودیست که تعقل او موقوف بر تعقل
 غیر است و آنرا اسم فعل خوانند چون آفریننده و عربی
 خالق سرائند (نام زایی) نام صفتی چون دانا
 دلوانا (ناور) ممکن که ذر بر آن واجب است
 (ناور فاش) ممکن الوجود چه ناور بمعنی ممکن

یعنی ناانیدیش که پدید می‌باشد (نااوها دی) معنی
 معلوم نگرددیده (ناها ی) یعنی مصالک که بر اهر
 مرکبست (نا یا بستو هستی) ترجمه می‌تواند الوجود
 یعنی الوجود و هستی فکری آن می‌تواند باشد مثل
 شریک پاریتعالی (نا پار) غلطی و تا پاکه
 (نا چار باش) ترجمه واجب الوجود (نا چار هستم
 واجب الوجود) نادرستند (بضم دال و راء آنچه تا
 تمام و نادرست باشد و مرکب غیر تام ترکیب را نیز گویند
 و آن کاینات خواست چون باد و باران و امثال آن
 (نارسیده) نا بالغ و نا واصل (نازاد) منقطع
 نا آزاد یعنی نجات نیافته و خلاص نشده (ناسرایش)
 زبان جان را گویند چنانکه سرایش زبان قال را
 خوانند (ناشو) هر دزن باد و ناشونده یعنی مجال
 و می‌تواند (نا کرائی) یعنی کاف مرکبات غیر تامه
 بلکه کاینات چو باشند چون برف و باد و مانند اینها

اختبار نوبه (ببانه بودان) به معنی کاینات
 جو است یعنی آنچه آیین زمین و آسمان متکون کرده
 چون امرو باد و باران و مثل ذلک... (ببانه عظیم)
 یا کافیا فارسی آنکه از اقراط و تفریط محترز و محتشم
 بوده حد و خط اختیار نیاید (مبدن) هر وزن
 درین معنی مجدد و لو نوبه که مقابل کهنه و کهنگی
 باشد (میرگی) بکسر اول و کاف فارسی خواجگی
 و حاجی و سرداری (مبلام) بکسر اول نام فرشته
 که رب النوع یاد است (مبنو) هر وزن نیکو بهشت را
 گویند و آسمان را نیز ﴿ باب نون ﴾
 (نا آغاز روز) ترجمه از دلالات یعنی روزیکه
 اخبار نداد از طرف اقصی (نالجم) ترجمه
 ابدالایه یعنی روزیکه انتها پذیر قبلا شد از طرف
 مستقبل (لائم مشن) به معنی بد بیه باشد و آن حصول
 معانیست به حکم و آند یشد (نا اندیش انداز)

کنایت از اسوی اللذ که هر دو جهان واقع
 (مهبین پیغمبر) نکره محققان غلط و دانش است
 (مهبین جهان) یعنی مد مرده که هر دو جهان باشد
 (مهبین چرخ) کنگره هم و دوز را کبر را نیز گویند
 (مهبین مردم) هر دو جهان (مهبین نامه یزدانی)
 فرد عارفان واحد و محققان کامل تمام عالم کتاب
 حضرت خداست چه پیوسته ایشان از او اوقات رات
 موجودات احکام اسرار تجلیات الهی فرا سه مبعوثانند
 و مجموع عالم از عیب و شهادت را کتاب حقیقی است
 مبداء آنکه که مشتبه کبایه اسباب و صفات الهیست
 و مطابق این معنی یکی از عرفا منظوم فرموده : ﴿ رهاقی
 ﴿ از لوح جهلن خطا الهی خواندن ﴿ خوشتر بود از
 حرف و سباهی خواندن ﴿ بر تفسیر کالیات خطیبست
 کزان ﴿ اسوار از ذرات کبایه خواندن ﴿
 (مهبالوی) و در وسط و مهبان بوقان وحد وسط

مکرر باشد (مکرر) نوری و طبیعت (منشی) یعنی
 طبیعی یعنی آنچه تقاضای طبع باشد (موبد) بضم
 اول و کسر بای اجد حکیم و دانا و عالم و فاضل را
 گویند باید دانست که در اصل این لغت مغربه است بفتح
 اول و ضم غین و کسر بای اجد و معنی آن سردار و سالار
 و فرمان یعنی دانا پان و دانشمندان چه مخ بضم اول یعنی
 دانا و دانشمندان است انکه تبعه تازیانه در فرهنگهای
 لغات یعنی آتش پرست نوشته اند غلبا است (مود)
 هر وزن مود چهار آنگویند و آن پرند است معروف
 (مه آباد) بکسر اول و الف میبوده نام اولی پیغمبر
 و نخستین آدم است و دهسایر کتاب آنحضرت است
 (مهتاس) بکسر اول نام فرشته که رب النوع رعد و آسمان
 میخوانست (مهرخوان) یعنی خطاب باشد که از
 بیلاطین باجر و اراکین دولت عنایت شود مثل اصفا
 و آصف الدوله و غیر ذلک (مه مرد) بکسر اول

نام لکاشی که در عهد شاهپور ذوالاکتاف ادعای
 پشپوری کرده و گشته گردید (انپستار) نام نفس
 قاطع فلک الافلاک (ماهشید) ماه که در میان قمر
 خوانند (ماه) معروفست که بتاریخ سپهک گویند
 و نام برج دوازدهم از دوازده برج فلکی است که در میان
 هفت گویند (ماید) اصل و بیخ و بنیاد هر چیزی و
 بهر بی‌بده بتشدید و ال خوانند و بهر معنی مقدار نیز آمد و
 است (میزبان) پادشاه و حاکم و صاحب و دارنده
 زمین (مزدک) نام مردیست که در زمان سلطنت
 نسیان پادشاه و نوشیروان بدعت مذهب ابا حجت نمود و عقاید
 و جمعی کثیر متباعت آن ضال مضل نمودند آخر الامر
 نوشیروان او را با اغلب متابعانش بجهنم فرستاد و
 شریعت مبتدعه او را بر انداخت (مسرود) دعا و
 واقسون و عزیمت را گویند (مشکوی) بفتح اول
 حرم سرای پادشاهان (مغزیند) دماغ را گویند که

باشد (کوی) آنچه کرده و گم روی باشد مثل انجم
 و افلاک و عناصر * باب لام * (لاتینسا)
 بگم تا نام نفس و روان فلک زحل (لاد) بنا و
 بنباد هر چیز را گویند و در مقام جهت و سبب نیز گفته
 میشود هرگاه گویند لاد برین مراد آنکه بنا برین و
 بدین سبب (لغت) یعنی جزویا و حصه و جزورا
 نیز گویند که مقابل کل است (اختی اسپانها)
 افلاک جزیه و تفصیل آسمانی افلاک جزیه و حرکات آنها
 در کتب علم هیات روشن است (لم) بفتح اول
 یعنی رحمت و بخشایش و یعنی آسورگی و آسایش
 نیز آمده (لهاک) بر وزن سفاک علت و ماده چیزی
 بلیب میم * (مانا) یعنی شبه و نظیر و مثل و مانند
 و یعنی هیاقا و پنداری و کویی نیز آمده در بیان قاطع
 مرقوم که مانا بر بیان زند و پا زند خدا را نیز گویند
 باید دانست که مونا بالوا و خدا را گویند (مانی)

از چهار فصل سال (کشاده هنگام) فتولد
از ربعه سال (کشپ) بضم اول و فتح ثاني ترجمه لفظ
اشراق است که روشن و تابان شدن باشد (کشپي)
اشراقی را گویند یعنی کسیکه بنور ریاضت و مجاهدت
دل او منور گشته باشد و آن راهبست بر رخ میان حکمت
اشراقی و مشایبان (گلشاه) بکسر اول که مراد را
گویند (گنجور) خوانده دار (گونه) به معنی
جنس که جمع آن اجناس است و به معنی رنگه و اون
(گونهها) جمع گونه که اجناس و الوان باشد
(گوهر) به وزن و معنی جوهر است که به معنی ذات
مقابل عرض باشد (گوي) به وزن موي گره را
گویند و آن جسمی است مدور که چون از مرکز خطوط
بجانب سطح اخراج نمایند همه برابر و متساوی باشند
(گويش) بضم اول و کسر ثالث تکلم کردن و سخن
گفتن (گوید) غار و آن شگافست که در کوهها

بکسر اول و فتح و اول ترجمه لفظ واجبست (گرو در فر تاش)
 بکسر اول و فتح و اول و فاتر جبهه واجبه الوجوه چه گرو در
 بهیجی واجبه و فر تاش بهیجی وجوه آمده (گرویدن)
 بکسر اول و ثالث و فتح ثانی پذیرفتی و ابیان آورده
 و بر اطاعت نهادن (شکره) بکسر اول و ثانی
 معرفه که عربی عقده گویند و کنایت از تعلقات
 جهانی (شکرارش) بضم اول ترجمه لفظ عمارتست
 که بیان کردن و سخن گفتن باشد و شرح و تفسیر کردن
 را نیز گویند (گزینش) بضم اول و کسر ثانی و رابع
 بهیجی خاصیت است بکسر گویند گزینش آتش شکر مست
 مراد آنکه خاصیت آتش گرم است و بهیجی پسندیدن و
 برگزیدن نیز باشد و بر آن قاطع بهیجی پسندیده و برگزیده
 مرقوم لکن خلاف قباس است (گزینی) یعنی خاصیت
 (کشاده گاه بی جایی) بضم اول و کسر ای هوز بهیجی
 سعادت و فضایی لامکانی (کشاد هنگام) یکفصل

قبل مطالب و آن عنصر خاکیمت (فکر بر) بضم اوله
 و ثالث مجله و مکار و غذار (فکر دایش) بکسر
 اوله و بای ایجاد دلیل و برهان اینهمه بنسبیت مقام
 از روی قباس نوشته و محقق نیست و شاید بمعنی فکر
 و تجسس و جستجو نیز باشد العلیم عند الله (گردان ستاره)
 کواکب سیاره - (گرد شدند) حضرت الارون یعنی
 جانورانی که زیر زمین مسکن میارزند (گردش راستی)
 بکسر شین حرکت مستقیمه (گردوند) بکسر اوله و فتح وای
 بمعنی سپرد است که با صلاح صوفیه مرتبه جمع باشد که
 دیدن وحدت صرف بود در کثرت اهبان میکنند
 (گردوند فکر دوند) بمعنی سپرده سپرد است
 بکسر صوفیه این مرتبه علیه و درجه سینه را جمع الجمع
 خوانند و آن آنست که اصل کلام را کثرت از ملاحظه
 وحدت و وحدت از مشاهده کثرت مانع نباشد
 (گردوندی) جامعیت و شاملیت (فکر و)

فرماده غالب و جبره (کپو) هر وزن عد و اداء و سبب
 (کپوان) کوکب زحل (کپود و کپوده) هر وزن
 کپود و کپوده اداء و سبب و باعث $\frac{1}{2}$ باب کاف فارسی
 (کارنده و گزنده) این هر دو لفظ مثل کار و گز بکاف
 فارسی افاده معنی فاعلیت میکنند که کنند باشد
 (گار) حیوانیست معروف و نام برج دویم از دوازده
 برج فلکی که بتسازي برج ثور گویند (گاه) تخت
 و سه پناه شاهان و وقت وزان و جا و مکان (گاه گهر)
 یعنی جای گهر است که حلول کنند باشد و ترجمه لفظ
 حال است بتشدید لام (گرامش) بکسر اول و
 راجع قدر و منزلت (گران خدیو) بکسر اول و رابع
 یعنی لقب مضامف که عنصر آب باشد (گران دود)
 ابر سیاه و تیره را گویند و یعنی نژم هم آمده و آن
 بخاری باشد غلیظ و ملاصق زمین که بعربی ضباب گویند
 (گران روستساره) کوکب ثبات (گران موکده)

مراد از کتاب مستطاب دستا قهر است که کلام یزدان
 پاکست (کپی) هر وزن می پادشاه قها و ترجمه
 نقل سلطان هم هست و ملک البلوک و شهنشاء را نیز گویند
 (کپی آباد) عالم جیروت را انگویند باید دانسته
 مراتب وجود با صلاح صوفیه صفت پنج است و آثار احوال
 عیضه گویند بدینگونه باهوت و لاهوت و جیروت و
 ملکوت و ناسوت شرح این عوالم از کتب مبسوطه طلب
 باید کرد (کیانستانیان) جیروتیمان یعنی ملایکه
 و فرشتگان عالم جیروت (کپایش) هر وزن فرایش
 قهاری و جیاری باشد (کپش) بفتح اول و کسر ثانی
 هر وزن روش جیاری و قهاری و بهکسر اول هر وزن
 ویش یعنی دین و مذهب (کپشند) بفتح اول هر وزن
 روش بند صاحب قهر و گله ارنند جیروت و بهکسر اول هر وزن
 ریشخند صاحب مذهب گله پیغمبر باشد (ککپش) هر
 وزن قهر جزای نیک و جزای بدی (کپنده) هر وزن

بکاف فارسی مکتوب است (کشکی) هر وزن بهی
 یعنی شخص و تعین و آن عبارتست از مجموع اوصاف
 که سبب امتیاز هر فردی بوده از سایر موجودات
 چنانچه زید را هنوز قیادت محاص که بسبب آن امتیاز
 از جمیع اطراف عالم است (کشاس) هر وزن هلاک
 یعنی ضمیر است که اندیشه و در دل کمرفته شده باشد
 و حروف همگی را نیز گویند که بجهت معانی مختلفه
 در اواخر کلمات می آیند مثل حرف تا در زرت و حرف
 شین در زرش و حرف میم در زرم یعنی زرت و زرا و ز
 زرم و مثلاً آگیا (کشش) طول مدت و امتداد
 زبان (کشکی) بفتح اول و ثانی خط که بر خط و
 غیره کشند و بقطعه منتهی میشود (کشکهای پرتوی)
 خطوط شعاعی را گویند بدانکه مذهب اشراقیین و
 ریاضیین آنست که ابصار را در دیدن بخرج شعاع
 معروضت گذارند از این بنده منکر چاپند نیست و قاعده اول

و مقصود و شهوت (کامود) نسبتاً ملاحظه ملاحظه ملاحظه
(کاموس) به معنی کامود که مرخوم شد (کان) معدن
(کائی) آنچه از معدن پیدا شود (کاموس) به معنی
پاس و لطیف و اصیل و نجیب (کمد) نخست و اول و
مقدم (کران) بفتح اول کفار که مقابله معین
باشد و انتها که مقابل ابتدا است (کرانی) آنچه
انتها پذیرد باشد و مرکبات نام اکثر کتب که مدتی
معه امید بهمان معنی و بقای آن بود چون موالید ملاحظه
(کرد کر نزدیک) - بفتح اول و کاتب دویم فارسی و
کمر رای قانی به معنی فاعل قریب - (کرد که نخست) -
معلول اوله که عقل اول باشد - (گرفه) - بکسر اول
کار نیک و به معنی ثواب که برابر گنبد است - (گرفه گر)
نیکو کار و ثواب کننده (گردد) - جاهوری است
معرفی که عربی عقرب گویند و نام برج هشتم ازده و ازده
برج فلکی که بتسازي بوج عقرب خوانند و اریب از آن

مفهوم میشود نخست که هرگاه کسی از قید طبیعت و
 تعلقات جسمانی و مشتبهات شهوانی بر نیامده اما
 هر چیز کار و فکری که بعد مردن روانش از تنی بتنی
 بسبب ترقی و تعصب ادیبی رود در هر نشا بکمالی که
 موجب عروج بر سهواست فایز میگردد و بهلا یک
 فرشتگان میرسد (فرهنگ) یکای فارسی یعنی
 میانه و وسط (فرهنگ) بفتح اول و ثالث صاحب
 عقل و خرد و بزرگی و شان (فرهی) بفتح اول و
 تشدید ثانی بزرگی و بدیه و شوکت (فریدی) (فریدی)
 متعلق فریبگاه است که طلسم باشد (فرایند) (فرایند)
 زیاد میکنند و ترجمه لفظ مرجع بکسر جیم است
 (فسرده شهر) کنسایت از عالم سفلی (فقه) نقطه
 و حال (فیسل) هر نده که آنرا طاس و سکویند
 * باب کاف قازی * (کات) قطره باشد
 خواه از آب خواه از باران و غیره (کام) مراد

و تصور کوتاهی و نقصان کردن (فزه) بفتح اول
 و تشدید ثانی شان و شوکت (فروهر) بضم اول
 و ثانی و فتح پای هوز یعنی جوهر که متقابل عرض است و
 جوهر معرب گوهر است (فرییده) بر وزن هر چه ده
 یعنی ثنا و صفت کرده این یعنی از دستا تبر یا خود است
 (فرهنگ) علم و دانش و ادب (فرهنگسار) یعنی
 نسج است و نسج در لغت یعنی زایل نبودن و باطل کردن
 چیزی باشد و با صلاح اهل تناسخ عبارت از آنست که
 چیزی صورتی که دارد را بکند و صورت دیگر بهتر
 از آن صورت بگیرد مثلا صورت جیسا را بکند و صورت
 نبات بگیرد و صورت نبات بگذارد و صورت حیوان
 بگیرد و صورت حیوان را بکند و صورت انسان بگیرد
 این همه مراتب نسج است مستور میباد که معنی مراتب
 نسج که از جیسا گرفته بطریق عروج تا انسان رسانیده
 از برهان قاطع مستور لبکی آنچه از مضمون کتاب دستا تبر

بزرگی، مردم نورانی و پاکیزه وضع (فرود)
 دلیل، حجب و بران (فرنوش) نام عقل فلک قمر که
 بنام عقل فعال و بقا رسی خرد کارگر گویند (فروان)
 نام روان آسمان زهره (فروتنده) بضم اول بر
 وزن خروشنده به معنی متعصر و فشرده شده (فروده)
 بضم اول خسته و دنا ت و زبون و خسب (فرودی آید)
 اده عالم سفلی که عناصر را برعه باشند (فروزش)
 نور و روشنائی و صفت و تعریف کردن نیز آمده (فروزشگر)
 بفتح کاف فارسی روشن و نورانی کننده و مدح و تعریف
 کننده (فروزه) بضم اول صفت و وصف و تعریف
 (فروزان) جمع فروزه که اوصاف باشند (فر، زیده)
 به معنی موهوب که صفت کرده شده باشد (فروغ)
 شعاع و روشنی (فروپاس) مردم دون همت و خسب
 و فراید (فروکش کردن) بکسر کاف اول دعوا
 کردن با اجاجت و سپاجت (فرو گذاشت) اهل

زربار یعنی قوت عدل و نیروی داد است و آن از اختیار
 نبودن حد وسط، عقل و شهوت و غضب و تهدیب قوت عملی
 حاصل گردد (فرسنداج) بر وزن برانداز مطلق
 امت را گویند یعنی امت هر پیغمبر که باشد و امت بضم اول
 و تشدید ثانی جماعت و پیروان انبیا و راه دین را
 گویند و فرسنداج یعنی مطلق امت از برهان قاطع مسطور
 و آنچه از دستا تبر معلوم میشود هم نام دین حضرت
 مه آبا د است و هم نام امت آنحضرت و امت را در پهلوی
 باوش و باوشت بضم با و سرایند (فرشاد) نام نفس
 فلک مریخست (فرشته) بفتح اول مطلق ملایکه و عقول
 و نفوس (فرشته برتر و فرشته سالار) عقل اول
 (فرشته کرد) بکسر کاف فارسی شهر فرشته یعنی
 افلاک (فرکاه) قرجه لفظ حضرتست (فرگفت)
 بضم کاف فارسی حکم و فرمان (فرلاس) اسم نفس
 فلک عطارد (فرمند) صاحب شوکت و خداوند

ثانی و ضم شبن یعنی پیغمبر و رسول و نبی (فرخوی)
 یفتح اول یعنی خلق است که جمیع آن اخلاق باشد
 (فرزانه) حکیم و دانشمند (فرز بود) یعنی
 حکمت است که آن در یافتن افضل معلوات است با فضل علم
 (فرز مبار) یفتح اول و زای ثانی یعنی بزرگ نیاز چه
 فرز یعنی بزرگ و مبار یعنی نیاز است (فرز جیشور)
 یفتح هر دو فا و وا و کسر جیم یعنی بزرگ پیغمبر چه فرز
 یعنی بزرگ و فرجیشور یعنی پیغمبر است و این بزرگ
 پیغمبر پیش محققین حضرت عقل و خرد است (فرزند شاد)
 یفتح اول و زای هوز و سکون و ای قرشت و نون یعنی
 مراقبه است که سر بجنب فرو بردن درویشان و سالکان
 صاحب حال باشد و در برهان قاطع فرزند شاد بیرون
 فرزند زاد مرقوم است و الله اعلم (فرزو) یفتح اول
 یعنی فرز بود که مرقوم شد (فرزین رام) نام
 فرشته که رب النوع مردم است (فرسار) بیرون

یکسر رابع نام فرشته که رب النوع اسپ است (فرار آباد)
 عالم علوی که افلاکست (فر از ان) حکم و فرمان
 (فر ازین ا روند) یعنی زبده و خلاصه عالم علوی و نام
 کتابست از تالیفات شاه جیشید (فر باره) شان
 و شوکت و عظمت (فر تود) یعنی روشن ساختن
 دل و تصفیه قلب است برنج و ریاضت و پرستش بزدان که
 بتازی مجاهده گویند و ترجمه لفظ اشراقست چه
 حکم اشراقی را فر تودی گویند از دستبر این یعنی
 معلوم و مرقوم گردیده (فر چند شای) بروزن
 فرزندی با اصطلاح صوفیه صفت فارسی اینه تبه فرق
 است که حق را در خلق پوشیدن و خالق را از مخلوق
 جدا دانستن باشد و اینه تبه را نشیبسار نیز گویند
 (فر جود) معجزه و اعجاز و خارق عادت هر گاه
 از انبیا صادر شود معجزه گویند و اگر از اولیا
 بظهور رسد کرامت نامند (فر خشور) بفتح اولو

(شبد) بکسر اول مطلق نور و ضیا که ذاتی باشد
 نه مکتسبی و یکی از نامهای آفتاب (شبد اراد)
 نام جرم فلک مشتری (شبد کی) بکسر اول و ثالث و
 فتح کاف نور قاهر یعنی قهر کننده و شکننده مرادات
 (شبر) جا نورست معروف و نام برج پنجم از بروج
 فلکی که بعربی برج اسد گویند (شبنم) بروزن میم گلبه
 تکظیم است مثل شبنج و خواجه و امثال آن بجز باب غین
 (شباد) بضم اول نام پدر نوشهر و آن عادل است و
 آنکه درین زمان شباد ابقاف نویسنده معرب است
 (غرچه) بسبار نادان و احمق و ناصره را نیز گویند
 (غرچکی) بسبار نادانی و حیاق و کم عقلی بجز باب الف
 (فامشام) نام عقل فلک هشتم (فر) شان و
 شوکت و بهر شکلی (فراتین) گفتار و سخن آسمانی
 باشد چه فراتین نواد به معنی آسمانی زبانست بلغت دساتیر
 (فرارجام) نام روان سپهر ثوابت (فرارش)

بضم اول جمع شد یا ر که شخم کردن و شکافتن زمین
 باشد بجهت زراعت و کشتن کردن (شکریدن) بکسر
 اول شکنار کردن و شکستن (شکوه) بضم اول
 قوت و شوکت و عبرتی خشیت گویند (شکفت) بکسر
 اول و ثانی به معنی عجب و تعجب و بکسافها و سی و عربی
 هر دو درست است (شپورگر) بر وزن هتبورگر
 به معنی قاسر است که قاعل قسر باشد و معنی قسر بزور و ستم
 کسی را بکار و ادا داشتن باشد (شپوری) حرکت
 قسریست که نقیض ارادی و طبیعی است (شهرش) بضم
 اول و ثانی و کسر ثالث به معنی خرض و تقدیر است و در محلی
 مذکور میشود که عربان بالغرض و التقدير گویند
 (شنده) شجاع و دایر و پهلوان (شپه) شهر
 شریک که شهر خشناک باشد (شوند) بفتح اول و ثانی
 باعث و سبب و ناده و علت هر چیزی (شوه) علت و
 سبب (شوکان) جمع شوه که اسباب و بواعث باشد

کبومره (سبلام) نام قرشته که رب النوع ابروگران
 دودونژم و ضبابست (سپهراخ) از خدا چیزی خواستن
 و مراد طلبیدن (سپهراغ) نام مرغیست معلوم الاسم
 و معدوم الجسم که عربی عنقا گویند . (سپهراز) بیرون
 نیم باد یعنی سوره باشد مثل سوره قل هو الله احد و سوره
 الحد و مثل ذلکه ﴿﴾ باب الشین ﴿﴾ (شاد آرام)
 نام عقل سپهر آفتاب (شار آیام) نام نفس فلک
 شمس (شارخواست) شوق و اشتیاق باشد
 (شایسته بود) یعنی ممکن الوجود است و در
 برهان قاطع یعنی واجب الوجود نوشته و آن سهواست
 (شایسته هستی) یعنی ممکن الوجود این نیز در برهان
 قاطع واجب الوجود نوشته و سهواست (شایش) یعنی
 امکانست که جایز بودن و دست دادن و ممکن گشتن
 باشد (شیره) بفتح اول و تشدید های فارسی شب پره
 و شب پرک که عربی خفاش گویند (شد یاران)

نزد کتا سنجید انکه چیزی بسد موثبه متنزل شود یعنی روح
از صورت انسانی بصورت حیوان و از صورت حیوانی
بصورت نبات و از صورت نباتی بصورت جهاد ظهور
نیاید (سود کیش) هر وزن بود پیش راه فایده مند
و طریق منفعت دار (سوستار) بکسر ثالث مرد مبر
گویند که نزدیک سلاطین و امرا و بزرگان به پیشکاری
و پرستاری بهرگونه امور ضروریه قیام نیایند
(سوستارام) جیح سوستار را ایشانرا به پهلوی
و استریوشان خوانند مستور نیانند که درینو لا علیای
و و تشتبه معنی و استریوشان بر کسانیکه کشاورز و
اهل کشت و زرعند اطلاق کنند و اللد اعلم (سوکبری)
حیایت و پشتمی کردن (سومه) بفتح میم انتهام
جد و طرف (سه پور) مولود ثلاثه که معدن و
نیات و حیوان باشد (سهی کیش) راست دین و درست
بمذهب (سپامک) مجرد و آزاد و رسته و نام پسر

مشاهده وحدت و وحدت مزاجهم معاینه کثرت نگردد
و این رتبه را که اعلی مراتب معرفت اله است ایرانیا
سپرد سپرد و فکر و نظر و فکر و نظر و تا زیان جمع الجبع
و ندانند باید جمع الجبع را ذوالعین و العکل نیز خوانند
{ سپرد سپرد } بهر وزن سپرد سپرد جمع الجبع را
گویند که هر کثرت و وحدت عارف را جز حضرت
تحدیت مشهود و منظور نظر دد (سپرد) نام
فرشته که رب النوع عنصر آبست (سپرد) ه عا که
هر ابر بر بدعا و تقرین است (سپرد) یا رچه و قماش
و قیف و نازک و تنگ (سنجستان) خانه که را
گویند و آن جایبست که مشایخ و درویشان در آن
عبادت میکنند (سنگاش) بکاف فارسی حسه
در شک (سنگ پشت) جانور است معروف که بهر بی
ملحفات خوانند (سنکسار) سپاسی باشد مشهور
و به معنی رسوخ هم آمده و رسوخ در لغت به معنی ثبوت باشد و

که نزد صوفیه صیغه درجات مردم در معرفت حاکمانی
 بر سه گونه است یکی آنکه گروهی از مقلدین خالق را در
 مخلوق پوشیده خالق را ند بینند و آنحضرت را از مخلوق
 جدا دانند و این مرتبه را که ادنی مراتب ایند شنا می است
 ویژه در زمان فارس یعنی صوفیه فارس فرجه شای و
 تشبیسار و بتازی فرق خوانند و صاحب فرق را ذوالعقل
 تهن گویند دوم آنکه برخی از موحدین در جمیع اعیان
 هستی پذیرفتگان بوجود و هدایت فرق نگرد و بسایر
 موجودات التفات ننمایند و ایی پایه را که اوسط در جمیع
 معرفت الله است هم بدان فارس میورده و کثرد و نده بکسر
 کاف فارسی و عربیان جمیع و صاحب جمیع را ذوالعین نیز
 خوانند و چندین از محققین کامل ملاحظه هر دو مراتب
 فرموده حق را در خلقت و خلقت را در حق بینند و بشهود
 یکی از دیگری محبوب نمانند بلکه وجود واحد را از
 وجهی حق بینند و از وجهی خلق و ایشان را کثرت مانع

نژاد از فلک قهراست (میهریزین) آسمان نهم
 (میهران هینانی) افلاک کلبه و آن بقول اشهرند است
 یکی آسمان نهم دوم منطقه الهزوج و هفت از سبده
 نهاره (میهره بند) بر وزن ستبره مند به معنی ظنم
 زجا دورا هرا لظبه در نظر با هجیب و غریب نیاید
 (ستاره شهر) منجم (ستایش) ستودن و
 عبادت (متایشستان) مساجد و معابد
 (مترسا) بفتح اول و ثانی حس که جمع آن حواس
 است (مترسایی) حسی یعنی آنچه بحس معلوم
 گردد (مترک) بر وزن بترک مردم قوی و قوی منده
 درشت (مترکش) بضم اول و ثانی و کسر کافه
 یعنی جلال است بد آنکه صفات عالیات حضرت یزدان
 والا بر دو نوعست یکی صفت چنانال و دویم صفت جلال
 آنچه در روی لطف و زلفه باشد آنرا صفت چنانال گویند
 و هر چه در روی قهر و جبر باشد آنرا صفت جلال سرایند

فرود آمده از صورت انسانی به صورت حیوانی و از
 صورت حیوانی به صورت نباتی در آید و الاوله یعنی
 (سپهک لزوم) نام چهارم فلک انقلاب (سپهک خدیو)
 بضم اول و ثانی و کسر ثالث یعنی خفیف مضمناست و آیه
 حاضر باد باشد باید دانست که عنصر چهارم را وقت یکدیگر
 سبک مویکه گرم و خشکی که آتش باشد دویم سبک
 خدیو گرم و تر که باد است بهیوم گران خدیو سرد و تر که
 آبست چهارم گران مویکه سرد و خشک که خاکست
 آتش را سبک مویکه در فارسی و خفیفه مطلق بتازی
 و باد را سبک خدیو در فارسی و خفیفه مضاف بتازی
 و آب را گران خدیو در فارسی و ثقیله مضاف بتازی
 و خاک را گران مویکه در فارسی و ثقیله مطلق بتازی
 گویند (سپهک مویکه) خفیفه مطلق که آتش باشد
 و مویکه هر وزی مویکه است (سپهک) بضم اول و ثانی
 مضمون است که بتازی و طبعه گویند (سپهک انخشجستان)

والله اعلم - (زیرک آمیختی) حکیم حقیقی همراه از
 حضرت یزدان - (زیرگاه) کرسی که مردم بر آن نشینند
 * باب زای خالصی * (خزرفه) به معنی عیبت است
 خواه دریا باشد خواه چاه یا رودخانه و کنایت از فکر
 گردن بدقت و با ریگ بینی است که بتساوی غور گویند
 (ژرفا) عیبت و عیبتت و عیبت بودن * باب سبب
 (سار) شبه و نخل و مثل و مانند (ساک) به معنی
 رنج است و رنج راغت به معنی ثبوت باشد و با اصطلاح اهل
 تناسخ آنست که روح انسانی بسده مرتبه تنزل نماید
 یعنی از صورت انسانی بصورت حیوانی و از صورت
 حیوانی بصورت نباتی و از صورت نباتی بصورت
 جهادی نزول کند این معنی از کتاب دساتیر مرقوم
 کرید و در همان قاطع متصور است که ساک به معنی
 قسح است و قسح راغت به معنی جهل و ضعف و قسح در این
 باشد و با اصطلاح اهل تناسخ - نشئت که روح بدو مرتبه

هم ثالث نام پیغمبر است در عهد کلماتی مبعوث گشت
 و کتاب زند و پازند از آن حضرت است (ز روان) بفتح
 اول یعنی زانست (زمیود) ملس انگبین (زنده)
 هر وزن بحد یعنی تسلسل که هر افترا و زانست و اینها
 معنی تسلسل آنکه عددی و بعدی و جوده (شته باشد بعد)
 غیر قاطعانه بود و اینها است (ز کجی) یعنی زنجیر
 که تسلسل باشد (زندان منش) گنایک ازه نبال است
 (وند بار) حیواناتی از آن چون گاو و گوسفند و
 ایشال آن (زادتن) سلام و درود و آفرین
 (زودانه از) مراد است نظایر بهدی یعنی آنچه از آن
 آن موقوف بگنایک اندیشد نه با شد (زهره) (زهره)
 و زین بهره بومستی باشد بر آب که بچکر آدمی مسایر
 حیوانات چسبید است و بر بی سراره گویند (زهراب)
 بفتح اول نام فرشته که رب النوع نامش خاکست (وی)
 بکسر اول سوی و جهت و طرف است (زیهود) ملس عسل

تظهير و تشهير آنست که دزد و مجرم را با انواع رسوائی
 اظهار شهر و بازاری بشکر دانند این معنی از دستا تظير
 بخود: (و در کتب) . بفتح اول و هر دو گویند که زبان
 و همیشه و جاوید باشد: (و در) . هر دو زن نون سبب و
 باعث: (زهر) . دلیل و هر دو و رهنما: (زهر خردی) .
 دلیل و هر دو عقلی: (زهری) . آنچه منسوب به دلیل و
 بران باشد و هر دو از کجکهای مشابه: (زهر) .
 باب زای معجم: (زاب) صفت و تعریف: (زابیده)
 موصوفه یعنی صفت گرفته شده: (زبان سرایش)
 بضم نون زبان قال که سخن گفتن و تکلم بگرددن باشد.
 (زبان خاسراش) زبان حال و معنی زبان حال
 از باب حال دانند که احصای قال: (زبان خاسرایاب) .
 زبان حال که هر قوم شد: (زودون) پاک ساختن
 و پستردن مثل زنگ از کوزه و شمشیر و غیره و آینه دل از
 کدورت تعلقات و نهویده: (زرتشت) . بفتح اولی

باشند (روامید) بلخ اول و هم باي ايجاد نفس
 کل که روان کلی لهم باشد (روان) نفس ناطقه
 (روانید) هر وزن و معنی روانید که نفس کل باشد
 (روانسالار) نفس کل (روانستان) جای
 بسیار و روان یعنی افلاک (روان شود) بکسر
 کافه تا زسی شهر روان که افلاک باشند و عالم ملکوت
 (روان یا بنده) نفس ناطقه (روایی) مجازی
 که هر لبر حقیقی است (روزستار) بکسر ثالث اهل
 هر گونه حرکت و صناعت و کشت و زراعت و روزستار و
 بهای هویتشما بضم اول و تاء قرشت یعنی نمیکه کوشی
 کنند و گویند و جمع آن هویتشان است و درین امرند
 بوجه قهپای و زرتشتیه یعنی هویتشان از زبان هر سخنند
 حرکت و صناعت است بدین کفیا و روز و مزراعین
 (روزن راست) بکسر ثالث حرکت مستقیم را گویند
 (روشناس) مشهور و معروف (روزگار) یعنی

بفتح اول اسم جرم فلکی مریخ (رزوان) بفتح اول
 نام جرم فلکی زهره (رسا) بمعنی رسیده واصل
 شده و اقاده معنی فاعل نیز می‌کند که رسنده باشد
 (رسایی) و اصلیت و رسیدگی (رستی)
 بضم اول مطلق لیمات و آنچه از زمین بروید (رسته)
 بروزن دسته مراد فسا آزاد است که خلاص شده و نجات
 یافته باشد (رسبو) بفتح اول و ضم مهم مئس عمل که
 بتازی نحل خوانند (رشت) بروزن دشت کج
 باشد و آن چیز است که معیاران و بنایان در بنای
 هیئت سنگ و خشت را بدان استوار و محکم سازند
 (وشبند) دام هشیبان (بفتح اول و دال رشبند) و
 لای هشیبان و کسر هر دو شبن بمعنی نجاست دوسویه که
 بولد و غایط باشد این معنی ازها شبده ساتیر نوشته رشبند
 بمعنی نجاست بهام بمعنی دو هشین بمعنی جهت و طرف
 (رمش) بفتح اول و کسر مهم تبدیل که از بدل کردن

ایشان بشرور و فجور مفلور بود (دیوبند) لقب
 شاه تهورس است چون متقدمین اخلاق رده را بدید
 تعبیر مینموده اند و تهورس بقوت ریاضت جمیع اخلاق
 رده را مقهور و مغلوب ساخته بود باین لقب ملقب گردیده
 (دیهیم) بفتح اول تاج * باب رای مهمله *
 (رادگان) با کاف فارسی دانشندان و فرزندان
 و ارباب سخاوت و اصحاب عطا و این جمع بخلاف
 قیاس است چه جمع راد رادانست (راست بالا)
 درخت سرو (راست بود) موجوده حقیقی که نزدان
 پاک باشد (راست پوش) پوشنده آنچه راست باشد
 و بتسازی کافر گویند (راستپور) هر وزن راستی خمر
 صاحب راستی و درستی (رجال) بفتح اول مئس کبی
 و عنکبوت (رخش) بضم اول روشنی و شعاع و یکی
 رزنامه های آفتاب (رخشش) بضم اول و کسر
 شبنم یعنی رخش که روشنی و پر تو باشد (رز باد راد)

یکسر اول مزاج و طبیعت و نهاد و سرشت (ه ا ن) بروزن
 و معنی زهن است و زمان مقداری از حرکت فلکی نهم است
 (ه ا نکش) مدت و امتداد زمان (د و پیکر) نام
 برج سیوم فلکی که بر بی جوزا گویند (دوده) زودمان
 و خانواره (دول) بروزن غول نام برج یازدهم از
 بروج فلکی که بتنازی دلو گویند (دوله) دزبرهان
 قاطع بفتح رال و لام مرقوم که به معنی رایره است و بزعم
 این ناقص شاید بضم رال به معنی رایره باشد (ده آک)
 بالف می‌دوده نام ضحاک است و ضحاک معرب دده آس
 و آس بکاف تازی به معنی عیب و عار است (ده موبد)
 بفتح دال و ضم میم و کسر بای اجد کسی را گویند که
 تولبت و خد آتشکده کند و در راه خدا از اغنیا چیز
 گرفته بار باب استحقاق رساند (دهناد) بفتح
 اول نظام و نست در کار (دیو) اعوان و انصار
 شیطان و کسانیکه از طریق انسانیت دور و طبیعت

واکر کردن (درخش) بضم اول و ثانی برق و قروح
 و روشنی (در خورد) لایق و سزاوار (در سته)
 بضم اول و ثانی درست و تمام و مرکب تام الت ترکیب یعنی
 مرکبیکه مدتی میتد پایداری کند (درفش) بکسر
 اول و فتح ثانی برق و روشنی (دروه) رحمت و آفرین
 و نیاز و دعا و تسبیح (دروند) بضم اول و فتح و او
 بدکار و بد کردار (دریافت) فهم و ادراک (دستان)
 پدر رستم مشهور و مکر و حبله (دستانزن) فریب
 دهنده و مکر کننده (دستانزنی) فریب دادن
 (دستور) وزیر و آنکه در تپشبت مهیات بر و اعتیاد
 کنند (دشته) بکسر اول و ثانی بمعنی محسوس
 است یعنی آنچه بحواس معلوم نگردد (دشتهها)
 جمع دشته (دشپهر) ضد و دشمن (دلخواسته)
 معشوق و محبوب (دهشور) بکسر اول و ثانی و فتح
 و او خداوند بخشش که بتازی ذوالجور گویند (دها)

دارند و نامی از نامهای با ریتعالی و نام پسر داراب
 که در جنگ سکندر کشته شد و به معنی پادشاه (دارش پسندی)
 بکسر ثالث و رابع به معنی حفظ کفایت (دارش خسروی)
 محافظت قواعد مملکت (دانش اشکار بپنشی)
 بکسر رابع علم حضوری حضرت عزت جلت شانده یعنی
 علم آنحضرت با عیان میکند چه بعد دفعه واحده محیط
 است و موقوف بیک از از منده ثلاثه نیست عا رقی فرموده
 ❀ رباعی ❀ در علم خدا ماضی و مستقبل و حال ❀ انکس
 گوید که او نداند احوال ❀ اینها همه محبوس زمان
 میگوید ❀ از قید خود او قناده در ضیق محال
 (دانشسار) محل کثرت علم و دانش و نام کتابست
 از تالیف شاه منوچهر پیشدادی (داور) حکم
 کننده بر راستی و پادشاه عادل و کسی که انصاف
 قضایای مردم نماید (درآمد جای) ترجمه لفظ
 مصدر راست یعنی جای بیرون آمدن (درایش) تأثیر

نام نپیره نوشیروان ملقب به پرویز (عشم) غضب
 (خشنده) بمعنی خرنده که بار و مور و مثل دانه باشد
 (خواست) اراده و قصد (خواستار) منفک
 خواستگار که طالب و خواهنده باشد (خواستور)
 صاحب اراده و قصد (خوراکتلی و خور خواسته و خورده
 خواستی و خور می) بمعنی قصد و اراده کردن
 (خوشخواست و خوشخواهش) شوق و اشتیاق
 (خوشسایه) مزه و لذت و طعم این معنی ارد سناسان
 نوشته (خوی) بروزن موی خصالت و طبیعت و عادت
 و بروزن می عرف باشد که از بدن برآید (خویشی)
 قرابت و پیوند و اتصال که بر بی نسبت گویند (خوی)
 کلمه تحسین امت یعنی آفرین و مرحبا بچه باب الدال
 (داه بالا) بکسر دال اعتدال قه و موزونی قامت
 (دار بود) اعتدال و برابری (دادوند بفتح واو
 بمعنی معتدل که اعتدال داده شده باشد (دارا)

و عامل (چونی) کیفیت و چگونگی (چه چیز و چه چیزش و چیزی بود و چیستش) باهیت و تحقیقت (چپستان)

باهیات و حقایق اشیا ﴿﴾ یاب الناص ﴿﴾

(خانه آباد) ثریه بیت العمور که خانه کعبه باشد

(خاور) مشرق که جای طلوع کواکب است و آنکه

ارباب فرهنگها یعنی مغرب نیز آورده اند سهواست

(خاوند) محدده الجہات که فلان نهم باشد (خدیو)

بکسر اول صاحب و خداوند کار (خدیو) بکسر اول

یعنی مضاف است که در برابر مطلق باشد (خرچنگ)

جانوریست معروف که در بان سرطان گویند و نام

هرج چهارم از دوازده برج فلکی (خرد) عقل و

هوش (خرد نخستین) عقل اول که فارسیان بهین

گویند (خرد همه) عقل کل (خرو) بضم اول و

ثانی خروس (خزنده) حشرات الارض مثل مار و مور

و امثال آن (خسرو) یعنی عاقل و امام و پادشاه و

برادر تسلسل است و اسپان (چرخه) دور که
 برادر تسلسل باشد (چشمک) مدت چشم بر هم
 نهادن و کشادن که بتساوی طرفه العین شکویند در
 بران قاطع معانی کثیره مرقوم که مناسب مقام نیست
 (چشمپده) منظور داشته و چشم در آورده (چنگله
 و چکه و چکیده) قطره آب و بازان (چنگونگی)
 کیفیت و حقیقت چیزی (چگونگی مباد) کیفیت متوسطه
 که از امثال عناصر اربعه حاصل آید و آنرا مزاج گویند
 (چم) بفتح اول معنی باشد که روان سخن است چه سخن
 بیشتر لایق و معنی بجای روانست (چهر) هر روز
 غیر اشکار او پیدا (چهراس) معنی آیت که جمع آن
 آیاتست (چپان) معلویان یعنی ارباب معنی
 (چنار) در معنی است معروف (چنده) متعارف
 و کیفیت هر چیز (چنگرنگاچه) بفتح اول و ثالث و
 رابع و با هم و کاتب فارسی اسم هر هنر نیست و انشبه و عالم

اندر مردم (جنبش کزیده) حرکت خاصه فلکی
 (جنبش خواستی) حرکت ارادی یعنی حرکتی که بقصد
 و اراده باشم (جنبش منشی) حرکت طبیعی چون حرکت
 نبات و غیره که از روی شعور نبود (جهان تنان)
 از مرکز خاک تا فلک الافلاک (جهره) از سبقت
 کتاب دمسآ تهر معلم می شود که رو برو مواجه و مقابل
 باشد و جهره ساختن رو برو و مقابل نبودن کسی را
 یکی چنانچه در گفتگوی نوشیروان عادل با مزدک در
 فقره چهل و هفتم از نامه حضرت ساسان اول ظاهر است
 و در بیان قاطع به معنی چرخ نوشتند که جولایان بان ریسان
 بر آشوره پیچند و این معنی مناسب مقام نبست واللہ
 اعلم بَابِ چیم فارسی (چار آمیزه)
 باقی می رود اخلاط اربعه که خون و صفرا و بلغم و
 سوداست (چار گوهر) عناصر اربعه (چار ادو)
 کنایت از عناصر اربعه (چرخ) یعنی دورگه

مفارقت یعنی آنچه مجزا از ماده باشد (جد اشتیاق)
 تم چه کلام آید الامتیاز است یعنی چیزی و صفتی که با چیزی
 و انصاف دو کس یا بیشتر را از هم امتیاز حاصل شود
 (جر زرام) حرکت اول غیر معلوم سخنان و روان
 عقل هو فیما ناقص و عام است که در آنکه توحید حقیقی
 و کفعمر شهره نصیب ایشان نگشته قابل بحلول حضرت
 حق بذات و صفات در انسان کامل شده اند تعالی الله عن
 ذلک علو و کبریا (جر مزه) یفتح اول و فهم هیچ سفر
 و مسافرت (جر امی) یفتح اوله آنچه منسوب باشد
 بتغیر و تبدیل (جریدن) تغیر و تبدیل یا قتی (جرم)
 نام اصلی جیشود و شهد بهیبه صبا جند و جاهت لقب اوست
 و بمعنی منزله و برآ کینه نیز آمده است (جنوش احوالمتی)
 حرکت قسری که بتحریر و قاسر باشد (جنش با و انشی)
 حرکت چیزی که از فلاك صادر شود پس به نفوس منطبعه
 ایشان و این نفوس منطبعه در فلاك زمین و قوای جسمانی

نهم و معنی ترکیب آن بهیئتاستن است (تیر) کوکب
 قطارد (تیراب) ذوا بیست که آنچه در آن افتد
 گداخته شود (تیرل) بکسر اول نقطه باشد که
 انتهای خط بدوست (تیسار) ترجمه لفظ حضرت
 اکر گویند تیسار پیغمبر مراد حضرت پیغمبر است
 (تیشار) بهیئتیسار است ^{چون} باب جیم عربی
 (جاوه ان غرد) معارف حقیقی و علوم یقینی که
 برورده هور متغیر نشود و لام گنا بیست از تالیف شاه
 هوشنگه (جاور) بهیئت حال باشد اکر گویند
 چه جاورداری مراد آنکه چه حال داری و بهیئت
 ندانند جاو میکان نیز هست (جاوران) جمع
 جاور - (جاور کردن) تغییر و تبدیل دادن در
 حالها (جاور کرد) بفتح کاف فارسی از حالی
 بحالی گشتن (جاوید) دایم و همیشه و مدت
 نامتناهی در مستقبل (جداسته) بضم اول بهیئت

و قوای دیگر (انسانی دریا بنده) حیوانی همیشه
 ظاهری و حیوانی همیشه باطنی (تنداب) دوا نیست
 روان و سبب آن که هر چه در آن آید از تند گذاخته کرده
 (تندبار) بضم اول جانوران درنده زیان کار از
 چرند و پهنده (تندروستاره) یکی از کواکب
 سبعة سبباره (تنگسار) بمعنی فسج است در لغت که
 ضعف و فساد رایج باشد و در اصطلاح تناسخ است که
 چیزی را در صورتی تنزل واقع شود چنانکه روح انسانی
 بصورت حیوان در آمده و آنرا گذاشته بد بیگر تیات
 چون آرا کرده (تانی قاف) هوا که یکی از عناصر
 اربعه است (توان) زور و قوت و امکان داشتن هر
 چیزی را نیز گویند (توانا) قاه ریز گردان (توانش
 بمعنی توان که هر قوم گشت (توان کن) فاعل مختار
 (تواریک) زناکار (تهم) بفتح اول و ثانی فلک
 نهم و هر چه در جبهه بنسبتا برتر است بویه (تهمین) فلک

و نازل و پاکیزه (تانبستار) اسم جرم فلک نهم
 (تاور) عرض که مقابل جوهر باشد (تاوران)
 جیح تاور که هر قوم گشت (تاوریده) عارض شده
 (تیبته) بوزن شهبه یعنی استغراغ که دفع فضلات
 اند ذوق لذت را در هین باشد و این معنی از روی قیاس
 بناسیت مقیاس نوشته گردیده . (تپاس) بفتح
 اول و ریاضت کشیدن و رنج کبخواری و کبخوایی بر خود
 نهادن (تپاسبد) بضم بای اجد ریاضت کشنده
 و مجاهده کننده . (تراج) بفتح اول ترجمه لفظ
 آمیز است که بعدد عا بجهت استجابت گویند (تپودان)
 کشور تورانی و تپورانیا نیز گویند (تپودی)
 آنچه متصویر به توران باشد (تنامبد) بضم یا جسم
 که که جرم فلک نهم باشد (تنانتن) جسم کل
 (تنبند و ننتن) جسم کل - (تن سالار) جسم کل
 (تنانی) آنچه منسوب بجسم باشد مثل حواس عشره

و به معنی نقطه و ذره نیز آمده (پودات) محسوس یعنی
 آنچه بنظر وحس در آید (پوداتان) جمع پودات
 (پوران) خلیفه و جانشین (پوجا) محبت و پیروی
 اطراف و بهمه جافرا رسیده (پوچه) رمز و اینها
 و اشاره و سخن سر بسته (پیراید) زینت و آرایش
 (پیره) خلیفه و و ابعهد (پی شو) مقتدی و پیرو
 (پیکر) جثه و کالبد و به معنی بت نیز آمده (پیوسته)
 مرکب که برابر بسط است و همیشه و مداوم (پیه)
 بفتح اول و ثانی به معنی تابع و پیرو و به معنی عرطن که مقابل
 جوهر است پیه باب التماس پیه (تاب) تاقن
 هر چیزی که نورانی و روشن بود مثل فروغ و پیر تو آفتاب و
 ستاره و شمع و چراغ (تابود) تابوت مردگان
 (تاج) ناف که سوراخ وسط شکم باشد (تاز)
 معشوق و محبوب (تازگان) معشوقان (تازه شو)
 بفتح شین حادث که برابر قدیم است (تاز) لطیف

حکم و فرمان (پرمودن) فرمودن (پروردگار)
 نامی از نامهای بزبان و رب النوع را نیز گویند
 (پروین) منصور و مظلم و عزیز و لقب خسرو و نیبره نوشیروان
 (پریدهوت) بضم دال و با و او و معدوله پریدهخت و
 لقب روشنی دختر داراب اصغر که در نکاح سکندر
 بوده (پزشکی) مزاج شناس و طبیب و جراح (پژمردن)
 افسردن و بیرون رفتن (پژولیدن) پژمرده شدن
 و درهم آمیختن نیز آمده که تداخل اجسام باشد
 (پژوهش) تفحص و جستجو کردن باشد (پساویدن)
 دست بر چیزی آلودن و لمس کردن (پس ایست) پس
 نیاز و پیرو (پنج یا بنده برونی) حواس خفیه
 ظاهری که با صر و سامعه و شامه و ذایقه و لامسه
 باشد (پنج یا بنده درونی) حواس خفیه باطنی حس
 مشترک و خیال و واهیه و حافظه و متصرفه (پندار)
 وهم و خیال (پنده) قطره خواه از آب یا از باران

بودن (پاینده) آنچه همیشه و مداوم باشد و عقلا و م
 نکرده (بخت) بفتح اول و ثانی توبه کردن و ا
 گناه یا زکشت کردن (پدیرا) هر وزن نصیرا پیش
 رونده و قبول کننده و برعنی هبواي که مقابل صورتست
 (پدیرای بخش) آنچه قابل قسمت باشد (پرتو) بفتح
 اول و ثانی روشنایی و شعاعی را گویند که از جسمی
 نورانی ظاهر میشود و الا بذاته وجودی ندارد (پرتوستان)
 جای بسیاری شعاع و روشنی و نام کتابی از تالیفات
 حضرت ساسان پنجم مترجم کتاب ه ساقبر (پرتوی)
 حکیم اشراقی (پرخاشگر) دلبر و جنگجوی باشد
 (پرخیده) سخن سر بسته و رمز و ایما (پردازش)
 راستی و پیراستی (پرستار) خدمتگزار و پرستش
 کننده (پرستش) عبادت و طاعت (پرستشید)
 بضم بای هر بی ریاضت کش و صراطی (پراس) لیس
 کردن که عضو بی هر عضوی بودن باشد (پران) برعنی

(بیورسپ) مختلف بیوراسپ و لقب ضحاک (اردوش)
 است و معنی آن ده هزار اسپ چه بیور در پهلوی ده هزار را
 گویند چون همیشه ده هزار اسپ در اصطبل او بوده باین
 لقب ملقب گشته پاز باب بای فارسی (پاچایه)
 پلیدی و نجاست دوسویه یعنی بول و غایط (پاداش)
 مکافات خواه از بدی و خواه از نیکی (پاره) معلوم
 است که در مقابل درست باشد و به معنی جزو کده جمع
 آن اجزاست (پاز) چیز نازک و لطیف (پازقازی)
 چیزی که در برابر کلپست (پازقازیان) جزئیات
 (پاس) به معنی پاسبانی نبودن و مدتی مهتداندن
 چیزی (پاکش) بکسر الف به معنی تقدیس است که
 بیسایگی صفت کردن باشد (پایا) قائم و ایستاده
 (پای چم) به معنی ترجمه که معنی کردن زبانی بزبان
 دیگر باشد (پای خوان) به معنی پای چم که ترجمه
 باشد (پایست) بکسر پای تحتانی باقی و ثابت

و کسر ثانی یعنی بود است که هستی باشد (به آیین)
 خوب دین و نیک مذهب (بهتنام) بفتح اول نام
 فرشته که رب النوع ابرو میگفت (به خور) لایق
 و سزاوار (بهرام) نام کوکب مریخ و نام سه سالاری
 که بهر مرد شیا و ولد نوشهروان عادل باغی گردیده بود
 (بهرزلم) بفتح اول نام فرشته که رب النوع جوهر
 لعل است (بهرامان) هر وزن قهرمان یا قوت سرخ
 (بهره بود) علت و سبب چیزی (بهرن زاد) نام
 عقل فلکی مریخ (بهنام) بفتح اول نام آفریده نخست
 که ناز سببان بهرن و حکمای تازی عقل اول گویند
 (بهسارش) بفتح اول و کسر رابع تدبیر و علاج و چاره
 (بهساس) بکسر اول نام برهمنی بقایت دان نشیند
 (ببکران) بفتح کاف لامنتهای و بلاحد (ببیاید)
 آنچه از ماده متکون نشده چون عقول و نفوس (ببهپال)
 بی مثل و بهیچمال (ببپوری) بضم میم صلاحت و مهاجرت

هم از دو اوزده برج فلکی که بتازی جدی خوانند
 (بزه) گناه و عصبان (بسانی) یعنی متعدد
 و متکثر هرگاه گویند که چیزی بای بسانی مراد اشبای
 متعدده باشد (بس جسته) معشوق و محبوب
 (بس خواسته) مطلوب و محبوب (بشین) بکسر
 اول و ثانی یعنی ذات اعم از ذات واجب تعالی یا
 ممکن (بکنند) بفتح اول و کاف فارسی اشبانه
 (بن) بضم اول بنهاد و پایان و انتهای یعنی از
 بران قاطع مرقوم اما بزعم این ناقص از لغات الاضداد
 است که یعنی انتها و ابتدا هر دو باشد (بندور)
 بفتح اول و ضم ثانی نفس منطبقه فلکی که قوت متعبدله فلکی
 باشد (بندوران) جمع بندور (بندیشه) بروزن
 و معنی اندیشه (بندها) جمع بندیشه (بویاش)
 قدیم و همیشه و هر مد و جا وید (بود) بروزن سوه
 یعنی هستی که بر بی کون گویند (بوش) بضم اول

است (بربست) راه و روش و قاعده (بربستگان)
 جمع بر بست (برترین سپهر) فلکی الافلاک یعنی فلک
 فهم (برجیس) نام ستاره مشتری (برش دید)
 بضم اول و کسر ثانی و ثالث ترجمه قطع نظر است اگر گویند
 برش دید از هبه کرده مراد آنکه قطع نظر از هبه کردم
 (برفر) علوشان و شوکت و عالیشان ترجمه است
 (برما سپدن) پس کردن و سودن چیزی بچیزی
 (برموتد) چیزی که بر بی شی گویند (برموده)
 یعنی برموتد (بر نهاد) طرز و روش و قاعده و قانون
 (بر نهادان) جمع بر نهاد (بره) جواهر نیست
 معروف و نام برج اول از بروج اثناعشر فلکی که
 بتاریخی حمل خوانند (برین فرهنگ) علم الهیات
 حکمت که علم بصانع تعالی و عقول و نفوس باشد و نام
 کتابست تصنیف تهورس دیویند (بر) بضم اول
 گویند بست مشهور که بر بی پس گویند و نام برج

بزبان گذشته و کهنه و قدیم و کنایه از دهر و عالم نیز هست
 (بالاش) بکسر لام نهو کردن و زیاد و افزون شدن
 (یالنده) نهو کننده و افزون شونده (بالبدن)
 بمعنی بالاش که مرقوم شد (بایسته هستی) ترجمه
 لفظ واجب الوجود است و در کتاب بزبان قاطع معنی
 یایسته هستی ممکن الوجود مسطور و آن غلط صریحست
 (بایش) بکسر ثالث بودن و هست و موجود شدن
 (بخش) حصه و بهره و قسم (بخشایشگر) صفتی
 از صفیات حضرت یزدان یعنی عطا کننده عمر به مردم و
 پاسبانی کننده ایشان از آفات و آهرزنده گناه در
 آخرت و این صفت مراد قیام الرحمن است (بخشاینده)
 صفتی از صفیات پاریتعالی یعنی شفقت و رحم کننده بر
 مردم بوجود و جبات در دنیا و این مطابق الرحمانست
 (برآمد جای) بمعنی مصدر راست که جای صد و رو
 بیرون آمدن باشد (برآمدگاه) بمعنی برآمد جا

باد نرم و آهسته (بادنوا) بکسر دال آواز و صوت
 میخوانندگی (بازدارش) میساعت کرده کسی را
 از کاری بازداشتی (بازگونه) یعنی وارونه که
 بقایری عکس گویند (بازگین) با کاف قوسی در
 میان قاطع یعنی تاب بخورد و تاریخی مرقوم اما آنچه از
 سوا قب عیارت دستایر معلوم میشود در نامه حضرت
 یزدتشت در ترجمه فقره یکصد و هفده یعنی اعتراض و
 سرزنش و توبیح خواهد بود (بازمان) یعنی توقف
 و یعنی موقوف نیز آمده و افاده معنی امر نیز میکند یعنی
 موقوف دار (باز نبود) ترجمه لفظ توضیح است
 که اشکارا کردن باشد (باس) قدیم که مقابل
 حادث است (باساتیر) معنی محقق نگردیده اما
 از روی قباس شاید شرح و تفسیر باشد (بایستار
 و بیستار) از الفاظ متنا بعد است چون فلان و بهمان
 که در اوصاف مجهول مستعمل است (باستان)

وکسر ثالث بمعنی هویت که تشخیص و تعیین باشد (اویده)
 بر وزن صویه بمعنی هویت (اویی) هویت (اویان)
 هویات (اویشکان) باکاف فارسی هویات (اویها)
 هویات (اویستان) موقع و موضع هویات (اهید)
 بفتح اول و ثانی ناقص و ناقصا و بعضی از اجزای کلمه
 (ای) بکسر اول بمعنی این که عربی هذاهویند
 (ایتگینی) باکاف فارسی بر وزن پیش بینی خانه داری
 (ایزد) بکسر اول و فتح ثالث نامی از نامهای یزدان
 پاک و بر فرشته نیز اطلاق شود و ایزدان یعنی فرشتگان
بچه باب بای عربی بچه (باختر) بمعنی مغرب است که
 جای غروب کواکب باشد و آنکه ارباب فرهنگها از
 لغات الاضداد شهرده بینی مشرق نیز آورده اند سهو
 است (باداهنگ) بکسر اول آواز وضوت و صدا
 (بادافراه) بسکون قابمعنی عقوبت و جزای افعال بد
 (بادپیش وز) بکسر دال باد تند و سخت (بادکم وز)

تصور و تعبد نبودن (انگیز) با کاف قاصی هر انگیزه
 و بلند نبوده و بر عجزانیده (انگیزه) سبب و باعث
 چیزی (او چیز) هر وزن موریز حقیقت و راهیت چیزی
 (او چیز) هر وزن و معنی او چیز (اوستا) بفتح اول
 و ثانی نام گستاخیه هر حضرت زرتشت نازل شده و معنی
 آن بهیستایش و مهین نیایش و وستا بکسر اول
 منقلب اوستا است (اورنگ) تخت و سریر پادشاهان
 (انهراب) بفتح اول و کسرتون نام ملکی که رب النوع
 عنصر آتش است و زرتشتیان او را اوره ییشت گویند
 (اویژه) هر وزن همیشه یعنی خالص و پاک و پاکیزه
 و لفظ اویژه که در نام حضرت یاسان آمده یعنی
 قاپا که بخت چه قارسیان را بد انسان که الف وصلی
 میباشد مثل انزیدون و استم که در اصل فریدون و ستم
 است و الف وصلیست الفی هست که افاده معنی لای فیه
 میکند و قد معنی موفوعی مینمشد (اویش) بضم اول

قطعا (اشتهار) بکسر اوله ارا اسلطنه جهشبد که
 مشهوریتخت جهشبد و قریب شهر از است (اسقننیا ن)
 بکسر اول و فتح ف و تاي قرشت بهعني هرگزیده و نام یکی
 از اجداد امجاد حضرت زرتشت است (اشکبود)
 برعزین اصلي بود مرکب را گویند که برابر بسط است
 (افرازی) بهعني بلند که بتازی علو گویند (افراستان)
 عام علوي (افزار) آلات و ادوات ارباب صنعت
 (اکرانی) بفتح اول و ثاني مرکبات غیر تامه التركيب
 چون ابر و باد و برف و باران و مثل ذلک (اکنون) زمان
 جال که بتازی الان و الحین گویند (انباز) شریک
 و همسر (انهوه) بهعني پر و بسیار خواه مردم خواه
 چیز دیگر (انجام جاوید پیوند) بکسر میم مراد از ابده
 الابد که زان نامتناهی باشد در مستقبل (انجم داد)
 بفتح اول و کسر جیم اسم خورد و عقل فلک مشتری (اند) بر
 وزن و معنی چند است و شپاریست غیر معلوم (اند رسیدن)

هجاز است (۱۱ مہنی) یعنی جالبی کہ مقابل مجازیت
 (۱۱۱) یعنی ہویت کہ تشخص و تعین باشد (۱۱۱ نستان)
 محل و مکان ہویات و تعینات (۱۱ تہسان) صاحبان
 ہویت و تشخص (۱۱۱ ہنگبہ) قصد و ارادہ کردہ شدہ
 (۱۱۱ بندہ) زبان مستعمل باب الف مقصورہ
 (۱۱۱ برگار) ہر وزن اشکبار خیران و متعبر و سرگردان
 (۱۱۱ بر خبہ) بفتح اول و ثانی کلام صریح و روشنی و بی رمز
 (۱۱۱ جکت) یعنی طاقب کہ براہ رجعت است (۱۱۱ جنیان)
 ساکن و نامتحرک (۱۱۱ شہج) یعنی مخالف و یکی
 از عناصر اربعہ (۱۱۱ رچ) قدر و مقدار و وقبت و اندازہ
 (۱۱۱ ارہوش) ہر وزن سرپوش اسم جرم فلک قمر (ارزانش)
 یکسرفون خیرات و تصدقات کہ بہ مستحقان دہند (۱۱۱ لاس)
 نام عقل قلمک عطارد (۱۱۱ امنیسا) بفتح اول و ثالث نام
 جرم فلک قمر (اروند) بضم اول عین و خلاصہ وزیدہ ہر
 چیز باشد (۱۱۱ ازلاہ) ہر وزن قمریاد یعنی ہرگز و اصلاح

قوتی در آب و شراب و امثال آن نیز آمده (۱۱ شوب)
 بهمیز آمدن و در غضب شدن (۱۱ اغازگاه) بمعنی میدو
 که حضرت یزدان باشد و فلک الافلاک را نیز گویند چه
 حرم او میداند احتیاج بصفات خسیسه گردیده که آن
 ماده وجهتست (۱۱ اغازنده) مراد از باریتعالی است
 جل جلاله (۱۱ گفت) بکسر کاف قازسی محنت و آزار
 و آفت و تبهار (۱۱ لایش) الودگی و پلیدی و کنایت
 از تعلقات دنیوی (۱۱ مشام) نام عقل فلک هشتم
 که فلک الهروج باشد (۱۱ موده) پرمهلو و تر چه
 لفظ مندرج (۱۱ موزکار و خشوران) کنایت از هوشنگ
 پسر سپاه است (۱۱ میخند) چند چیز بهم مخلوط
 گشته و ترجمه لفظ مرکب که مقابل بسپط است (۱۱ میزه)
 بمعنی مزاج و طبیعت باشد و آن عبارت از قوتیست که
 موجود باشد در جسم و آن قوت را شعور نبود با آنچه از وی
 صادر شود (۱۱ میغ) بمعنی حقیقت باشد که در هر امر

بکسر شین بیعتی دشمن و نقیض و هر یک از عناصر را بر بعد را
 نیز گویند (۱۱ خشبجستان) ماتحت فلک قمر که محل و
 موضع عناصر باشد (۱۱ در) بر وزن مادر بیعتی آتش
 باشد (۱۱ ارامش داد) بکسر میم و شین بیعتی اعتدال
 باشد در انتظام مهم که در تازی نظام کل گویند
 (۱۱ ارش) بکسر ثا ث بیعتی معنی که مقابل لفظ است
 (۱۱ ز) بیعتی حرص است (۱۱ زاد) چیزی که مطلق عیبها
 نداشته باشد و نجات یافتد و بیعتی بسط که مقابل مرکبا
 است و کسی را نیز گویند که قطع تعلق از سویی الی ذکر ده
 باشد (۱۱ زوان) بفتح ثالث نام فرشته که رب النوع
 درخت سرو است (۱۱ سا) بیعتی شبه و مثل و مانند
 (۱۱ سبان اخشیج) بکسر نون و شین فلک قمر است که
 آنرا اسبان دنیا و سبای دنیا نیز گویند (۱۱ سبان غریو)
 آواز ابر که بتازی رعد گویند. (۱۱ شام) خوردن
 را شام مبدی اندک که بتازی قوت لایهوت گویند و

*****

✽ **یتام** نیز **د بخشا پنده** **بخشا** **یشکر** **مهربان** ✽

✽ **فرهنگ لغات** **کتاب مستطاب** **د سائیر** ✽

✽ **باب الف** **میدوده** (**ا ا ب**) **بسکون** **بای** **ابجد** **نام**

یکی **از** **هنیاس** **صرا** **بعده** **و** **بعنی** **آبر** **و** **عزت** **و** **دولت** **و** **قدرت**

(**ا ا ب ا د**) **بعنی** **معهور** **که** **مقابل** **و** **یران** **است** **و** **د** **برود**

و **ثنا** **و** **اسم** **اولین** **پنجه** **را** **ز** **پنجه** **یران** **ایران** **که** **اور** **آمد** **آباد**

و **نیز** **رک** **آباد** **نیز** **گویند** **و** **بعنی** **یزدان** **هسته** **و** **یزدان**

پرست **ایی** **د** **و** **معنی** **از** **د** **سائیر** **قلبی** **شم** (**ا ا ب** **کرد**)

یکسر **بای** **ابجد** **و** **ضم** **کاف** **قازی** **آبی** **و** **اگویند** **که** **رنگ** **و**

بو **عززه** **ان** **نگشته** **باشد** **از** **د** **سائیر** **مرقوم** (**ا ا ب** **ند**)

بفتح **میم** **صاحب** **دولت** **و** **عزت** (**ا ا تبین**) **بروزن** **کاتبین**

نام **پد** **رفر** **یدون** **و** **بعنی** **کامل** **النفس** **و** **نیکوکار** (**ا ا خشیج**)

اغلاط فرشتگ

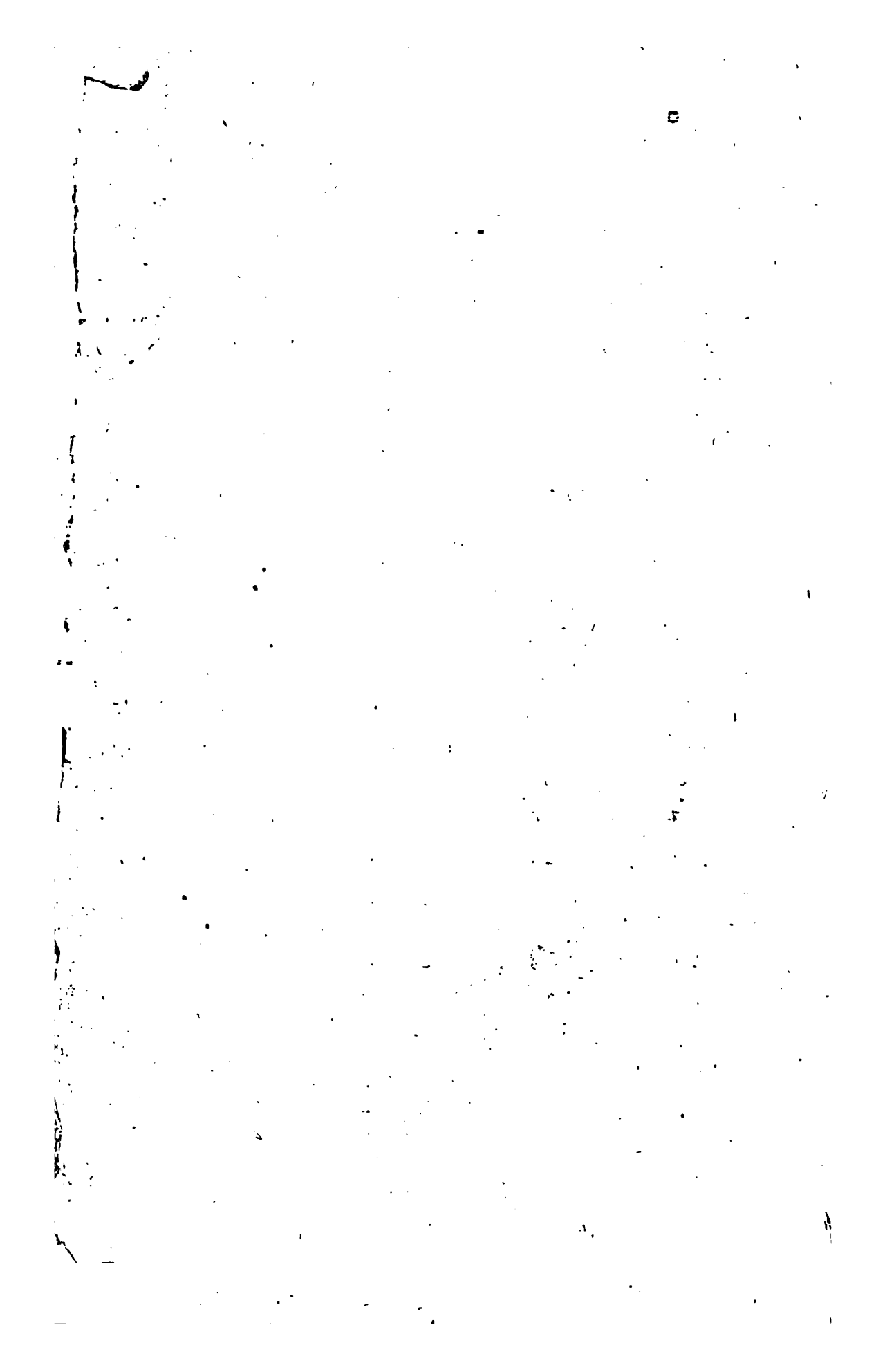
صحنه	سطر	غلط	صحیح
۵	۱۳	زان	زمان
۶	۱۴	قبه	ناقبه
۷	۱۳	اول	وال
۱۵	۱۴	متصرفه	متصرفه
۲۷	۲	حزکت	حرکت
۲۷	۱۲	خدا	خدا مت
۲۷	۱۲	حدا	خدا
۴۱	۴	سپهباد	سپیناه
۴۹	۵	ملایکد فرشتگان	ملایکد فرشتگان
۵۳	۱۲	نفوس و عناصر	نفوس و افلاک و عناصر
۵۴	۲	کرد ایش	کرد ایش
۵۷	۱۴	کشاد «کا»	کشاد «کا»
۵۸	۴	اشراقبا	اشراقبان
۶۰	۴	معروفست	معروفست
۶۶	۱۵	جر	جرم

متر وک   صفحه   سطر

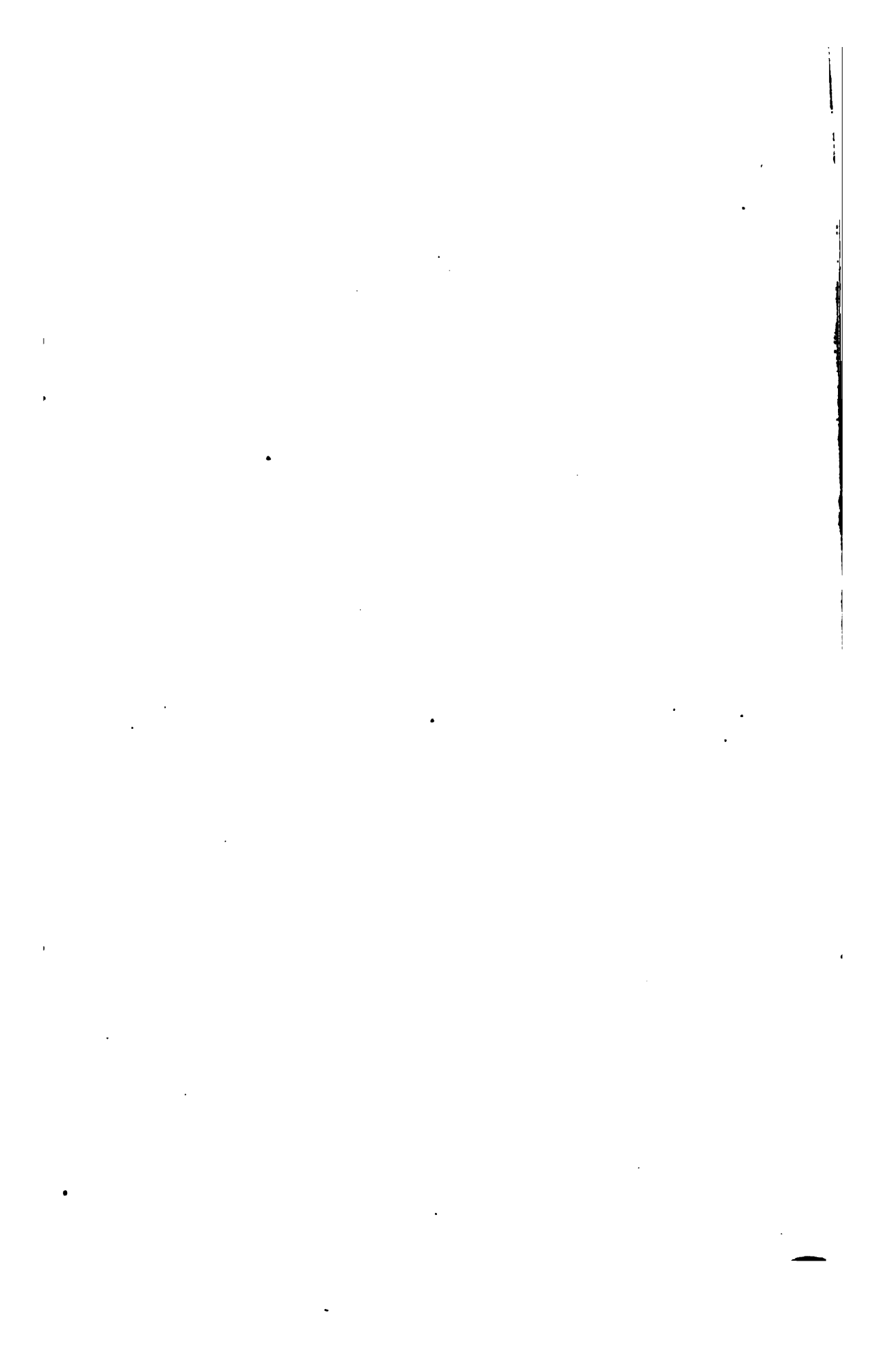
۹

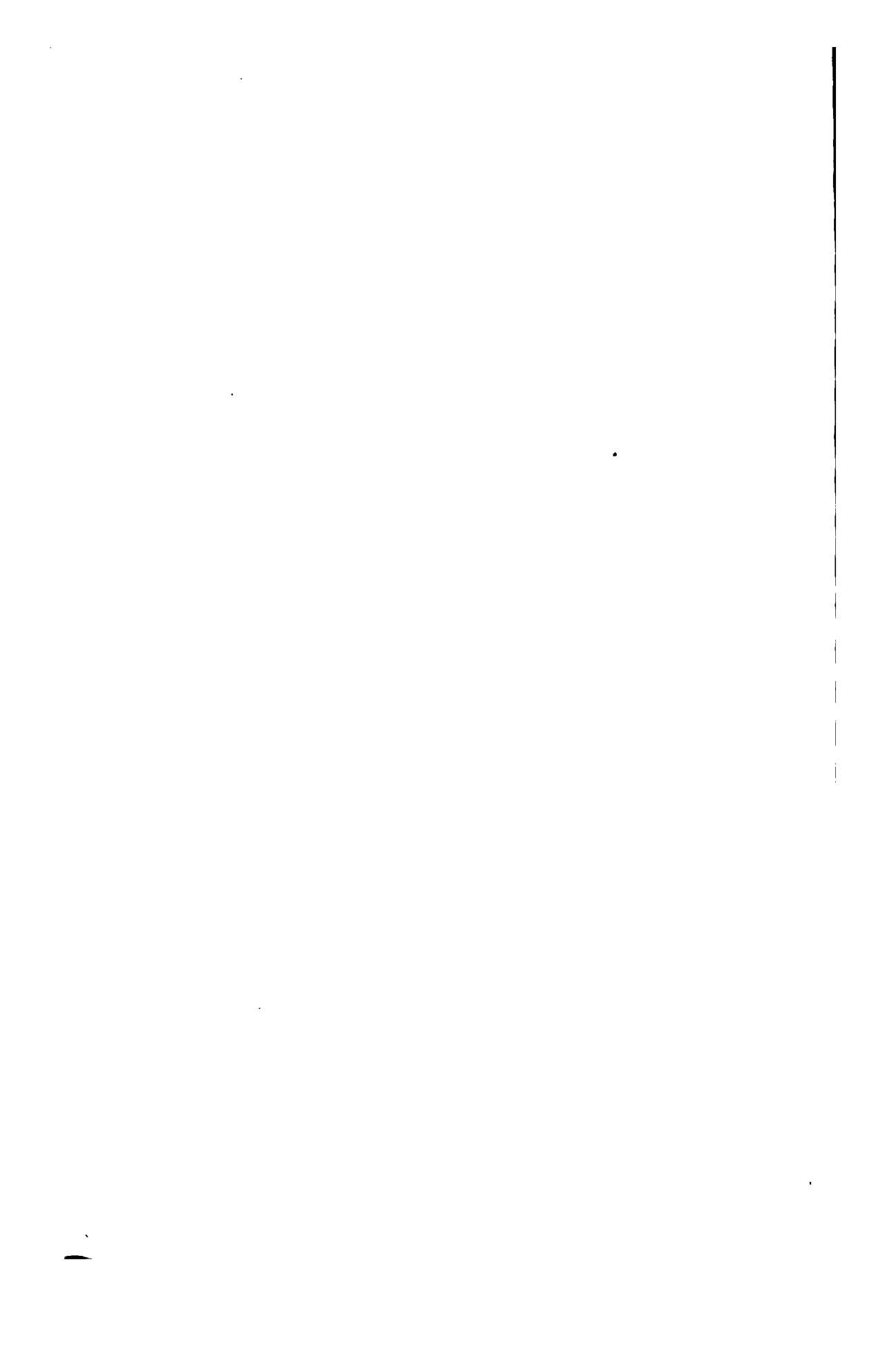
۷۸

انها از یکدیگر و از زمین و عظم و صغرانه

Small black dot.

Small black dot.

Small black mark at the bottom right corner.

